CÁCH TƯ DUY VÀ GIAO DỊCH NHƯ MỘT NHÀ VÔ ĐỊCH ĐẦU TƯ CHỨNG KHOÁN

Những Bí Mật, Quy tắc Giao Dịch & Sự Thật Được Tiết Lộ Về Một Phù Thủy Chứng Khoán

(Tái bản lần đầu, có chỉnh sửa, bổ sung)

Tác giả

MARK MINERVINI

Biên dịch

Trương Minh Huy

Hiệu đính

Lê Đạt Chí

NHÀ XUẤT BẢN KINH TẾ TP.HCM

THINK AND TRADE LIKE A CHAMPION

The Secrets, Rules & Blunt Truths of a Stock Market Wizard

ISBN 978-0-9963079-3-2 (pbk)

ISBN 978-0-9963079-4-9 (ebk)

Copyright © 2017 by Mark Minervini. All rights reserved.

Vietnamese translation rights arranged with Access Publishing Group, LLC through Loc E-book Joint Stock Company

Vietnamese translation copyright © 2017 by LOC E-BOOK JOINT STOCK COMPANY

CÁCH TƯ DUY VÀ GIAO DỊCH NHƯ MỘT NHÀ VÔ ĐỊCH ĐẦU TƯ CHỨNG KHOÁN

Những Bí Mật, Quy Tắc Giao Dịch & Sự Thật Được Tiết Lộ Về Một Phù Thủy Chứng Khoán

SBN 978-604-922-627-4

rình bày: Phạm Thu Hương - Công ty Cổ phần Sách Điện Tử Lộc

ản dịch tiếng Việt được xuất bản theo thỏa thuận giữa Nhà Xuất bản Access Publishing roup và Công ty Cổ phần Sách Điện Tử Lộc.

ản quyền bản dịch tiếng Việt @ 2017 thuộc về Công ty Cổ phần Sách Điện Tử Lộc. Không hần nào trong ấn phẩm này được phép sao chép, in ấn, phát hành dưới bất kỳ hình thức và hương tiện nào khác (điện tử, tự động hóa, photo copy, ghi âm, scan…) hoặc lưu trữ trong ác cơ sở dữ liệu, các hệ thống truy cập mà không được sự cho phép bằng văn bản của Công Cổ phần Sách Điện Tử Lộc.

MỤC LỤC

PHẦN GIỚI THIỆU

NHỮNG BƯỚC KHỞI ĐẦU ĐỂ TƯ DUY VÀ GIAO DỊCH NHƯ MỘT NHÀ VÔ ĐỊCH ĐẦU TƯ CHỨNG KHOÁN 1

PHẦN 1

LUÔN TUÂN THỦ KẾ HOẠCH 23

PHẦN 2

TRƯỚC TIÊN, HÃY NGHĨ ĐẾN RỦI RO 49

PHẦN 3

KHÔNG BAO GIỜ CHẤP NHẬN RỦI RO LỚN HƠN LÃI KỲ VỌNG 61

PHẦN 4

HIỂU RÕ NĂNG LỰC GIAO DỊCH CỦA BẠN 81

PHẦN 5

LÃI KÉP SỐ TIỀN, ĐỪNG LÃI KÉP SAI LẦM 103

PHẦN 6

NÊN MUA CỔ PHIẾU NHƯ THẾ NÀO VÀ KHI NÀO – PHẦN 1 131

PHẦN 7

NÊN MUA CỔ PHIẾU NHƯ THẾ NÀO VÀ KHI NÀO – PHẦN 2 153

PHẦN 8

XÁC ĐỊNH QUY MÔ VỊ THẾ TỐI ƯU ĐỂ ĐẠT THÀNH TÍCH GIAO DỊCH SIÊU HẠNG 185

PHẦN 9

KHI NÀO NÊN BÁN VÀ CHỐT LỢI NHUẬN 195

PHẦN 10

TÁM CHÌA KHÓA MỞ RA CÁNH CỬA TRỞ THÀNH NHÀ GIAO DỊCH SIÊU HẠNG 221

PHẦN 11

TƯ DUY CỦA NHÀ VÔ ĐỊCH ĐẦU TƯ CHỨNG KHOÁN 237

GIỚI THIỆU TÁC GIẢ 257

LỜI CÁM ƠN 259

NHỮNG BƯỚC KHỞI ĐẦU ĐỂ TƯ DUY VÀ GIAO DỊCH NHƯ MỘT NHÀ VÔ ĐỊCH ĐẦU TƯ CHỨNG KHOÁN

Con người là sản phẩm trong suy nghĩ của chính bản thân họ[1].

—Ralph Waldo Emerson[2]

Cuốn sách *Cách Tư Duy và Giao Dịch Như Một Nhà Vô Địch Đầu Tư Chứng Khoán* giúp bạn làm chủ hoạt động giao dịch bằng cách tuân theo những quy tắc giao dịch mãi mãi trường tồn theo thời gian và những kỹ thuật đã được chứng minh là hiệu quả. Bạn sẽ có lời giải đáp cho những câu hỏi hóc búa nhất và thường dễ bị hiểu nhầm nhất, chẳng hạn như khi nào các khoản lãi nhỏ trong ngắn hạn sẽ tạo nên tỷ suất sinh lợi lớn trong dài hạn; khi nào nên cắt lỗ thậm chí trước khi giá chạm vào mức cắt lỗ; làm thế nào thiết lập quy mô vị thế tối ưu; nên mua và bán khi nào và như thế nào; nên kiểm tra cái gì trong phân tích hậu giao dịch để cải thiện yếu điểm của bạn và xây dựng nền tảng vững chắc hướng tới thành công.

Trong cuốn sách đầu tay, *Phong Cách Giao Dịch của Một Phù Thủy*

---

1 Người dịch: Mahatma Gandhi (1869-1931), là anh hùng dân tộc Ấn Độ, cũng có câu nói tương tự: "Con người là sản phẩm trong suy nghĩ của chính bản thân họ. Họ sẽ trở thành những gì họ nghĩ."

2 Người dịch: Ralph Waldo Emerson (1803–1882) là nhà viết tiểu luận, nhà thơ, triết gia người Mỹ, và cũng là người đi đầu trong phong trào tự lực cánh sinh và chủ nghĩa siêu việt.

Chứng Khoán (Trade Like a Stock Market Wizard) (được xuất bản bởi McGraw-Hill vào năm 2013), tôi đã cung cấp nền tảng cho những ai muốn học hỏi chiến lược giao dịch SEPA® của tôi. Mặc dù tôi chưa bao giờ có ý định viết bộ sách hai tập, nhưng cuốn sách này chứa đựng nhiều vấn đề tôi không đề cập đến trong cuốn sách đầu tay vì giới hạn không gian của cuốn sách.

Trong những trang tiếp theo, tôi sẽ tiết lộ công thức bí mật được đúc rút từ 33 năm giao dịch thực tế. Đây là "cuốn sách hướng dẫn thực hành" vô giá về các chiến lược giao dịch giúp tôi trở thành Nhà Vô Địch Đầu Tư Hoa Kỳ (US Investing Champion) và biến vài ngàn đôla thành cơ ngơi hàng triệu đôla.

Tuy bạn không có ba thập niên kinh nghiệm giống như tôi, nhưng bạn sở hữu một công cụ giá trị để nhanh chóng rút ngắn đường cong học hỏi (learning curve[3]): chính là sử dụng kiến thức của tôi làm điểm khởi đầu. Từ đó, bạn sẽ tạo dựng thành công cho riêng mình, thậm chí còn lớn hơn những gì tôi đạt được.

Bây giờ, bạn có thể đang nghĩ, Mark trở thành nhà đầu tư vô địch vì thế giới giao dịch ngày nay đang trở nên thuận lợi hơn, hoặc Mark có tài năng thiên bẩm hoặc được giáo dục tốt để mang lại cho anh ta nhiều lợi thế. Không điều nào ở trên là sự thực. Tôi bắt đầu sự nghiệp giao dịch chỉ với chút ít vốn liếng và không hề được bất kỳ ai hướng dẫn, đào tạo. Khi tôi bắt đầu giao dịch, phí hoa hồng lên đến vài trăm đôla cho mỗi giao dịch so với chỉ 5 hoặc 10 đôla như hiện nay. Chênh lệch giá mua và giá bán (spread) thường lên đến 2-3 đôla so với chỉ vài xu như bây giờ. Quan trọng hơn tất cả, tôi không được tiếp cận với bất cứ kiến thức giao dịch đúng đắn nào cả. Ngày nay, bạn có thể tiếp cận trực tiếp với mọi công cụ và kiến thức giao dịch được cung cấp bởi nhiều chuyên gia tài chính trên phố Wall. Bây giờ là thời điểm tuyệt vời nhất để theo đuổi nghề đầu tư chứng khoán.

Tuy nhiên, bạn nên hiểu rằng, ngay cả khi có những kiến thức đúng đắn, chăm chỉ nghiên cứu và thực hành, vẫn không có gì đảm bảo sẽ đạt được thành công trong đầu tư chứng khoán. Nhiều người chăm chỉ nghiên cứu

[3] Người dịch: đường cong học hỏi (learning curve) là thuật ngữ để cập đến mối quan hệ giữa quá trình học tập và tích lũy kinh nghiệm đối với kết quả là những tiến bộ đạt được. Thuật ngữ này lần đầu tiên được sử dụng trong môn tâm lý học máng chuyên nghiên cứu về nhận thức. Ngày nay, thuật ngữ này được biết đến với tên gọi "đường cong kinh nghiệm"

nhưng thực hành các tư duy sai lầm sẽ khiến họ bám chặt rễ vào những thói quen xấu và các hệ thống giao dịch thất bại. Trong cuốn sách *Cách Tư Duy và Giao Dịch Như Một Nhà Vô Địch Đầu Tư Chứng Khoán*, bạn sẽ được học những tư duy đúng đắn để thực hành - nghĩa là bạn biết chính xác điều gì nên làm và điều gì nên tránh.

Tôi ở đây để giúp bạn hiểu rằng, năng lực thực sự bên trong mỗi con người luôn lớn hơn những gì bạn tưởng tượng. Tôi chắc chắn bạn chỉ mới sử dụng một phần nhỏ tiềm năng thực sự. Điều này không chỉ đúng với đời sống thực tế mà còn đúng với hoạt động giao dịch. Tôi có thể bảo đảm với bạn, bất cứ ai cũng có thể đạt được thành tích giao dịch siêu hạng trong đầu tư chứng khoán nếu như hình thành những tư duy đúng đắn. Điều này yêu cầu phải có những kiến thức đúng, quyết tâm học hỏi cao độ, và một nỗ lực bền bỉ. Thành công không chỉ đến sau một đêm, nhưng bằng những công cụ giao dịch và thái độ đúng đắn, cuối cùng bạn cũng đạt được nó.

Thành Công Là Một Quyết Định Lựa Chọn

Trên thị trường chứng khoán và cả trong cuộc sống, chúng ta có quyền lựa chọn để chiến thắng và lựa chọn để thất bại. Đúng không nào! Chúng ta thất bại vì chúng ta muốn thất bại. Chúng ta chiến thắng khi chúng ta quyết định sẽ trở thành người chiến thắng. Mặc dù phát biểu này có thể chưa chính xác hoặc không rõ ràng đối với bạn, nhưng tôi biết điều này là đúng. Trong hơn ba thập niên giao dịch chứng khoán toàn thời gian, tôi đã chứng kiến nhiều người thua lỗ vì họ muốn thất bại một cách có chủ ý hoặc vô thức. Tôi cũng chứng kiến nhiều người thành công một khi họ quyết định sẽ trở nên thành công và chuyển đổi bản thân từ một nhà giao dịch tầm thường trở thành một ngôi sao đầu tư. Chiến thắng, không nghi ngờ gì nữa, đó là một sự lựa chọn!

Nếu bạn không thừa nhận điều này, đồng nghĩa bạn tin rằng, bạn không có quyền làm chủ số phận của mình. Và nếu điều này là đúng, bạn chỉ cần đến sự may mắn để đạt được thành công trong bất cứ điều gì.

Bên trong mỗi người đều là những nhà giao dịch vô địch. Vấn đề là bạn chưa có các kiến thức đúng đắn, không kiểm soát được các mong ước và thiếu quyết tâm thực hiện. Trên tất cả, bạn phải tin vào khả năng của chính mình. Tôi tin rằng bạn hoàn toàn có thể đạt được thành công trong giao dịch chứng khoán một khi chấp nhận rủi ro thấp hơn nhiều so với mức rủi ro

do các chuyên gia bạn tin tưởng đề nghị. Cho đến khi bạn thừa nhận chiến thắng là một sự lựa chọn, bạn không thể nhận ra toàn bộ tiềm năng của mình. Bạn không thể làm chủ số phận của mình vì bạn không chịu toàn bộ trách nhiệm về kết quả giao dịch, do đó bạn không bao giờ phát huy hết toàn bộ năng lực. **Những người lựa chọn chiến thắng sẽ tìm kiếm những hình mẫu thành công, xây dựng bản đồ đi đến thành công, và xem thất bại như một người thầy vô giá. Họ biến kế hoạch thành hành động, đúc rút kinh nghiệm từ kết quả giao dịch quá khứ, và thực hiện các điều chỉnh cho đến khi đạt được chiến thắng.**

Người chiến thắng là những ai không thể chịu đựng nổi việc không trở thành người chiến thắng. Một vài người khi bắt đầu đã có tư duy này, trong khi những người khác đến một ngày nào đó, cũng cảm thấy chán ngán với việc mãi mãi là một kẻ tầm thường và quyết định không thể để cho giấc mơ trở nên dang dở. Thái độ này có thể ngược lại với điều bạn từng nghe hồi nhỏ: Đừng trở thành kẻ thua cuộc cay cú. Theo kinh nghiệm của tôi, một khi bạn là một kẻ thua cuộc "vui vẻ", tôi sẽ chỉ cho bạn thấy nhiều người đã thất bại vì tư duy này. Nếu bạn muốn trở thành một nhà giao dịch vô địch, bạn cần tư duy của một nhà vô địch. Cho đến khi bạn thuyết phục chính mình thành công là một lựa chọn, bạn là một người chiến thắng bị đánh bại (defeated winner[4]). Điều này không đồng nghĩa bạn là một người thua cuộc, nhưng đơn giản là bạn chưa rút ra được bài học kinh nghiệm hoặc chưa thừa nhận bản chất thật sự của việc chiến thắng. **Nhà vô địch không để cho thành công vĩ đại trở thành một cơ hội. Họ quyết định họ sẽ trở thành người chiến thắng, và họ sống mỗi ngày với mục tiêu đó.**

Vào năm 1990, tôi quyết định trở thành nhà vô địch đầu tư chứng khoán. Lúc đó đã gần 7 năm kể từ ngày đầu tiên tôi giao dịch chứng khoán. Đúng vậy, 7 năm! Tôi là "kẻ học đòi[5]" trong suốt gần một thập niên! Và như bạn thấy, ở một chừng mực nào đó, kết quả giao dịch hiện nay của tôi là mong ước của những kẻ học đòi khác. Sau đó, vào tháng 3 năm 1990, tôi thực hiện quyết tâm trở thành nhà đầu tư chứng khoán giỏi nhất thế giới. Tôi đã làm việc chăm chỉ cho mục tiêu của mình và những gì sau đó đã đi vào lịch sử.

[4] Người dịch: Người chiến thắng bị đánh bại (the defeated winner) nghĩa là bạn có tiềm năng trở thành người chiến thắng nhưng vì không sử dụng đúng cách nên vẫn là kẻ thất bại.

[5] Người dịch: Xem giải thích chi tiết về thuật ngữ "kẻ học đòi" của nhà huấn luyện thành tích Brirek ở Phần 11

Câu Chuyện Về Hai Con Sói

Có hai loại nhà giao dịch cùng tồn tại bên trong bạn, trong tôi và trong tất cả mọi người. Một loại nhà giao dịch tôi gọi là *người xây dựng (builder)* - là người kỷ luật và tập trung vào quá trình. Người xây dựng tập trung vào quá trình thực hiện và hoàn thiện phương pháp. Người xây dựng tin rằng thành công sẽ đến sau khi anh ta thực hiện công việc một cách chính xác. Sai lầm được xem như là người thầy, liên tục mang đến những bài học giá trị trong vòng lặp phản hồi liên tiếp. Khi người xây dựng gặp phải sai lầm, họ dũng cảm nói: *Tôi sẽ không lặp lại sai lầm này một lần nữa*. Với thái độ lạc quan hơn bao giờ hết, người xây dựng nhìn về tương lai, ngày mà thành công sẽ đến sau khi quá trình thực hiện liên tục được cải thiện.

Loại nhà giao dịch còn lại tôi gọi là *quả cầu thép (wrecking ball)*. Bị chi phối bởi cái tôi cá nhân, quả cầu thép bám chặt vào kết quả; nếu họ không đạt được thành công ngay lập tức, họ sẽ trở nên nhụt chí. Nếu gặp phải sai lầm, quả cầu thép sẽ bị đánh bại bởi chính bản thân mình hoặc tìm một ai đó hoặc một điều gì đó để than trách. Nếu chiến lược giao dịch không tạo ra những kết quả chiến thắng nhanh chóng hoặc gặp phải giai đoạn khó khăn, quả cầu thép sẽ tỏ ra thờ ơ với hệ thống giao dịch hiện tại và chuyển sang tìm kiếm một hệ thống giao dịch mới, không bao giờ thực sự tập trung vào quá trình thực hiện. Một quả cầu thép, như mọi người có thể đoán ra, có vô số lời xin lỗi và hiếm khi làm chủ được thành quả. Kết quả là, họ không bao giờ tạo dựng được thành công bền vững hoặc vĩ đại.

Hãy nhớ điều tôi nói lúc đầu. Bạn không phải là một trong hai loại nhà giao dịch nói trên. Cả người xây dựng và quả cầu thép *đều cùng tồn tại* bên trong bạn, giống như mỗi người đều có lòng yêu thương và sự đồng cảm, nhưng đồng thời cũng có lòng hận thù và sự ganh ghét. Vì thế, lựa chọn trở thành nhà giao dịch nào sẽ quyết định kết quả giao dịch của bạn: người xây dựng hay là quả cầu thép?

Để trả lời, tôi thích một trong những câu chuyện của Pema Chodron trong cuốn sách của cô *Taking the Leap: Freeing Ourselves from Old Habits and Fear (Sự liều lĩnh: Con Đường Giải thoát chúng ta khỏi những thói quen xấu và nỗi sợ hãi)*. "Một người ông Da Đỏ nói chuyện với cháu trai về sự hỗn loạn, tàn ác đang diễn ra như thế nào trên thế giới hiện nay. Ông nói, điều này như thể có hai con sói đang chiến đấu trong tim ông. Một con sói

ành Công phải xuất hiện trong Suy nghĩ; Hãy
ập Kế hoạch → thực hiện → nó sẽ đến với bạn

rong thế giới thực

căm thù, giận dữ và một con sói hiểu biết, tốt bụng. Chàng trai trẻ hỏi ông
ội con sói nào sẽ chiến thắng trong tim ông. Người ông trả lời: "Con sói
nào chúng ta lựa chọn sẽ là con chiến thắng."

Câu chuyện này rất ý nghĩa đối với bạn. Tôi xem bản thân mình là một
hà giao dịch được khai sáng. Đầu tiên, tôi nhận ra trong mình đồng thời tồn
ại cả người xây dựng và quả cầu thép. Nhưng tôi lựa chọn trở thành người
ây dựng và loại bỏ quả cầu thép. Quyết định lựa chọn này còn quan trọng
ơn cả việc lựa chọn một chiến lược giao dịch hay một hệ thống giao dịch.
ì cho dù bạn sở hữu một hệ thống giao dịch tốt, nó cũng không giúp ích gì
ho bạn nếu như bạn lựa chọn trở thành quả cầu thép.

Một trong những cảnh phim ưa thích của tôi là trong bộ phim *Two for
he Money (Hai Kẻ Cá Cược)*, khi Walter Abrams (do Al Pacino thủ vai),
ột tay đánh bạc suy đồi đang điều hành dịch vụ phe vé New York (để
ặt cược trong thể thao), tham dự buổi họp Những Tay Bài Ẩn Danh với
Brandon Lang (còn được biết đến với cái tên John Anthony) (do Matthew
McConaughey thủ vai), một kẻ ngáo ộp nguy hiểm (hotspot handicapper[6]).
au khi nghe về Leon, một trong những tay đánh bài kỳ cựu được mời tham
ự, nói, Walter đã có câu thoại rất hài hước, mang tính giải trí nhưng đầy ý
ghĩa:

> Tôi biết ông đến từ đâu, Leon - hãy tin tôi đi, tôi biết rõ về ông. Tôi đã nghe kể về ông, và đó là điều đó khiến tôi cảm thấy ông rất quen thuộc. Nếu tôi hiểu ra một điều gì đó, thì đánh bạc không phải là vấn đề đối với ông, thậm chí chẳng có vấn đề gì cả. Tôi không biết phải diễn tả điều này như thế nào để nghe không có vẻ thô lỗ, nhưng ông là một kẻ vô tích sự đấy, Leon! Giống như một chiếc xe tồi tàn, trong ông có những tật xấu. Ông, tôi, và tất cả chúng ta trong phòng này, tất cả chúng ta là những kẻ vô tích sự. Chúng ta trông cũng giống như những người khác, nhưng điều làm cho chúng ta khác biệt chính là những tật xấu.
>
> Ông thấy đấy, hầu hết những kẻ đánh bạc đều mong muốn chiến thắng. Nhưng một khi đánh bạc, chúng ta chắc chắn sẽ trở thành kẻ thua lỗ. Trong tiềm thức…tôi không bao giờ cảm thấy tốt hơn hoặc cuộc sống có ý nghĩa hơn khi chơi bời trác tán! Chúng ta chẳng kiếm được gì từ việc đánh bạc.

Người dịch: Handicapper (tạm dịch: tay ngáo ộp). Theo từ điển, handicap là người tàn tật
ặc người chấp người khác (trong một cuộc thi). Từ handicap rất hay xuất hiện trong thể thao. Trong
ới golf, handicap là điểm chấp, được hình thành để thiết lập sự bình đẳng của các tay gôn thủ có trình
khác nhau. Trong một đội bóng, một cầu thủ được gọi là handicapper (thường gọi là cầu thủ bị ngáo)
người chơi như mới tập chơi lần đầu, không tập trung đá (thường xuyên đá hỏng, tranh chấp yếu,
như đứng cho đủ đội hình mà thôi). Đôi có cầu thủ handicapper coi như chấp đội kia một cầu thủ

> Mọi người ở đây đều hiểu tôi đang nói về cái gì. Thậm chí khi chúng ta thắng, việc số tiền thắng bị mất đi chỉ là vấn đề của thời gian.
>
> Nhưng khi chúng ta thua, đó sẽ là một câu chuyện khác. Khi chúng ta thua (và tôi đang nói về loại thua lỗ do sự dằn độn của chúng ta), chúng ta trở nên cáu gắt và bủn xỉn. Ông biết tôi đang nói cái gì?
>
> Ông chỉ đang tái hiện lại cơn ác mộng tồi tệ nhất về căn bệnh ung thư ác tính, ở lần thứ hai mươi! Và ông bất ngờ nhận ra… Hây, tôi vẫn còn ở đây. Tôi vẫn đang còn thở. Tôi vẫn còn sống. Đối với những kẻ vô tích sự như chúng ta, chúng ta đang lãng phí thời gian vô ích… Hãy nhớ rằng, chúng ta vẫn còn đang sống. Leon, cờ bạc không phải là vấn đề của ông. Vấn đề là cờ bạc khiến ông cảm thấy mình đang tồn tại!.

Trong cuốn sách này, bạn sẽ học những công cụ quan trọng cần thiết để đặt bản thân vào con đường giao dịch thành công. Nhưng trước khi thành công đến với bạn trong thế giới thực, đầu tiên, thành công phải xuất hiện trong tư duy. Tôi nhận ra điều này từ kinh nghiệm của chính mình. Trưởng thành từ nghèo khó và ít học, tôi gần như không có gì. Tôi phải học cách trưởng thành từ một tư duy thấp hèn. Nhưng không chỉ người nghèo mới có tư duy thấp hèn. Nhiều người tự rơi vào cái bẫy của sự sợ hãi thiếu thốn, hoặc cảm thấy tự ti về quá khứ hoặc vì những ý nghĩ sai lầm mà họ cho là đúng. Bạn có thể giàu có, nhưng nếu không biết cách thưởng thức hành trình của cuộc sống và thiếu đam mê, cuộc sống của bạn sẽ rất buồn tẻ. Bất hạnh là kết quả của một tư duy thấp hèn.

Nếu bạn đặt tất cả trái tim, tâm hồn và tư duy của mình vào một điều gì đó, bạn có thể làm bất cứ mọi thứ để đạt được thành công? Nếu bạn làm việc chăm chỉ và có một phương pháp giao dịch thông minh, bạn xứng đáng có được thành công. Nhưng điều này cần có sự kiên trì và một thái độ tinh thần đúng mực. Nếu bạn không có tư duy rộng mở để kiểm soát toàn bộ số phận tài chính của mình, bạn không cần phải đọc cuốn sách này. Tại sao thế? Vì cuốn sách này là nhằm làm chủ hoạt động giao dịch, cuộc sống, và chịu hoàn toàn trách nhiệm về kết quả giao dịch của bạn. Nếu không hoàn toàn chịu trách nhiệm, làm sao bạn có thể sử dụng tất cả 100% năng lực để hành động hiệu quả?

Kế hoạch thành công trong những trang tiếp theo đã hoạt động với tôi và nhiều người khác tuân theo từng bước hướng dẫn của tôi. Nó có thể và sẽ hoạt động đối với bạn, nhưng chỉ khi bạn chịu mở cửa đón nhận những tư

khoán không phải là một món quà của thượng đế hoặc bởi trình độ giáo dục tài chính bạn có được từ nhóm trường đại học Ivy[7]. Nó bắt đầu từ niềm tin: chiến thắng là một sự lựa chọn. Nếu không tin vào điều này, bạn sẽ là một minh chứng cho bài học vừa nhắc tới: *Bạn chỉ là một gã Leon vô dụng!*

Phù Hợp Với Niềm Tin Trong Bạn

Liệu một người lúc nào mặt mày cũng cau có như bà già có thể trở thành một nhà giao dịch siêu hạng được không? Tôi cược câu hỏi này sẽ khiến bạn rất ngạc nhiên! Câu hỏi thực sự là: Tại sao bạn vẫn chưa trở thành nhà giao dịch siêu hạng? Câu trả lời là: vì phương pháp giao dịch hiện tại đang chống lại hệ thống niềm tin của bạn (là những giá trị và chuẩn mực của bạn).

Chìa khóa dẫn đến thành công ở bất cứ điều gì là phải có niềm tin vào năng lực của mình, và sự phù hợp giữa hệ thống niềm tin với hành động của bạn. Tôi tin chắc bạn chưa bao giờ sử dụng hết tiềm năng của mình cho đến khi bạn biết cách hành động hài hòa với niềm tin bên trong. Đừng giữ mãi niềm tin cho rằng: để có được tỷ suất sinh lợi lớn, bạn phải chấp nhận rủi ro lớn? Nếu bạn tin vào điều này, thì chiến lược rủi ro thấp - lợi nhuận cao (mà tôi sắp chỉ cho bạn) sẽ không phù hợp với bạn. Trong giao dịch, nếu niềm tin lạc nhịp với chiến lược, những xung đột bên trong sẽ khiến bạn thụt lùi và thành công là điều không thể.

Ví dụ, nếu tôi cố gắng sử dụng một hệ thống giao dịch trong đó các khoản lỗ lớn được bù trừ bởi những khoản lãi lớn không thường xuyên, tôi chắc chắn sẽ thất bại, ngay cả khi hệ thống này là sinh lợi và hoạt động tốt đối với nhiều người. Tôi đơn giản không thể tuân thủ hệ thống này trong dài hạn. Tôi không có niềm tin để giữ chặt các khoản lỗ vì nó mâu thuẫn với niềm tin của tôi về rủi ro.

Nếu bạn dễ dàng lĩnh hội chiến lược của tôi, điều đó thật tuyệt! Hãy chấp nhận nó. Nó chắc chắn sẽ đưa bạn đến con đường thành công và giúp bạn có được sự khởi đầu tốt với những quy tắc giao dịch hiệu quả. Sau đó, nó sẽ thúc đẩy bạn hành động và có những quyết định đúng đắn. Bất kể bạn lựa chọn chiến lược gì, hãy tin vào điều bạn đang làm, chỉ có như thế mới giúp bạn có quyết tâm cao nhất và tránh việc hủy hoại bản thân.

[7] Người dịch: là những trường đại học xuất sắc nhất của Hoa Kỳ

Đã bao giờ bạn làm một điều gì đó và sau đó tự nói với chính mình, "cái thứ chết tiệt này là sai lầm của tôi? Tại sao tôi lại làm điều này khi tôi biết rằng mình không nên làm? Đó là dấu hiệu cảnh báo cho thấy bạn cần có sự hài hòa với hệ thống niềm tin, vì về dài hạn, hệ thống niềm tin luôn chiến thắng. Để có được thành công siêu hạng, các hành động phải phù hợp với niềm tin bên trong con người bạn. Mục tiêu là sự tương đồng.

Mô Phỏng Sự Thành Công

Như bạn đã biết trong cuốn sách đầu tay của tôi, chiến lược SEPA® (Specific Entry Point Analysis[8]) đưa ra dự báo dựa vào Hồ Sơ Nhóm Cổ Phiếu Dẫn Dắt (Leadership Profile) nhằm xác định các cổ phiếu triển vọng. Sử dụng dữ liệu quá khứ từ cuối những năm 1800 đến nay, chiến lược SEPA® đã phác thảo các đặc điểm định hình nên những cổ phiếu siêu hạng. Đây là thành quả từ những nỗ lực liên tục của tôi nhằm xác định tiêu chuẩn và hành vi của những cổ phiếu thành công nhất trong quá khứ, từ đó xác định xem liệu cổ phiếu nào sẽ có thành tích vượt trội trong tương lai. Điều tôi đã làm với mô hình SEPA® đơn giản là mô phỏng lại các cổ phiếu thành công.

Cách đây nhiều năm, khi ở độ tuổi đôi mươi, tôi đã tham gia khóa học của Anthony Robbins (một trong những người tạo động lực nổi tiếng và là một chuyên gia về hành vi con người) và học được một bài học quý giá. **Nếu bạn muốn vẽ như Leonardo da Vinci, đầu tiên bạn cần phải học cách tư duy như ông ấy. Vì tư duy xuất hiện ở đâu, mọi thứ cuối cùng sẽ xuất hiện ở đó**. Nếu tôi muốn trở thành nhà giao dịch vĩ đại, tôi phải học tất cả mọi điều về họ, cho đến khi tôi có thể tư duy như họ. Từ đó, tôi bắt đầu đọc sách và nghiên cứu các nhà giao dịch huyền thoại. Tôi muốn đi vào trong

[8] Người dịch: Tham khảo chi tiết trong cuốn sách "Trade Like A Stock Market Wizard (2013)" của tác giả. SEPA bao gồm 5 thành phần: (1) Xu hướng (Trend): gần như tất các cổ phiếu siêu hạng đều nằm trong xu hướng tăng. Bạn sử dụng Trend Temple (Hình Mẫu Xu Hướng - xem thêm ở Phần 6 của sách này) để xác định xu hướng; (2) Các yếu tố cơ bản (Fundamentals): Các cổ phiếu siêu hạng đều có sự tăng trưởng vượt bậc trong doanh thu, lợi nhuận và lợi nhuận gộp biên; (3) Chất Xúc Tác (Catalyst): các cổ phiếu tăng giá mạnh luôn có chất xúc tác đằng sau, đó có thể là một phát minh mới, một sản phẩm mới hoặc một nhà lãnh đạo mới; (4) Điểm mở vị thế (Entry Point): các cổ phiếu siêu hạng luôn cho bạn ít nhất hoặc thậm chí là nhiều điểm mua có rủi ro thấp. Định thời điểm là mấu chốt quan trọng nhất; và cuối cùng (5) Điểm đóng vị thế (Exit Points): Không phải các cổ phiếu nào có đặc điểm của cổ phiếu siêu hạng sẽ tăng giá mạnh. Vì thế bạn phải biết cách chốt và bảo vệ lợi nhuận

đầu của họ, xem họ tư duy như thế nào, để tôi có thể mô phỏng lại thành công của họ. Tôi đọc các cuốn sách hết lần này đến lần khác nhằm tiếp thu toàn bộ nội dung.

Tôi không nói rằng, bạn sẽ đạt được thành công trong giao dịch chứng khoán bằng cách trở thành bản sao của ai đó. Nhưng trước khi bạn có thể tinh thông một khái niệm, bạn phải thực sự làm chủ kiến thức đó. Vào năm 1677, nhà bác học thiên tài Issac Newton có câu nói nổi tiếng, "Tôi nhìn xa hơn bằng cách đứng trên vai những người khổng lồ?" Hãy nghĩ về họa sĩ lừng danh Picasso, một trong những nhà tiên phong của trường phái Lập Thể. Ông nghiên cứu các kỹ thuật nghệ thuật cổ điển dưới sự hướng dẫn của người cha. [Người dịch: cả Issac Newton và Picasso đều làm chủ được các kiến thức hoặc thành tựu khoa học trước đó để làm bệ phóng cho các phát kiến và sự sáng tạo của mình. Picasso có câu nói nổi tiếng về tầm quan trọng của việc học hỏi các kiến thức của người khác: *"Hoạ sĩ giỏi thì sao chép, nhưng hoạ sĩ vĩ đại thì ăn cắp"*.]

Cách đây vài năm, một trong những học viên đầu tiên của tôi là một chàng trai trẻ đến từ Canada tên là Darren. (Bạn có thể gặp cậu ta tại các buổi hội thảo Master Trader Workshop của chúng tôi). Tôi xem Darren như con của mình mặc dù cậu ta chỉ trẻ hơn tôi đôi chút. Darren muốn học phương pháp giao dịch của tôi, và cậu ấy quyết tâm mô phỏng lại hệ thống niềm tin của tôi để đạt được những thành công như tôi từng có.

Có một khoảng thời gian, Darren sống tại nhà của tôi. Trong thời gian này, cậu ấy bắt đầu tìm hiểu và mô phỏng những thói quen của tôi, lúc đầu khá tế nhị nhưng sau đó rất rõ ràng. Lúc đó, tôi đang tập thể hình và ăn kiêng. Darren là chàng trai tương đối mỏng manh và nhẹ cân, nhưng anh ta bắt đầu ăn uống và có chế độ dinh dưỡng giống như tôi. Lúc đầu, tôi không để ý đến chuyện này, nhưng về sau, tôi phát hiện cậu ta bắt đầu có những thói quen giống như tôi.

Là một người tập thể hình, tôi thường xuyên cạo lông trên cơ thể. Một ngày nọ, trong khi đang ngồi ở trong phòng khách, tôi nghe thấy những âm thanh kêu rì rầm. Tôi theo âm thanh đó đến cửa phòng tắm. Tôi gõ cửa và hỏi Darren đang làm gì. Khi mở cửa, Darren đứng đó với đôi chân gầy còm sạch lông.

"Cậu làm gì vậy. Cậu đâu phải là dân tập thể hình!", tôi hỏi cậu ấy.

Cậu ấy bảo tôi: "Tôi không quan tâm. Nếu anh cạo lông, tôi cũng sẽ cạo lông. Bất cứ điều gì anh làm, tôi sẽ làm theo. Nếu anh ngồi chiếc ghế màu xanh lá, tôi cũng sẽ ngồi chiếu ghế màu xanh lá. Nếu tôi muốn giao dịch giống như anh, tôi phải tư duy giống như anh. Để làm được điều đó, tôi phải làm mọi thứ anh làm!"

Suy nghĩ đầu tiên của tôi cho rằng: "Cậu ta đúng là một đứa trẻ con." Nhưng về sau, tôi nhận ra Darren quả là một thiên tài! Cậu ta thấu hiểu những khái niệm mà tôi chỉ vừa mới ngộ ra về tầm quan trọng của việc mô phỏng lại hệ thống niềm tin của ai đó. Darren biết rằng, nếu bạn thực sự muốn hiểu một ai đó, bạn phải trở nên giống như người đó - điều này giống như câu thành ngữ: "hãy đi bằng đôi giày của người khác." Quyết tâm của Darren trong việc học tất cả những điều có thể từ tôi khiến cậu ấy không chỉ nghiên cứu phương pháp giao dịch mà còn chấp nhận kỷ luật giao dịch của tôi. Ngay sau đó, cậu ta bắt đầu tập gym (thể hình) đều đặn và bắt đầu tăng cân.

Theo thời gian, kỷ luật giao dịch của Darren đã được tưởng thưởng. Cậu ấy đã tạo ra tỷ suất sinh lợi 160% trong năm đầu tiên giao dịch với tôi, sau đó cậu ta có nhiều năm tạo ra mức lãi ba con số cho chính tài khoản cá nhân và trở thành một nhà giao dịch chứng khoán thành công. Cậu ta đạt được thành công bằng cách tập trung cao độ. Cậu ấy sẵn sàng cháy hết mình với sự chân thành mà tôi chưa từng thấy ở bất kỳ ai. Đối với cậu ấy, sự am hiểu là tất cả mọi thứ.

Chỉ Quan Tâm Đến Quá Trình Thực Hiện

Khi ngồi xuống viết phần Giới Thiệu cho cuốn sách này, tôi nhận được email từ một nhà giao dịch đã từng đọc cuốn sách đầu tay của tôi. Mặc dù anh ta dành nhiều lời khen về cuốn sách nhưng anh ấy thừa nhận đang gặp khó khăn trong giao dịch. Anh ấy viết, "tôi không thể kết hợp mọi thứ lại với nhau."

Sau đó anh ta bắt đầu chỉ trích bản thân, cho rằng anh ta không có năng khiếu trở thành một nhà giao dịch thành công. Đọc những dòng thư này, tôi hiểu người đàn ông này đang tự thuyết phục bản thân rằng: thành công là điều mà mọi người có thể đạt được còn anh ta thì không. Khi con người nghi ngờ năng lực bản thân, họ thường bảo vệ niềm tin này bằng cách cho rằng

mình thiếu đi một điều gì đó chẳng hạn như: trí thông minh, năng khiếu, hoặc một tài năng đặc biệt. Thực ra, tất cả các nhà giao dịch (giống như bạn, giống như tôi), đều có mọi thứ cần thiết để trở nên thành công. Nhưng chỉ khi nào bạn thừa nhận: chiến thắng là một sự lựa chọn; bạn mới có niềm tin mãnh liệt để đạt được mọi thứ mình muốn. Cho đến khi bạn tin vào điều này, tôi có thể bảo đảm, thành công của bạn chỉ là chuyện may rủi và thành tích giao dịch chứng khoán siêu hạng sẽ lảng tránh bạn.

Không ai bắt đầu từ đỉnh cao; và Thượng Đế cũng không hề ban tặng cho bất kỳ ai tài năng đặc biệt để thành công trong giao dịch như thể hệ gen của con người có một nhánh DNA dành cho những người đầu cơ. Không ai sinh ra đã là một nhà đầu tư chứng khoán "thiên tài". Thực sự, như tôi nói, giao dịch chứng khoán là một trong những điều không tự nhiên nhất mà mọi người đều có thể làm được. Tôi không phải là người duy nhất có quan điểm này. Phản biện quan điểm cho rằng: "có nhiều người sinh ra đã có tài năng đầu tư", nhà đầu tư nổi tiếng Peter Lynch từng nói trong cuốn sách *One Up on Wall Street (Trên Đỉnh Phố Wall)*: "Không có bảng điện nào chạy trên chiếc nôi của tôi, và tôi cũng chưa hề để lại bất kỳ vết răng nào trên các cuốn sách chứng khoán.

Bạn có thể nghe nói về một nhóm các nhà tâm lý học ở Béclin, Đức, những người vào đầu những năm 1990 đã nghiên cứu về các nghệ sĩ vĩ cầm. Cụ thể, họ nghiên cứu thói quen luyện tập của các nghệ sĩ từ thời thơ ấu, thời niên thiếu cho đến khi trưởng thành. Tất cả nghệ sĩ vĩ cầm đều bắt đầu chơi nhạc từ lúc 5 tuổi và có thời gian luyện tập như nhau. Tuy nhiên, vào khoảng 8 tuổi, thời gian luyện tập bắt đầu khác biệt. Vào lúc 20 tuổi, những nghệ sĩ vĩ cầm thành danh có hơn 10,000 giờ tập luyện, trong khi những người kém hơn chỉ có 4,000 giờ tập luyện.

Thật thú vị, không có "món quà thượng đế" nào cho những nghệ sĩ thành danh. Nếu tài năng bẩm sinh đóng một vai trò nào đó, chúng ta kỳ vọng một nghệ sĩ thành danh sẽ có ít thời gian tập luyện hơn những người khác. Nhưng dữ liệu thống kê cho thấy điều ngược lại. Các nhà tâm lý học đã phát hiện mối liên hệ thống kê trực tiếp giữa số giờ luyện tập và thành tựu đạt được. Không có con đường tắt. Không có tài năng bẩm sinh. Những nghệ sĩ thành danh phải luyện tập hơn gấp 2 lần thời gian của những người kém tài năng hơn.

Lời kết là bạn phải làm việc chăm chỉ để trở thành nhà giao dịch thành công và phải chấp nhận đầu tư thời gian. Phần thưởng sẽ xứng đáng với những gì bạn bỏ ra. Bất kể bạn được thượng đế ban tặng điều gì hoặc có một năng lực bẩm sinh nào đó, thành công trên thị trường chứng khoán phải đến từ những nỗ lực chung và sẵn lòng học hỏi bất kể phải mất bao nhiêu thời gian.

Không thể chỉ mất vài giờ để bạn đạt được thành công; đó là một nỗ lực bền bỉ nhằm đạt được sự tiến bộ bằng cách kiểm tra kết quả giao dịch của bạn, chỉnh sửa phương pháp và tiến bộ từng bước. Trong cuốn sách *The Talent Code (Mật Mã Tài Năng)*, Daniel Coyle gọi quá trình này là "hạnh tu tập (deep practice)" - không chỉ là làm một việc giống nhau theo thời gian, mà còn sử dụng những phản hồi để điều chỉnh và khiến cho việc tu tập trở nên ý nghĩa hơn.

Chỉ đưa ra quyết định trở thành nhà giao dịch chứng khoán vĩ đại không đồng nghĩa bạn sẽ tạo ra kết quả vĩ đại ngay lập tức. Liệu bạn có thể bước vào phòng xử án chỉ sau vài tháng ở trường luật và cố gắng giải quyết một vụ kiện mà không có nhiều kinh nghiệm? Nếu bạn làm điều đó, chẳng có gì phải ngạc nhiên khi bạn thua kiện. Hoặc liệu bạn có nên thực hiện một ca phẫu thuật nếu như chỉ tham gia hai khóa của chương trình Dự Bị Y Khoa (Pre-med)? Nếu bạn làm điều đó, lạy chúa, chẳng có gì phải ngạc nhiên khi bệnh nhân không được chữa khỏi. Tất nhiên, các tình huống trên có vẻ cực kỳ buồn cười. Nhưng thậm chí nếu tôi bước vào bếp của nhà hàng McDonald và thử rán cá, tôi thậm chí không biết làm thế nào để bật cái bếp. Tại sao thế? Không phải vì tôi thiếu thông minh hoặc tài năng đặc biệt, đơn giản là vì tôi chưa có những kiến thức và kinh nghiệm cần thiết để làm việc này.

Nhưng nhiều người vẫn mở tài khoản chứng khoán và kỳ vọng đạt được tỷ suất sinh lợi cao ngay lập tức. Khi họ không đạt được, họ xin lỗi, từ bỏ hoặc bắt đầu đặt cược những giao dịch có rủi ro lớn. Hiếm khi họ nhận ra họ đang thiếu những kiến thức chuyên môn và kiên nhẫn học hành để có được nó.

Tôi từng là một nhà giao dịch thảm hại khi mới bắt đầu giao dịch. Thành công tôi đạt được hiện nay không phải do tài năng thiên bẩm. Chính sự bền bỉ học tập và rèn luyện kỷ luật giúp tôi trở thành người hôm nay. Và tôi biết

thậm chí bây giờ, nếu tôi phá vỡ các quy tắc của mình, tôi sẽ dễ dàng biến thành công thành thất bại.

Những người đạt được thành công lớn ở bất cứ lĩnh vực nào đều có chung một thái độ: tiếp tục cho đến khi đạt được thành công hoặc là chết. Từ bỏ không phải lựa chọn. Nếu không có thái độ này, bạn chắc chắn sẽ muốn từ bỏ khi gặp phải khó khăn.

Định Vị Bản Thân

Chiến lược của bạn là thứ chỉ phù hợp với riêng bạn. Mặc dù điều này không phải lúc cũng đúng, nhưng luôn đúng trong dài hạn. Vì thế, bạn phải luôn duy trì sự phù hợp này. Bạn nghĩ mình sẽ có một đám cưới hạnh phúc nếu như lừa dối người bạn đời? Chiến lược giao dịch cũng tương tự; bạn cần phải trung thực với nó để nó hiến dâng thành quả cho bạn.

Tôi cược rằng bạn sẽ không bao giờ thành công nếu như liên tục thay đổi các phong cách giao dịch: đầu tư giá trị, đầu tư tăng trưởng, giao dịch theo dao động (swing trading), hoặc giao dịch trong ngày. Nếu bạn cố gắng thử tất cả các phương pháp, bạn sẽ chắc chắn kết thúc theo kiểu "chết vì cả đống nghề tầm thường". Để gặt hái được lợi ích từ một chiến lược, bạn phải hy sinh những chiến lược khác. Bạn sẽ gặt hái được thành quả từ chu kỳ thị trường khi phong cách giao dịch của bạn đánh bại những phong cách giao dịch khác. Bạn sẽ không bao giờ chiến thắng bằng cách chấp nhận nhiều phong cách giao dịch khác nhau mỗi lần bạn rơi vào khó khăn. Để trở nên vĩ đại ở bất cứ điều gì, bạn phải tập trung và chuyên môn hóa, bạn phải tránh cái tôi gọi là "trôi dạt phong cách (style drift)".

Trôi dạt phong cách xuất phát từ việc không định nghĩa rõ ràng chiến lược và mục tiêu của bạn. Kết quả là, bạn không thể nào giữ được phương pháp của mình nếu như không có sự kiên định. Nếu bạn là một nhà giao dịch ngắn hạn, bạn sẽ nhận ra rằng bạn đang bán cổ phiếu vì muốn nhanh chóng có được lợi nhuận thay vì xem xét khả năng giá cổ phiếu còn tiếp tục tăng nữa hay không. Trong chuỗi liên tục của giá cổ phiếu (stock's price continuum[9]), một nhà giao dịch có thể thành công ở vùng giá này trong khi

[9] Người dịch: Thể liên tục (continuum) hay miền liên tục. Giả thiết continuum hay bài toán continuum là một giả thiết toán học, chỉ rằng không có tập hợp nào có lực lượng lớn hơn lực lượng của

Hãy Tập trung vào phong cách giao dịch Cụ thể.

một người khác có thể hoạt động tốt ở một vùng giá khác. Cả hai đều thành công! Tuy nhiên, nếu bạn là một nhà đầu tư dài hạn, sẽ có nhiều lần bạn nhận ra mình chỉ hưởng được một khoản lãi vừa phải trong ngắn hạn và từ bỏ chuỗi tăng giá lớn hơn. Chìa khóa là hãy tập trung vào một phong cách giao dịch cụ thể. Một khi bạn xác định được phong cách và mục tiêu của mình, bạn sẽ cảm thấy dễ dàng hơn trong việc tuân thủ kế hoạch và đạt được thành công. Đến lúc nào đó, bạn sẽ được tưởng thưởng vì việc trung thành với nét độc đáo của chính mình.

Ưu Tiên Mục Tiêu Hàng Đầu

Giao dịch chứng khoán cũng giống như cuộc sống, bạn phải biết được mình muốn cái gì đầu tiên. Bí mật thành công là phải ưu tiên mong ước của bạn. Mọi người thường muốn những thứ giống nhau: tình yêu, hạnh phúc, sự tự do, tình bạn, sự tôn trọng, phần thưởng tài chính…Mọi người muốn tất cả những thứ tốt đẹp trong đời. Điều tôi muốn đề cập ở đây là mục tiêu hàng đầu của bạn: liệu bạn muốn trở thành nhà giao dịch thành công, một người sành rượu, hay một tay chơi tennis vô địch. Bạn có thể trở thành cả ba người trên.

Nhưng hãy để tất cả mọi thứ phía sau mục tiêu hàng đầu. Bạn phải thực hiện từng mục tiêu một. Hãy hình dung cái gì bạn muốn đầu tiên, và đừng quan tâm đến điều khác cho đến khi bạn hoàn thành được mục tiêu đầu tiên. Tại sao thế? Nếu dàn trải bản thân, bạn sẽ không bao giờ đạt được thành công lớn ở bất cứ điều gì và sẽ không bao giờ có được trải nghiệm đầy đủ. Các chuyên gia được trả lương cao trong khi những người biết đôi chút về nhiều thứ chỉ là những kẻ hoạt ngôn trong các buổi tiệc.

Sự tinh thông yêu cầu sự hy sinh; do đó, một số thứ phải đạt được đầu tiên. Hãy lập danh sách, ưu tiên và theo đuổi theo thứ tự: Tập trung, đạt được và sau đó mới đi tới mục tiêu lớn tiếp theo.

Lời khuyên tôi đưa cho bạn ở đây là sự mất cân bằng. Vâng, bạn đã đọc đúng. Để có được thành công tột bậc ở một điều gì đó, bạn phải mất cân bằng. Điều này ngược với quan điểm hiện nay cho rằng, bạn nên cân bằng

rằng, trong biến động liên tục của giá cổ phiếu, mỗi người với mỗi chiến lược khác nhau, người sẽ có

mọi thứ trong cuộc sống, đặc biệt là giữa công việc với cuộc sống gia đình. Đó chắc chắn là mục tiêu, và trong cuộc đời tôi, tôi không đặt bất cứ ai hoặc thứ gì lên trước vợ và con gái tôi. Nhưng nếu bạn đang theo đuổi thành tích siêu hạng trong đầu tư cổ phiếu, một nỗ lực nửa vời sẽ chỉ tạo ra kết quả nửa vời.

Khi tôi mới bắt đầu giao dịch, tôi đã mất cân bằng và có mục đích. Tôi giống như một vận động viên Olympic rèn luyện 12 giờ mỗi ngày. Tôi ăn, uống và thở trong giao dịch. Tất cả suy nghĩ của tôi là về nó. Tôi hoàn toàn đắm mình trong cuộc sống một chiều. Nếu điều này nghe có vẻ rùng rợn, thì có thể việc trở thành một nhà giao dịch siêu hạng không phải là mong ước thực sự của bạn. Thậm chí, một nhà giao dịch bán thời gian vẫn có thể thành công trong hoạt động giao dịch nếu như biết cách tập trung vào mục tiêu hàng đầu.

Có nhiều ví dụ khác về những chuyên gia, những người đang ở trong giai đoạn tập luyện căng thẳng, thực sự bị mất cân bằng. Hoặc nghĩ về bác sĩ nội trú, những người phải làm việc 16 giờ mỗi ngày và chỉ ngủ vài tiếng đồng hồ trên chiếc ghế xếp trong phòng trực cấp cứu.

Bạn không thể đạt được sự tinh thông với một nỗ lực tầm thường. Bạn phải có nó đầu tiên, sau đó mới tới những thứ khác. Không phải lúc nào điều này cũng đúng. Nhưng khi mới bắt đầu, khi bạn gặp phải nhiều thách thức, bạn phải dồn hết tâm sức vào công việc. Nếu bạn muốn có tỷ suất sinh lợi lớn trên thị trường chứng khoán, bạn phải xem nghề giao dịch là một ưu tiên hàng đầu.

Hành Động

Trì hoãn là điều tệ hại nhất khi bạn đang cố gắng hoàn thành một mục tiêu. Mọi người thường tự thuyết phục chính mình sẽ thực hiện mục tiêu khi mọi thứ "hoàn hảo" hơn. Mặc dù tôi khuyến khích bạn học tất cả mọi thứ có thể trước khi thực hiện mục tiêu, nhưng tôi xem đây là sự trì hoãn. Khi bạn đi đạo với suy nghĩ: *" tôi sẽ bắt đầu vào một ngày nào đó, có thể sớm thôi, nhưng không phải bây giờ"*, đó chính là sự trì hoãn.

Tôi nhận được email từ một bạn đọc cuốn sách đầu tay và cho rằng anh ấy "đã sẵn sàng" tuân theo những quy tắc giao dịch của tôi. Nhưng đầu tiên,

Hành động ngay, Không trì Hoãn

anh ấy cố gắng trở thành nhà giao dịch trong ngày vì cho rằng việc chấp nhận nhiều sai lầm sẽ giúp anh ta trở nên kỷ luật hơn. Cuối cùng, anh ta đã sẵn sàng quyết tâm thực hiện phương pháp của tôi. Tôi không có bình luận gì về cách làm này, ngoại trừ cho rằng, anh ta vẫn chưa quyết định thực hành chính xác phương pháp của tôi.

Bạn lãng tránh càng lâu quyết tâm thực hiện một điều gì đó, bạn sẽ càng dễ dàng bị trì hoãn khi gặp phải thử thách, vì sự trì hoãn sẽ hét lên ầm ĩ. Cú đấm đáp trả cho sự trì hoãn phải là hành động. Bạn phải hành động hoặc không có điều gì trở thành hiện thực. Nếu bạn chờ đợi một thời điểm hoàn hảo hoặc cho đến khi bạn có được câu trả lời cho mọi thứ, bạn sẽ không bao giờ bắt đầu được. Tốt hơn hết là hãy làm một điều gì đó khi mọi thứ chưa hoàn hảo hơn là cầu toàn. Bạn có thể mơ ước, có thể suy nghĩ tích cực, và có nhiều mục tiêu, nhưng trừ khi bạn hành động, sẽ không có bất cứ điều gì trở thành hiện thực. Rất khó để nói có bao nhiêu kiến thức là đủ. Bạn phải làm với những cái bạn đang có. Thời điểm tốt nhất để bắt đầu là ngay bây giờ!

Vượt Ra Ngoài Vùng An Toàn Của Bạn

Trong cuộc sống, có một nguyên tắc tôi gọi là CLUM - nghĩa là càng an toàn thì càng nguy hiểm và càng nguy hiểm thì sẽ an toàn hơn. Tiềm năng là một vùng đất màu mỡ chưa được biết tới. Di chuyển ra ngoài vùng an toàn của bạn không đồng nghĩa chấp nhận rủi ro lớn hơn. Nó có nghĩa bạn phải vượt qua bản thân và làm những việc mà lúc đầu, bạn sẽ cảm thấy không được thoải mái và tự nhiên. Thật may mắn, bạn không phải vượt ra khỏi vùng an toàn và quen thuộc với cảm giác hoàn toàn bất khả thi, như thể bạn nhảy khỏi vách núi ở Acapulco trong khi vẫn còn đang học bơi. Đó là quá trình đạt được sự hiệu quả và thoải mái trên hành trình mở rộng vùng an toàn của bạn.

Hãy hình dung về những vòng tròn đồng tâm; tâm điểm chính là vùng an toàn hiện tại của bạn. Bạn bắt đầu ở tâm, tại "vòng tròn số 1", là cái bạn đã biết. Trong giai đoạn khởi đầu, bạn đạt được một số kinh nghiệm, hiểu về bản thân, và bắt đầu mài giũa kỷ luật. Nhưng vòng tròn số 1 chỉ là điểm khởi đầu. Bạn không thể ở mãi trong đó nếu muốn đạt được thành công trong giao dịch hoặc bất cứ điều gì đáng giá hơn.

Mở rộng vùng an toàn → chinh phục các mục tiêu

Hãy nghĩ về những nỗ lực bền bỉ khi học chơi một thứ nhạc cụ hoặc trở thành một vận động viên thể thao giỏi. Phải mất hàng giờ tập luyện và những hướng dẫn phản hồi từ phía người thầy và vị huấn luyện viên giỏi, những người sẽ giúp bạn cải thiện các kỹ thuật cá nhân. Cùng với thời gian và sự quyết tâm, trình độ kỹ năng của bạn sẽ tiến bộ lên tới mức bạn có thể chơi nhạc hay như Beethoven. Là một nhà giao dịch chứng khoán, khi bạn kinh qua những cái gì tự nhiên và học cách làm những điều không tự nhiên, bạn sẽ trở thành một gã siêu phàm. Mặc dù bạn không thể nhảy cóc từ vòng tròn số 1 đến vòng tròn số 4 nhưng bạn có thời gian và nỗ lực để đạt được năng lực và sự tự tin. Nếu bạn vội vàng không xây dựng nền tảng kỹ năng và kinh nghiệm, bạn sẽ gặp phải thảm họa.

Dù gặp bất cứ thử thách nào đi nữa, khi bạn đi từ một người khởi đầu thành người tiến bộ hơn, tức là bạn đang kéo bản thân từ vòng tròn số 1 sang vòng tròn số 2. Bây giờ, vòng tròn số 2 là vùng an toàn mới được mở rộng của bạn. Là một nhà giao dịch ở vòng tròn số 2, có lẽ bạn có khả năng lựa chọn cổ phiếu tinh tế hơn và có thể chấp nhận những vị thế lớn hơn mà không gặp phải nhiều rủi ro. Khi có nhiều kinh nghiệm và thông tin hơn, bạn chuyển sang vòng tròn số 3 và vòng tròn số 4 là mục tiêu tiếp theo của bạn. Mọi thứ cứ tiếp diễn như thế.

Giống như Ralph Waldo Emerson đã nói: "Tư duy, một khi được mở rộng thành một ý tưởng mới, sẽ không bao giờ trở lại hình dạng ban đầu." Theo cách tương tự, khi bạn đã vượt qua những giới hạn cũ, bạn sẽ không muốn những mong ước của mình trở lại nơi bé nhỏ của tư duy ban đầu. Khi nhìn lại, bạn sẽ rất ngạc nhiên đến mãn nguyện vì những tiến bộ của bản thân và sự trưởng thành trong giao dịch. Điều này lúc đầu trông có vẻ khó khăn, thậm chí là bất khả thi, nhưng bây giờ, bạn đã đạt được và trở thành một phần trong vùng an toàn mới được mở rộng của bạn. Bằng sự rèn luyện và tính kỷ luật, vùng an toàn mới sẽ trở thành tiền đề chinh phục các mục tiêu tiếp theo. Đây là cách thức mà sự tinh thông hình thành, nó phải xảy ra từng bước một.

Theo Đuổi Giai Đoạn Thứ Ba Của Sự Hiểu Biết

Có ba cấp độ cơ bản của sự hiểu biết. Cấp độ đầu tiên là khi một *ý tưởng (idea)* đến với bạn từ một người nào đó. Một ai đó nói cho bạn điều gì đó, và

ý tưởng → Niềm Tin → Nhận Thức

bạn đánh giá nó bằng ý kiến cá nhân. Bạn có thể cảm thấy lẫn lộn về thông tin này; có thể bạn đồng ý, không tán thành, hoặc không rõ nó là cái gì. Cấp độ thứ hai là khi bạn bị thuyết phục rằng điều bạn nghe là đúng. Bây giờ, nó trở thành *niềm tin (belief)*. Niềm tin mạnh hơn so với ý tưởng, nhưng đó chưa phải là cấp độ mạnh nhất của sự hiểu biết. Cấp độ thứ ba là *nhận thức (awareness)* - được xem là dạng mạnh nhất. Đây là lúc mà kiến thức nằm bên trong con người bạn. Đó là cái giúp bạn xác định điều gì là đúng vì bạn đã có sự trải nghiệm.

Trong cuốn sách này, chúng ta sẽ nhận được nhiều ý tưởng. Có thể bạn sẽ đưa chúng lên tới cấp độ thứ hai khi bạn tin rằng điều tôi đang nói là đúng. Tôi đã mất nhiều năm thử và sai, nếm trải ngọt ngào và đắng cay. Khi bạn chấp nhận và đưa những ý tưởng này vào trong hoạt động giao dịch của mình, chúng sẽ trở thành một phần hiểu biết của bạn - nghĩa là trở thành bản năng, tự động, và không hoài nghi. Mục tiêu của bạn là đạt được cấp độ thứ ba của sự hiểu biết, một dạng chỉ đạt được thông qua thực hành và trải nghiệm cá nhân.

Không hề có con đường tắt nào. Cho dù bạn đã đọc bao nhiêu cuốn sách hoặc tham dự bao nhiêu hội thảo đi chăng nữa, bạn không thể có được sự trải nghiệm. Đừng bị lung lay nếu như bạn vẫn chưa đạt được tỷ suất sinh lợi lớn ngay lập tức. Bất kể bao nhiêu kiến thức bạn thu thập được hoặc bạn thông minh ra sao, bạn vẫn cần phải có thời gian trải nghiệm chúng trên Đại Học Phố Wall[10].

Khi mới bắt đầu giao dịch, tôi phải mất 6 năm trước khi kiếm được tiền từ giao dịch chứng khoán. Trong suốt những năm tháng thử thách này, tôi vẫn kiên định với chiến lược giao dịch của mình. Tôi không nhảy từ phương pháp này sang phương pháp khác như thể có một công thức ma thuật ngoài kia và bí mật này đã được tìm thấy. Như nói lúc đầu, tôi quyết định lựa chọn chiến lược giao dịch phù hợp với tôi và tập trung vào việc vận hành nó. Tôi vẫn đang tiếp tục rèn luyện, vẫn duy trì tính kỷ luật, vẫn tuân thủ chặt chẽ các quy tắc giao dịch. Sự kiên nhẫn và bền bỉ quan trọng hơn cả sự hiểu biết. Chiến thắng sẽ đến với những ai có lòng kiên trì và biết rút ra những bài học kinh nghiệm.

[10] Người dịch: Một cách nói ẩn dụ của tác giả cho rằng các nhà giao dịch phải đem những kiến thức của mình giao dịch thực tế trên phố Wall mới có những trải nghiệm thực tế và đạt tới cấp độ

Hãy gạt quá khứ sang một bên và tiến về phía trước

Để có được sự hiểu biết đúng đắn không phải là việc quá khó khăn hay đòi hỏi nhiều áp lực. Với những quy tắc giao dịch hiệu quả, bạn sẽ dễ dàng lĩnh hội nó. Nhưng trước hết, bạn phải tập trung vào quá trình thực hiện và rút ra những bài học kinh nghiệm.

Bây Giờ Chúng Ta Hãy Bắt Đầu

Bạn đã đi được một chặng đường khá xa, đến những dòng cuối cùng của Phần Giới Thiệu - nghĩa là bạn đang sắp đối diện với một thử thách mới. Bạn có quyết tâm hành động để vượt qua hay không?

Điều này đưa chúng ta trở về điểm bắt đầu của cuộc thảo luận. Bạn phải đưa ra quyết định lựa chọn sẽ trở thành người chiến thắng hay kẻ thua cuộc. Đầu tiên, bạn phải dõng dạc tuyên bố mình xứng đáng được thành công. Như tôi chỉ ra lúc đầu, có nhiều người tự đánh giá thấp bản thân mình vì không tin rằng, họ xứng đáng được thành công. Có thể do một điều gì đó xảy ra khi còn trẻ và giờ đây họ cảm thấy hối tiếc và tự ti. Hoặc có thể họ lớn lên mà thiếu đi sự giáo dục về tinh thần lạc quan. Bất kể lý do là gì, họ đang ôm chặt hệ thống niềm tin sai lầm khiến họ tin rằng, thành công là điều không thể. Nếu điều này đang xảy ra với bạn, đây là lúc bạn tha thứ cho chính mình. Hãy gạt quá khứ sang một bên và tiến về phía trước.

Bạn xứng đáng có được sự thành công và tình yêu thương trong cuộc sống. Để đạt được mục tiêu lớn lao này, đòi hỏi phải có sự quyết tâm. Hãy thử thách trí thông minh của bạn. Giao dịch chứng khoán chắc chắn là một trong những thử thách đó. Nó không chỉ là những phần thưởng tài chính. Nó là trưởng thành về tự tinh thông, chiến thắng cái tôi và nỗi sợ hãi. Ngược lại, nhiều người tin rằng họ đã có sẵn sự thành công vì tên tuổi dòng họ, nền tảng xuất thân, trình độ giáo dục hoặc "dòng dõi huyết thống". Đối với những người này, thị trường sẽ dạy họ những bài học cay đắng. Thành công chỉ đến theo một con đường duy nhất: làm việc chăm chỉ và khiêm nhường. Trên thị trường chứng khoán, những ai không có sự khiêm tốn sẽ bị đánh bại.

Đôi khi, sự thay đổi vẫn có thể xảy ra trong chốc lát. Giống như gã nghiện thuốc có thể bỏ thuốc bằng cách vứt bỏ điếu thuốc cuối cùng hoặc một kẻ nghiện rượu có thể bỏ rượu và không bao giờ đụng tới một giọt nào nữa. Bạn có thể thay đổi ngay lập tức giấc mơ và số phận của mình bằng

cách chịu trách nhiệm. Hãy bắt đầu từ ngày hôm nay.

Nhưng trước hết bạn phải tin rằng: thành công là một sự lựa chọn.

Trở thành nhà giao dịch siêu hạng hoặc không, đó là một sự lựa chọn. Bạn phải quyết định ở đây và ngay bây giờ. Không có thời điểm nào tốt hơn. Có thể đó là lý do tại sao bạn lựa chọn cuốn sách này để đọc. Có thể đó là lý do tại sao mọi thứ bạn từng có trong đời và tất cả những thứ bạn muốn có được trong tương lai đang hội tụ về hiện tại. Nếu bạn không yêu quý cuộc sống của mình, đó là vì có một người nào khác ảnh hưởng đến bạn nhiều hơn chính bản thân bạn. Hãy quyết định ngay bây giờ! Sau đó, lật tiếp những trang tiếp theo.

Thành công chỉ đến bằng một con đường duy nhất: Làm việc chăm chỉ và khiêm nhường

* phải có Kế Hoạch để đến thành công
1. Kế hoạch giao dịch
2. Kế hoạch sinh hoạt....
3. ----

PHẦN 1

LUÔN TUÂN THỦ KẾ HOẠCH

Gần như tất cả mọi khía cạnh trong cuộc sống: từ chơi thể thao, xây dựng nhà cửa, khoan cắt bê tông trên đường phố, tranh cử chính trị, hoặc thực hiện một ca phẫu thuật đều yêu cầu phải lập kế hoạch trước khi bắt đầu tiến hành. Một nhà thầu không thể tiến hành đào móng nếu chưa có bản thiết kế nhà. Trước mỗi trận đấu, huấn luyện viên phải vạch ra đấu pháp và truyền đạt cho các cầu thủ. Một ca phẫu thuật phải có kết quả chuẩn đoán, ảnh chụp MRI, và kế hoạch phẫu thuật trước khi bác sĩ bắt đầu rạch vết dao đầu tiên.

Nếu muốn thành công trên thị trường chứng khoán, bạn phải xây dựng một kế hoạch trước khi làm bất cứ điều gì. Sau đó, bạn phải *biết cách* thực hiện tất cả các quyết định giao dịch theo đúng kế hoạch. Tuy nhiên, hầu hết các nhà đầu tư chẳng hề có bất cứ kế hoạch nào khi tham gia vào thị trường. Hoặc tệ hơn, họ có một kế hoạch tồi dựa trên những khái niệm sai lầm hoặc những ý tưởng không thực tế về hoạt động đầu tư. Họ nhận được những mẹo vặt từ các nhà môi giới, hoặc nghe nó từ tivi, hoặc có thể từ một ai đó (người cũng được nghe từ một người nào khác) mách nước về một cổ phiếu đang chuẩn bị cất cánh. Đây là cách thức hàng ngàn đôla đang đổ vào thị trường chứng khoán nhưng không hề có một kế hoạch hợp lý.

Liệu đây có phải là cách làm thông minh?

Giao dịch là một ngành kinh doanh khắc nghiệt. Vậy tại sao bạn lại đặt cược tiền mà không hề có một kế hoạch chu đáo? Vâng, nhiều nhà giao dịch vẫn thường xuyên làm như thế. Rất dễ dàng tham gia vào thị trường chứng khoán. Bạn không cần phải có bằng cấp hoặc yêu cầu phải trải

qua các khóa huấn luyện. Bạn chỉ cần mở một tài khoản giao dịch và bắt đầu đặt lệnh. Điều này khiến nhiều người nhầm tưởng giao dịch chứng khoán là một việc dễ dàng. Hoặc họ nghĩ rằng, khả năng giành chiến thắng trên thị trường chứng khoán là cao. Dù lý do là gì đi nữa, tôi từng thấy nhiều người đầu tư hơn 100,000 đôla vào một cổ phiếu mà không hề có chút nghiên cứu nào. Đơn giản chỉ vì họ được mách nước từ bạn của một người bạn, người cũng chẳng hề đầu tư nhiều thời gian cho việc nghiên cứu và lập kế hoạch giao dịch. Lòng tham luôn chiến thắng và họ chỉ nhìn thấy kịch bản tăng giá. Họ không hề suy nghĩ đến việc phải phản ứng ra sao khi gặp phải kịch bản giảm giá hoặc đơn giản họ cho rằng, điều đó không thể xảy ra.

Xây Dựng Quy Trình

Khi mới bắt đầu nghề giao dịch tài chính, tôi không hề có bất cứ kế hoạch nào. "Chiến lược" duy nhất chính là câu châm ngôn cổ xưa: "mua đáy và bán đỉnh". Tôi nghĩ điều này có nghĩa là mua các cổ phiếu đang giảm giá và cho rằng, cái gì giảm rồi sẽ phải tăng trở lại. Tôi mua những công ty có tên tuổi khi chúng rơi vào trạng thái kiệt quệ tài chính, vì tôi đã từng được nghe mọi người nói: "Bạn không thể sai lầm khi đầu tư vào AT&T hoặc General Electric." Mua những cổ phiếu này khi giá giảm dường như là một ý kiến hay để tôi tuân theo, vì tôi tin rằng chúng có ít rủi ro và cuối cùng sẽ phải tăng giá trở lại. Điều đó thực sự là sai lầm!

Sau nhiều năm từng trải, điều tôi học được lúc này là không hề có cổ phiếu nào an toàn. Nếu bạn khẳng định có một cổ phiếu nào đó là an toàn, cũng giống như mọi người nói rằng, có một chiếc xe đua an toàn. Thực tế, chẳng có chiếc xe đua nào là an toàn và tất cả cổ phiếu đều có rủi ro. Một công ty có tên tuổi hoặc một doanh nghiệp lâu năm với đội ngũ lãnh đạo giàu kinh nghiệm không đồng nghĩa nó là một cổ phiếu tốt để mua. Khi thị trường giảm giá mạnh, thậm chí những công ty "tốt" cũng có thể thất bại, thậm chí rơi vào phá sản. General Electric đạt đỉnh vào năm 2000 và giảm từ mức 60 đôla xuống còn dưới 6 đôla. Điều đó có nghĩa công ty mất hơn 90% giá trị! Vào năm 2016, cổ phiếu này lấy lại được một nửa giá trị đã mất. Như vậy sau 16 năm, các nhà đầu tư dài hạn mua vào một cổ phiếu blue chip nhưng vẫn bị lỗ 50%. Đây là điều đã xảy ra với một công ty từng được xem là tốt nhất thế giới.

Danh sách những công ty được cho là "an toàn" nhưng cuối cùng bị thất bại nhiều vô kể. Nhiều cổ phiếu thua lỗ tôi từng mua trong những ngày mới bắt đầu sự nghiệp đầu tư đã thất bại thảm hại, trước khi chúng khiến tôi từ bỏ giao dịch chứng khoán vì các khoản lỗ lớn đã xóa sạch số vốn ban đầu và niềm tin trong tôi. Câu chuyện nghe thật quen phải không nào?

Tôi không mất nhiều thời gian để hiểu ra, cần phải có một kế hoạch trước khi mua vào cổ phiếu. Quan trọng hơn, tôi cần có một kế hoạch để đối phó với rủi ro, vốn là đặc điểm của nghề giao dịch cổ phiếu. Kế hoạch sẽ đưa ra những quy tắc nền tảng cho hoạt động giao dịch của bạn. Điều đó có nghĩa là bạn biết sẽ giao dịch cái gì, tại sao, khi nào và làm như thế nào. Có một kế hoạch không đảm bảo bạn sẽ thành công ở mỗi lần giao dịch, nhưng nó sẽ giúp bạn quản trị rủi ro, tối thiểu hóa thua lỗ, bảo vệ lợi nhuận khi có, và xử lý những sự kiện bất ngờ đòi hỏi phải hành động quyết đoán ngay lập tức. Tất cả điều này sẽ cải thiện khả năng chiến thắng của bạn theo thời gian. **Bằng cách định nghĩa trước một vài tham số, tôi có thể biết liệu các giao dịch có diễn ra theo đúng kế hoạch hay không.**

Có một quy trình, cho dù đó là gì, miễn là bạn phải có một quy trình. Sau đó, bạn sẽ có một nền tảng ban đầu để làm việc, và chỉnh sửa cho đến khi hoàn thiện.

Những thành phần chính của Kế Hoạch Giao Dịch

- Điểm mở vị thế "được hệ thống hóa" nhằm xác định chính xác cái gì là yếu tố kích hoạt quyết định mua vào.
- Bạn sẽ xử lý rủi ro như thế nào; phải làm gì nếu giao dịch chống lại bạn, hoặc nếu lý do bạn mua cổ phiếu đã đột ngột thay đổi?
- Bạn bảo vệ lợi nhuận ra sao?
- Bạn xác định quy mô vị thế (số lượng cổ phiếu mua vào) như thế nào, và khi nào bạn sẽ quyết định tái cơ cấu lại danh mục?

Hy Vọng Không Phải Là Một Kế Hoạch

Một kế hoạch giao dịch mang lại cho bạn đường cơ sở hoặc cơ sở hợp lý (baseline[11]) cho sự kỳ vọng. Theo đó, bạn biết một giao dịch có tiếp tục sinh

[11] Người dịch: Đường cơ sở (baseline) có nghĩa là một thước đo chuẩn để đánh giá một vấn

lợi hay không, hoặc điều gì đó đã trở nên sai lầm. Mong ước và hy vọng không phải là một kế hoạch giao dịch. Phù thủy tài chính Ed Seykota[12] từng nói, "hãy thận trọng với sự khác nhau giữa "trực giác" và "mong ước". Hy vọng không phải là một chiến lược giao dịch. Không có kế hoạch giao dịch, bạn chỉ đang cố làm hợp lý hóa mọi chuyện mà thôi. **Thường bạn sẽ nói với chính mình hãy kiên nhẫn không nên chốt lời sớm, nhưng bạn có thể hoảng loạn trong một lần điều chỉnh tự nhiên, và sau đó bỏ lỡ một đợt tăng giá lớn**.

Biết được điều gì nên kỳ vọng cho phép bạn đánh giá liệu giao dịch có đang hoạt động "đúng giờ" hay không. Để hiểu phép liên tưởng của tôi, hãy nghĩ về sự khác nhau giữa lịch trình hàng ngày và thời gian thực tế đoàn tàu vào sân ga. Giả sử bạn thường đón chuyến tàu có lịch trình cập bến vào lúc 6:05 mỗi sáng để đi làm. Một ngày nào đó, vào lúc 6:15, nếu như chuyến tàu vẫn chưa đến, bạn sẽ không bận tâm nhiều đến sự trễ hẹn nhỏ này. Nhưng nếu đến 7:30 mà chuyến tàu vẫn chưa đến, bạn biết chuyến tàu đã gặp phải vấn đề và nên suy nghĩ đến việc sử dụng một phương tiện vận chuyển khác.

Tương tự, kỳ vọng của bạn đối với mỗi lần giao dịch chứng khoán là "một lịch trình". Nếu lợi nhuận kỳ vọng vẫn chưa trở thành hiện thực, bạn không nên ôm tiền chết và chờ đợi từ tháng này sang tháng khác trong khi cổ phiếu bạn mua cứ đi ngang và nhiều cơ hội khác tốt hơn đang xuất hiện. Bạn biết nên phải làm điều gì vì kế hoạch sẽ nói cho bạn biết. Với một kế hoạch được tính toán kỹ lưỡng, bạn có thể xác định liệu chuyến tàu có diễn ra đúng lịch trình hay không, hoặc có một sự gián đoạn nào đó khiến bạn cần phải quan tâm và chuyển sang mua cổ phiếu khác.

đề gì đó. Ví dụ như nó là điểm khởi đầu cho một cuộc thảo luận; là dữ liệu ban đầu để so sánh, đánh giá trong thống kê; là vạch cuối cùng trong sân tennis hoặc sân bóng rổ; là một bộ chuẩn (standard) để đánh giá hiệu quả dự án thông qua việc đo lường. Hàm ý ở đây là kế hoạch giao dịch sẽ cung cấp các nền tảng cơ sở hợp lý ban đầu để giúp nhà giao dịch đánh giá xem diễn biến của một giao dịch có diễn ra đúng kế hoạch hay không.

[12] Người dịch: Ed Seykota là một phù thủy tài chính được nhắc đến trong cuốn sách **Stock Market Wizards: "Conversation with America's Top Stock Traders" (Những Phù Thủy Chứng Khoán: "Cuộc đối thoại với Các Nhà Giao Dịch Chứng Khoán Hàng Đầu Hoa Kỳ) của Jack Schwager với thành tích tạo ra tỷ suất sinh lợi 250,000% (không phải lỗi đánh máy) trong hơn 16 năm. Tài năng của Seykota có thể sánh vai với những siêu sao như Warren Buffet và George Soros. Xem thêm về Ed Seykota tại đây http://www.chiemtinhtaichinh.com/2017/08/24/39-bi-**

có ứng phó khi tình huống bất ngờ xảy ra
VD: quy luật nến thay đổi

Kế Hoạch Ứng Phó Khẩn Cấp

Cách tốt nhất đảm bảo thành công trên thị trường chứng khoán là có những kế hoạch ứng phó khẩn cấp - nghĩa là sử dụng câu hỏi "nếu như" - và cập nhật chúng khi đối diện với tình huống mới, từ đó tạo ra một cuốn sổ tay đối phó với các tình huống bất ngờ. Do hậu quả của cuộc tấn công khủng bố 11 tháng 9 năm 2001 vào Trung Tâm Thương Mại Thế Giới, nhiều công ty tài chính đã tiến hành phân cấp quản lý hệ thống thông tin. Merrill Lynch di chuyển trung tâm dữ liệu chính tới Staten Island, để chạy một mạng lưới điện riêng nhằm tránh khả năng mất điện tại một khu vực. Mạng lưới thông tin ở New York hiện nay đã được sao lưu dữ liệu dự phòng.

Trong vai trò một nhà đầu cơ cổ phiếu, mục tiêu của bạn là luôn ở trong tình trạng sẵn sàng chiến đấu hay sẵn sàng giao dịch với một vài sự kiện bất ngờ. Để làm điều này, bạn phải xây dựng khả năng xử lý cho mọi tình huống có thể xảy ra. Các sự kiện được suy tính trước là chìa khóa để quản trị rủi ro hiệu quả và gia tăng tài khoản vốn.

Dấu hiệu của một nhà đầu tư chuyên nghiệp là có sự chuẩn bị chu đáo. **Trước khi tiến hành giao dịch, tôi phải chuẩn bị ứng phó với tất cả các tình huống có thể nảy sinh**. Một khi xuất hiện các tình huống bất ngờ mới, tôi sẽ cập nhật chúng vào bảng kế hoạch ứng phó khẩn cấp. Bằng cách sử dụng bảng kế hoạch ứng phó khẩn cấp, bạn có thể nhanh chóng chuyển đổi quyết định giao dịch để thích ứng với tình huống bất ngờ.

Kế hoạch ứng phó khẩn cấp có thể được kích hoạt khi bạn gặp phải nỗi thất vọng, đặc biệt lúc đóng một giao dịch thua lỗ và khi bảo vệ lợi nhuận. Mặc dù gặp phải sự cố bất ngờ nhưng bạn đã có một kế hoạch để ứng phó với thảm họa. Tôi luôn suy nghĩ đến tất cả các tình huống không mong muốn có thể xảy ra trong lúc giao dịch, chẳng hạn như mất điện hoặc mất kết nối đường truyền internet. Tôi từng gặp phải điều này một lần khi toàn bộ hệ thống môi giới của công ty bất ngờ bị sập. Kết quả là, tôi phải sử dụng tài khoản phụ thứ hai để có thể bán khống phòng ngừa vị thế mua. Có một kế hoạch ứng phó với thảm họa tạo cho tôi sự an tâm vì khi những điều không thể tưởng tượng xảy ra, tôi lập tức biết phải phản ứng như thế nào.

Bạn nên có kế hoạch ứng phó khẩn cấp cho một số tình huống sau:

1. Dấu là mức giá bạn nên đóng vị thế khi giao dịch chống lại bạn.

2. Cổ phiếu phải diễn biến như thế nào để bạn quyết định mua vào trở lại sau khi đã đóng vị thế giao dịch.
3. Tiêu chí nào để bán cổ phiếu lúc còn đang tăng mạnh nhằm bảo vệ lợi nhuận.
4. Khi nào bạn nên bán cổ phiếu bị suy yếu để bảo vệ lợi nhuận.
5. Bạn sẽ xử lý ra sao với các tình huống thảm họa và những biến động bất ngờ yêu cầu phải thay đổi quyết định ngay lập tức trong bối cảnh có áp lực

Kế hoạch ứng phó khẩn cấp bao gồm các yếu tố sau:

- Mức dừng lỗ ban đầu. Trước khi mua cổ phiếu, tôi tính trước điểm cắt lỗ tối đa - là mức giá tại đó tôi sẽ thoát toàn bộ vị thế nếu như giao dịch chống lại tôi. Thời điểm giá chạm vào điểm cắt lỗ, tôi bán cổ phiếu mà không cần phải suy nghĩ. Một khi thoát khỏi cổ phiếu đó, tôi có thể đánh giá lại tình hình với cái đầu sáng suốt hơn. Mức cắt lỗ đầu tiên phải được xác định rõ ràng trước khi bắt đầu mở lệnh giao dịch. Một khi cổ phiếu tăng giá, điểm bán nên được nâng lên để bảo vệ lợi nhuận bằng cách sử dụng lệnh dừng lỗ động (trailing stop).
- Tiêu chí để mở lại vị thế. Một vài cổ phiếu hoàn tất tín hiệu mua nhưng sau đó bất ngờ điều chỉnh hoặc kéo ngược mạnh khiến cho lệnh cắt lỗ của bạn bị kích hoạt. Điều này vẫn thường xảy ra khi thị trường biến động mạnh. Thông thường, một cổ phiếu có các yếu tố cơ bản tốt có thể hồi phục trở lại sau khi trải qua một đợt kéo ngược mạnh, thiết lập nền giá mới và hình thành điểm mua thích hợp. Rất thường xuyên, tín hiệu mua lần thứ hai thậm chí còn mạnh hơn tín hiệu mua đầu tiên vì cổ phiếu này đã loại bỏ những nhà giao dịch yếu ớt.

  Bạn không nên giả định một cổ phiếu sẽ nhanh chóng hồi phục sau khi đã chạm vào mức dừng lỗ, nhà giao dịch luôn luôn phải biết bảo vệ bản thân và sẵn sàng cắt lỗ. Nhưng nếu bạn vừa mới đóng vị thế do chạm vào điểm dừng lỗ, đừng vội vàng loại trừ cổ phiếu này ra khỏi danh sách ứng cử viên mua tiềm năng. Nếu cổ phiếu này có tất cả những đặc điểm của một cổ phiếu chiến thắng, hãy tìm kiếm điểm mở lại vị thế. Lần giao dịch đầu tiên của bạn có thể bị thất bại. Đôi khi phải mất đến hai hoặc thậm chí ba lượt giao dịch mới bắt được một cổ phiếu tăng giá mạnh. Đây là đặc điểm của một nhà giao dịch chuyên nghiệp. Các nhà giao dịch nghiệp dư thường tỏ ra sợ hãi sau

tỏ ra thản nhiên và nhìn nhận vấn đề một cách khách quan. Họ đánh giá mỗi giao dịch dựa vào thước đo rủi ro so với lợi nhuận; họ xem mỗi tín hiệu giao dịch như là một cơ hội mới.

- Bán khi có lãi. Một khi cổ phiếu bạn mua có lợi nhuận khá lớn, thường là gấp nhiều lần so với rủi ro cắt lỗ ban đầu, bạn không nên để cho vị thế này trở thành khoản lỗ. Ví dụ, bạn đặt mức rủi ro cắt lỗ ban đầu là 7% so với giá mua. Nếu cổ phiếu tăng giá và mang tới khoản lãi 20%, đừng bao giờ để vị thế này mất toàn bộ lợi nhuận và thậm chí trở nên thua lỗ. Để bảo vệ lợi nhuận, hãy di chuyển lệnh dừng lỗ tới điểm hòa vốn hoặc sử dụng lệnh dừng lỗ động (trailing stop) để khóa phần lớn lợi nhuận. Bạn có thể cảm thấy tiếc nuối khi đóng lệnh tại điểm hòa vốn hoặc chỉ có một khoản lãi nhỏ trong khi trước đó nó từng là một khoản lãi lớn, nhưng bạn sẽ cảm thấy còn tồi tệ hơn nếu như toàn bộ lợi nhuận biến thành thua lỗ.

  Một khi bạn mua cổ phiếu, có hai tình huống cơ bản để bán và bảo vệ lợi nhuận. Lý tưởng nhất là bán khi cổ phiếu đang tăng mạnh, sau khi đã đạt được mục tiêu giá kỳ vọng. Cách thứ hai là bán khi cổ phiếu bị suy yếu, vì cổ phiếu khi đảo chiều giảm đến một mức giá nào đó sẽ là lời cảnh báo cho bạn (bán ở đâu, khi nào và như thế nào sẽ được thảo luận chi tiết ở Phần 9.)

  Bán khi cổ phiếu đang tăng mạnh là một kỹ năng mà các nhà giao dịch chuyên nghiệp phải mất nhiều thời gian luyện tập mới có được. Điều quan trọng là nhận ra khi nào một cổ phiếu đang tăng giá quá nhanh và do đó dễ bị kiệt sức. Bạn có thể dễ dàng đóng vị thế khi vẫn còn nhiều người mua. Hoặc bạn có thể bán khi giá đổ nhào về điểm hòa vốn sau khi xuất hiện tín hiệu suy yếu đầu tiên. Bạn cần có kế hoạch cho cả hai trường hợp: bán khi cổ phiếu đang tăng mạnh và bán khi cổ phiếu bị suy yếu.

- Kế hoạch đối phó với thảm họa. Đây là phần quan trọng nhất của kế hoạch ứng phó khẩn cấn. Nó sẽ giải quyết những vấn đề như: bạn sẽ làm gì nếu mất kết nối Internet hoặc khi bị mất điện. Bạn có một hệ thống sao lưu hay không? Hoặc bạn sẽ phản ứng như thế nào nếu bạn thức dậy vào một buổi sáng sớm và nhận thấy cổ phiếu vừa mua hôm qua có một khoảng trống giảm giá lớn vì công ty bị điều tra bởi SEC (Ủy Ban Chứng Khoán Hoa Kỳ) và CEO bỏ trốn với một khoản tiền biển thủ. Bạn sẽ làm gì?

Ưu tiên theo thứ tự tầm quan trọng

a. Giới hạn khoản lỗ. Phải xác định bạn sẵn sàng chấp nhận bao nhiêu rủi ro và thiết lập một mức cắt lỗ.

b. Bảo vệ nguồn vốn. Một khi cổ phiếu tăng giá và bạn có khoản lợi nhuận kha khá (thường xảy ra sau lần điều chỉnh tự nhiên đầu tiên và cổ phiếu tăng đến đỉnh cao mới), bạn nên nâng lệnh dừng lỗ lên, gần với điểm hòa vốn.

c. Bảo vệ lợi nhuận. Đừng để một khoản lãi lớn biến mất; hãy sử dụng lệnh dừng lỗ động (trailing stop) để bảo vệ nó.

Trước khi tham gia vào một vị thế mới (Hình 1-1), điều đầu tiên tôi phải làm là xác định (điểm a) – đặt lệnh dừng lỗ ở đâu nếu như giao dịch này chống lại tôi. Sau đó, khi cổ phiếu tăng giá, ưu tiên tiếp theo của tôi là di chuyển lệnh dừng lỗ về điểm hòa vốn (điểm b). Nếu tôi may mắn có một khoản lãi lớn, ưu tiên của tôi lúc này là bảo vệ lợi nhuận (điểm c).

Vai trò quan trọng của kế hoạch ứng phó khẩn cấp là cho phép bạn đưa ra những quyết định hợp lý trong bối cảnh gặp phải áp lực giao dịch - thời điểm đòi hỏi bạn phải xử lý đúng đắn nhất. Kế hoạch ứng phó khẩn cấp mang đến cho bạn tâm lý vững chắc (robust) giống như hệ thống giao dịch của bạn. Một chiến lược giao dịch tốt nên có kế hoạch phản ứng

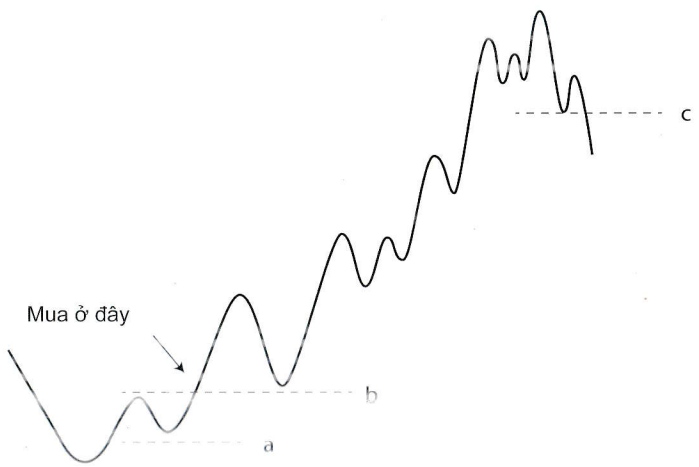

Hình 1-1 Biết nên ưu tiên mục tiêu gì trong giao dịch, làm như thế nào để giới

đối với những tình huống bất ngờ. Nếu không được chuẩn bị tốt, bạn sẽ có những quyết định sai lầm tại những thời điểm cần phải xử lý nhanh và chính xác.

Kế hoạch ứng phó khẩn cấp là một quá trình liên tục. Một khi bạn có kinh nghiệm ứng phó với những vấn đề mới, bạn hình thành nên phương pháp xử lý cho những tình huống khẩn cấp tương tự, và sau đó trở thành một phần của kế hoạch ứng phó khẩn cấp. Bạn không bao giờ có được tất cả câu trả lời cho mọi câu hỏi, nhưng bạn có thể quyết định tham gia trở lại xu hướng chính (sau khi những tình huống khẩn cấp qua đi) ở những thời điểm lợi nhuận lớn hơn nhiều ro so với rủi ro.

Kế Hoạch Hoạt Động Ra Sao Trong Thế Giới Thực?

Kế hoạch không nên bị giới hạn trong từng chiến lược cụ thể? Bất kể bạn là một nhà đầu tư giá trị, một nhà giao dịch theo đà tăng trưởng (momentum trader), một nhà đầu tư dài hạn hay là một nhà giao dịch trong ngày, bạn cần có một kế hoạch tấn công và một kế hoạch phòng thủ. Đừng tham gia vào thị trường khi không có kế hoạch nào!

Sau đây là một số giả định và kỳ vọng trong kế hoạch giao dịch của tôi. Khi mua cổ phiếu, tôi kỳ vọng nó sẽ tăng giá nhanh sau khi mua. Lý do là các tín hiệu giao dịch của tôi (mẫu hình thu hẹp độ biến động hoặc VCP (volatility contract pattern)[13] được thảo luận ở các phần sau của cuốn sách), thường dẫn tới sự tăng giá nhanh. Theo chiến lược này, nếu cổ phiếu bứt phá ra khỏi mẫu hình VCP để đi lên, đó là một tín hiệu tích cực. Sau khi xuất hiện điểm phá vỡ, tôi tìm kiếm một số dấu hiệu nói cho tôi biết, liệu giao dịch này có diễn ra theo đúng kế hoạch hay không.

Tìm Điểm Mua Nối Tiếp

Mấu chốt khi giao dịch theo điểm phá vỡ là xác định xem liệu đây có phải là đợt tăng giá kéo dài hay chỉ là một đợt tăng giá ngắn hạn. Điều đầu tiên tôi muốn nhìn thấy sau khi cổ phiếu xuất hiện điểm phá vỡ từ một nền giá (base) là nhiều ngày liên tiếp có tín hiệu mua nối tiếp, càng nhiều càng tốt.

Hình 1-2 Cổ phiếu Yelp (mã YELF) năm 2013. Cổ phiếu tăng giá nhiều ngày liên tiếp đi kèm với khối lượng tăng sau khi thoát ra khỏi nền giá (base) diễn ra trong 5 tuần - đó là tín hiệu cho thấy sự tham gia của các nhà đầu tư tổ chức.

Ví dụ như giá liên tục tăng mạnh và đi kèm với sự gia tăng của khối lượng. Đây chính là sự khác biệt giữa hành động mua của các nhà đầu tư tổ chức và các nhà đầu tư nhỏ lẻ. Nếu các định chế tài chính lớn đang gia tăng tích lũy cổ phiếu này, chắn chắn giá sẽ tăng trong nhiều ngày với lực mua mạnh. Trái lại, hành động mua vào của các nhà đầu tư nhỏ lẻ có thể hình thành điểm phá vỡ nhưng hành động mua này không đủ mạnh để giữ cho đà tăng được kéo dài. Chỉ báo tốt nhất cho thấy bạn có thể kiếm được nhiều tiền từ một giao dịch là khi bạn có lợi nhuận ngay lập tức, và cổ phiếu sẽ còn tăng giá trong vài ngày sau đó với khối lượng tốt (Hình 1-2).

Giữ Quả Bóng Tennis Và Bán Quả Trứng Gà

Điều quan trọng là bạn cần học cách phân biệt sự khác nhau giữa hành vi giá bình thường và bất bình thường. Điều này giúp bạn xác định khi nào nên nắm giữ và khi nào nên thoát vị thế. Vào những năm 1980, tôi may mắn được nghe William M.B.Berger (là nhà sáng lập của quỹ Berger) nói chuyện về đầu tư cổ phiếu. Bill nói 8 từ rất quan trọng "Tôi muốn sở hữu quả bóng

tennis, không phải quả trứng gà"[14]. Những từ này đối với tôi đáng giá hàng triệu đôla.

Một khi cổ phiếu vượt lên trên điểm pivot[15] thích hợp và kích hoạt giá mua, tôi quan sát rất kỹ xem liệu nó sẽ phản ứng như thế nào. **Xác định xem liệu cổ phiếu này là quả bóng tennis hay một quả trứng gà sẽ nói cho bạn biết có nên tiếp tục nắm giữ hay không**. Sau khi cổ phiếu tăng giá, thỉnh thoảng có một đợt điều chỉnh ngắn hạn. Nếu cổ phiếu này đủ khỏe, đợt điều chỉnh sẽ ngắn và sớm gặp điểm hỗ trợ, và giá sẽ bị đẩy lên đỉnh cao mới chỉ trong vài ngày - nghĩa là nó nảy lên giống như một quả tennis.

Hành động của quả bóng tennis thường chỉ diễn ra trong 2-5 ngày hoặc thậm chí là 1-2 tuần điều chỉnh, sau đó cổ phiếu sẽ bật tăng trở lại và vượt qua đỉnh gần nhất. Đây là thông tin rất giá trị sau khi giá hình thành điểm phá vỡ thoát ra khỏi nền giá.

Khối lượng giao dịch nên thu hẹp trong thời gian giá điều chỉnh và sau đó tăng lên khi cổ phiếu thiết lập đỉnh cao mới. Đây là cách giúp bạn xác định liệu cổ phiếu đang trải qua *đợt điều chỉnh tự nhiên* hay là một hành động giá bất bình thường cần phải lưu ý. **Cổ phiếu đang được các tổ chức tích lũy mạnh luôn sớm tìm thấy điểm hỗ trợ trong những lần điều chỉnh đầu tiên, diễn ra trong vài ngày hoặc một tuần sau khi thoát ra khỏi nền giá.**

Có xác suất 40%-50% cổ phiếu vượt qua điểm mua và sau đó kéo ngược về thấp hơn đôi chút so với điểm phá vỡ đầu tiên. Điều này là hoàn toàn bình thường vì cổ phiếu sẽ bật dậy rất nhanh chỉ trong vài ngày hoặc 1-2

---

[14] Người dịch: 8 từ là được tính theo nguyên văn tiếng anh "I want to own tennis ball, not eggs".

[15] Người dịch: Điểm Pivot là một khái niệm và triết lý giao dịch quan trọng của nhà đầu cơ vĩ đại Jesse Livermore. Điểm Pivot thể hiện cho triết lý "Định thời điểm thị trường là tất cả (Timing is everything). Theo Livermore, điểm Pivot là điểm mà tại đó đường kháng cự là yếu nhất, và chỉ cần một lực cầu nhỏ cũng đủ để giá phá vỡ mức kháng cự. Vì thế, điểm Pivot là điểm mua lý tưởng mà ở đó giá sẽ tăng rất nhanh (giả định đây là điểm pivot mua). Lưu ý, điểm Pivot không nhất thiết phải là điểm phá vỡ (breakout) và nó có thể nằm thấp hơn các đỉnh gần nhất. Xem thêm giải thích ở Phần 6. [Một lưu ý khác là cần tránh nhầm lẫn với điểm Pivot được xác định theo công thức. Điểm Pivot (P) là trung bình của giá cao nhất (H), giá thấp nhất (L) và giá đóng cửa (C) của (ngày / tuần / tháng) trước. Điểm Pivot này được xác định theo công thức như sau: P= (H+L+C)/3. Mặc dù có cùng tên là Pivot, nhưng triết lý Pivot của Jesse Livemore có nghĩa là đường kháng cự yếu nhất. Điểm Pivot là một bí mật giao dịch của Jesse Livemore và ông gần như không để lại cho hậu thế các hướng dẫn thực hành chi tiết. Tuy nhiên, mỗi nhà giao dịch có thể tự mình tìm kiếm điểm Pivot bằng cách quan sát hành động giá dựa trên lý thuyết VCP (mẫu hình độ biến động thu hẹp). Cá nhân dịch giả thường sử dụng hiện tượng Dellphic để tìm kiếm điểm Pivot.].

tuần. Những đợt điều chỉnh nhỏ hoặc kéo ngược là điều hoàn toàn tự nhiên và xu hướng tăng giá sau đó sẽ diễn ra rất nhanh. Thỉnh thoảng, thị trường chung giảm mạnh ngay khi cổ phiếu vừa mới thoát ra khỏi nền giá nên cổ phiếu này thường có một đợt điều chỉnh nhẹ.

Trong giai đoạn điều chỉnh nhẹ, bạn sẽ biết cổ phiếu này thực sự là gì. Liệu nó có nảy lên giống như quả bóng tennis (Hình 1-3 đến hình 1-5) hay nằm bẹp dí như quả trứng gà? Những cổ phiếu tốt nhất luôn bật dậy nhanh nhất. Một khi tôi mua cổ phiếu, nếu nó đáp ứng các kỳ vọng tăng giá của tôi rất nhanh và thể hiện hành động của quả bóng tennis, tôi sẽ nắm giữ nó lâu hơn. Đây không phải là một hành động ngẫu nhiên, nó là một phần trong kế hoạch của tôi.

Chuỗi Tăng Giá Liên Tục

Một đặc điểm khác cho thấy giao dịch đang diễn ra theo đúng kế hoạch là số ngày tăng phải nhiều hơn số ngày giảm trong 1-2 tuần đầu tiên của đợt tăng

Hình 1-3 Cổ phiếu Greeen Plains (mã GPRE) năm 2013. Tăng 150% trong 8 tháng. Cổ phiếu này thoát ra khỏi nền giá, kéo ngược trong 9 ngày (một sự điều chỉnh tự nhiên) và sau đó thiết lập đỉnh mới với khối lượng giao dịch tăng lên (hành động của quả bóng tennis).

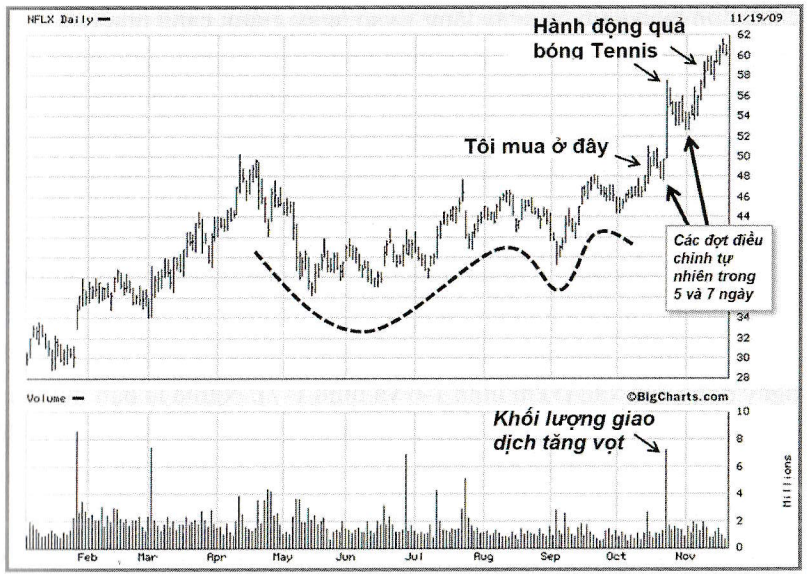

Hình 1-4: Cổ phiếu Netflix (NFLX) năm 2009. Tăng 525% trong 21 tháng. Cổ phiếu này thoát ra khỏi nền giá diễn ra trong 6 tháng với hai đợt kéo ngược nhỏ trong 5 ngày và 7 ngày trước khi thiết lập đỉnh cao mới

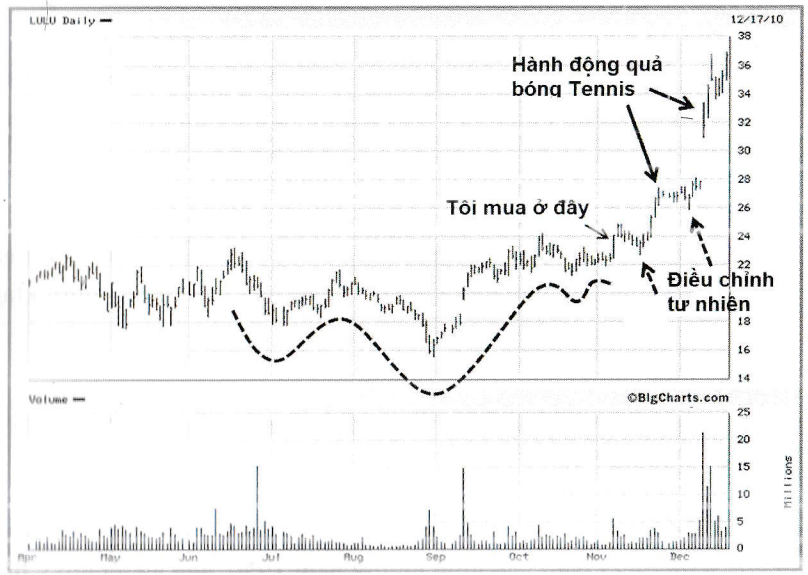

Hình 1-5 Cổ phiếu Lululemon Athletica (mã LULU) năm 2010. Tăng 245% trong 18 tháng. Sau khi phá vỡ mẫu hình hai đáy điển hình, có hai đợt kéo ngược nhỏ, sau đó cổ phiếu này tăng giá một cách rất thuyết phục đến đỉnh cao mới.

giá. Tôi đơn giản đếm số ngày tăng và số ngày giảm; càng nhiều ngày tăng càng tốt. Tôi muốn thấy có 3 ngày tăng trong 4 ngày giao dịch, hoặc 6 ngày tăng trong 8 ngày giao dịch - lý tưởng nhất là chuỗi 7-8 ngày tăng liên tiếp. Những cổ phiếu đang được các tổ chức tài chính tích lũy luôn thể hiện hành động giá này, vì đây là bằng chứng cho thấy các tổ chức cần thu gom một số lượng cổ phiếu lớn nhưng không thể gom được trong một vài ngày.

Kết quả là, cổ phiếu này trở nên "khó để mua", nghĩa là bạn không có nhiều cơ hội để tham gia ngay trong lần phá vỡ đầu tiên. Một sắc thái khác cần quan sát trong pha tăng giá đầu tiên là số ngày đóng cửa tốt nhiều hơn số ngày đóng cửa xấu (xem hình 1-6 và hình 1-7). Nghĩa là bạn muốn nhìn thấy số ngày có giá đóng cửa nằm ở nửa trên khung giá ngày (gọi là đóng cửa tốt) nhiều hơn số ngày có giá đóng cửa nằm ở nửa dưới khung giá ngày (gọi là đóng cửa xấu). Ngoại lệ là khi nền giá có hành động giá quá chặt với khối lượng bị thu hẹp đáng kể và chiều cao nền giá từ đỉnh tới đáy là quá nhỏ.

Những cổ phiếu chiến thắng sẽ thể hiện các đặc điểm sau đây:

- Chuỗi tăng giá liên tục sau khi xuất hiện điểm phá vỡ.
- Số ngày tăng nhiều hơn số ngày giảm và số tuần tăng nhiều hơn số tuần giảm.
- Hành động quả bóng tennis - nghĩa là giá bật tăng một cách nhẹ nhàng sau khi kéo ngược.
- Khối lượng cao ở những ngày và tuần tăng giá so với những ngày và tuần giảm giá.
- Số phiên đóng cửa tốt (giá đóng cửa nằm ở nửa trên khung giá ngày) nhiều hơn số phiên đóng cửa xấu (giá đóng cửa nằm ở nửa dưới khung giá ngày)

Khi Nào Không Nên Bán Một Cổ Phiếu Đang "Tăng Kéo Dài"

Khi người bạn của tôi là David Ryan đang điều hành Quỹ New USD Growth cùng với William O'Neil vào giữa những năm 1990, anh ấy đã lưu ý nhiều cổ phiếu sẽ hình thành điểm phá vỡ thoát ra khỏi nền giá và nhanh chóng "tăng kéo dài". Định nghĩa "tăng kéo dài" là bất cứ cổ phiếu nào tăng giá

Hình 1-6 Cổ phiếu Zillow (mã Z) năm 2013. Tăng 182% trong 12 tháng. Cổ phiếu này hình thành điểm phá vỡ thoát ra khỏi nền giá, và có 7 ngày tăng giá trong 8 ngày giao dịch. Hiện tượng kéo ngược diễn ra ngắn và nhanh chóng gặp ngưỡng hỗ trợ; cổ phiếu này thể hiện chuỗi tăng giá thuyết phục và hành động quả bóng tennis.

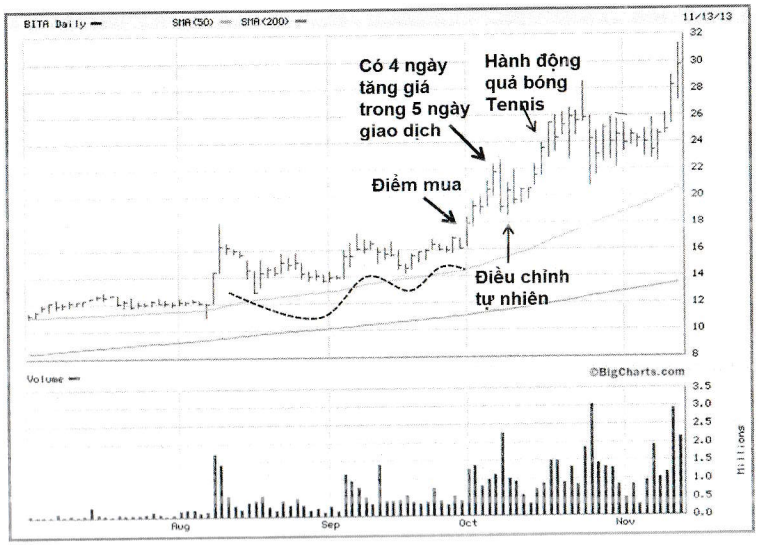

Hình 1-7 Cổ phiếu Biauto Holding Ltd Ad (mã BITA) năm 2013. Tăng 478% trong 11 tháng. Cổ phiếu hình thành điểm phá vỡ thoát ra khỏi nền giá, có 4 ngày tăng giá trong 5 ngày giao dịch, sau đó kéo ngược 2 ngày trước khi tăng giá trở lại và thiết lập đỉnh cao mới, sau đó có 8 ngày tăng giá trong 10 ngày giao dịch.

nhiều hơn 10% từ vùng củng cố gần nhất. David không bao giờ mua cổ phiếu đã tăng kéo dài, nhưng anh ấy đặc biệt quan tâm đến những cổ phiếu vừa mới tăng giá, và sắp sửa tăng giá mạnh hơn nữa. Trong nhiều trường hợp, các cổ phiếu này tạo nên khoản lợi nhuận cao khủng khiếp.

Ai tiếp tục mua vào những cổ phiếu này?

David giải thích là do những quỹ hỗ tương lớn hoặc các quỹ phòng hộ không thể gom đủ số lượng cổ phiếu muốn mua trong 1 hoặc 2 ngày. Trong một vài trường hợp, phải mất vài tuần để họ mua đủ lượng cổ phiếu mong muốn. Sự sẵn lòng mua của họ đã thu hút sự hiếu kỳ của David và khiến cho anh ta muốn nghiên cứu tín hiệu của "dòng tiền lớn" đang muốn tích lũy vị thế nhưng phải mua trong nhiều ngày liên tiếp. Anh ấy so sánh những cổ phiếu này với các cổ phiếu tăng giá nhỏ, nhanh chóng kết thúc và sau đó giảm ngược trở lại. Sau nhiều giờ nghiên cứu và quan sát cùng với sự giúp đỡ của một nhà lập trình tài năng tên là Rajnessh Gupta, anh ấy đã phát hiện ra một số đặc điểm độc đáo.

David thường gọi những thiết lập tín hiệu giao dịch (setup) này là "những con kiến". Đây là thuật ngữ anh ấy đặt ra nhằm giải thích cho cái xuất hiện trên đồ thị khi cổ phiếu đáp ứng các tiêu chí thích hợp; chúng được đánh dấu những điểm nhỏ ngay phía trên thanh giá. Trong một cuộc đối thoại gần đây, David nói với tôi rằng anh ấy dễ dàng nhớ được các thiết lập tín hiệu giao dịch được gọi là "chỉ báo MVP", là ba từ viết tắt của đà tăng trưởng (Momentum), khối lượng (Volume) và giá (Price).

Một cổ phiếu vừa mới thoát ra khỏi nền giá đầu tiên muốn tăng giá kéo dài phải có các đặc điểm sau đây (Hình 1-8):

- Đà tăng trưởng. Cổ phiếu này phải tăng giá 12 trong 15 ngày giao dịch.
- Khối lượng. Khối lượng tăng 25% hoặc nhiều hơn trong 15 ngày giao dịch.
- Giá. Giá cổ phiếu tăng hơn 20% hoặc nhiều hơn trong 15 ngày giao dịch (mức tăng giá càng mạnh và khối lượng tăng giá càng lớn trong 20 ngày là càng tốt).

David cảnh báo không nên mua một cổ phiếu chỉ dựa trên ba đặc điểm trên nếu cổ phiếu này đã tăng giá kéo dài. Anh ấy nói rằng tốt hơn hết là nên chờ đợi điểm kéo ngược (một sự điều chỉnh tự nhiên) hoặc thiết lập một

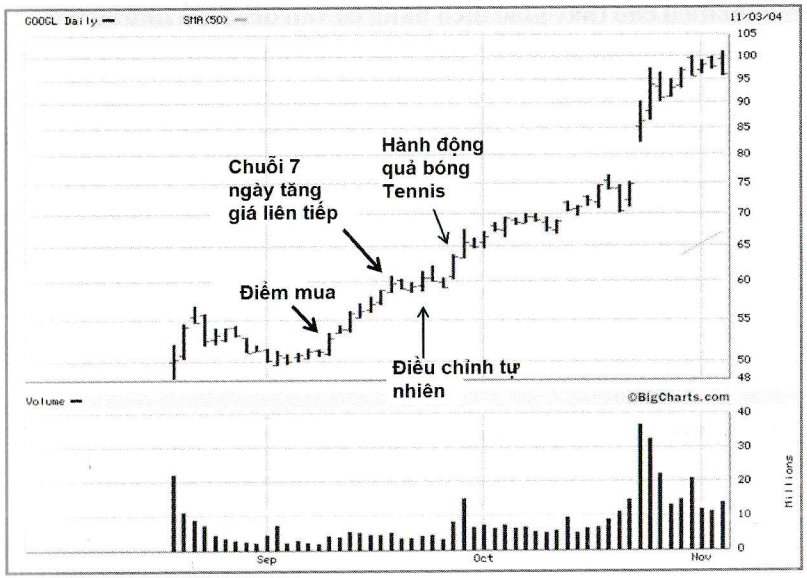

Hình 1-8 Cổ phiếu Google (Mã GOOGLE) năm 2014. Tăng 625% trong vòng 40 tháng. Cổ phiếu này có chuỗi 7 ngày tăng giá liên tục sau điểm mua. Hiện tượng kéo ngược diễn ra ngắn và nhanh chóng tìm thấy ngưỡng hỗ trợ trên con đường tăng giá từ 52 đôla tới 100 đôla.

nền giá mới. Tuy nhiên, đôi lúc một cổ phiếu có đầy đủ các đặc điểm MVP nhưng lại không tăng giá kéo dài. Điều này xảy ra khi khung thời gian 15 ngày diễn ra gần với đáy của nền giá. Điều quan trọng là chỉ báo này có thể được sử dụng ngược lại như một tín hiệu bán khi cổ phiếu tăng kéo dài từ nền giá cuối cùng. Tôi sẽ thảo luận điều này trong Phần 9, "Khi Nào Nên Bán và Chốt Lợi Nhuận".

Mọi người đều muốn nhìn thấy chỉ báo MVP vì nó giống như có võ sĩ Michael Jordan hoặc Peyton Manning trong đội của họ. Chỉ báo MVP của David có thể giúp bạn phát hiện các cổ phiếu triển vọng, hoặc bạn đã nắm giữ một cổ phiếu đang cho thấy có sự quan tâm của các tổ chức lớn được thể hiện bởi "những con kiến".

Nếu Mọi Thứ Không Diễn Ra Theo Kế Hoạch

Mọi kế hoạch cần tính đến các kịch bản tiêu cực. Thực sự là bạn luôn gặp phải những giao dịch không diễn ra đúng như mong đợi. **Bạn phải có kế hoạch xử lý những tình huống này và tối thiểu hóa thua lỗ. Bạn nên biết**

những tín hiệu cho thấy giao dịch đang có vấn đề, đó là những mẹo giúp bạn nhanh chóng đóng vị thế hoặc giảm tỷ trọng - trong một số trường hợp là phải hành động trước khi giá chạm vào mức dừng lỗ. Có thể những yếu tố cơ bản của cổ phiếu đang xấu đi. Hoặc có thể đó là một công ty tốt nhưng thời điểm gia nhập thị trường của bạn không phù hợp và bạn phải chờ cho đến khi các tín hiệu mua (theo phân tích kỹ thuật) xuất hiện một lần nữa. Nhưng ngay cả khi bạn tham gia trở lại, nếu kỳ vọng của bạn vẫn chưa được đáp ứng và cổ phiếu vẫn không diễn ra hợp lý, bạn cần phải sớm nhận ra vấn đề. Sau đây là những "dấu hiệu vi phạm" sẽ nói cho bạn biết giao dịch có diễn ra theo đúng kế hoạch hay không:

Quan Sát Đường Trung Bình Di Động 20 Ngày Sau Khi Xuất Hiện Điểm Phá Vỡ Thoát Ra Khỏi Nền Giá

Một khi cổ phiếu xuất hiện điểm phá vỡ thoát ra khỏi nền giá và bắt đầu xu hướng tăng, giá nên nằm trên đường trung bình di động 20 ngày; tôi không muốn nhìn thấy giá đóng cửa dưới đường trung bình di động 20 ngày ngay sau khi hình thành điểm phá vỡ. Nếu điều này diễn ra, đó là một tín hiệu cảnh báo sớm. Tôi không nhất thiết phải bán cổ phiếu ngay lập tức chỉ vì một lý do duy nhất này. Nhưng nghiên cứu của tôi cho thấy, sau khi cổ phiếu hình thành điểm phá vỡ từ mẫu hình VCP, nếu giá ngay lập tức đóng cửa dưới đường trung bình di động 20 ngày, xác suất cao xu hướng tăng sẽ bị gãy. Bạn nên cắt giảm một nửa vị thế đang nắm giữ. Việc cổ phiếu đóng cửa dưới đường trung bình di động 50 ngày với khối lượng lớn là tín hiệu cực xấu. Nên nhớ, việc đóng cửa dưới đường trung bình di động 20 ngày bản thân nó không phải là một tín hiệu quá xấu, nhưng nếu điều này xảy ra ngay sau khi cổ phiếu xuất hiện điểm phá vỡ thoát ra khỏi nền giá, đó là một tín hiệu cảnh báo quan trọng, đặc biệt nếu có thêm những dấu hiệu vi phạm khác.

Cần Chú Ý Khi Giá Có Ba Đáy Thấp Hơn Đi Kèm Với Khối Lượng Tăng Mạnh

Một tín hiệu cảnh báo khác là khi cổ phiếu có ba đáy thấp hơn (3 lower low) ngay sau khi xuất hiện điểm phá vỡ (và đặc biệt quan sát xem điều gì xảy ra ở ngày tạo đáy thứ ba và những ngày sau đó). Ba đáy thấp hơn đi kèm với khối lượng giao dịch tăng mạnh là một cảnh báo đỏ (Hình 1-9). Tuy nhiên, nếu vào ngày tạo đáy thứ ba, người mua đổ vào và khối lượng tăng mạnh

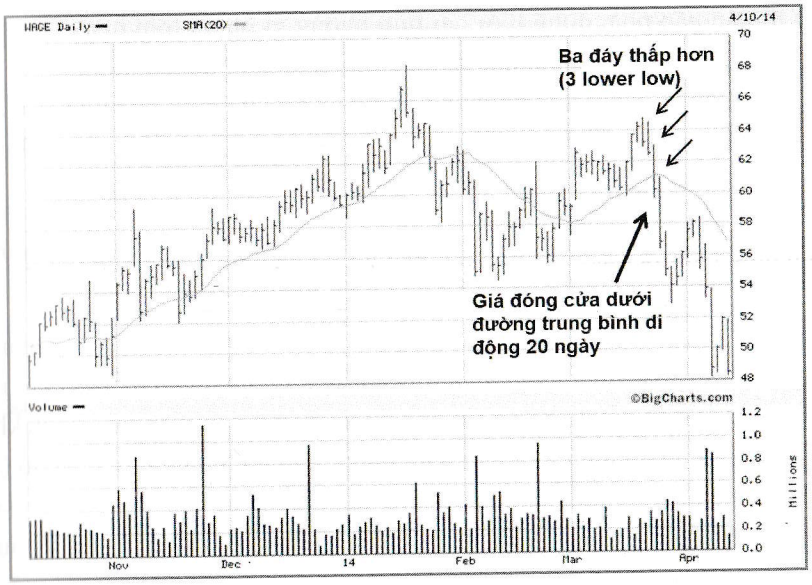

Hình 1-9 Cổ phiếu WageWork (WAGE) năm 2014. Sau khi xuất hiện điểm phá vỡ thoát ra khỏi nền giá với khối lượng thấp, cổ phiếu này không thể tiếp tục tăng giá. Thay vào đó, cổ phiếu bị bán tháo mạnh mẽ, tạo nên ba đáy thấp hơn với khối lượng giao dịch tăng mạnh và giá đóng cửa dưới đường trung bình di động 20 ngày.

giúp cổ phiếu đóng cửa tăng hoặc nằm ở nửa trên khung giá ngày, tôi vẫn có thể tiếp tục nắm giữ cổ phiếu này. Nhưng nếu giá đóng cửa xấu tại đáy thứ ba mà không có bất cứ hành động mua nào hỗ trợ, đó là hành động cho thấy xu hướng tăng đã bị thất bại, đặc biệt nếu các đáy thấp hơn sau đó có khối lượng giao dịch lớn.

Thỉnh thoảng có đến bốn đáy thấp hơn. Tuy nhiên, theo nguyên tắc chung, các đáy thấp hơn liên tiếp sau đáy thứ ba luôn là điểm báo rất xấu và càng tồi tệ hơn nữa nếu có khối lượng giao dịch lớn. Bạn nên cẩn trọng khi gặp phải tình huống này. Cần lưu ý, một đợt giảm giá nhẹ với nhiều đáy thấp hơn đi kèm khối lượng giao dịch thấp không phải là vấn đề lớn. Tuy nhiên, khi có ba hoặc nhiều đáy thấp hơn đi kèm với khối lượng lớn là tín hiệu rõ ràng cho thấy xu hướng tăng bị vi phạm. Khi gặp phải tình huống này, bạn nên cẩn trọng, đặc biệt nếu cổ phiếu không tìm thấy điểm hỗ trợ!

dừng lỗ của tôi được kích hoạt. **Phụ thuộc vào việc các vi phạm này xảy ra như thế nào và mức độ trầm trọng ra sao, tôi hoặc sẽ giảm tỷ trọng đầu tư hoặc thoát hoàn toàn khỏi cổ phiếu này. Tất nhiên, nếu lệnh dừng lỗ của tôi bị chạm tới, tôi sẽ bán bằng mọi giá!**

Phụ thuộc vào chiến lược giao dịch và kỳ vọng của bạn, bạn sẽ có thể xác định xem liệu kế hoạch có bị gián đoạn hoặc kỳ vọng của bạn có trở thành hiện thực hay không. Nếu có nhiều dấu hiệu vi phạm xuất hiện sau khi bạn mua vào cổ phiếu, bạn nên thừa nhận giao dịch này nhiều khả năng không hoạt động đúng như kỳ vọng và cần phải có sự điều chỉnh. Khả năng thừa nhận sai lầm là điều kiện tiên quyết để bạn trở thành một nhà giao dịch chứng khoán thành công. Không có những chỉ dẫn mà tôi vừa giới thiệu, làm thế nào bạn nhận diện các sai lầm?

Sau đây là danh sách các sai phạm cho thấy cổ phiếu bạn mua là sai lầm (quan sát chúng sau khi cổ phiếu hình thành điểm phá vỡ):

- Xuất hiện điểm phá vỡ thoát ra khỏi nền giá với khối lượng thấp nhưng sau đó giảm ngược trở lại với khối lượng cao.
- Ba hoặc bốn đáy thấp liên tiếp mà không có hành động giá hỗ trợ.
- Số ngày giảm nhiều hơn số ngày tăng.
- Có nhiều phiên đóng cửa xấu hơn các phiên đóng cửa tốt.
- Giá đóng cửa dưới đường trung bình di động 20 ngày.
- Giá đóng cửa dưới đường trung bình di động 50 ngày.
- Xóa sạch toàn bộ khoản lãi lớn

Tư Thế Squat Và Bật Dậy

Mặc dù bạn muốn cổ phiếu "chạy giá" sau khi mua vào nhưng không nên vội vàng kết thúc giao dịch đó một cách không cần thiết. Một cổ phiếu không chạy giá ngay lập tức và không nhanh chóng đáp ứng mục tiêu giá của bạn không đồng nghĩa đó là một giao dịch thất bại. Những dấu hiệu vi phạm tôi vừa mô tả ở trên sẽ nói cho bạn biết liệu đây có phải là điểm báo gỡ hay không. Không có một kế hoạch, bạn có thể bỏ lỡ những tín hiệu cảnh báo hoặc do dự quá lâu và không thoát lệnh đúng lúc. Tất cả là do bạn không xây dựng kế hoạch trước khi tham gia giao dịch.

Đôi khi một cổ phiếu sẽ phá vỡ xuyên qua điểm pivot nhưng nhanh chóng rơi về lại bên trong khung giá và đóng cửa thấp hơn đỉnh cao trong ngày - tôi gọi đây là *Tư Thế Squat*[16]. Khi điều này xảy ra, tôi không vội vàng "nhảy tàu" và bán ngay lập tức. Tôi sẽ cố gắng chờ đợi ít nhất trong một hoặc hai ngày hoặc thậm chí là một vài tuần để xem liệu cổ phiếu này có xuất hiện giai đoạn mà tôi gọi là *Bật Dậy (reversal recovery)* (Hình 1-12 và 1-13). Đây là hiện tượng xảy ra phổ biến trong thị trường tăng giá. Trong một số trường hợp, phải mất đến 10 ngày giá cổ phiếu mới bật dậy sau Tư Thế Squat. Đây không phải là quy tắc bất di bất dịch; một vài cổ phiếu sẽ mất thời gian khá lâu để bật dậy trong khi một số cổ phiếu khác sẽ thất bại và bạn phải thoát ra khỏi cổ phiếu đó.

Tất nhiên, nếu sự điều chỉnh đủ lớn để chạm vào mức cắt lỗ, tôi sẽ bán ngay lập tức mà không cần phải suy nghĩ. Nếu giá điều chỉnh và đóng cửa dưới đường trung bình di động 20 ngày với khối lượng lớn và xuất hiện nhiều dấu hiệu vi phạm khác, nó sẽ làm giảm khả năng thành công và cần phải đánh giá lại giao dịch này; thỉnh thoảng tôi bán nếu điều này xảy ra, và thỉnh thoảng tôi giảm tỷ trọng vị thế. Nếu hành động giá quá chặt và khối lượng giảm, tín hiệu giao dịch có thể đang được hình thành, và có thể bạn chỉ đang tham gia vào giao dịch này hơi sớm một chút. **Bật dậy có nghĩa là cổ phiếu này có thể nhanh chóng lấy lại số điểm đã mất và đó là một tín hiệu tích cực**. Sau khi bạn mua, hãy cố gắng chờ đợi trong một hoặc hai tuần và có đủ không gian để chấp nhận những biến động giá bình thường (tất nhiên nằm trong giới hạn dừng lỗ của bạn). Nếu cổ phiếu đang xuất hiện Tư Thế Squat, đừng vội hoảng loạn; cho tới khi lệnh dừng lỗ của bạn vẫn chưa bị kích hoạt và không có nhiều sự vi phạm xuất hiện, hãy chờ đợi xem liệu cổ phiếu này có thể bật dậy được hay không.

Tránh Chu Kỳ Tê Liệt - Hối Tiếc

Rất thường xuyên, nhà đầu tư cảm thấy bị rối trí sau khi mua vào cổ phiếu

[16] Người dịch: Squat có nghĩa là ngồi xổm. Tuy nhiên, dịch giả không sử dụng nghĩa tiếng Việt mà để nguyên gốc tiếng Anh vì từ này được sử dụng khá phổ biến trong cách nói chuyện của người Việt, đặc biệt đây là tên của một tư thế tập gym. Theo đó, Tư thế Squat là bài tập gánh tạ (hoặc tay không), đứng lên ngồi xuống và sử dụng nhiều nhóm cơ khác nhau trên cơ thể như đùi, mông, hông. Squat là bài tập quan trọng để kích thích sức mạnh và phát triển kích thước cơ bắp chân và mông. Ở đây, tác giả sử dụng hình ảnh của tư thế Squat trong tập gym (vì tác giả là người yêu thích tập thể

Hình 1-12 Cổ phiếu Biodelivery Science Intl (mã BDSI) năm 2014. Tăng 80% trong vòng 3 tháng. Cổ phiếu này cố gắng hình thành điểm phá vỡ thoát ra khỏi mẫu hình cốc-tay cầm, nhưng sau đó lại xuất hiện "Tư Thế Squat" vào ngày cố gắng hình thành điểm phá vỡ. Hai ngày sau, cổ phiếu này "Bật Dậy". Vì không có tín hiệu vi phạm nào xuất hiện và giá chưa chạm vào mức cắt lỗ - nếu bạn mua vào ngày xuất hiện điểm phá vỡ giả không thành công (thay vào đó là Tư Thế Squat) - nên bạn vẫn đang nắm giữ vị thế để chờ đợi tăng giá.

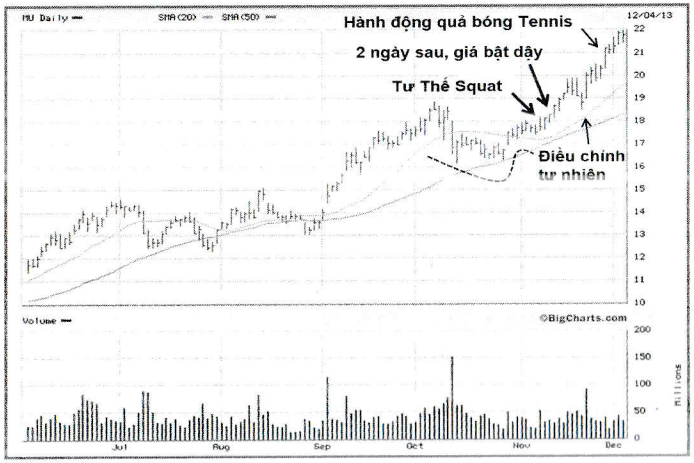

Hình 1-13 Cổ phiếu Micron Technologies (mã MU) năm 2013. Tăng 87% trong 13 tháng. Cổ phiếu này cố gắng hình thành mẫu hình 3-C (xem giải thích ở Phần 7). Tuy nhiên, điểm phá vỡ không thành công và giá đóng cửa nằm ở nửa bên dưới của khung giá ngày - nghĩa là đang hình thành Tư Thế Squat. Hai ngày sau, cổ phiếu bắt đầu bật dậy.

và không biết điều gì xảy ra tiếp theo. Họ mua, nắm giữ và chờ đợi "một điều gì đó" sẽ xảy ra (nghĩa là họ hy vọng và cầu nguyện cho cổ phiếu này đi theo hướng họ mong đợi). Nhưng nếu hành động mua không dựa trên các quy tắc giao dịch đúng đắn, họ không có cách nào để tính toán hành động và biết liệu điều gì đó có diễn ra đúng theo kế hoạch hay không, hoặc có vấn đề gì cần phải chú ý hay không. Tất cả các nhà giao dịch lắc lư và chao đảo giữa hai trạng thái cảm xúc: do dự và hối tiếc. Sự xung đột bên trong nảy sinh từ việc không xác định thời gian rõ ràng và không có một kế hoạch tốt trước khi giao dịch. Nỗi e sợ về sự hối tiếc là một cảm xúc mãnh liệt. Nếu bạn không có kế hoạch, bạn chắc chắn sẽ trải qua sự tê liệt về cảm xúc và trở nên đoán mò tại những thời điểm cần ra quyết định chính xác. Nếu bạn giống như hầu hết các nhà giao dịch khác, cảm xúc của bạn cứ liên tục dao động giữa hai cảm xúc này:

Do Dự

- Tôi có nên mua hay không?
- Tôi có nên bán hay không?
- Tôi có nên tiếp tục nắm giữ hay không?

Hối Tiếc

- Tôi tiếc vì đã mua.
- Tôi tiếc vì đã bán.
- Tôi tiếc vì đã giữ cổ phiếu quá lâu.

Nên nhớ, đầu cơ là dự đoán chuyển động sắp tới và sau đó chờ xem nó đúng hay sai. Bạn tuân thủ kế hoạch và thực hiện nó. Tiếp theo, sau khi giao dịch được hoàn tất, bạn đánh giá kết quả, khắc phục nhược điểm của phương pháp, và quay trở lại thị trường với một kế hoạch tấn công mới. Chìa khóa để nhận ra sự bất bình thường là mọi việc diễn ra tệ hơn những gì bạn lo sợ hoặc tốt hơn những gì bạn mong muốn. Nếu bạn không biết điều gì có diễn ra đúng như kế hoạch hay không thì mọi hành động của bạn sẽ trở nên phi lý trí. Lời kết: Nếu bạn không suy nghĩ cẩn trọng trước khi tham gia giao dịch, bạn chắc chắn chỉ đang cố gắng biện hộ lý do để mọi thứ trở nên hợp lý và có thể rơi vào trạng thái do dự tại những thời điểm cần đưa ra những quyết định đúng đắn tức thời.

Cuốn sách này nói về các quy tắc giao dịch đúng đắn vì thế nó hữu ích đối với tất cả nhà giao dịch bất kể chiến lược của họ là gì. Nói cách khác, các quy tắc trong cuốn sách này không nhất thiết phải là những chiến lược cụ thể. Đó là lý do tại sao phần này rất quan trọng: Luôn tuân thủ kế hoạch! Tôi sẽ giới thiệu cho bạn các quy tắc tôi áp dụng trong hoạt động giao dịch, nhưng bất kể phương pháp của bạn là gì, nếu bạn không có một kế hoạch, cuối cùng bạn cũng sẽ phá hủy bản thân mà thôi. Bạn sẽ không thể quản trị nổi các chiến lược giao dịch - nên mua ở đâu, nên bán ở đâu, có nên tiếp tục nắm giữ để tìm kiếm lợi nhuận lớn hay không - trừ khi bạn có một kế hoạch chi tiết bao gồm các tín hiệu xác nhận cho thấy giao dịch hoạt động đúng như kỳ vọng, và những vi phạm giúp bạn cảnh giác và điều chỉnh hành động một cách phù hợp.

Vì thế, hãy có một kế hoạch. Thành công của bạn tùy thuộc vào nó.

PHẦN 2

TRƯỚC TIÊN, HÃY NGHĨ ĐẾN RỦI RO

Mỗi buổi sáng trước khi thị trường mở cửa, tôi thường nhìn vào gương và nói với bản thân, "Này Mark, hôm nay mày có thể gặp những sai lầm tệ hại." Sau đó, tôi đi làm. Tôi đọc câu này mỗi sáng như một cách đối diện và nhắc nhở bản thân về khả năng phạm phải những sai lầm và để luôn nhớ đến hai từ quan trọng nhất trong giao dịch: *hãy cảnh giác với rủi ro (respect risk)!*

Bạn không thể triệt tiêu toàn bộ rủi ro nhưng có thể tối thiểu hóa và duy trì sự kiểm soát nhất định đối với rủi ro. **Nếu muốn kiểm soát rủi ro một cách hiệu quả nhất, bạn đơn giản phải hiểu rằng, cổ phiếu không thể tự kiểm soát chính nó. Bạn mới là người kiểm soát, vì thế bạn phải bảo vệ những đồng vốn rất khó khăn mới kiếm được**. Bạn cũng phải nhận ra và đối diện với sự lười biếng, thiếu tính kỷ luật của bản thân, và không có sự chuẩn bị trước là những nguyên nhân dẫn tới kết quả giao dịch tệ hại hoặc thậm chí là thua lỗ.

Với mỗi giao dịch, điều đầu tiên tôi nghĩ đến là "rủi ro". Bằng cách tư duy và hành động theo phương châm: *"trước hết, phải nghĩ đến rủi ro (risk-first)"*, bạn biết chính xác điều gì sẽ xảy ra nếu mắc phải sai lầm. Trong giao dịch, biết được số tiền thua lỗ khi bạn sai còn quan trọng hơn cả biết được mức lãi khi bạn đúng, vì nếu bạn mất sạch tiền, cuộc chơi sẽ kết thúc. Nếu bạn tự mãn và không cảnh giác với rủi ro, bạn sẽ không bao giờ có được thành công lớn, hoặc thậm chí mất tất cả những gì bạn đã rất khó khăn mới có được. Đây là điều tôi có thể khẳng định với bạn.

Thoát Lệnh Ở Mức Giá Nào?

Khi các nhà đầu tư tìm thấy một cổ phiếu họ yêu thích, tất cả đều nghĩ đến việc mua vào và bao nhiêu tiền sẽ kiếm được từ giao dịch này. Họ chỉ ngửi thấy mùi lợi nhuận! Họ càng yêu thích cổ phiếu này nhiều bao nhiêu, họ càng mong muốn mua vào nhiều bấy nhiêu. Lòng tham dẫn tới sự mất kiên nhẫn, và thường vội vàng nhảy vào mua trước khi suy nghĩ một cách thấu đáo. Tuy nhiên, "nghĩ đến lợi nhuận đầu tiên (return-first)" không phải là con đường dẫn tới sự thành công lớn. Để có được thành tích giao dịch siêu hạng và sống sót trong thị trường con gấu, bạn phải kiểm soát được rủi ro, cho mỗi giao dịch và mỗi ngày. Đây là điểm khởi đầu để xác định mức cắt lỗ.

Với mỗi lệnh mua, tôi phải biết chính xác mức giá cắt lỗ nếu như mọi thứ không hoạt động theo đúng kế hoạch. Tôi định nghĩa mức giá này một cách rõ ràng *trước* **khi giao dịch**. Tôi không tập trung vào khía cạnh lợi nhuận; tôi tập trung vào khía cạnh rủi ro. Phương châm "hãy nghĩ đến rủi ro đầu tiên" có nghĩa tôi phải hiểu rủi ro vốn có cho mỗi giao dịch và chuẩn bị tâm thế đối diện với những điều tưởng chừng như không thể xảy ra. Nếu muốn đạt được tỷ suất sinh lợi lớn khi đầu tư cổ phiếu, bạn phải xác định mức độ rủi ro sẵn sàng gánh chịu, và có kế hoạch đóng lệnh (exit) nhằm bảo vệ tài khoản tránh gặp phải những khoản lỗ lớn. Nếu không, bạn cuối cùng sẽ phải trả lại cho thị trường phần lớn hoặc toàn bộ lợi nhuận đã kiếm được. Thậm chí, bạn vẫn còn được xem là may mắn nếu như giữ lại được mức tỷ suất sinh lợi trung bình.

Sau nhiều năm giao dịch, tôi mài giũa tính kỷ luật đến nỗi không cần phải suy nghĩ nên làm gì nếu như thị trường di chuyển chống lại tôi hoặc nếu bất ngờ có một thông tin tiêu cực xuất hiện. Tôi đã xác định điểm đóng lệnh *trước khi tham gia vào mỗi giao dịch*. Đó là mức cắt lỗ của tôi, là mức giá được xác định trước để kết thúc giao dịch mà không cần phải suy nghĩ. Nếu đó chỉ là một cảnh báo giả, tôi luôn sẵn sàng quay trở lại thị trường. Giống như chính sách bảo hiểm, tôi sẵn lòng trả một khoản phí nhỏ nhằm bảo vệ bản thân tránh gặp phải tổn thất lớn.

Thật không may, hầu hết các nhà đầu tư không bao giờ sử dụng lệnh dừng lỗ hoặc họ cố gắng tránh sử dụng nó. Khi cổ phiếu họ vừa mới bán ra đảo chiều tăng trở lại, họ nói: "Tôi sẽ không bao giờ làm điều ngu ngốc

này lần nào nữa". Điều này là vì họ nghĩ đến "lợi nhuận trước" thay vì "rủi ro trước". **Giao dịch mà không hề sử dụng lệnh dừng lỗ giống như lái xe không cần thắng. Có thể bạn sẽ né tránh được vật cản trong vài lần, nhưng nếu bạn lái xe mà không cần thắng, bạn nghĩ mình sẽ đi được bao xa trước khi gặp phải tai nạn?** Điều này cũng đúng trong giao dịch tài chính: khi bạn giao dịch mà không có sự bảo vệ của lệnh dừng lỗ, bạn chắc chắn sẽ gặp phải tai nạn nghiêm trọng, vấn đề chỉ là thời gian mà thôi. Một thị trường tăng giá mạnh có thể dung thứ cho sự bất cẩn của bạn trong một lúc nào đó, nhưng theo kinh nghiệm của tôi, những ai giao dịch mà không hề có lệnh dừng lỗ cuối cùng cũng phải dừng cuộc chơi vì mất sạch vốn.

Mọi Quy Tắc Giao Dịch Là Vô Nghĩa Nếu Bạn Không Tuân Thủ Kỷ Luật

Sử dụng lệnh "dừng lỗ mềm (mental stop)[17]" - nghĩa là bạn tự nói với bản thân *tôi sẽ thoát ra nếu cổ phiếu giảm về mức giá "X"* - là không tốt nếu bạn không tuân thủ nó. Điều này cũng giống như lái xe mà không bao giờ dùng thắng hoặc chỉ sử dụng đôi lần. Vấn đề là lệnh dừng lỗ mềm rất dễ dàng "bị quên", khiến cho bạn bám chặt lấy các giao dịch thua lỗ, và tự nhủ rằng bạn sẽ thoát khỏi vị thế khi cổ phiếu hồi phục: *"Cầu cho giá quay trở lại điểm hòa vốn và tôi sẽ thoát ra ở đó"*. Nhưng cổ phiếu cứ giảm dần và khoản thua lỗ ngày càng trở nên lớn hơn. Đối với hầu hết các nhà giao dịch, sẽ rất khó khăn để bán khi gặp một khoản lỗ lớn. **Thực ra mỗi khoản lỗ đều bắt đầu rất nhỏ. Vì thế, cách duy nhất để không gặp phải khoản lỗ lớn là phải chấp nhận khoản lỗ nhỏ trước khi nó biến thành quả cầu tuyết không thể nào kiểm soát nổi**[18]. Sau hơn 30 năm giao dịch, tôi chưa thấy có cách nào tốt hơn.

---

17 Người dịch: Mental Stop (lệnh dừng lỗ mềm) là mức cắt lỗ nằm trong đầu nhà giao dịch. Khác với lệnh dừng lỗ thông thường được gửi tới sàn. Một số nhà giao dịch chuyên nghiệp sử dụng lệnh dừng lỗ mềm nếu như họ tin rằng, họ có đủ kỷ luật để thực hiện việc cắt lỗ.

18 Người dịch: Nhà giao dịch theo sau xu hướng huyền thoại Ed Seykota đã nói một câu rất nổi tiếng: "Nếu bạn không chấp nhận một khoản lỗ nhỏ, sớm hay muộn bạn sẽ phải gặp một khoản thua lỗ rất lớn." Vì vậy, bí quyết giao dịch của ông là: "(1) cắt lỗ, (2) cắt lỗ và (3) cắt lỗ. Nếu bạn

* Luôn luôn có lệnh dừng lỗ

Tránh Đặt Lệnh Dừng Lỗ Theo Cảm Xúc

Mọi người đều có "một mức cắt lỗ theo cảm xúc" cho dù bạn có thừa nhận nó hay không. Thời điểm bạn không thể chấp nhận thêm bất cứ khoản lỗ nào nữa chính là mức cắt lỗ cảm xúc của bạn. Đối với hầu hết các nhà giao dịch, lệnh dừng lỗ cảm xúc không phải là lệnh dừng lỗ được tính toán dựa trên hệ thống giao dịch. Thay vào đó, nó đủ lớn để tạo nên những tổn thất tài chính và tâm lý. Khi chạm vào mức dừng lỗ cảm xúc, bạn chắc chắn rơi vào khủng hoảng niềm tin bên cạnh tổn thất về vốn. Kết quả là, bạn sẽ không còn khả năng đưa ra những quyết định sáng suốt. **Tôi đã nghe một chuyên gia nói rằng: giao dịch mà sử dụng lệnh dừng lỗ là ngu ngốc. Nhưng chỉ có những gã ngốc mới phát biểu như thế!** Tôi chưa bao giờ gặp một nhà giao dịch chứng khoán nào có thể tạo ra tỷ suất sinh lợi lớn bền vững mà không sử dụng lệnh dừng lỗ trong giao dịch. Trong khi đó, tôi nhìn thấy vô số kẻ bị thương vì không sử dụng lệnh dừng lỗ. Thậm chí, nhiều nhà giao dịch đã phải ngừng cuộc chơi vì mất sạch vốn.

Đừng Trở Thành "Nhà Đầu Tư Thiếu Tự Chủ"

Các nhà đầu tư ghét thừa nhận mình gặp phải sai lầm đến nỗi họ luôn tìm lý do để biện hộ. Các nhà giao dịch nghiệp dư trở thành "nhà giao dịch ngắn hạn" khi họ đúng và trở thành "nhà đầu tư dài hạn" khi họ sai. Khi một giao dịch chống lại họ và trở thành những khoản lỗ, tất cả bất ngờ trở thành nhà đầu tư dài hạn. Họ trở thành cái mà nhà đầu cơ huyền thoại Jesse Livermore gọi là "nhà đầu tư thiếu tự chủ", là những người sẵn sàng chấp nhận chốt các khoản lãi nhỏ nhưng chậm cắt lỗ (và do đó phải nhận lấy các khoản lỗ lớn).

Không ai có thể biết chắc cổ phiếu sẽ giảm bao nhiêu và sau đó có tăng trở lại hay không. Một mức điều chỉnh 10% hoặc 15% có thể chỉ là điểm khởi đầu cho mức sụt giảm lớn hơn: 50% hoặc 60%, thậm chí lớn hơn nữa! Nếu bạn có thể biết được cổ phiếu bạn mua sẽ giảm về đâu, lúc đầu bạn đã không mua nó. Tất nhiên, không ai có thể biết được điều này.

Theo thời gian, tỷ lệ giao dịch chiến thắng của bạn sẽ tiến về mức bình quân 50%. Những nhà giao dịch giỏi có thể chọn những cổ phiếu chiến thắng với tỷ lệ chiến thắng khoảng 60%-70% trong một thị trường tăng giá mạnh. Thực sự, bạn vẫn có thể đạt được thành công lớn với tỷ lệ chiến thắng 50% với điều kiện bạn kiểm soát tốt các khoản thua lỗ nhỏ và tránh trở

Lệnh dừng lỗ luôn luôn ≤ 10%

thành nhà đầu tư thiếu tự chủ. Thậm chí, mặc dù bạn chỉ 1 lần chọn đúng mã cổ phiếu tăng giá mạnh trong 3 lần giao dịch (tương ứng tỷ lệ chiến thắng khoảng 30%), bạn vẫn có thể kiếm được tiền với điều kiện khoản sớm loại bỏ các lỗ trước khi chúng cắn nát tài khoản của bạn..

Bạn phải tránh việc tìm lý do biện hộ nhằm tiếp tục nắm giữ một giao dịch thua lỗ. **Bạn nên xác định trước mức giá mà tại đó bạn đặt lệnh cắt lỗ. Sau đó ghi chú nó vào một mảnh giấy hoặc lập trình máy tính gửi cho bạn một cảnh báo khi mức giá cắt lỗ bị chạm đến**. Bạn có thể gửi lệnh dừng lỗ đến nhà môi giới của mình để tự động thực hiện khi mức giá này bị chạm tới. Lý do quan trọng nhất của hành động này là lệnh dừng lỗ của bạn sẽ được thực hiện ngay lập tức mà không có bất cứ sự do dự nào.

Cuối cùng, khi kiểm tra kết quả giao dịch, bạn có thể xác định nên thực hiện điều chỉnh gì cho lần giao dịch tiếp theo. Có thể bạn thường bị hất văng ra khỏi thị trường vì lệnh dừng lỗ quá chặt. Hoặc mức lỗ của bạn quá lớn vì lệnh dừng lỗ quá lỏng. Bạn không nên để cho thị trường sụt giảm quá mạnh đến mức gây ra một khoản lỗ lớn trước khi nhận ra mình đã sai lầm hoặc xác định sai thời điểm. Nếu mục tiêu của bạn là thành tích giao dịch siêu hạng, những khoản lỗ lớn đơn giản là không thể chấp nhận và phản tác dụng!

Bao Nhiêu Rủi Ro Là Quá Nhiều?

Bạn chỉ nên sử dụng mức cắt lỗ khoảng 10% hoặc thấp hơn[19], vì thua lỗ sẽ chống lại bạn theo quy luật hình học. Khi lỗ nhiều hơn 10%, bạn sẽ rất khó khăn để trở về điểm hòa vốn. Hãy quan sát các con số sau để hiểu rõ đặc tính nguy hiểm của thua lỗ. Khi khoản lỗ là 5%, bạn chỉ cần đạt được mức lãi 5,26% để hòa vốn. Với khoản lỗ 10%, bạn cần lãi 11% để hòa vốn. Nhưng nếu gặp phải khoản lỗ 40%, bạn cần phải có tỷ suất sinh lợi 67% để hòa vốn. Sau khi thua lỗ 50%, bạn cần phải đạt được tỷ suất sinh lợi 100%. Và nếu bạn mất 90% vốn, bạn cần tạo ra tỷ suất sinh lợi 900% để hòa vốn! Bao nhiêu cổ phiếu bạn mua có thể tăng tới 900%, 100% hoặc thậm chí là 67%? Mặc dù mức lỗ tối đa mà tôi cho phép là 10% nhưng thực tế, mức lỗ trung bình của tôi còn thấp hơn nhiều.

[19] Chú thích của người dịch: William O'Neil đặt ra mức dừng lỗ khoảng 7%-8% so với mức

Không chơi Mã Pump, dump hoặc những mã Không có quy luật, Không Hang Lối.

Tránh Cưỡi Lên Những Con Ngựa Chưa Thuần Hóa

Nếu một cổ phiếu biến động quá mạnh, rất khó để giao dịch vì không xác định được mức cắt lỗ bao nhiêu là đủ chặt để kiểm soát rủi ro. Những chuyển động giá hỗn loạn sẽ khiến lệnh dừng lỗ của bạn dễ bị chạm tới, thậm chí ngay khi cổ phiếu này chuyển động bình thường nhất. Thiết lập lệnh dừng lỗ đủ rộng để hấp thụ những dao động giá lớn sẽ làm tăng rủi ro bạn gánh chịu. Phương châm "nghĩ đến rủi ro đầu tiên" của tôi khuyên bạn nên tránh né các cổ phiếu này và tìm các ứng viên tiềm năng khác. Thị trường còn có nhiều cổ phiếu khác để giao dịch!

Hãy nghĩ cổ phiếu giống như con ngựa trong bãi rào. Trừ khi bạn là gã cưỡi ngựa yêu thích mạo hiểm, muốn thử sức với những con ngựa chưa thuần hóa hơn là những con ngựa bình thường, tại sao bạn lại chọn lấy những con ngựa chưa thuần hóa để cưỡi? Tất nhiên, những con ngựa chưa thuần hóa vẫn có thể nhảy từ điểm A đến điểm B, giống như một cổ phiếu biến động mạnh vẫn có thể tăng từ 20 đôla lên 40 đôla. Nhưng mục tiêu cuối cùng không phải là giá. Mục tiêu của bạn là vẫn cưỡi trên lưng con ngựa (hay vẫn nắm giữ vị thế giao dịch) mà không bị hất văng (hay bị dính lệnh dừng lỗ). **Một cổ phiếu có thể đi từ Điểm A đến Điểm B, nhưng câu hỏi quan trọng là, liệu bạn còn ở trên lưng ngựa hay không?**

Điều bạn cần là một con ngựa (hoặc một cổ phiếu) có thể đi tới phía bên kia của bãi rào mà không tạo ra quá nhiều độ biến động khiến bạn bị ngã úp mặt xuống đất hoặc bị dẫm lên, ngay trước khi tới đích. Nếu bạn chọn cổ phiếu biến động mạnh, bạn sẽ phải gánh chịu nhiều đau thương và phải dùng đến thuốc đau dạ dày Pepto Bismol vì căng thẳng thần kinh.

Phương châm "trước tiên phải nghĩ đến rủi ro" là tránh những con ngựa chưa thuần hóa có thể ném bạn xuống đất, và thay vào đó hãy chọn những con ngựa dễ bảo hơn. Tôi đã nhận được bài học về việc cưỡi ngựa chưa thuần hóa cách đây vài năm khi tới thăm nông trại của bác tôi.

Ôi Không! Đó Lại Là Con Ngựa Back Orchild. . .

Khi 10 tuổi, tôi đã đến thăm nông trại ngựa Bonnie's Acres của bác John ở bang Connecticut. Có một con ngựa đen nhỏ trông rất đẹp tên là "Back Orchild". Tôi nghĩ nó thật phù hợp với một tay cưỡi ngựa trẻ tuổi như tôi. Nhưng lúc tôi cưỡi lên con ngựa cái ấy, nó nhảy dựng lên, chạy thẳng về

phía cái cây, và một thanh chắn ngang thấp đã đập thẳng vào mặt khiến tôi ngã xuống đất.

Bạn nghĩ điều đó đã dạy tôi bài học về cách chọn ngựa để cưỡi. Tiếc là không. Vài tháng sau, khi quay trở lại nông trại bác John, tôi vẫn muốn cưỡi con Black Orchild lần nữa. Lần này, con ngựa chịu đi và bắt đầu phi những bước dài. Tôi bị xốc lên, nảy lên và nảy xuống, cho đến khi con Black Orchild lại hất văng tôi ra khỏi lưng nó. Sau đó, dường như để chỉ cho tôi thấy, ai mới thật sự là chủ (tôi hay là con ngựa), nó nhảy vòng qua người tôi, và để lại cả một dấu chân ngay sau lưng tôi. Thật may mắn, tôi không gặp phải chấn thương nghiêm trọng nào.

Bác John và anh họ Dean vội vàng chạy đến. Bác John hỏi tôi: "Con ổn chứ Mark?". Tôi nhìn bác với một nụ cười ngạc nhiên và nói: "Bác John, bác thấy con nhanh như thế nào không?" Ồ, tôi đã có một thoáng chốc phi ngựa thật nhanh. Nhưng tôi không thể đi đến phía bên kia của bờ rào. Con Black Orchild đã đi tới phía bên kia nhưng không có tôi ở trên lưng nó.

Bây giờ, bất cứ khi nào tôi quan sát cổ phiếu, tôi lại nhớ đến con ngựa Black Orchild. Liệu tôi có bị ngã úp mặt xuống đất với dấu chân ngựa ngay sau lưng nếu lại tiếp tục chọn những cổ phiếu biến động mạnh?

Giao dịch cổ phiếu không phải là trò chơi mạo hiểm. Tất cả phải có một kế hoạch tốt dựa trên những nguyên tắc giao dịch đúng đắn. Một phần của kế hoạch này là từ bỏ những giao dịch có quá nhiều rủi ro. Hãy tránh xa những con ngựa Black Orchild trên thị trường chứng khoán và hãy tìm kiếm những con ngựa hiền lành (như con Alpha) để bạn có thể đi đến mọi nơi.

Tỷ lệ Lãi / Lỗ luôn luôn phải > 1

Lựa Chọn Mức Đặt Cược Dựa Vào Rủi Ro (Backing Into Risk)

Lệnh dừng lỗ thực sự là một phần quan trọng trong quá trình lựa chọn cổ phiếu của tôi. Tôi có thể để mắt tới một vài cổ phiếu, nhưng tôi sẽ không mua trừ khi nó mang tới cho tôi một điểm mở vị thế với rủi ro thấp. Bạn không thể kiểm soát rủi ro khi bán, nhưng bạn có thể kiểm soát rủi ro khi mua. Bạn chấp nhận khoản lỗ khi bán nhưng khoản lỗ này nên được xác định trước và dựa trên các tính toán khoa học. Bạn có nên chịu đựng mức lỗ 25% nếu như bạn kỳ vọng mức lãi chỉ 10% hoặc 15%? Nếu bạn thường

Không chơi Mã Pumb, dump hoặc những mã Không có quy luật, Không Hang Lối.

Tránh Cưỡi Lên Những Con Ngựa Chưa Thuần Hóa

Nếu một cổ phiếu biến động quá mạnh, rất khó để giao dịch vì không xác định được mức cắt lỗ bao nhiêu là đủ chặt để kiểm soát rủi ro. Những chuyển động giá hỗn loạn sẽ khiến lệnh dừng lỗ của bạn dễ bị chạm tới, thậm chí ngay khi cổ phiếu này chuyển động bình thường nhất. Thiết lập lệnh dừng lỗ đủ rộng để hấp thụ những dao động giá lớn sẽ làm tăng rủi ro bạn gánh chịu. Phương châm "nghĩ đến rủi ro đầu tiên" của tôi khuyên bạn nên tránh né các cổ phiếu này và tìm các ứng viên tiềm năng khác. Thị trường còn có nhiều cổ phiếu khác để giao dịch!

Hãy nghĩ cổ phiếu giống như con ngựa trong bãi rào. Trừ khi bạn là gã cưỡi ngựa yêu thích mạo hiểm, muốn thử sức với những con ngựa chưa thuần hóa hơn là những con ngựa bình thường, tại sao bạn lại chọn lấy những con ngựa chưa thuần hóa để cưỡi? Tất nhiên, những con ngựa chưa thuần hóa vẫn có thể nhảy từ điểm A đến điểm B, giống như một cổ phiếu biến động mạnh vẫn có thể tăng từ 20 đôla lên 40 đôla. Nhưng mục tiêu cuối cùng không phải là giá. Mục tiêu của bạn là vẫn cưỡi trên lưng con ngựa (hay vẫn nắm giữ vị thế giao dịch) mà không bị hất văng (hay bị dính lệnh dừng lỗ). **Một cổ phiếu có thể đi từ Điểm A đến Điểm B, nhưng câu hỏi quan trọng là, liệu bạn còn ở trên lưng ngựa hay không?**

Điều bạn cần là một con ngựa (hoặc một cổ phiếu) có thể đi tới phía bên kia của bãi rào mà không tạo ra quá nhiều độ biến động khiến bạn bị ngã úp mặt xuống đất hoặc bị dẫm lên, ngay trước khi tới đích. Nếu bạn chọn cổ phiếu biến động mạnh, bạn sẽ phải gánh chịu nhiều đau thương và phải dùng đến thuốc đau dạ dày Pepto Bismol vì căng thẳng thần kinh.

Phương châm "trước tiên phải nghĩ đến rủi ro" là tránh những con ngựa chưa thuần hóa có thể ném bạn xuống đất, và thay vào đó hãy chọn những con ngựa dễ bảo hơn. Tôi đã nhận được bài học về việc cưỡi ngựa chưa thuần hóa cách đây vài năm khi tới thăm nông trại của bác tôi.

Ôi Không! Đó Lại Là Con Ngựa Back Orchild. . .

Khi 10 tuổi, tôi đã đến thăm nông trại ngựa Bonnie's Acres của bác John ở bang Connecticut. Có một con ngựa đen nhỏ trông rất đẹp tên là "Back Orchild". Tôi nghĩ nó thật phù hợp với một tay cưỡi ngựa trẻ tuổi như tôi. Nhưng lúc tôi cưỡi lên con ngựa cái ấy, nó nhảy dựng lên, chạy thẳng về

phía cái cây, và một thanh chắn ngang thấp đã đập thẳng vào mặt khiến tôi ngã xuống đất.

Bạn nghĩ điều đó đã dạy tôi bài học về cách chọn ngựa để cưỡi. Tiếc là không. Vài tháng sau, khi quay trở lại nông trại bác John, tôi vẫn muốn cưỡi con Black Orchild lần nữa. Lần này, con ngựa chịu đi và bắt đầu phi những bước dài. Tôi bị xốc lên, nảy lên và nảy xuống, cho đến khi con Black Orchild lại hất văng tôi ra khỏi lưng nó. Sau đó, dường như để chỉ cho tôi thấy, ai mới thật sự là chủ (tôi hay là con ngựa), nó nhảy vòng qua người tôi, và để lại cả một dấu chân ngay sau lưng tôi. Thật may mắn, tôi không gặp phải chấn thương nghiêm trọng nào.

Bác John và anh họ Dean vội vàng chạy đến. Bác John hỏi tôi: "Con ổn chứ Mark?". Tôi nhìn bác với một nụ cười ngạc nhiên và nói: "Bác John, bác thấy con nhanh như thế nào không?" Ồ, tôi đã có một thoáng chốc phi ngựa thật nhanh. Nhưng tôi không thể đi đến phía bên kia của bờ rào. Con Black Orchild đã đi tới phía bên kia nhưng không có tôi ở trên lưng nó.

Bây giờ, bất cứ khi nào tôi quan sát cổ phiếu, tôi lại nhớ đến con ngựa Black Orchild. Liệu tôi có bị ngã úp mặt xuống đất với dấu chân ngựa ngay sau lưng nếu lại tiếp tục chọn những cổ phiếu biến động mạnh?

Giao dịch cổ phiếu không phải là trò chơi mạo hiểm. Tất cả phải có một kế hoạch tốt dựa trên những nguyên tắc giao dịch đúng đắn. Một phần của kế hoạch này là từ bỏ những giao dịch có quá nhiều rủi ro. Hãy tránh xa những con ngựa Black Orchild trên thị trường chứng khoán và hãy tìm kiếm những con ngựa hiền lành (như con Alpha) để bạn có thể đi đến mọi nơi.

Tỷ lệ Lãi / Lỗ luôn luôn phải > 1

Lựa Chọn Mức Đặt Cược Dựa Vào Rủi Ro (Backing Into Risk)

Lệnh dừng lỗ thực sự là một phần quan trọng trong quá trình lựa chọn cổ phiếu của tôi. Tôi có thể để mắt tới một vài cổ phiếu, nhưng tôi sẽ không mua trừ khi nó mang tới cho tôi một điểm mở vị thế với rủi ro thấp. Bạn không thể kiểm soát rủi ro khi bán, nhưng bạn có thể kiểm soát rủi ro khi mua. Bạn chấp nhận khoản lỗ khi bán nhưng khoản lỗ này nên được xác định trước và dựa trên các tính toán khoa học. Bạn có nên chịu đựng mức lỗ 25% nếu như bạn kỳ vọng mức lãi chỉ 10% hoặc 15%? Nếu bạn thường

xuyên mua cổ phiếu với lợi nhuận cao hơn rủi ro, bạn sẽ có được thành quả tốt theo thời gian vì hệ thống giao dịch có kỳ vọng toán học dương (edge[20]). Nhưng nếu bạn đặt cược chống lại bản thân và chấp nhận rủi ro lớn hơn mức lãi kỳ vọng, bạn có thể đang đi tới sòng bạc.

Giao Dịch Gần Điểm Nguy Hiểm

Để kiểm soát rủi ro, tôi muốn tham gia mua ở gần điểm đặt lệnh dừng lỗ nhất có thể. Đây được gọi là giao dịch gần với "điểm nguy hiểm" (Hình 2-1). Nên dành thời gian để xây dựng kỹ năng quan trọng phân biệt hành vi giá bình thường và bất bình thường. Mua tại điểm phá vỡ và thiết lập lệnh dừng lỗ theo tỷ lệ phần trăm sụt giảm là điểm khởi đầu tốt và chắc chắn sẽ giúp bạn có thành quả vượt trội so với các nhà giao dịch khác. Tuy nhiên, những nhà giao dịch vĩ đại biết làm như thế nào để phân biệt hành động giá hợp lý với hành động giá nguy hiểm, và họ giao dịch gần với điểm mà cổ phiếu đó đang phát ra những tín hiệu cảnh báo và giao dịch không thuận lợi.

Mục tiêu là nhằm có được điểm đặt lệnh dừng lỗ tối ưu mà tại đó đủ hấp thụ những biến động giá bình thường, nhưng đủ gần điểm nguy hiểm để không gánh quá nhiều rủi ro. Các nhà giao dịch thông minh thường đặt lệnh dừng lỗ dựa trên hành động kỹ thuật của giá cùng với thuật toán riêng của họ. Giao dịch gần điểm nguy hiểm làm giảm rủi ro khi mở vị thế.

Biết Điều Gì Bạn Có Thể Kiểm Soát

Khi liên quan đến rủi ro, bản năng con người muốn kiểm soát mọi thứ. Trong giao dịch tài chính (cũng giống như nhiều vấn đề trong cuộc sống), chỉ có một vài thứ bạn có thể kiểm soát được. Thực sự, chỉ bốn thứ trong giao dịch bạn có thể kiểm soát trực tiếp. Trước khi thực hiện giao dịch, bạn có thể kiểm soát:

- Mã cổ phiếu nào nên mua.

[20] Người dịch: Trong lý thuyết xác suất, giá trị kỳ vọng, giá trị mong đợi (hoặc kỳ vọng toán học), hoặc trung bình (mean) của một biến ngẫu nhiên là trung bình có trọng số của tất cả các giá trị có thể của biến đó, hay là được tính bằng tổng các tích giữa xác suất xảy ra của mỗi giá trị có thể của biến với giá trị đó. **Chú ý, trong cuốn sách này, kỳ vọng toán học dương của một hệ thống giao**

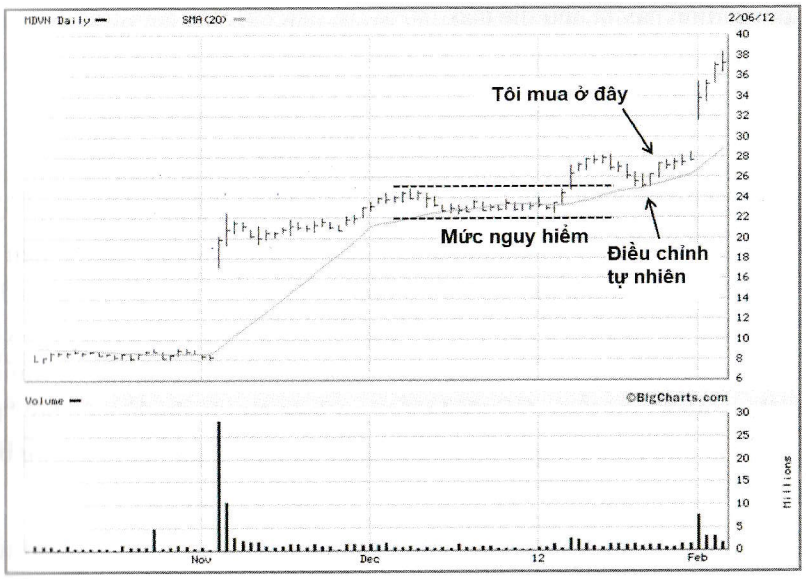

Hình 2-1. Cổ phiếu Medivation (mã MDVN) năm 2012. Tăng 112% trong 7 tháng. Cổ phiếu này xuất hiện điểm phá vỡ thoát ra khỏi một khung giá nhỏ và sau đó kéo ngược trở lại gần điểm phá vỡ (hay mức nguy hiểm)

- Nên mua số lượng bao nhiêu.
- Khi nào mới bắt đầu mua

Sau khi tham gia giao dịch, bạn có thể kiểm soát:

- Khi nào nên bán

Như vậy, có ba quyết định được thực hiện trước khi tham gia giao dịch và chỉ một quyết định sau khi tham gia giao dịch là có thể kiểm soát trực tiếp. Một khi bạn sở hữu cổ phiếu, bạn không thể kiểm soát liệu nó sẽ tăng hay giảm, giống như bạn không thể điều khiển thời tiết. Cổ phiếu, cũng giống như thời tiết, nó sẽ diễn ra theo cách nó phải diễn ra. Điều bạn nên làm là nghiên cứu kỹ lưỡng, mở vị thế và hy vọng sẽ đạt được thành công nhờ những tiêu chí giao dịch đúng đắn.

Nhưng điều gì sẽ xảy ra nếu mọi thứ không diễn ra giống như kỳ vọng của bạn? Biết được điều gì có thể kiểm soát trực tiếp giúp bạn giữ mọi thứ trong một tầm nhìn tổng quát và tập trung sự chú ý, năng lượng vào việc bạn có thể làm để quản trị rủi ro. Chỉ có một quyết định bạn có thể kiểm soát

Thị trường luôn đúng, chỉ có Mình Sai → phải cắt lỗ (tránh khoản lỗ lớn) →

Sau đó xem mình Sai ở chỗ nào

của quyết định này là như thế nào.

Ai Đúng Và Ai Có Thể Sai

Đưa ra quyết định cắt lỗ yêu cầu bạn phải chấp nhận khái niệm chỉ bạn mới sai lầm, thị trường không bao giờ sai. Đây là một hiện thực đau đớn đối với nhiều nhà giao dịch vì cái tôi trong mỗi con người. Tất cả chúng ta đều có cái tôi của mình, nhưng khi cái tôi trở thành yếu tố chi phối quyết định đầu tư, hiếm khi nào đạt được kết quả tốt. **Cái tôi chịu trách nhiệm 100% cho sự ngang bướng, khiến bạn kiên trì nắm giữ các khoản lỗ, và không chịu thừa nhận sai lầm.** Cái tôi khiến bạn luôn tìm lý do để biện hộ: "tôi đang đầu tư vào một công ty tốt không thể phá sản, vì thế tôi sẽ không bán cổ phiếu".

Về mặt cá nhân, tôi không tham gia vào thị trường cổ phiếu để tìm kiếm một công ty không bao giờ phá sản. Tôi tìm kiếm cổ phiếu có thể tăng giá nhanh và mạnh. Cái tôi chỉ làm tổn thương nhà đầu tư mà thôi. Nếu bạn không tin cái tôi đang tác động mạnh mẽ đến hoạt động giao dịch của bạn, hãy xem xét các tình huống sau:

- Tình huống A: Bạn mua cổ phiếu, và sau đó bắt đầu rớt mạnh. Bạn quyết định bán và chấp nhận khoản lỗ 2,500 đôla. Ngày tiếp theo, cổ phiếu này bất ngờ tăng vọt trở lại và đáng ra bạn sẽ có khoản lãi 25,000 đôla cho giao dịch này. **Bây giờ bạn cảm thấy thế nào?**
- Tình huống B. Bạn mua cổ phiếu và ngay sau đó, nó giảm mạnh. Bạn quyết định bán ra và chấp nhận khoản lỗ 2,500 đôla. Ngày tiếp theo, cổ phiếu này mở khoảng trống giảm giá và rơi thẳng đứng. Nếu bạn không chịu cắt lỗ ở ngày hôm trước và vẫn nắm giữ giao dịch này, bạn có thể đã lỗ 25,000 đôla. **Bây giờ, bạn cảm thấy thế nào?**

Trong cả hai tình huống, bạn đều có khoản lỗ 2,500 đôla.

Tôi sẽ bán khi nào cổ phiếu quay lại điểm hòa vốn. Nghe quen phải không nào? Bạn mua cổ phiếu tại mức giá 35 đôla và cảm thấy do dự khi nó giảm xuống còn 32 đôla. Cổ phiếu này sau đó giảm xuống còn 26 đôla và bạn mong muốn có cơ hội được bán tại mức giá 32 đôla. Khi cổ phiếu giảm xuống còn 16 đôla, bạn tự hỏi bản thân, tại sao tôi không bán tại giá 32 đôla hoặc thậm chí là 26 đôla khi mà tôi có thể thoát ra khỏi thị trường với khoản

lỗ nhỏ? Lý do mà các nhà đầu tư rơi vào tình huống này là vì họ không có một kế hoạch tốt để xử lý rủi ro và dẹp bỏ cái tôi của bản thân.

Chiến lược giao dịch chỉ hữu ích khi bạn sẵn lòng tuân thủ các quy tắc. Một kế hoạch tốt cần sự kỷ luật để thực thi nó. Đây là điều tôi không thể làm thay bạn. Đó là vì cái tôi của bạn không chấp nhận sai lầm, và nỗi đau khi bạn gặp phải "sai lầm" tạo nên vấn đề. Để khắc phục điều này, bạn cần phải có cái nhìn liên hệ giữa việc chấp nhận khoản lỗ nhỏ và nỗi đau của khoản lỗ lớn. Điều này giúp bạn có thể chấp nhận khoản lỗ nhỏ trước khi nó biến thành khoản lỗ lớn.

Những Bài Học Trong Giao Dịch

Thị trường giống như một người giám sát. Bạn phạm phải sai lầm và bạn sẽ bị trừng phạt, không chỉ về tài chính mà cả cảm xúc. Thị trường có thể cướp túi tiền của bạn và làm tan nát tâm hồn bạn. Quay trở lại thị trường sau khi thua lỗ và mất niềm tin là điều không dễ dàng. Nhưng có những cách để bảo vệ bạn, cho dù chiến lược giao dịch của bạn là gì đi nữa, là hãy bắt đầu với hai quy tắc: *luôn tuân thủ kế hoạch và hãy nghĩ đến rủi ro trước tiên.* *

Nếu bạn không thể vận dụng những nguyên tắc nền tảng này, bạn sẽ phải chú ý đến bản thân một cách cẩn thận. Chính xác thì bạn đang cố gắng hoàn thiện cái gì? Bạn muốn kiếm tiền? hay bạn muốn chứng tỏ bạn hiểu biết và thông minh hơn thị trường? Hầu hết chúng ta đều hiểu, những ai có suy nghĩ tiêu cực rằng mình không xứng đáng nhận những điều tốt đẹp thì sẽ hủy hoại cơ hội thành công của chính họ. Vâng, bạn xứng đáng được thành công! Nhưng chỉ là khi bạn làm những việc đúng đắn; thị trường sẽ không thương hại sự ngu xuẩn.

Giao dịch tài chính là "tấm giấy quỳ[21]" tốt nhất cho thấy bạn có thể làm được những gì. Bạn sẽ phát hiện thấy, rất nhanh chóng, liệu bạn có thể làm việc mà không bị cảm xúc chi phối. Nếu bạn không thể đưa ra các quyết định đúng đắn, bạn sẽ nhận lấy những bài học đau đớn.

Các quy tắc của tôi có thể được sử dụng như một cuốn sổ tay thích ứng

Người dịch: Giấy quỳ là công cụ đo độ kiềm. Đây là công cụ kiểm tra nhanh và chính xác. Hàm ý của tác giả ở đây là thị trường tài chính là công cụ tốt nhất (giống như một miếng giấy quỳ) để—

với bất cứ chiến lược giao dịch nào và xây dựng nền tảng vững chắc cho một kế hoạch giao dịch thành công. Huấn luyện viên bóng bầu dục vĩ đại Vince Lombardi chỉ tập trung vào những yếu tố cơ bản, làm cho đội bóng của ông có thể phòng thủ, tấn công, chạy, tranh chấp và dễ dàng vượt qua đối thủ. Ông ấy hiểu rằng, tạo dựng nền tảng cơ bản tốt hơn là chỉ cho ai đó cách chiến thắng trong cuộc chơi.

Thị trường chứng khoán là cách tốt nhất giúp bạn tìm kiếm sự giàu có, và nếu bạn có kỷ luật, khả năng thành công của bạn là rất lớn. Tuy nhiên, trước khi bạn nghĩ đến những chiếc xe hơi và du thuyền sắp mua từ lợi nhuận, điều đầu tiên bạn nghĩ tới là làm thế nào để tránh không bị mất vốn. **Không mất vốn là điều quan trọng nhất để giành chiến thắng lớn. Là một nhà đầu cơ, thua lỗ không phải là sự lựa chọn mà bạn chọn thua lỗ bao nhiêu**. Bạn sẽ gặp phải sai lầm và tất cả chúng ta đều sẽ phạm phải sai lầm. Sai lầm không phải là vấn đề một khi chúng ta có sự hiểu biết, biết cách xử lý, và rút ra bài học. Nhưng khi chúng ta bị mắc kẹt và không chịu nhúc nhích, đó là lúc mọi chuyện sẽ trở nên đáng tiếc và những vấn đề nhỏ sẽ biến thành những vấn đề lớn. Điều này không chỉ đúng trong hoạt động giao dịch mà còn trong cuộc sống.

Thành công dài hạn trên thị trường chứng khoán không phải là nhờ hy vọng và sự may mắn. Các nhà giao dịch chiến thắng là những người có quy tắc và kế hoạch kỹ lưỡng. Ngược lại, những nhà giao dịch thua lỗ không hề có bất cứ quy tắc nào, hoặc nếu có, họ cũng không tuân thủ nó.

Nên nhớ, hãy luôn nghĩ đến rủi ro đầu tiên khi giao dịch. Đây là chìa khóa quan trọng giúp bạn còn ở trong cuộc chơi. Không có kỷ luật, không thống nhất, và thiếu tập trung sẽ khiến bạn bị loại bỏ ra khỏi cuộc chơi hoặc thậm chí phá sản.

phải có quy tắc, tuân thủ kỷ luật, kiểm soát rủi ro (lỗ phải nhỏ).

Lãi / Lỗ > 1

PHẦN 3

KHÔNG BAO GIỜ CHẤP NHẬN RỦI RO LỚN HƠN LÃI KỲ VỌNG

Mỗi lần tung đồng xu, xác suất bạn sai cũng tương đương với khả năng bạn đúng là 50/50. Nhưng chuyện gì xảy ra nếu bạn nhận được 2 đôla khi tung được mặt ngửa và chỉ thua 1 đôla khi tung được mặt sấp? Trong trường hợp này, bạn muốn tung đồng xu nhiều lần nhất có thể, phải không nào? Giả định bạn giới hạn mức thua lỗ tối đa cho mỗi lượt chơi là 10% vốn, vì các mức thua lỗ cao hơn sẽ chống lại bạn theo quy luật hình học. Khi chấp nhận các mức lỗ cao hơn 10%, bạn sẽ gặp phải nhiều khó khăn để quay trở về điểm hòa vốn. Câu hỏi bây giờ là: bạn đã kiểm soát rủi ro hợp lý chưa? Một số nhà giao dịch nói rằng: có, vì việc giới hạn mức thua lỗ tối đa 10% có vẻ chấp nhận được.

Nhưng làm thế nào họ biết như vậy là hợp lý? Làm thế nào bạn biết được giới hạn thua lỗ của mình nếu chỉ nhìn về một phía của phương trình? **Để xác định mức dừng lỗ thích hợp, bạn cần phải biết mức lãi trung bình quá khứ, đó không chỉ là mức lãi bạn kỳ vọng cho mỗi lần giao dịch trong tương lai, mà còn là kỳ vọng hợp lý cho mức lãi trung bình theo thời gian.**

Bạn cần biết con số thực tế này nhằm tính toán chính xác rủi ro nên chấp nhận so với lợi nhuận tiềm năng. Đây là lý do: giả sử bạn đặt cược rủi ro 10% cho khả năng giảm giá, nhưng mức lãi trung bình bạn kiếm được trước đây chỉ khoảng 5%. Bạn có thực sự muốn chấp nhận rủi ro 10% để có được mức lãi 5%? Bạn cần phải chính xác gần 70% trong tổng số lần giao dịch chỉ để hòa vốn. Nhưng giả sử, nếu mức lãi trung bình của bạn là 10% và bạn

chỉ đặt cược rủi ro 5% thì sẽ thế nào? Bây giờ bạn chỉ cần đúng 1 trong 3 lần giao dịch[22]. Đây không phải là vấn đề lớn.

Tỷ Lệ Chiến Thắng Của Bạn[23]

Mức độ rủi ro đặt cược không phải là con số tùy tiện. Rủi ro bạn gánh chịu phải được điều chỉnh dựa trên khả năng kiếm tiền của bạn. Lỗ là một hàm của lợi nhuận kỳ vọng. Mặc dù tôi không thường xuyên gặp phải những khoản lỗ vượt quá nhiều so với mức lỗ trung bình, tôi cũng hiếm khi để mức lỗ lớn hơn 8%-10%. Về trung bình, mức lỗ của tôi chỉ khoảng một nửa, tức 4%-5%. Hãy giả định, mức lãi trung bình của tôi là 15%. Với mức lỗ chỉ 4%-5% và mức lãi trung bình là 15%, tôi đang kiểm soát tốt rủi ro của mình. Mặc dù vậy, để chắc chắn hơn, tôi cần phải quan sát thêm một tham số khác gọi là "tỷ lệ đánh trúng bóng".

Những người hâm mộ bóng chày đều biết, không ai có thể đánh trúng 100%; thậm chí 50% cũng là không khả thi. Ted Williams, được xem là tay đánh bóng chày vĩ đại nhất lịch sử, cũng chỉ có tỷ lệ đánh trúng là 40% trong mùa giải thành công nhất; tỷ lệ này trong toàn bộ sự nghiệp của anh ta chỉ là 34.4%. Tất nhiên, bóng chày không phải là giao dịch tài chính, nhưng nó giúp chúng ta nhận ra một thực tế, thậm chí người giỏi nhất trong lĩnh vực bóng chày cũng không có một thành tích hoàn hảo. Giao dịch tài chính cũng tuân theo thực tế này.

Trong giao dịch, tỷ lệ đánh trúng bóng của bạn chính là tỷ lệ các giao dịch chiến thắng (PWT). Mặc dù tỷ lệ chiến thắng không phải là yếu tố bạn có thể kiểm soát trực tiếp – giống như việc cắt lỗ - nhưng bạn có thể giỏi (và có thể kiểm soát trực tiếp) việc chọn mã cổ phiếu nào để mua, mua khi nào, và bán khi nào. Đây là những thông số quan trọng giúp chúng ta tính toán

[22] Người dịch: Tính toán trên được dựa vào công thức về mối quan hệ giữa RRR (lãi/lỗ hoặc lợi nhuận/rủi ro) với tỷ lệ chiến thắng (W) của hệ thống giao dịch. Người dịch sẽ thảo luận về điều này một lần nữa ở chú thích cuối Phần này. Công thức là: W= 1/(1+RRR). Ở đây RRR=10%/5%=2 nên W=1/(1+2)=1/3, tức đúng 1 lần trong 3 lần giao dịch. Tương tự, chúng ta có thể hiểu tính toán trước đó của tác giả. Nếu RRR=5%/10%=0.5 thì W= 1/(1+0.5)= 67% (tác giả viết tròn là 70%).

[23] Người dịch: Nguyên văn của tác giả là "batting average (tỷ lệ đánh trúng bóng)". Đây là hệ số dùng trong hai bộ môn thể thao cricket và bóng chày để đo mức xác suất của người đánh bóng. Hệ số càng cao người đánh càng giỏi. Hệ số này được tính bằng cách lấy số cú đánh trúng (hit) chia cho số lượt đánh (bat). Ở đây, vì người việt không quen thuộc với hai bộ môn thể thao này nên người dịch

nên chấp nhận bao nhiêu rủi ro. **Để xác định mức rủi ro thích hợp là bao nhiêu phần trăm, bạn cần biết rằng, lỗ là một phần của lãi, vì thế bạn không bao giờ được phép chấp nhận rủi ro nhiều hơn mức lãi có được.**

Với tỷ lệ chiến thắng 50% (nghĩa là bạn có số giao dịch lãi tương đương số giao dịch lỗ), để duy trì tỷ lệ lợi nhuận/rủi ro là 2:1, bạn phải giữ khoản lỗ bằng một nửa mức lãi. Tuy nhiên, nếu tỷ lệ chiến thắng của bạn là 40%, để duy trì tỷ lệ lợi nhuận/rủi ro 2:1 như cũ, khoản lỗ của bạn chỉ được phép bằng 1/3 mức lãi kiếm được. Ví dụ:

- Tỷ lệ chiến thắng của bạn là 50%
- Mức lãi trung bình là 10%
- Mức lỗ trung bình là 5%

(50*10)/(50*5) = 2:1

- Tỷ lệ chiến thắng của bạn là 40%
- Mức lãi trung bình là 15%
- Mức lỗ trung bình là 5%

(40*15)/(60*5) = 2:1

Chấp Nhận "Thất Bại" Nhiều Hơn

Hầu hết mọi người đều bất ngờ khi nghe tôi nói rằng, tôi muốn duy trì tỷ lệ chiến thắng 25% hơn là 75%. Tại sao thế? Vì điều này cho phép tôi sai nhiều lần hơn nhưng vẫn kiếm được tiền; hãy cho phép hệ thống giao dịch của bạn được "thất bại" nhiều hơn. Tôi cố gắng xây dựng hệ thống giao dịch thất bại nhiều nhất có thể vì đây không phải là yếu tố tôi kiểm soát trực tiếp. Bạn không thể kiểm soát tỷ lệ chiến thắng vì bạn không thể kiểm soát giá cổ phiếu sẽ diễn ra thế nào sau khi mua vào. Tôi không quản trị yếu tố tôi không thể kiểm soát trực tiếp và cũng không dựa vào chúng quá nhiều. Lợi thế của tôi là duy trì mức thua lỗ theo tỷ lệ phần trăm so với mức lãi. **Tôi cố gắng giữ mức lỗ càng thấp càng tốt so với mức lãi để có thể chấp nhận tỷ lệ sai nhiều hơn nhưng vẫn kiếm được tiền.**

Khoa Học Về Độ Biến Động Và Kỳ Vọng

Bạn có thể từng nghe nói, khi thiết lập lệnh dừng lỗ, bạn nên cho phép nhiều không gian để hấp thụ độ biến động của giá. Nghĩa là bạn nên nới rộng lệnh dừng lỗ dựa trên độ biến động của cổ phiếu cơ sở. Tôi kịch liệt phản đối. Thông thường, độ biến động cao xuất hiện trong môi trường khắc nghiệt. Trong những giai đoạn khó khăn, lợi nhuận của bạn sẽ nhỏ hơn mức bình thường, và tỷ lệ chiến thắng cũng sẽ thấp hơn mức bình thường; vì thế khoản lỗ của bạn cũng phải nhỏ hơn để bù đắp lại. Công bằng mà nói, trong những giai đoạn giao dịch khó khăn, tỷ lệ chiến thắng của bạn chắc chắn dưới 50%. Một khi tỷ lệ chiến thắng của bạn giảm dưới 50%, việc tăng rủi ro so với khoản lãi rốt cuộc sẽ dẫn tới kỳ vọng toán học của hệ thống bị âm; khi tỷ lệ chiến thắng của bạn sụt giảm, khả năng dẫn tới kỳ vọng âm sẽ rất lớn.

Một chỉ báo phổ biến được sử dụng để thiết lập mức dừng lỗ là chỉ báo Average True Range hoặc gọi tắt là chỉ báo ATR. Đây là chỉ báo đo lường độ biến động cho thị trường hàng hóa, nhưng cũng được áp dụng cho cổ phiếu và các chỉ số thị trường. Theo niềm tin phổ biến, một cổ phiếu có biến động cao sẽ có chỉ báo ATR nằm ở mức cao và mức dừng lỗ rộng. Cổ phiếu có độ biến động thấp sẽ có chỉ báo ATR nằm ở mức thấp và mức dừng lỗ hẹp. Tôi không phải fan ủng hộ điều chỉnh độ rộng của lệnh dừng lỗ cho phù hợp với độ biến động. Ngay cả khi mức lãi lớn hơn mức lỗ không đồng nghĩa bạn sẽ kiếm được tiền, thậm chí nếu mức lãi gấp đôi mức lỗ.

Hãy để tôi minh họa: Với giả định tỷ lệ chiến thắng 40%, một mức lãi trung bình chỉ 4% vẫn giúp bạn kiếm được tiền nhiều hơn so với mức lãi trung bình 42% (sau hơn 10 lượt giao dịch) cho dù bạn vẫn duy trì tỷ lệ lợi nhuận/rủi ro là 2:1. Điều này nghe thật khó tin nhưng đó là sự thực. Tại sao? Bởi vì khoản lỗ chống lại bạn theo quy luật hình học. Một khi bạn hiểu điều này, bạn sẽ hiểu được một trong những bí ẩn lớn nhất của giao dịch tài chính thành công. Hãy làm một phép toán[24]!

- Tỷ lệ chiến thắng là 40%
- Mức lãi trung bình là 4%
- Mức lỗ trung bình là 2%

- **Tỷ lệ lãi/lỗ là 2:1**

Kết quả *lợi nhuận ròng* là 3.63% trong 10 lượt giao dịch.

- Tỷ lệ chiến thắng là 40%.
- Mức lãi trung bình là 42%.
- Mức lỗ trung bình là 21%
- **Tỷ lệ lãi/lỗ là 2:1**

Kết quả *lỗ ròng* là 1.16% trong 10 lượt giao dịch.

Không Phải Tất Cả Các Tỷ Lệ Lãi/Lỗ Đều Tạo Ra Kết Quả Như Nhau

Với tỷ lệ chiến thắng 40%, tỷ lệ lãi/lỗ tối ưu của bạn là 20%/10%. Với tỷ lệ này, tỷ suất sinh lợi trên vốn đầu tư (ROI) của bạn là 10.2% sau 10 lượt giao dịch. Do đó, nếu bạn có tỷ lệ lãi/lỗ khác với tỷ lệ lãi/lỗ tối ưu, ROI sẽ sụt giảm. Khi hiểu được điều này, bạn sẽ nhận ra với mỗi tỷ lệ chiến thắng cụ thể, bạn sẽ có một tỷ lệ lãi/lỗ tối ưu. Điều này minh họa sức mạnh của việc tìm ra tỷ lệ lãi/ lỗ tối ưu. Nếu bạn có tỷ lệ lãi/ lỗ thấp hơn hay cao hơn tỷ lệ lãi/lỗ tối ưu đều khiến bạn kiếm được ít tiền hơn.

Nếu mức lãi của bạn tăng gấp đôi từ 20% lên 42% và vẫn duy trì tỷ lệ lãi/lỗ là 2:1, tức là mức lỗ của bạn bây giờ là 21%, bạn sẽ mất tiền vì ROI chỉ là -1.16% (với tỷ lệ chiến thắng 40%). Bạn càng tiếp tục duy trì tỷ lệ lãi/lỗ này, bạn có biết mình sẽ mất bao nhiêu tiền không? Đây là đặc tính tự nhiên nguy hiểm của thua lỗ; chúng chống lại bạn theo quy luật hình học. Với tỷ lệ chiến thắng 50%, nếu bạn lãi 100% ở giao dịch chiến thắng và lỗ 50% ở giao dịch lỗ, bạn chỉ hòa vốn mà thôi. Bạn thậm chí còn có kiếm được nhiều tiền hơn (ROI=10%) khi lãi 4% ở giao dịch chiến thắng và lỗ 2% ở giao dịch lỗ. Không hề ngạc nhiên, khi tỷ lệ chiến thắng của bạn giảm xuống, kết quả còn tệ hơn. Với tỷ lệ chiến thắng 30%, việc lãi 100% ở giao dịch chiến thắng và lỗ 50% ở giao dịch lỗ sẽ khiến bạn lỗ đến 93.75% sau 10 lượt giao dịch (Hình 3-1).

Áp Dụng Vào Thế Giới Thực

Nếu bạn đang giao dịch kém cỏi và tỷ lệ chiến thắng của bạn giảm dưới 50%, liệu có phải điều cuối cùng bạn muốn làm là tăng không gian cho lệnh

Tỷ suất sinh lợi trên vốn đầu tư (ROI) sau 10 lượt giao dịch

% Lãi	% Lỗ	Tỷ số Lãi/Lỗ	Tỷ lệ chiến thắng 30%	Tỷ lệ chiến thắng 40%	Tỷ lệ chiến thắng 50%
4.00%	2.00%	2:1	-2.35%	3.63%	10.00%
6.00%	3.00%	2:1	-3.77%	5.16%	14.92%
8.00%	4.00%	2:1	-5.34%	6.49%	19.80%
12.00%	6.00%	2:1	-8.89%	8.55%	29.34%
14.00%	7.00%	2:1	-10.86%	9.27%	33.95%
16.00%	8.00%	2:1	-12.93%	9.79%	38.43%
20.00%	10.00%	2:1	-17.35%	**10.20%**	46.93%
24.00%	12.00%	2:1	-22.08%	9.80%	54.71%
30.00%	15.00%	2:1	-29.57%	7.71%	64.75%
36.00%	18.00%	2:1	-37.23%	4.00%	72.49%
42.00%	21.00%	2:1	-45.01%	-1.16%	77.66%
48.00%	24.00%	2:1	-52.52%	-7.55%	**80.04%**
54.00%	27.00%	2:1	-59.65%	-14.88%	79.56%
60.00%	30.00%	2:1	-66.27%	-22.90%	76.23%
70.00%	35.00%	2:1	-75.92%	-37.01%	64.75%
80.00%	40.00%	2:1	-83.67%	-51.02%	46.93%
90.00%	18.00%	2:1	-89.56%	-63.93%	24.62%
100.00%	50.00%	2:1	-93.75%	-75.00%	0%

Hình 3-1 Với tỷ lệ chiến thắng 40%, tỷ lệ lãi/lỗ tối ưu là 20%/10%, cao hơn hay thấp hơn sẽ khiến bạn kiếm được ít tiền hơn. Với tỷ lệ chiến thắng 50%, tỷ lệ lợi nhuận/rủi ro tối ưu nên tiến về 48%/24%.

cắt lỗ để chấp nhận rủi ro lớn hơn. Điều tôi giải thích sau đây không phải là ý kiến cá nhân, đó là toán học. Nhiều nhà đầu tư cho phép các vị thế thua lỗ được tự do hơn, và kết quả là khoản lỗ trở nên lớn hơn. Thành quả giao dịch bắt đầu tụt dốc, và họ bị loại bỏ ra khỏi cuộc chơi sau một số lượt giao dịch. Sau đó, họ thấy những cổ phiếu mà họ bán lỗ bất ngờ đảo chiều và tăng giá trở lại. Họ sẽ nói với bản thân điều gì? "Nếu tôi cho phép nhiều không gian hơn cho lệnh dừng lỗ hấp thụ biến động giá; tôi vẫn đang nắm giữ cổ phiếu này". Điều bạn nên làm phải là ngược lại.

Trường hợp duy nhất tôi cho phép vị thế cổ phiếu đang nắm giữ có nhiều không gian hơn để hấp thụ các biến động giá là khi mọi thứ đang hoạt động tốt. Lúc này, tôi có thể buông lỏng hơn một chút, vì thị trường tăng giá mạnh thường sẽ giải cứu tôi. Ngược lại, trong bối cảnh thị trường khó khăn, lợi nhuận sẽ nhỏ hơn bình thường và khoản lỗ sẽ lớn hơn (vì các khoảng trống giảm giá trở nên phổ biến hơn và trượt giá đặt lệnh cũng lớn hơn), bạn nên giảm bớt rủi ro bằng cách thu hẹp mức dừng lỗ. Cách thông minh nhất để xử lý tình huống này là làm những việc sau:

- Thắt chặt lệnh dừng lỗ. Nếu bạn thường cắt lỗ tại mức 7%-8%, bây giờ bạn nên cắt lỗ tại mức 5%-6%.
- Thiết lập mục tiêu giá nhỏ hơn. Nếu thông thường bạn chốt lãi tại mức 15%-20%, bây giờ bạn nên chốt lãi ở mức 10%-12%.
- Nếu bạn đang sử dụng đòn bẩy, hãy loại bỏ margin ngay lập tức.
- Giảm quy mô vị thế cũng như quyết tâm bảo toàn vốn.
- Một khi bạn nhìn thấy tỷ lệ chiến thắng trung bình và tỷ lệ lãi/rủi ro được cải thiện dần, bạn bắt đầu nâng các tham số dần trở lại mức bình thường.

"Chén Thánh"

Không hề có sự chắc chắn khi đầu cơ trên thị trường chứng khoán - đó là lý do tại sao nó được gọi là đầu cơ. Đầu cơ là dựa trên những giả định nhất định. Khi bạn mua cổ phiếu, bạn hy vọng những người khác cũng nhận thấy giá trị của cổ phiếu này và mua nó, từ đó tạo ra lực cầu đẩy giá cổ phiếu tăng cao hơn.

Quản trị tỷ số lợi nhuận/rủi ro yêu cầu dựa trên các giả định: Mức lợi nhuận bạn kỳ vọng so với mức rủi ro chấp nhận? Giả định bạn là nhà giao dịch có tỷ lệ chiến thắng 50/50, nếu bạn cắt lỗ ở mức 10%, bạn cần thường xuyên có những khoản lãi 20%. Nhưng nếu bạn thường chốt lãi ở mức 8%, không phải 20%, bạn sẽ mất tiền theo thời gian mà thôi vì bạn đang có kỳ vọng toán học âm.

Kỳ vọng toán học là tỷ lệ phần trăm các giao dịch chiến thắng nhân với mức lãi trung bình, chia cho tích giữa tỷ lệ phần trăm các giao dịch thua lỗ nhân với mức lỗ trung bình. Giữ được kỳ vọng toán học dương, bạn sẽ là người chiến thắng. **Thành tích giao dịch của tôi thăng tiến từ mức bình thường lên hàng ngôi sao khi tôi quyết định lựa chọn những giao dịch có rủi ro/lợi nhuận phù hợp**. Công thức sau là chén thánh[25] mà tôi biết:

(PWT*AG)/(PLT*AL) = Kỳ vọng toán học (gọi tắt là kỳ vọng)

Trong đó: PWT: tỷ lệ phần trăm các giao dịch chiến thắng,
AG: mức lãi trung bình, AL: mức lỗ trung bình
PLT: tỷ lệ phần trăm các giao dịch thua lỗ

[25] Người dịch: Nhà đầu cơ huyền thoại George Soros có câu nói nổi tiếng: "Trong giao dịch, đúng hay sai không quan trọng, quan trọng đúng sẽ được bao nhiêu tiền và nếu sai sẽ mất bao nhiêu tiền". Trong công thức của Mark Minervini, điều này có nghĩa bạn nên tập trung vào việc quản trị mức lãi trung bình khi đúng và hạn chế mức lỗ trung bình khi sai.

Làm Thế Nào Để Thiết Lập Kỳ Vọng Của Bạn

Như chúng ta vừa thảo luận, rủi ro nên được xác định như là một hàm của lợi nhuận kỳ vọng, vì thế lỗ là một hàm của lãi kỳ vọng. Xác định tiềm năng tăng giá được thực hiện bằng hai cách. Cách đầu tiên là sử dụng BTA (Theoretical Base Assumption - Giả Định Dựa Trên Lý Thuyết). Giả sử bạn kỳ vọng cổ phiếu sẽ tăng 50%. Hoặc bạn kỳ vọng một mức sinh lợi bình thường hơn, ví dụ như tăng 20%. Những con số này nghe có vẻ lớn nhưng hoàn toàn thực tế để giả định (A) hay mức tăng này sẽ trở thành hiện thực và (B) bạn sẽ có được nó? Vấn đề đối với phương pháp TBA là không có bằng chứng thực tiễn bạn sẽ thực hiện được kỳ vọng này. Thực tế, có một tỷ lệ phần trăm xác suất bạn đạt được lợi nhuận này.

Bạn chọn một cổ phiếu, giả sử đang giao dịch ở mức 30 đôla, và tin rằng nó sẽ tăng trở lại đỉnh cũ là 34.5 đôla, tương ứng mức lãi 15%. Bạn muốn lợi nhuận tiềm năng gấp ba lần rủi ro, nên bạn sẽ đặt mức dừng lỗ ở 28.5 đôla - nghĩa là thấp hơn 5% so với giá mua. Phương pháp này dựa trên một giả định lý thuyết: bạn nghĩ điều gì có thể xảy ra dựa trên phân tích kỹ thuật của bạn về cổ phiếu, hoặc dựa vào chuyển động của các hành tinh (chiêm tinh tài chính) hoặc một số lý do khác để tin rằng, cổ phiếu này có thể đạt tới một mức giá cụ thể. Giá có thể đạt được giá mục tiêu hoặc không. Vấn đề không phải là giả định này đúng hay sai, kết quả lý thuyết không dựa vào thực tế, và chúng không phải do sai lầm của con người. Hơn nữa, cảm xúc có thể khiến bạn không thèm đếm xỉa gì đến hệ thống giao dịch của bạn.

Nếu sử dụng một mình TBA, tôi có thể đảm bảo rằng, sẽ có một khoảng cách lớn giữa giả định và thực tế giao dịch của bạn. Tốt hơn hết là xử lý bằng thực tế hơn là chỉ dựa trên các dự phóng.

Giả Định Dựa Trên Kết Quả (Rba)

Cách thứ hai để xác định kỳ vọng của bạn là sử dụng cái tôi gọi là RBA (Result-Based Assumption: Giả Định Dựa Trên Kết Quả). Điều này có nghĩa bạn kiểm tra mức lãi trung bình bạn đã đạt được của những giao dịch thực tế. Tức là hãy xem trong năm vừa qua, bạn có đạt được tỷ suất sinh lợi 10% cho những giao dịch chiến thắng hay không. Liệu bạn có nên chấp nhận khoản lỗ 10%? Không, vì lúc này bạn sẽ không có lợi thế (edge) (dựa trên mức lãi thực tế bạn đã tạo ra). Bạn cần giới hạn rủi ro nhỏ hơn mức lãi

ví dụ như chỉ khoảng 5%. Hoặc, nếu trung bình lãi của bạn chỉ là 4%, bạn sẽ phải cắt lỗ ở mức 2%, điều này có thể vẫn ổn đối với các nhà giao dịch trong ngày. Sử dụng RBA, mức rủi ro bạn chấp nhận có liên hệ trực tiếp với kết quả giao dịch thực tế và chiến lược giao dịch của bạn; nếu bạn muốn thu hoạch được phần lời gấp hai hoặc gấp ba lần mức độ rủi ro kỳ vọng, bạn phải xác định rủi ro dựa trên những giao dịch quá khứ.

Sử dụng RBA để xác định mức rủi ro tạo nên tính kỷ luật. Hầu hết các nhà giao dịch thiết lập mức dừng lỗ dựa vào những giả định dự báo (hoặc giả định TBA): là cái mà họ muốn sẽ xảy ra. Ví dụ, giả sử bạn tin rằng cổ phiếu này có tiềm năng tăng giá 40%. Vì bạn là nhà giao dịch 2R[26] (nghĩa là mức lãi gấp đôi rủi ro) nên sẵn sàng thiết lập mức dừng lỗ 20% so với mức giá mua. Điều này là hết sức sai lầm! Kết quả giao dịch thực tế của bạn cho thấy mức lãi bình quân chỉ là 10%. Điểm đặt lệnh dừng lỗ nên được xem xét dựa trên kết quả thực tế, đặc biệt là khi nó có sự khác biệt lớn với giả định dựa trên lý thuyết (TBA).

Theo thời gian, khi kết quả giao dịch thực tế được cải thiện, bạn có thể điều chỉnh mức dừng lỗ cho phù hợp. Tuy nhiên, nếu kết quả giao dịch thực tế lại diễn ra theo chiều hướng xấu, bạn thậm chí phải giảm bớt rủi ro. Bạn có thể đưa ra một giả định lý thuyết rất tuyệt vời và đúng đắn cho một hoặc một vài giao dịch, và thậm chí còn hoạt động tốt hơn kỳ vọng. Nhưng kết quả giao dịch của bạn sẽ được điều chỉnh bởi kết quả được tạo ra bình quân theo thời gian. **Kết quả thực tế sẽ chứa đựng không chỉ chiến lược giao dịch của bạn mà quan trọng hơn, còn bao gồm cả điểm yếu, tính khí, và cảm xúc của con người bạn, là những yếu tố thường gạt bỏ cả những kế hoạch giao dịch tốt nhất.**

Bất kể chiến lược giao dịch của bạn là gì, liệu bạn nắm giữ vị thế trong một giờ hay vài tháng, bạn cần phải biết kết quả giao dịch thực tế và thực hiện tính toán dựa vào nó. Dựa trên thực tế là cách tốt nhất để xây dựng kỳ vọng cho giao dịch tiếp theo. Hãy nghĩ mức lãi trung bình của bạn giống như xe dẫn đường đang lái phía sau, luôn phải giữ một khoảng cách an toàn với xe của bạn.

---

[26] Người dịch: R là từ viết tắt của Risk (rủi ro). R ở đây chính là rủi ro ban đầu (initial risk) hay mức dừng lỗ đầu tiên khi mở vị thế. Đây là ký hiệu thường gặp trong quản trị tiền do tiến sĩ Van K. Tharp sử dụng (xem thêm các sách như "Trade Your Way to Financial Freedom" hoặc "Super

Sử Dụng Lệnh Dừng Lỗ Theo Nhóm

Bạn không cần thiết phải đặt mức dừng lỗ cho toàn bộ vị thế tại một mức giá. Bạn có thể sử dụng cái tôi gọi là lệnh dừng lỗ so le hoặc theo nhóm, điều sẽ làm hạn chế thua lỗ ở mức bạn mong muốn, nhưng vẫn duy trì được tỷ lệ vị thế hợp lý khi cổ phiếu đang di chuyển chống lại bạn. Nếu bạn muốn giới hạn mức rủi ro là 5%, nghĩa là thiết lập lệnh dừng lỗ 5% so với giá mua, nếu giá bị chạm vào mức dừng lỗ này, bạn sẽ thoát ra khỏi cổ phiếu đó. Hoặc một phương pháp thận trọng hơn là thiết lập một lệnh dừng lỗ ở mức 3%, một lệnh dừng lỗ ở mức 5% và một lệnh dừng lỗ ở mức 8%. Tổng lỗ của bạn sẽ vẫn ở mức 5%, nhưng nó mang lại cho bạn cơ hội duy trì 2/3 vị thế khi cổ phiếu giảm chưa tới 5% và duy trì 1/3 vị thế khi cổ phiếu giảm chưa tới 8%.

Trong giai đoạn đầu của một thị trường tăng giá mới, những cổ phiếu dẫn dắt có thể biến động mạnh. Nếu bạn cho phép nhiều không gian hơn cho lệnh dừng lỗ để hấp thụ các biến động mạnh, thậm chí một vị thế nhỏ cũng có thể tạo ra lợi nhuận lớn khi giá tăng mạnh. Chìa khóa để sử dụng lệnh dừng lỗ theo nhóm là cố gắng duy trì sự hiện diện của bạn trên thị trường bằng cách không bị loại bỏ cùng lúc toàn bộ vị thế.

Tôi thích sử dụng lệnh dừng lỗ theo nhóm khi nhận thấy cổ phiếu có khả năng tạo ra khoản lãi lớn và tôi muốn có cơ hội tốt nhất để duy trì một quy mô vị thế nhất định. Khi độ biến động thị trường tăng cao khiến lệnh dừng lỗ của tôi dễ bị chạm, tôi thỉnh thoảng chia nhóm lệnh dừng lỗ để có cơ hội vẫn còn duy trì 2/3 vị thế tại mức dừng lỗ ban đầu.

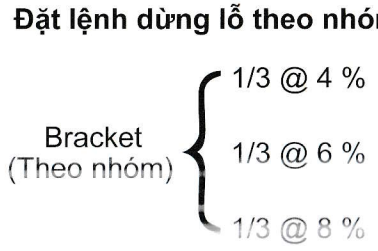

Hình 3-2 Đặt lệnh dừng lỗ theo nhóm bằng cách thiết lập một mức rủi ro ban đầu và sau đó chia nhóm quanh nó.

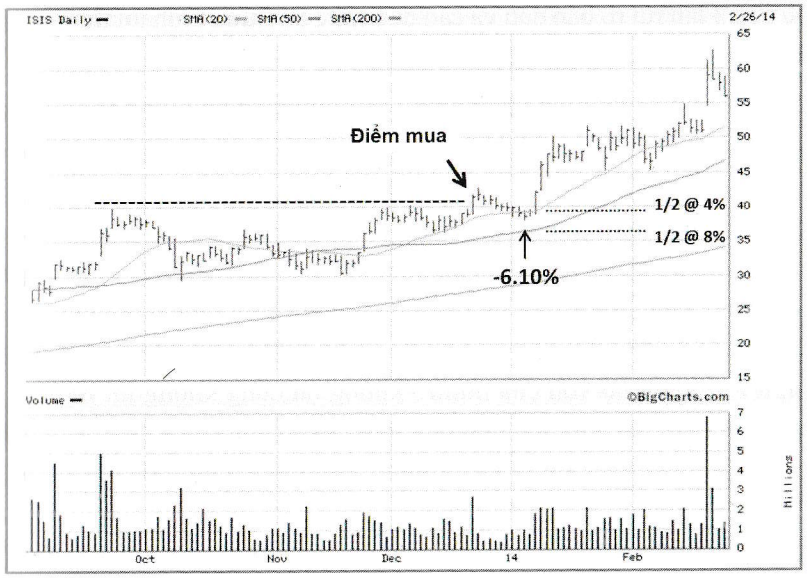

Hình 3-3 Cổ phiếu Isis Pharmaceutical (mã ISIS) năm 2014. Tăng +54% trong vòng 2 tháng. Khi cổ phiếu này điều chỉnh khoảng 6.1%, bạn sẽ bị đóng toàn bộ vị thế nếu như sử dụng mức dừng lỗ 6%. Bằng cách đặt lệnh dừng lỗ theo nhóm, tức là một nửa vị thế có mức dừng lỗ 4% và một nửa vị thế còn lại có mức dừng lỗ 8%, bạn vẫn duy trì được mức rủi ro 6%, nhưng trong trường hợp này, bạn vẫn giữ được một nửa vị thế.

Trong hình 3-3, mức lỗ tôi sẵn sàng chấp nhận cho giao dịch này là 6%. Nhưng tôi quyết định chơi an toàn hơn và chia nhóm lệnh dừng lỗ của tôi quanh con số 6%. Tôi sử dụng ½ vị thế ở mức dừng lỗ 4% và ½ vị thế còn lại ở mức dừng lỗ 8%. Điều này cho phép tôi vẫn giữ lại một nửa vị thế nếu như độ biến động thị trường bất ngờ tăng vọt và chạm vào mức dừng lỗ 4%. Tổng lỗ của tôi vẫn sẽ là 6%. Bạn có thể làm điều này bằng cách chia mức dừng lỗ thành ba lần hoặc bất cứ kết hợp nào bạn muốn.

Khi Nào Nên Nâng Lệnh Dừng Lỗ?

Tôi đã đưa ra một vài hướng dẫn khi nào nên nâng lệnh dừng lỗ về điểm mở vị thế ban đầu. Bất cứ khi nào cổ phiếu tạo ra mức lãi gấp nhiều lần so với lệnh dừng lỗ ban đầu và lớn hơn mức lãi trung bình, tôi sẽ không bao giờ để cho giao dịch này biến thành một khoản lỗ. Khi giá cổ phiếu tôi sở hữu

tăng gấp 3 lần rủi ro ban đầu và cao hơn mức lãi trung bình tôi thường kiếm được, tôi luôn phải di chuyển lệnh dừng lỗ về ít nhất là điểm hòa vốn.

Giả định tôi mua một cổ phiếu ở mức 50 đôla và quyết định sẵn lòng chấp nhận mức rủi ro 5% so với giá mua (nghĩa là đặt lệnh dừng lỗ ở mức 47.5 đôla tương ứng với mức rủi ro 2.5 đôla). Nếu cổ phiếu này tăng lên mức 57.5 đôla (tương ứng lợi nhuận 7.5 đôla và gấp 3 lần mức rủi ro của tôi là 2.5 đôla), tôi di chuyển lệnh dừng lỗ về ít nhất 50 đôla. Nếu cổ phiếu này tiếp tục tăng giá, tôi bắt đầu quan sát cơ hội bán trong quá trình tăng giá và giữ tất cả hoặc một phần lợi nhuận có được. Nếu thoát lệnh tại điểm hòa vốn, tôi vẫn còn lại vốn của mình - không lãi cũng không lỗ. **Bạn có thể cảm thấy nuối tiếc khi hòa vốn một giao dịch từng có lãi. Tuy nhiên, bạn có thể còn cảm thấy tồi tệ hơn nhiều nếu một khoản lãi tương đối lớn biến thành khoản lỗ**. Tôi thường nâng lệnh dừng lỗ khi một cổ phiếu xuất hiện đợt điều chỉnh tự nhiên và sau đó tăng đến đỉnh cao mới.

Nâng lệnh dừng lỗ lên khi cổ phiếu bạn đã tăng 2 hoặc 3 lần so với rủi ro ban đầu, đặc biệt nếu con số này lớn hơn mức lãi trung bình trong quá khứ (Hình 3-4). Điều này sẽ giúp bạn bảo vệ mình trước thua lỗ, giữ gìn nguồn vốn và niềm tin của bạn.

Cách Bổ Sung Vị Thế Mà Không Làm Tăng Rủi Ro

Tôi muốn kiếm được nhiều tiền nhất có thể khi mua được những cổ phiếu chiến thắng. Vì thế, tôi đã tạo ra nhiều cách bổ sung vị thế (pyramid). Như mọi khi, mục tiêu của tôi luôn luôn là tối thiểu hóa rủi ro và tối đa hóa lợi nhuận tiềm năng. Đây là cách tôi áp dụng kỹ thuật quản trị giao dịch gọi là: "Tăng và Giảm".

Trong ví dụ ở hình 3-5, tôi mua 1,000 cổ phiếu tại mức giá 16.5 đôla và đặt lệnh dừng lỗ ở mức 15.5 đôla, tương ứng lỗ 1 đôla. Điều này có nghĩa, nếu tôi sở hữu 1,000 cổ phiếu sẽ có rủi ro 1,000 đôla. Cổ phiếu này sau đó tăng giá và thiết lập một điểm mua mới. Tôi lại mua thêm 1,000 cổ phiếu khi giá vượt qua điểm mua mới tại 17.5 đôla và sau đó tôi thiết lập mức dừng lỗ 1 đôla cho toàn bộ 2,000 cổ phiếu, tại 16.5 đôla. Điều này làm tăng gấp đôi vị thế của tôi nhưng vẫn giữ nguyên rủi ro ở mức 1,000 đôla. Điều tôi đang làm là để phần lợi nhuận tài trợ cho phần rủi ro tăng thêm. Nếu lệnh mua thứ hai của tôi là tại 18.5 USD và cũng sử dụng lệnh dừng lỗ dưới 1 đôla, tôi sẽ

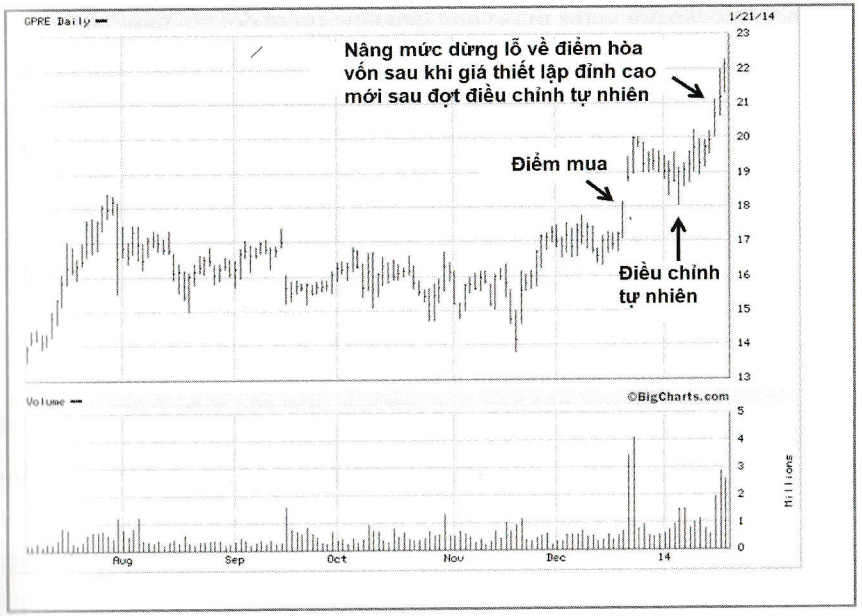

Hình 3-4 Cổ phiếu Green Plains (GPRE) năm 2014. Tăng +150% trong 8 tháng. Cổ phiếu này xuất hiện điểm phá vỡ hướng lên và sau đó có một đợt điều chỉnh tự nhiên. Nhưng giá sau đó tiếp tục tăng lên đỉnh cao mới, vượt qua đỉnh trước lần điều chỉnh tự nhiên và tạo nên một khoản lãi khá lớn. Đây là thời điểm tốt để tôi nâng lệnh dừng lỗ lên.

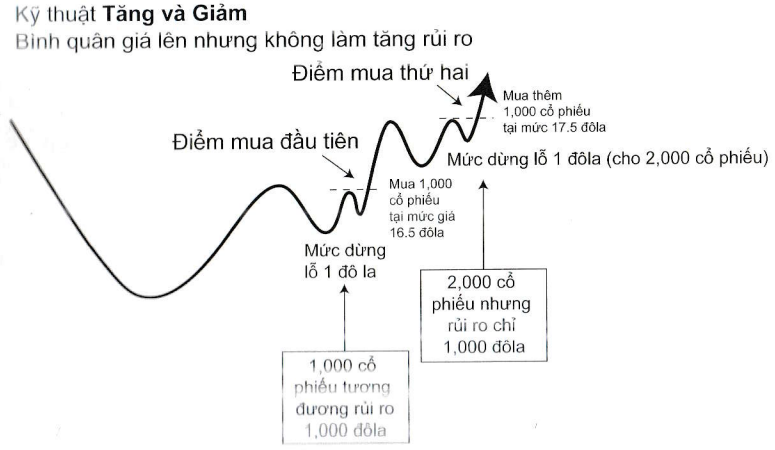

Hình 3-5 Kỹ thuật bổ sung vị thế (pyramid) sử dụng lợi nhuận tạm tính để tài trợ

tiếp tục tăng gấp đôi vị thế mà không làm tăng rủi ro đối với nguồn vốn. Đây là cách tôi giữ cho mức sụt giảm tài khoản lớn nhất (drawdown) nằm ở mức thấp trong khi kiếm được tỷ suất sinh lợi lớn bằng cách tăng gấp đôi hoặc giảm một nửa (scale up or scale down) vị thế.

Luôn Luôn Chơi Với Quả Bóng Phần Trăm

> Công chúng... luôn muốn sự chắc chắn; họ muốn mọi thứ phải được định nghĩa rõ ràng... thế này là đúng và thế này là sai! Nhưng cuộc sống vốn chẳng có điều gì là chắc chắn.
>
> *—H.L Mecken, nhà báo, nhà viết luận, nhà văn châm biếm Hoa Kỳ*

Những cầu thủ bóng chày chuyên nghiệp luôn nói về cuộc chơi "quả bóng phần trăm". Với tỷ số 1-0 ở lượt chơi thứ ba và một cầu thủ đứng chốt ở gôn 1 (home - sân nhà), quả bóng phần trăm cho biết khả năng người chơi tiếp theo sẽ nảy trúng bóng (bunt)[27] hay không. Anh ta có thể đánh văng quả bóng tại gôn 1, nhưng cần phải chạy trước người chơi khác tới gôn 2, để ghi điểm chạy về đích (tying run). Tay chơi chuyên nghiệp thường chọn cách "chơi an toàn" này để kiếm điểm. Trong những tình huống ít có hy vọng, quả bóng phần trăm có thể gợi ý các chiến thuật khác như: đánh trúng bóng và chạy về gôn (hit and run), một cú ăn điểm trực tiếp (home run[28]) hoặc đánh bóng đi khoảng cách dài (long-change play).

Tính toán rủi ro một cách khôn ngoan chính là bí quyết để có được thành quả giao dịch siêu hạng. **Các cầu thủ chuyên nghiệp chơi theo nguyên tắc quả bóng phần trăm, và đó là lý do tại sao, trong dài hạn, họ có phong độ cao hơn các cầu thủ nghiệp dư. Đó là sự khác biệt chính giữa một nhà giao dịch nghiệp dư và một nhà giao dịch chuyên nghiệp về khả năng nhất quán**. Dựa trên xác suất có kỳ vọng dương để chiến thắng (hay gọi là lợi thế (edge) của bạn) sẽ dẫn tới thành công. Khi nhiều lần bạn có lợi thế, lợi nhuận bạn kiếm được càng nhiều và khả năng cao phân phối xác suất sẽ trở nên chính xác theo thời gian.

Các nhà giao dịch chuyên nghiệp hiểu rằng, giao dịch cổ phiếu không

[27] Người dịch: Bunt (nảy bóng) là thuật ngữ bóng chày. Người cầm chày giơ ngang chày ra trước vị trí bắt bóng của người bắt để đón bóng.

[28] Người dịch: home run là thuật ngữ bóng chày. Theo đó, người cầm chày đánh bóng ra

phải là tuyệt đối hay chắc chắn, họ đưa ra quyết định dựa trên xác suất. Họ lựa chọn một loạt hành động có tỷ lệ thành công cao ở thời điểm hiện tại. Là một nhà giao dịch chứng khoán, bạn không nên kỳ vọng có được câu trả lời hoàn hảo cho mọi thứ. Cũng giống như cuộc sống, không có gì là chắc chắn cả. Bạn chỉ có thể chấp nhận hoặc chối bỏ nguyên tắc quả bóng phần trăm.

Chờ Đợi "Đôi Át[29]"

Tưởng tượng bạn đang chơi bài ở Texas Hold'em và bạn đang có cặp át (còn gọi là "đôi xì"). Nếu đặt cược tất cả tiền trước vòng cược thứ hai (flop[30]), bạn sẽ có xác suất 80% chiến thắng trong lượt đấu tay đôi (head-up). Bây giờ, bạn tuân theo chiến lược đó, nhưng bạn không thắng vì một người chơi khác rút bài và bắt được lá bài cao hơn[31] ở vòng cược thứ tư (river). Có phải ở lần có đôi xì tiếp theo, bạn sẽ nói, "Ồ, tôi không bao giờ đặt cược vào chúng một lần nữa?" Tất nhiên, bạn nên đặt cược vào đôi xì, vì chúng là đôi lớn nhất trong bài poker. Nhưng điều này không đồng nghĩa bạn sẽ luôn chiến thắng khi có nó trong tay. Tuy nhiên, nếu bạn biết xác suất chiến thắng khi có đôi xì là 8 trong 10 lượt chơi, việc đặt cược là điều nên làm.

Kết quả của bạn khi chơi poker (xì tố) và giao dịch chứng khoán là điều sẽ xảy ra trung bình theo thời gian - không phải là may mắn chiến thắng trong một lượt chơi. Mục tiêu của bạn là thực hiện những giao dịch có khả năng thành công cao nhất với rủi ro thấp nhất. Nếu bạn áp dụng tốt quy tắc này, cùng với sự chuẩn bị và các tiêu chí giao dịch tốt sẽ làm tăng khả năng thành công. Nếu có điều gì đó không hoạt động tốt, hãy nhớ: **"thua đúng còn hơn là thắng may"**. Thua đúng có thể là do bạn thiếu may mắn, và bạn sẽ chỉ là người thua ngắn hạn, nhưng dựa trên tính kỷ luật và kỳ vọng dương của hệ thống giao dịch, bạn sẽ trở thành người chiến thắng theo thời gian, và bạn có thể tạo ra lãi kép đối với chiến thắng này. Trong khi đó, thắng may

[29] Người dịch: Trong bài poker, đôi xì (hoặc đôi át) được gọi là Premium hand (cặp bài mạnh nhất)

[30] Người dịch: Trong bài poker, Flop là vòng cược thứ hai trong 4 vòng cược (gồm Pre-Flop, Flop, Turn và River), bắt đầu sau khi dealer (người chia bài) lật ra 3 lá bài chung đầu tiên.

[31] Người dịch: Trong bài poker, cao hơn đôi át là : "Cù Lũ (Full House) - tức 1 bộ ba và 1 đôi; "Tứ Quý" (Four of A Kind) - tức Bốn lá đồng số); hoặc "Sảnh Thùng" (Straight Flush) - Dây đồng chất; hoặc tuyệt đỉnh nhất trong bài xì tố là "thùng phá sảnh" (Royal Straight Flush) - Dây đồng

chỉ khiến bạn bám lấy những thói quen xấu và rốt cuộc cũng dẫn tới thất bại, thậm chí phá sản.

Nói ngắn gọn, có sự khác biệt giữa đầu tư và đánh bạc. Khi đánh bạc, những lần đặt cược sẽ chống lại bạn, và bạn sẽ mất tiền theo thời gian. Khi đầu tư, bạn sẽ tuân theo những quy tắc đúng đắn và cuối cùng sẽ đạt được thành công và chiến thắng theo thời gian vì hệ thống giao dịch có kỳ vọng toán học dương. Nhưng bạn không bao giờ được phép chấp nhận rủi ro nhiều hơn lãi kỳ vọng (được tính toán hợp lý). Ngược lại, nếu bạn bám lấy những lần đặt cược có quá nhiều rủi ro, đó là biểu hiện của sự đánh bạc.

Tại Sao Hầu Hết Các Nhà Đầu Tư Đều Thất Bại Trong Việc Giới Hạn Rủi Ro

Các nhà đầu tư thường gắn chặt cảm xúc với những cổ phiếu đang nắm giữ. Khi ôm chặt cổ phiếu nào đó, cái tôi bên trong mỗi nhà giao dịch sẽ trở nên rất lớn. Đến lượt nó, cái tôi này sẽ dẫn tới những lời biện hộ để các nhà giao dịch có một lý do nào đó tiếp tục nắm giữ cổ phiếu thay vì bán ra. **Lý do hầu hết các nhà đầu tư chậm cắt lỗ vì họ sợ sau khi bán, cổ phiếu sẽ đảo chiều tăng trở lại và họ sẽ sai lần thứ hai. Nói cách khác, nhà đầu tư bị chi phối bởi nỗi sợ hãi nuối tiếc, thường bắt nguồn từ cái tôi quá lớn!** Thật phi lý khi nhà đầu tư cũng cảm thấy sợ hãi lúc họ có lợi nhuận và cảm thấy nên bán ra thật nhanh. Tại sao? Vì họ sợ nếu không bán ra, cổ phiếu có thể giảm trở lại và xóa đi khoản lãi.

Để thành công trong giao dịch, lòng tự cao tự đại của bạn nên được dẹp bỏ và loại bỏ các trạng thái cảm xúc. Hy vọng, sợ hãi và niềm kiêu hãnh không hề có chỗ trong bất cứ kế hoạch giao dịch nào. Tài khoản giao dịch của bạn sẽ không đủ để đáp ứng cho nhu cầu "phải đúng" và không thèm đếm xỉa đến những đánh giá khách quan. Bạn không nhất định phải đúng ở tất cả các lần giao dịch và hãy sẵn sàng thua lỗ. Thực sự, bạn chỉ cần đúng khoảng 50% là được, và như thế đã là quá tốt. Vấn đề là bạn xử lý như thế nào khi gặp phải sai lầm, đó mới chính là yếu tố quyết định thành công.

Trong giao dịch lẫn trong cuộc sống, khả năng xử lý khi gặp thất bại là sự khác biệt lớn giữa người tầm thường và vĩ nhân. Nên nhớ, lỗ là một hàm của lợi nhuận kỳ vọng. Chìa khóa là luôn giữ cho khoản lỗ nhỏ hơn mức lãi

tính toán rủi ro phải dựa vào kết quả giao dịch thực tế. Nếu bạn có một ý tưởng hợp lý về mức lãi là bao nhiêu và bạn có thường làm được như vậy không, việc đặt lệnh dừng lỗ sẽ trở nên đơn giản vì nó là một phương trình toán học. Nhưng hãy nhớ, mấu chốt thành công là không được phép chấp nhận rủi ro lớn hơn lợi nhuận kỳ vọng.

Chú Thích Của Nhóm Biên Dịch

Nhận thấy đây là nội dung quan trọng về quản trị tiền mà Phù Thủy Mark Minervini cung cấp đến bạn đọc, nhóm dịch có những chú thích một số vấn đề tác giả chưa giải thích rõ trong phần này.

Thứ nhất, để minh họa cho mục "KHÔNG PHẢI CÁC TỶ LỆ LÃI/LỖ ĐỀU NHƯ NHAU", nhóm dịch minh họa rõ hơn phép tính của tác giả bằng bảng tính Excel (với số vốn khởi đầu là 100 đôla). Khi sử dụng một hệ thống giao dịch có tỷ lệ chiến thắng 40%, cùng có tỷ lệ lãi/lỗ 2:1 nhưng việc tăng mức lãi từ 4% lên 42%, hóa ra lại khiến nhà giao dịch bị lỗ, khi ROI giảm từ +3,63% xuống còn –1.16%, sau 10 lượt giao dịch.

Lượt giao dịch					
		$ 100.00			$ 100.00
1	42%	$ 142.00		4%	$ 104.00
2	-21%	$ 112.18		-2%	$ 101.92
3	-21%	$ 88.62		4%	$ 106.00
4	42%	$ 125.84		4%	$ 110.24
5	-21%	$ 99.42		-2%	$ 108.03
6	42%	$ 141.17		-2%	$ 105.87
7	-21%	$ 111.53		-2%	$ 103.75
8	42%	$ 158.37		4%	$ 107.90
9	-21%	$ 125.11		-2%	$ 105.75
10	-21%	$ 98.84		-2%	$ 103.63
	ROI	-1.16%		ROI	3.63%

Ví dụ này một lần nữa cho thấy đặc tính nguy hiểm tự nhiên của thua lỗ. Thua lỗ sẽ chống lại bạn theo quy luật hình học. Biểu đồ dưới minh họa rõ hơn Hình 3-1 về các cặp lãi/lỗ với hệ thống giao dịch có tỷ lệ chiến thắng 40%. Tỷ lệ tối ưu nên duy trì là lãi 20% và lỗ -10% (tương ứng tỷ lệ lãi/lỗ là 2:1). Nếu bạn tăng mức lãi lên 42% và lỗ -21% (vẫn duy trì tỷ lệ lãi/lỗ là

bạn tăng mức lãi lên 100% và lỗ -50% (tỷ lệ lãi/lỗ vẫn là 2:1), ROI của bạn giảm -75%. Nói cách khác, với tỷ lệ chiến thắng 40%, cặp tối ưu nên duy trì là lãi 20% và lỗ -10%. Những nỗ lực để tìm kiếm mức lãi cao hơn, thường đòi hỏi phải chấp nhận rủi ro cao hơn (niềm tin phổ biến là như thế: "tỷ suất sinh lợi cao đi kèm với rủi ro cao", nên các nhà giao dịch thường nới lỏng lệnh dừng lỗ để có thể bắt được các sóng tăng lớn), sẽ khiến bạn rơi vào thua lỗ.

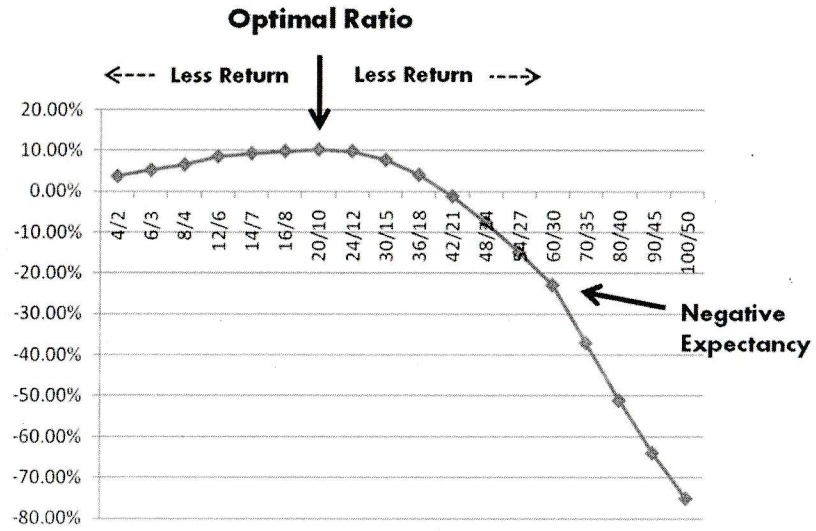

Nếu tỷ lệ chiến thắng của bạn giảm xuống còn 30%, việc duy trì tỷ lệ lãi/lỗ ở mức 2:1 là chắc chắn thua lỗ ngay ở cặp nhỏ nhất là lãi 4% và lỗ -2%. Càng tìm kiếm tỷ suất sinh lợi cao hơn, mức thua lỗ càng lớn hơn.

Điều này là hiển nhiên theo công thức quản trị tiền. Trong quản trị tiền, công thức xác định mối quan hệ giữa tỷ lệ lãi/lỗ tối thiểu (hay còn gọi là RRR (Reward/Risk)) tương ứng với tỷ lệ chiến thắng (win ratio) là như sau:

RRR tối thiểu= (1/tỷ lệ chiến thắng)-1

Ví dụ, với tỷ lệ chiến thắng 30%, thì RRR tối thiểu phải là: (1/0.3)-1=2.33 hay 2.33:1. Do đó, nếu lãi/lỗ ở mức 2:1, tức bạn đang đánh mất tiền. Hình dưới mô tả mối quan hệ giữa RRR tối thiểu tương ứng với từng tỷ lệ chiến thắng.

Trở lại với ví dụ của Mark Minervini, tác giả muốn phản biện lại những

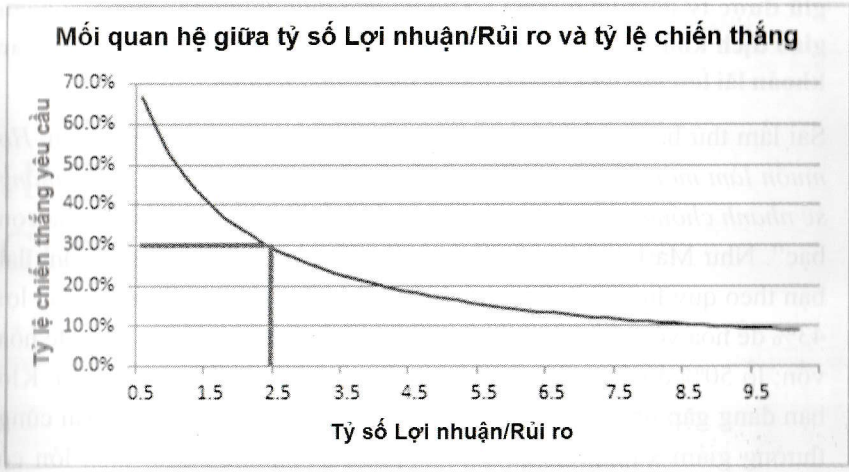

Hình 3-7 Mối quan hệ giữa tỷ số Lợi nhuận/Rủi ro và tỷ lệ chiến thắng.
Nguồn: Tradeciety.com

tư duy cũ kỹ đang bám rễ ở rất nhiều nhà giao dịch khi rơi vào những gia đoạn gặp khó khăn. Hai niềm tin sai lầm mà nhà giao dịch thường làm tứ này là:

- *Chấp nhận rủi ro lớn để kỳ vọng kiếm được các khoản lãi lớn nhằ nhanh chóng trở về điểm hòa vốn.* Mark giải thích điều này càng khiế cho các nhà giao dịch nhanh chóng mất tiền. Thứ nhất, trong giai đoạ khó khăn, có thể hệ thống giao dịch của bạn không phù hợp với điề kiện thị trường nên tỷ lệ chiến thắng sụt giảm. Theo kinh nghiệm củ Mark, tỷ lệ chiến thắng chắc chắn giảm dưới 50% trong giai đoạn giao dịch khó khăn. Hình 3-1 đã giải thích tác động tự nhiên của lỗ theo qu luật hình học khi tỷ lệ chiến thắng giảm.

  Khi bạn càng tìm kiếm các khoản lãi cao hơn (lớn hơn mức lãi tố ưu), càng dễ bị mất tiền. Khi tỷ lệ chiến thắng dưới 50%, tốt hơn hết l không nên tìm kiếm các khoản lãi nhiều hơn 20% (vì bạn thường phả duy trì mức dừng lỗ khoảng -10% để giữ tỷ lệ lãi/lỗ 2:1). Tất nhiên, nếu bạ bất ngờ có một sự đột phá nào đó (thường rất khó xảy ra trong giai đoạn giao dịch khó khăn), tức chỉ cần chấp nhận rủi ro dừng lỗ thấp hơn, ví dụ như ch 7% hoặc 5%, để tìm kiếm các khoản lãi cao hơn 20% (tương ứng bạn tăng t lệ lãi/lỗ lên 3:1 hoặc 4:1) thì bạn mới làm tăng tài khoản.

  Do đó, lời khuyên của Mark là bạn nên chấp nhận rủi ro thấp hơ và sẵn sàng có mục tiêu giá thấp hơn so với bình thường (miễn là vẫ

giữ được tỷ lệ lãi/lỗ ở mức 2:1) nếu như bạn đang trải qua giai đoạn giao dịch khó khăn. Đừng nên chấp nhận rủi ro lớn để tìm kiếm các khoản lãi lớn khi bạn đang có tỷ lệ chiến thắng thấp.

- Sai lầm thứ hai là bắt nguồn từ tâm lý đánh bạc của nhà giao dịch. *Họ muốn làm một cú giao dịch lớn để hy vọng giao dịch này chiến thắng sẽ nhanh chóng trở về điểm hòa vốn*. Tôi gọi đây là "sự cay cú của con bạc". Như Mark minh họa, lỗ có đặc điểm nguy hiểm là sẽ chống lại bạn theo quy luật hình học. Lỗ 30% đòi hỏi phải tạo ra tỷ suất sinh lợi 43% để hòa vốn; lỗ 45% đòi hỏi phải tạo ra tỷ suất sinh lợi 82% để hòa vốn; lỗ 50% đòi hỏi phải tạo ra tỷ suất sinh lợi 100% để hòa vốn. Khi bạn đang gặp phải giai đoạn khó khăn, tỷ lệ chiến thắng của bạn cũng thường giảm xuống dưới mức 50%, đồng nghĩa cú giao dịch lớn có khả năng thất bại cao hơn là chiến thắng. Và nếu như cú giao dịch lớn bị thất bại, nhiệm vụ trở về điểm hòa vốn của bạn càng khó khăn hơn bội phần. Mark nói rằng, đây là sai lầm khiến các nhà giao dịch nhanh chóng rời bỏ cuộc chơi vì mất sạch vốn hoặc tài khoản gần như không thể hồi phục nổi.

Lời khuyên của Mark là phải đặt cược nhỏ khi rơi vào những thời điểm giao dịch khó khăn. Kinh nghiệm nhóm dịch thường phải giảm tỷ trọng đầu tư (hay quy mô vị thế) khi tỷ lệ chiến thắng giảm xuống dưới 50%.

PHẦN 4

HIỂU RÕ NĂNG LỰC GIAO DỊCH CỦA BẠN

Một dược sĩ đang thực hiện kiểm định tác dụng của một loại thuốc trị ung thư mới trên gà, đã vui mừng khôn xiết khi phát hiện thấy việc điều trị có tỷ lệ thành công cao. Thành công của công trình nghiên cứu tạo nên tiếng vang lớn và ông được mời đến phát biểu tại hội nghị y khoa. Trong buổi nói chuyện, ông mô tả loại thuốc, những kỹ thuật, và cuối cùng là kết quả điều trị. Ông nói như sau: "Có một tỷ lệ cao đến ngạc nhiên các con gà được chữa thành công, một phần ba trong số đó cho thấy đã khỏi bệnh hoàn toàn. Một phần ba số gà khác dường như không có tác dụng... và số còn lại có thể chạy nhảy"

—Burton P. Fabricand, tác giả cuốn sách "The Science of Winning - Khoa học về sự Chiến Thắng"

Khoa Học Về Sự Chiến Thắng

Cách đây vài năm, tôi trở thành người đam mê xe đua mô hình Slot Car[32]. Đối với những ai chưa hề biết về lĩnh vực này, xe đua mô hình Slot Car là một động cơ điện thu nhỏ có thể chạy trên đường 8 làn. Đó là một món đồ chơi nhưng cực kỳ hấp dẫn trên đường đua vòng tròn. Thậm chí có một số cuộc thi xe đua mô hình để chọn ra những chiếc xe nhanh nhất và những "tay đua" kiệt xuất nhất. Tôi thường đua vào mỗi cuối tuần và quen biết với một người đàn ông tên là Rocky, một huyền thoại địa phương về đua xe mô hình, ông ấy thậm chí từng đoạt giải vô địch quốc gia. Từ lúc đó, tôi và

[32] Người dịch: Xe đua mô hình Slot Car là xe đua mô phỏng các mẫu xe đua trong thực tế.

Rocky trở thành những người bạn thân.

Vài năm sau, trong một buổi ăn tối sau khi tôi giành chiến thắng tại một cuộc thi địa phương, Rocky kể cho tôi nghe câu chuyện về lần đầu tiên ông ấy nhìn thấy tôi ở làn đua. Ông nói, "Khi tôi nhìn thấy anh cầm chiếc đồng hồ bấm giờ và Notebook trên tay, tôi biết anh là một doanh nhân. Chỉ cần nhìn điều này, tôi biết anh sẽ là một "tay đua" giỏi.

Tôi tình cờ biết đến xe đua mô hình khi đi dạo trên một con phố nhỏ. Khi nhìn thấy làn đua xe mô hình qua ô cửa sổ, tôi tự nghĩ: *Ồ! Trông chúng thật đẹp*. Tôi bước đến, thuê một chiếc xe đua mô hình và ngay lập tức bị cuốn hút. Trước đây, cuộc đời tôi chưa bao giờ biết đến xe đua mô hình vì thế tôi phải cố gắng mày mò học. Tôi lập tức mua các thiết bị và bắt đầu tập đua xe mô hình. Tôi cảm thấy bị áp lực bởi chiếc đồng hồ đo thời gian. Tôi muốn biết điều gì có thể giúp tôi lái nhanh hơn. Vì thế, tôi thay lốp xe sau mỗi 20 vòng đua. Sau đó, tôi đua tiếp 20 vòng khác bằng một số kiểu xe mới. Cứ mỗi vòng đua, tôi thận trọng ghi chép kết quả vào chiếc Notebook. Tôi thực hiện điều chỉnh, đánh giá kết quả và sau đó ghi lại thời gian để tìm ra yếu tố ảnh hưởng đến thành tích.

Đua xe mô hình chỉ là một thú vui, nhưng tôi sử dụng phương pháp giống như đã từng làm với nhiều công việc khác: Tôi theo dõi kết quả, cố gắng tìm hiểu xem khi nào có điều gì đó sai lầm và khi nào mọi thứ là đúng. Nếu không ghi chép lại kết quả, làm sao tôi có thể đánh giá được sai lầm của bản thân? Làm thế nào tôi biết phải chỉnh sửa điều gì để cải thiện kết quả? Làm thế nào tôi biết điều gì là đúng và điều gì là phản tác dụng?

Bất kể bạn đang nói về việc đua xe mô hình hay giao dịch cổ phiếu, sức mạnh của việc ghi chép kết quả là một công cụ vô giá cho những ai muốn xây dựng tính kỷ luật. **Bằng cách theo dõi kết quả của mình, bạn sẽ có được cái nhìn sâu sắc về bản thân và cách giao dịch của chính mình mà không sách vở, hội thảo, chỉ báo hoặc hệ thống nào có thể nói cho bạn biết.** Kết quả giao dịch là dấu vân tay bạn để lại khi làm mọi thứ, từ tiêu chí giao dịch cho đến cách xác định tín hiệu giao dịch và sự nhất quán trong việc vận hành hệ thống giao dịch. Kết quả giao dịch chính là sự thực về con người bạn.

Trong kinh doanh, mọi người vẫn nói: "Cái gì đo lường được thì quản trị được." Tuy nhiên, trong hoạt động giao dịch, có nhiều thứ không đo lường

được. Nhiều người không biết phải đo lường cái gì và làm thế nào để đo lường kết quả giao dịch hoặc họ nghĩ, điều này là không cần thiết. Phần lớn mọi người không biết làm thế nào để sử dụng các thông tin này và cách thức áp dụng nó vào thực tiễn nhằm cải thiện kết quả giao dịch. Trong cuốn sách này, tôi sẽ nói cho bạn biết nên làm như thế nào.

Đầu Tiên Là Đừng Né Tránh Thực Tại

Trong các buổi hội thảo Master Trader Program, tôi thường hỏi mọi người bằng cách giơ tay lên: "những ai biết được mức lãi trung bình, mức lỗ trung bình và tỷ lệ giao dịch chiến thắng của mình?". Chỉ lác đác một vài cánh tay giơ lên. Đây là một sự thực rất đáng buồn: Rất ít nhà giao dịch biết được câu chuyện thực sự về hoạt động giao dịch của chính họ!

Hãy suy nghĩ về điều này: Nếu bạn không biết kết quả giao dịch của mình như thế nào, làm thế nào bạn có thể đưa ra các kỳ vọng một cách hợp lý? Nó giống như lái máy bay mà không cần sử dụng bảng điều khiển; làm thế nào bạn biết mình đang ở độ cao bao nhiêu? Nếu bạn không hiểu rõ về khả năng kiếm tiền của chính mình, làm thế nào bạn xác định bao nhiêu rủi ro là có thể chấp nhận được? Bạn giống như đang bịt mặt ném phi tiêu!

Một vài nhà đầu tư mua hoặc bán cổ phiếu dựa trên cảm giác, tin đồn, các mánh khoé giao dịch do ai đó mách lại, hoặc các bài phóng sự. Chỉ rất ít nhà giao dịch tiếp cận trên cơ sở kỷ luật để đo lường các thông số quan trọng về *kết quả giao dịch*, là mấu chốt để đưa ra các giả định hợp lý và đạt được thành công bền vững. Sự thực là việc ghi chép kết quả giao dịch không được sử dụng phổ biến vì nhiều người không thích nhìn thấy những kết quả giao dịch tồi tệ của họ; họ muốn quên đi những kỷ niệm đau buồn. Hoặc họ nghĩ rằng, họ đã có một phương pháp ma thuật để cải thiện kết quả giao dịch mà không cần phải nỗ lực nhiều trong nghiên cứu và học hỏi. Đó là sự lười biếng và cũng là sai lầm lớn. Bước đầu tiên để thành công trên con đường giao dịch chứng khoán là không né tránh thực tại, và hãy bắt đầu phân tích kết quả giao dịch của chính bạn. Đó là cách tốt nhất để có được những thông tin quý giá về năng lực giao dịch của bạn!

Hãy Trung Thực Với Chính Mình

Có một sự thực trên thị trường chứng khoán: Điều gì bạn cho rằng ít có khả năng xảy ra nhất lại thường trở thành hiện thực. Những đôi kính màu hồng có thể làm méo mó góc nhìn thực tế về kết quả giao dịch của chính bạn. Vì thế, bạn nên giữ được sự khách quan và trung thực với chính bản thân mình.

Bất kể bạn là một nhà giao dịch mới toanh vừa chập chững bước vào thị trường chứng khoán hay là một nhà đầu tư có đôi chút kinh nghiệm, bạn nên có một bảng excel ghi chép rõ ràng thành quả giao dịch của chính mình. Không những chỉ ghi chép các giao dịch bạn nhớ mà phải ghi chép toàn bộ giao dịch. Hãy ghi lại bạn đã mua ở mức giá nào và bán ra ở mức giá bao nhiêu cho từng giao dịch cụ thể. Rất nhanh sau đó, bạn sẽ biết được mức lãi trung bình và mức lỗ trung bình, cũng như tỷ lệ giao dịch chiến thắng và tỷ lệ giao dịch thua lỗ. Tôi cũng theo dõi mức lãi lớn nhất và mức lỗ lớn nhất mỗi tháng, cũng như thời gian trung bình nắm giữ các giao dịch thắng và giao dịch lỗ.

Khi bạn thu thập dữ liệu và tính toán các thông số, đừng lầm lẫn giữa các chiến lược. Nếu bạn là một nhà giao dịch trong ngày trong một vài tháng, sau đó chuyển thành nhà giao dịch theo dao động (swing trading) hoặc sau đó trở thành nhà đầu tư dài hạn, bạn không nên tính chung tất cả kết quả của các chiến lược giao dịch này lại với nhau. Hãy ghi chép riêng cho từng chiến lược giao dịch cụ thể. Đây là cách bạn kiểm soát tỷ lệ rủi ro/lợi nhuận cho mỗi giao dịch, đừng để lỗ nhiều hơn "x" phần trăm, vì bạn biết rằng mình chỉ có được mức lãi "y" phần trăm, với tỷ lệ xảy ra là "z" phần trăm.

Đây chính xác là điều một công ty bảo hiểm đang làm với phương pháp định phí bảo hiểm nhằm dự phóng tuổi thọ kỳ vọng của một nhóm người dựa trên nhân khẩu học và những yếu tố khác, chẳng hạn như độ tuổi, phong cách sống, và tình trạng sức khỏe. Sau khi phân tích các đặc điểm của nhóm, công ty bảo hiểm biết rằng, về trung bình, tuổi thọ kỳ vọng của nhóm này là 77 tuổi. Dựa trên độ tuổi hiện tại của từng người, công ty bảo hiểm có thể xác định khách hàng sẽ trả phí bảo hiểm bao nhiêu năm trước khi hưởng tiền bồi thường tử vong. Công ty bảo hiểm sau đó có thể tính toán tiền phí bảo hiểm cần phải thu để bù đắp cho tiền bồi thường tử vong và một khoản lợi nhuận dành cho công ty.

Tất nhiên, công ty bảo hiểm không thể tuyệt đối chắc chắn mọi người

trong nhóm sẽ chết ở tuổi 77, giống như chúng ta không thể biết chính xác khoản lợi nhuận của một giao dịch chiến thắng. Tuy nhiên, công ty bảo hiểm sẽ dựa vào khoa học để đưa ra dự phóng định phí bảo hiểm thông qua việc tổng hợp dữ liệu.

Hãy nghĩ hoạt động giao dịch của bạn theo cách tương tự, nghĩa là bạn phải thu thập dữ liệu thực tế. Sẽ có những sự kiện nhất định sẽ xảy ra: ví dụ như bạn bất ngờ kiếm được một tỷ suất sinh lợi 60% ở một giao dịch nào đó. Nhưng việc xác định rủi ro dựa trên giao dịch tốt nhất không phải là điều đúng đắn. **Mức lãi trung bình là thước đo quan trọng nhất để tính toán rủi ro của bạn, vì thế bạn phải biết con số này. Đó là cách tốt nhất để xác định bao nhiêu rủi ro bạn nên chấp nhận cho mỗi giao dịch**. Giống như các công ty bảo hiểm điều chỉnh phí bảo hiểm theo tuổi thọ bình quân kỳ vọng, bạn nên điều chỉnh mức dừng lỗ theo mức lãi kỳ vọng trung bình. Nếu bạn có mức lãi trung bình là 15% và muốn duy trì tỷ lệ lợi nhuận/rủi ro là 2:1, mức dừng lỗ chấp nhận của bạn không được phép vượt quá 7.5%.

Viết Lách Như Một Nhà Báo

Tôi luôn luôn khẳng định rằng, bất cứ ai làm việc cho tôi không bao giờ được phép xuất hiện tại buổi họp mà không có giấy và bút. Mọi người bắt buộc phải viết ghi chú và nhật ký giao dịch. **Những ai nghĩ rằng họ có thể nhớ một phần hoặc toàn bộ điều họ nghe được, và một ngày nào đó có thể nhớ ra là ngạo mạn và hoang tưởng**. Bạn phải viết mọi thứ ra giấy! Khi bạn nghe một ai đó nói, hãy ghi lại (nếu được phép) hoặc viết nhiều dòng ghi chú. Điều này hoàn toàn đúng trong giao dịch tài chính. Bạn phải viết nhật ký giao dịch hàng ngày và phải cập nhật đều đặn, không được bỏ sót. Tôi tạo dựng thói quen này bằng một ngòi bút, một tập giấy và cuốn sổ nhật ký điện tử luôn mang theo bên mình. Đây là cách tốt nhất để xác định xem liệu bạn có phải là nhà giao dịch thành công hay không.

Cách đây vài năm, tôi gặp một chàng trai trẻ tuổi đang tham gia đầu tư chứng khoán. Khi chúng tôi ra ngoài ăn tối cùng nhau, anh ta bắt đầu hỏi tôi vài câu hỏi về cổ phiếu. Khi tôi bắt đầu trả lời, anh ấy nói: "Xin lỗi, chờ tôi một chút nhé" và lấy ra tập giấy nhỏ và một cây viết. "Oke, chúng ta tiếp tục nhé." Khi tôi bắt đầu nói chuyện, anh ta viết ra giấy mọi điều tôi nói. Tôi nghĩ thầm, *chàng trai này nhất định sẽ trở thành nhà đầu tư thành công.*

Anh ta không bỏ qua bất cứ thông tin nào tôi truyền đạt.

Người chiến thắng không cho rằng mọi thứ là hiển nhiên. Họ nhận ra mỗi thói quen tốt và xấu là mỏ vàng quý giá, mỗi bài học nên được đúc rút kinh nghiệm và tích lũy. Họ nhận ra giới hạn của trí nhớ. Họ luôn chuẩn bị giấy bút và ghi chép nhật ký giao dịch để họ có thể suy ngẫm và xây dựng kỳ vọng thực tế.

Biến Bảng Tính Excel Trở Thành Công Cụ Giao Dịch Của Bạn

Bảng tính cột Excel không chỉ là công cụ ghi chép kết quả giao dịch quá khứ mà có nhiều vai trò quan trọng khác. Nó là công cụ hướng dẫn chính xác giúp bạn xử lý giao dịch tiếp theo. Khi hiểu rõ các con số thống kê, bạn sẽ cố gắng hết sức để ngăn chặn những giao dịch làm xấu thành quả giao dịch. Những con số thống kê sẽ tham gia vào hoạt động giao dịch và hướng dẫn bạn. Ví dụ, một cổ phiếu đang di chuyển ngược lại với dự đoán của bạn, từ lỗ 5% thành lỗ 8% và tiếp theo là 10%. Bất ngờ, một tiếng chuông kêu lên trong đầu: bạn đưa khoản lỗ này vào trong bảng tính cột excel và hãy nhìn xem: khoản lỗ này sẽ làm xấu mức lỗ trung bình của bạn như thế nào. Không chỉ khiến khoản lỗ trung bình trở nên lớn hơn và làm xấu thành quả giao dịch của bạn, con số này sẽ cho bạn biết cần phải đạt được một giao dịch lãi lớn hơn trong tương lai để bù đắp nó. Trước khi điều này xảy ra, với bảng tính excel trong đầu, bạn quyết định phải cắt khoản lỗ này ngay lập tức, trước khi nó trở nên lớn hơn. **Mỗi lần tôi chuẩn bị đưa ra quyết định giao dịch, tôi tự hỏi bản thân, mọi chuyện sẽ trông như thế nào khi đưa con số này vào bảng tính excel.**

Ở chiều ngược lại, khi bạn đang có một khoản lãi. Cổ phiếu đang tăng giá nhanh, khoảng 15% và vẫn tiếp tục đi lên, cho tới khi nó tăng đến 20%, 25% và 30%. Khoản lãi của bạn bây giờ đang gấp ba lần mức lãi trung bình trong quá khứ, thường chỉ ở 10%. Khi lòng tham bắt đầu trỗi dậy, bạn tự nghĩ: *chắc cổ phiếu này còn tiếp tục tăng lên cao hơn nữa?* Đây là lúc bạn hãy để bảng tính cột excel tham gia vào hoạt động giao dịch và khiến bạn nhớ đến tính thực tế của những con số. Đưa mức lãi 30% vào cột lãi trung bình và tự hỏi điều này sẽ trông như thế nào? Dựa trên góc nhìn này, bạn sẽ không muốn để cho lợi nhuận tụt về lại mức 10% hoặc thậm chí tệ hơn

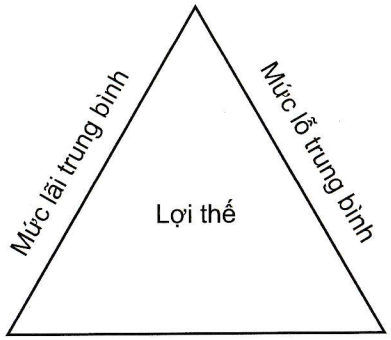

Hình 4-1 Bằng cách cân bằng các cạnh trong tam giác giao dịch nhằm duy trì kỳ vọng dương toán học (hoặc lợi thế toán học) của hệ thống giao dịch, bạn sẽ cải thiện và tối ưu thành quả giao dịch.

Tam Giác Giao Dịch

Trong nghệ thuật nhiếp ảnh, là một trong những đam mê gần đây của tôi, có ba biến số gọi là ISO ("tốc độ phim" hay độ nhạy ánh sáng), khẩu độ F-Stop (là thông số điều tiết ánh sáng của ống kính) và tốc độ chụp ảnh (là khoảng thời gian nhảy màn trập phía trước phim hoặc cảm biến ánh sáng). "Tam giác" của các yếu tố này sẽ quyết định mức độ phơi sáng[33]. Ba biến số năng động này (là các cạnh của tam giác) sẽ quyết định xem một bức ảnh sẽ bị thiếu sáng hay thừa sáng. Bạn sẽ cần điều chỉnh các biến số trên trong mối liên hệ với nhau để có được mức độ phơi sáng tối ưu cho hiệu ứng hình ảnh bạn muốn có.

Trong hoạt động giao dịch tài chính, chúng ta có thể nghĩ về tam giác này theo cách tương tự. Thay vì ISO, khẩu độ f-stop và tốc độ chụp ảnh, ba cạnh của tam giác giao dịch sẽ là (Hình 4-1):

- Mức lãi trung bình: bạn thắng được bao nhiêu (tính theo phần trăm)

[33] Người dịch: phơi sáng (exposure) là tổng lượng ánh sáng được phép lọt vào môi trường chụp ảnh trong suốt quá trình chụp một bức ảnh", trong đó môi trường chụp ảnh được hiểu là chip cảm biến trên máy ảnh kỹ thuật số hoặc các hạt hóa học màu bạc trên máy ảnh phim. Trong nhiếp ảnh, "phơi sáng" (exposure) là một thuật ngữ được dùng để đánh giá một bức ảnh có bị thừa sáng hay thiếu sáng không. Một bức ảnh có mức phơi sáng chính xác là bức ảnh gây được cảm xúc "đẹp" với mắt người xem và chủ đề của bức ảnh được nhận ra rõ rệt. Với thực tế ánh sáng trong tự nhiên và cả ánh sáng nhân tạo đều biến đổi trong từng hoàn cảnh chụp, máy ảnh đôi khi không tính toán được mức phơi sáng phù hợp, khi đó bạn sẽ cần phải tự tay điều chỉnh để bù phơi sáng, hay bù sáng

trong tất cả các giao dịch chiến thắng?

- Mức lỗ trung bình: bạn lỗ bao nhiêu (tính theo phần trăm) trong tất cả các giao dịch thất bại?
- Tỷ lệ phần trăm các giao dịch chiến thắng hay còn gọi là "tỷ lệ đánh trúng bóng".

Kết quả giao dịch *thực tế* là cơ sở cho những điều chỉnh nhằm duy trì lợi thế (edge) hoặc kỳ vọng toán học dương của hệ thống giao dịch cho bất cứ giao dịch nào. Mỗi cạnh trong tam giác giao dịch sẽ cho biết bạn cần phải tập trung vào yếu tố nào để duy trì lợi thế này. Ví dụ, bạn sẽ gặp phải vấn đề nếu tỷ lệ phần trăm chiến thắng là 0.5 (thắng một nửa và lỗ một nửa) và mức lỗ trung bình là 6% (đây không phải là những con số quá tệ) nhưng mức lãi trung bình chỉ là 5%. Điều này có nghĩa bạn sẽ phải đạt được mức lãi lớn hơn ở các giao dịch chiến thắng hoặc sẽ phải thắt chặt mức dừng lỗ để lỗ ít hơn ở mỗi giao dịch thua lỗ.

Theo Dõi Kết Quả Giao Dịch Hàng Tháng

Có một số thống kê quan trọng tôi thường theo dõi. Tôi có phần mềm riêng để tính toán những thống kê này sau khi đưa vào các thông số giao dịch (phần mềm này được miễn phí tải về cho các thành viên của Minervini Private Access). Mức lãi trung bình là con số cực kỳ quan trọng cần được cập nhật liên tục vì dựa vào đó tôi tính toán rủi ro được phép chấp nhận. Tôi cũng theo dõi tỷ lệ chiến thắng (tỷ lệ phần trăm các giao dịch có lãi) (Hình 4-2). Nếu những con số thống kê bắt đầu kém đi, tôi điều chỉnh mức dừng lỗ ngay lập tức. **Vào những thời điểm khó khăn, mức lãi của bạn trở nên nhỏ hơn và tỷ lệ chính xác cũng thấp hơn so với thời điểm thị trường tăng trưởng mạnh. Khi điều này xảy ra, hãy nhớ ba từ (dễ hiểu giống cái gật đầu của hãng giày Nike): "Điều chỉnh", hãy làm đi!** Hãy luôn nghĩ rủi ro trong mối liên hệ với lợi nhuận. Bạn phải điều chỉnh rủi ro của bạn như là một hàm lợi nhuận tiềm năng.

Có Một Vài Thông Số Cực Kỳ Quan Trọng Phải Theo Dõi

Những con số quan trọng tiếp theo là mức lỗ lớn nhất và mức lãi lớn nhất

BẢNG THEO DÕI KẾT QUẢ GIAO DỊCH HÀNG THÁNG

	Trung bình lãi	Trung bình lỗ	Tỷ lệ chiến thắng	Số lần giao dịch	Mức lãi lớn nhất	Mức lỗ lớn nhất	Trung bình số ngày nắm giữ vị thế lãi	Trung bình số ngày nắm giữ vị thế lỗ
Tháng 1	7.78%	3.65%	20.00%	5	7.78%	5.53%	7	10
Tháng 2	17.51%	5.35%	62.50%	8	21.34%	8.15%	24	9
Tháng 3	17.20%	4.91%	55.56%	9	29.87%	7.22%	31	11
Tháng 4	9.98%	5.48%	40.00%	10	10.02%	8.23%	13	17
Tháng 5	18.65%	5.50%	54.55%	11	24.79%	13.09%	40	19
Tháng 6	8.32%	4.06%	50.00%	6	12.14%	7.29%	29	11
Tháng 7	16.67%	6.33%	57.14%	14	30.04%	8.04%	44	13
Tháng 8	8.43%	4.26%	33.33%	6	8.77%	7.50%	12	7
Tháng 9	19.61%	6.09%	44.44%	9	26.01%	8.78%	36	12
Tháng 10	0	5.19%	0	4	0	7.40%	0	9
Tháng 11	11.19%	8.00%	50.00%	6	13.43%	11.02%	31	8
Tháng 12	14.21%	6.33%	42.86%	7	18.53%	8.07%	19	8
Trung bình				**95**	**18.43%**	**8.37%**	**26**	**11**

TÓM TẮT GIAO DỊCH	
Tỷ lệ chiến thắng	46.32%
Trung bình lãi	13.35%
Trung bình lỗ	5.85%
Tỷ lệ Lãi/Lỗ	2.28
Tỷ lệ Lãi/Lỗ điều chỉnh	2.08

Hình 4-2 Sử dụng bảng theo dõi hàng tháng giúp tôi theo dõi kết quả giao dịch của mình qua từng tháng. Điều này mang lại cho tôi cái nhìn tổng quan và các vấn đề cần phải chỉnh sửa mỗi ngày.

trong một tháng và số ngày nắm giữ của vị thế lãi và vị thế lỗ. Tôi gọi chúng là chỉ báo "Nhà Giao Dịch Ương Bướng". Đừng chú ý quá nhiều cho bất kỳ tháng nào, nhưng khi quan sát trong khoảng thời gian trung bình từ 6-12 tháng, kết quả ròng của bạn phải là con số dương. Ví dụ, nếu bình quân mức lãi lớn nhất nhỏ hơn bình quân mức lỗ lớn nhất, điều đó cho thấy bạn rất ngang bướng bám chặt các khoản lỗ và chỉ chấp nhận các khoản lãi nhỏ. Bạn nên làm điều ngược lại. Nếu trung bình thời gian nắm giữ của các vị thế lãi nhỏ hơn trung bình thời gian nắm giữ vị thế lỗ, đó là chỉ báo cho thấy bạn đang ôm chặt các khoản lỗ và bán nhanh các khoản lãi. Đây là những thông tin rất giá trị nhưng rất ít các nhà giao dịch theo dõi các thông số này.

Theo dõi dữ liệu giúp bạn trung thực với chính mình và đưa ra những kỳ vọng hợp lý về khả năng xảy ra cho giao dịch tiếp theo. Đây là kỷ luật của các nhà giao dịch thành công. Họ không giả vờ như không nhìn thấy; họ muốn biết sự thật về việc làm thế nào để cải thiện những điểm yếu và tối ưu hóa những nỗ lực. Bằng cách loại bỏ cảm xúc, tách bản thân ra khỏi số liệu, tôi có được tầm nhìn về các giao dịch của mình, không cố gắng đưa ra

phép tính, giống như mọi người vẫn nói: sự thực sẽ mang lại tự do cho bạn.

Các con số thống kê bạn cần theo dõi gồm:

- Mức lãi trung bình.
- Mức lỗ trung bình.
- Tỷ lệ lãi trung bình/lỗ trung bình.
- Tỷ lệ giao dịch chiến thắng (hay còn gọi là tỷ lệ đánh trúng bóng).
- Tỷ lệ lãi trung bình/lỗ trung bình (được điều chỉnh).
- Mức lãi lớn nhất.
- Mức lỗ lớn nhất.
- Số ngày nắm giữ vị thế lãi.
- Số ngày nắm giữ vị thế lỗ

Đường Cong Hình Chuông Của Bạn

Theo thời gian, "đường cong" phân phối lãi hoặc lỗ (con số phần trăm) sẽ quyết định thành quả giao dịch của bạn. Kết quả giao dịch của bạn sẽ phân phối theo dạng đường cong hình chuông, và hy vọng được kéo dài sang phía bên phải (phía lãi). Để duy trì đường cong hình chuông có lãi, mức dừng lỗ của bạn phải dựa trên tỷ suất sinh lợi trung bình và xác suất xảy ra các giao dịch chiến thắng. Như nói lúc đầu, tôi đề nghị bạn nên theo dõi liên tục tỷ lệ giao dịch chiến thắng, mức lãi trung bình và mức lỗ trung bình. Điều này sẽ giúp bạn nhanh chóng xác định xem liệu giao dịch gần đây có bị lệch khỏi mức trung bình quá khứ và liệu bạn có duy trì được mức lỗ nằm ở mức hợp lý so với khả năng tạo lãi. Điều này sẽ giúp bạn có những phản hồi cần thiết để có những điều chỉnh mức cắt lỗ phù hợp.

Tôi không thể nhấn mạnh hết giá trị của những thông tin này có tầm quan trọng như thế nào trong việc giúp bạn duy trì được sự nhất quán và đảm bảo giao dịch có lãi trong dài hạn. Bạn càng thu thập được nhiều dữ liệu về hoạt động giao dịch của chính mình, mức độ ý nghĩa càng lớn - và chắc chắn bạn muốn cải thiện thành quả giao dịch về gần với kỳ vọng theo thời gian. Theo dõi kết quả giao dịch kỹ lưỡng cho phép bạn kiểm chế sự bốc đồng trong hoạt động giao dịch.

Nếu tôi muốn giới hạn khoản lỗ ở mức 10% hoặc thấp hơn, điều này có

nghĩa tôi không nên nhìn thấy sự xuất hiện của các khoản lỗ trên 10% ở phía bên trái đường cong hình chuông. Ở phía phải hình chuông, tôi muốn nhìn thấy càng nhiều dữ liệu càng tốt. Tôi muốn đường cong của mình sẽ "nhọn" về phía bên phải giống như hình 4-3. Điều này có nghĩa là tôi phải kiểm soát các khoản lỗ (nằm ở phía bên trái hình chuông) trong khi để lợi nhuận chạy (nằm bên phải hình chuông). Tôi quan sát đường cong hình chuông của mình thường xuyên để biết được liệu tôi có duy trì được kỳ vọng dương hay không.

Tôi gọi mức lỗ -10% ở phía bên trái hình chuông là **Bức Tường**. Một số người gọi nó là **Điểm Uncle**. Nó là mức lỗ lớn nhất mà tôi không muốn gặp phải. Đó không phải là mức lỗ trung bình, nó là mức lỗ lớn nhất. Mục tiêu của tôi là không bao giờ được phép vượt qua "Bức Tường". Theo thời gian, bạn sẽ có một vài lần vượt qua bức tường của mình. Điều này là dĩ nhiên vì bạn sẽ gặp phải những khoản lỗ vượt ngoài tầm kiểm soát do những cổ phiếu di chuyển quá nhanh và trượt giá đặt lệnh. Bạn nên cố gắng để có nhiều dữ liệu nằm bên phải hình chuông hơn là phía bên trái.

Như mọi người vẫn nói, hiểu biết là sức mạnh. Hiểu biết về hoạt động giao dịch của mình sẽ mang lại cho bạn sức mạnh, củng cố tính kỷ luật, và làm cho bạn trở thành nhà giao dịch thành công hơn. Bạn sẽ luôn nghĩ về mối quan hệ giữa lãi và lỗ. Kết quả là, bạn sẽ có được những quyết định giao dịch tốt hơn vì bạn sẽ có một hình ảnh rõ ràng trong đầu về ảnh hưởng của

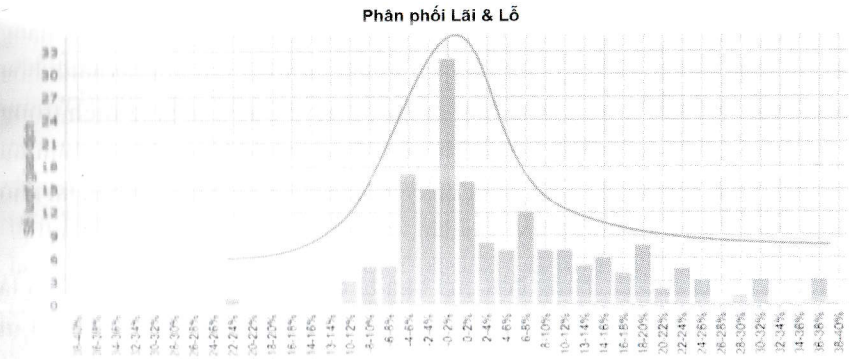

Hình 4-3 Một phân phối lý tưởng có các điểm dị biệt nằm ở phía bên phải nhiều nhất có thể và hiếm khi nằm ở phía bên trái, nhằm cố gắng làm nhọn đường cong sang phía bên phải.

một khoản lỗ đến đường cong phân phối và làm xấu đi các khoản lãi. Hãy nghĩ về đường cong phân phối như cuộc chiến làm nghèo hàng xóm, và bạn muốn sẽ "ở bên phía phải" để giành chiến thắng trong cuộc chiến này.

Vòng Quay Danh Mục Và Chi Phí Cơ Hội

Trên thị trường chứng khoán, thời gian là tiền bạc vì nó là cơ hội bị mất đi. Tôi sớm nhận ra không nên đánh giá thấp sức mạnh của các khoản lãi "nhỏ" được lãi kép theo thời gian. Vòng quay của các khoản lãi nhỏ càng cao sẽ mang lại tỷ suất sinh lợi cao hơn đáng kể so với vòng quay thấp của các khoản lãi lớn hơn. Vấn đề là bạn đạt được gì trong một khoảng thời gian nhất định. Giả sử trong vòng 120 ngày, bạn cảm thấy cực kỳ tự tin khi mua được một cổ phiếu tăng 40%. Câu hỏi đối với bạn lúc này là, liệu bạn có thể tìm được 3 cổ phiếu có mức tăng 20% hoặc 6 cổ phiếu có mức tăng 10% hay không? Hiển nhiên việc tìm cổ phiếu chỉ tăng 10% dễ hơn việc phát hiện cổ phiếu tăng 40%. Câu hỏi thực sự là: liệu tần suất giao dịch cao hơn sẽ mang lại điều gì? 6 khoản lãi 10% khi được lãi kép sẽ có tỷ suất sinh lợi cao hơn gấp đôi của 1 khoản lãi 40%, và bằng 3 lần khoản lãi 20%.

Tốc độ quay vòng danh mục liên quan trực tiếp đến mức lãi trung bình, mức lỗ trung bình và tỷ lệ giao dịch chiến thắng của bạn. Nếu bạn quay vòng danh mục càng nhanh, bạn sẽ có được mức lãi và lỗ nhỏ hơn đồng thời hạ thấp tỷ số lãi/lỗ so với khi quay vòng chậm. Điều này có nghĩa bạn được hưởng "lợi thế" thường xuyên hơn. Khái niệm này tương tự như một người bán lẻ bán hàng với giá rẻ và lợi nhuận biên thấp nhưng lại bán với số lượng lớn sẽ lãi nhiều hơn so với một người bán chậm vì bán với giá cao. Các hàng hóa thị giá thấp có thể tạo ra nhiều lợi nhuận hơn so với những hành hóa thị giá cao vì khối lượng hàng bán ra nhiều hơn. Các nhà giao dịch trong ngày kiếm được khoản lãi nhỏ, chỉ là con số lẻ so với khoản lãi của những nhà giao dịch dài hạn, nhưng vòng quay nhanh sẽ biến những khoản lãi nhỏ thành khoản lợi nhuận lớn đầy hấp dẫn.

Là một nhà đầu tư, hàng hóa của bạn là cổ phiếu. Mục tiêu của bạn là mua cổ phiếu đang được ưa chuộng và bán chúng ở mức giá cao hơn. Lợi nhuận biên bao nhiêu tùy thuộc vào loại danh mục bạn đang quản lý. Bạn có thể là Walmart, chuyên bán hàng với lãi biên thấp nhưng có số lượng hàng tiêu thụ cao khủng khiếp. Hoặc bạn có thể là cửa hàng thời trang cao cấp

thường bán những món hàng thời thượng, độc đáo, tuy kiếm được lãi biên cao nhưng số lượng hàng tiêu thụ thấp. Tương tự, bạn có thể thực hiện các giao dịch lãi nhỏ nhưng với số lượng lớn sẽ mang lại tỷ suất sinh lợi rất ấn tượng vào cuối năm. Hoặc bạn có thể là nhà đầu tư dài hạn chọn lựa những cổ phiếu có tỷ suất sinh lợi cao. **Cuối cùng, tất cả mọi cách làm đều nhằm mục đích có được mức lãi trung bình cao hơn mức lỗ trung bình, gìn giữ lợi nhuận và lặp lại liên tục quá trình này. Đây là mục tiêu cơ bản của bất cứ doanh nhân nào**.

Bạn có thể đang tìm kiếm một mức lãi lớn, nhưng cần nhớ rằng tích lũy nhiều khoản lãi nhỏ đôi khi có thể mang lại kết quả tương tự hoặc lớn hơn. Mọi chiến lược giao dịch là khác nhau, nhưng điều quan trọng là cần tính đến chi phí cơ hội và xác định khung thời gian giao dịch tối ưu phù hợp với bạn để có được vòng quay cao nhất. Một lần nữa, việc hiểu rõ các con số thống kê về hoạt động giao dịch của bạn là mấu chốt cho thành công. Vì thế, hãy bắt đầu làm một vài phép tính. Phân tích kết quả giao dịch và tối ưu hóa các nỗ lực của bạn.

Bán Một Nửa - Giải Pháp Giúp Bạn Luôn Cảm Thấy Yên Lòng

Như tôi nói lúc đầu, tư duy của một nhà giao dịch sẽ dao động giữa hai trạng thái cảm xúc; do dự và hối tiếc. Trạng thái cảm xúc của một nhà giao dịch sẽ lắc lư giữa lòng tham và nỗi sợ hãi - và phần nhiều là sợ hãi. Tôi từng nói về nỗi sợ hãi bỏ lỡ cơ hội, là nguyên nhân khiến các nhà giao dịch thường cố gắng đuổi theo những cổ phiếu đã tăng giá quá mạnh. Họ sẽ cố gắng bám chặt từng giao dịch vì e sợ bán sớm. Họ sợ cổ phiếu đang giao dịch tại mức giá 20 USD sẽ trở thành Google tiếp theo. Hoặc một cổ phiếu họ đã mua tại mức giá 45 đôla nay giảm xuống còn 40 đôla và tiếp theo sẽ là 30 đôla, điều này tạo ra nỗi hối tiếc tại sao không bán ở mức giá 40 đôla - nghĩa là họ bị mắc kẹt và hy vọng cổ phiếu sẽ hồi phục trở lại điểm hòa vốn. Nói tóm lại, hầu hết các nhà giao dịch thường bán quá sớm và chốt lãi nhỏ vì e sợ cổ phiếu sẽ xóa đi khoản lãi của họ, nhưng ôm chặt khoản lỗ vì sợ rằng cổ phiếu vừa bán ra sẽ bật tăng trở lại.

Liều thuốc duy nhất để chống lại sự căng thẳng và trấn an nỗi sợ hãi là các quy tắc giao dịch đúng đắn và những mục tiêu thực tế. Với những quy

tắc giao dịch kiên định, quyết định của bạn sẽ không dựa vào cảm xúc mà được xây dựng dựa trên thực tế. Nên nhớ, giao dịch không phải là cố gắng mua ở đáy thấp nhất và bán ở mức giá cao nhất mọi thời đại. Nó là giá bán cao hơn giá mua, khiến cho lợi nhuận lớn hơn mức lỗ và cố gắng duy trì như thế theo thời gian. Khi bạn thấu hiểu những khía cạnh nền tảng của vấn đề giao dịch, bạn sẽ loại bỏ được những rào cản lớn về mặt tâm lý ngăn bạn đạt đến thành công trong đầu tư.

Một trong những câu hỏi phổ biến nhất tôi thường được hỏi là khi nào nên chốt lãi, đặc biệt nếu cổ phiếu đó đã tăng giá mạnh. Mục tiêu giá cụ thể để bán ra tùy thuộc vào quy tắc giao dịch bạn sử dụng (xem thêm Phần 9 để biết thêm những hướng dẫn của tôi về khi nào nên bán). Tuy nhiên, có một nguyên tắc chung cần được áp dụng cho tất cả các chiến lược là: *hãy làm cho bạn cảm thấy yên lòng!* Đừng khiến bạn phải mệt mỏi vì sự hối tiếc hoặc trói buộc bởi sự do dự.

Hãy áp dụng quy tắc "bán một nửa".

Giả sử cổ phiếu bạn đang nắm giữ tăng 20% - gấp đôi mức lãi trung bình 10% bạn thường có và gấp 3 lần rủi ro 7% bạn đưa ra ban đầu. Bạn đang có một khoản lãi lớn nhưng cảm thấy do dự để bán ra. Bạn thích công ty này và bạn nghĩ nó có thể tăng cao hơn nữa. Nhưng cổ phiếu đang bắt đầu giảm giá đôi chút (trước đó nó đã từng tăng 25%). Sự do dự khiến bạn tự tranh cãi với chính bản thân có nên bán ra hay không. Giải pháp rất đơn giản: hãy bán một nửa vị thế của bạn.

Hãy sử dụng ví dụ hiện tại, nếu bạn bán một nửa số cổ phiếu ở mức lãi 20%, so với mức lãi trung bình là 10%, rất khó để bạn thua trong giao dịch này. Một nửa số cổ phiếu của bạn được chốt ở mức 20%. Thậm chí nếu bạn hòa vốn ở nửa số cổ phiếu còn lại, cuối cùng bạn vẫn lãi 10% cho toàn bộ vị thế (đúng bằng mức lãi trung bình của bạn) và bạn vẫn còn cả một cuộc chơi phía trước. Thực sự, nếu bạn lỗ 10% với số cổ phiếu còn lại, bạn vẫn còn tốt vì chẳng lỗ gì ở giao dịch này.

Sau khi bán một nửa, bạn có thể chờ xem liệu cổ phiếu này sẽ đi về đâu với số cổ phiếu còn lại. Bất kể kết quả như thế nào, bạn vẫn là người chiến thắng xét trên quan điểm tâm lý vì không có gì phải hối tiếc cả. **Khi bán một nửa, nếu cổ phiếu tăng cao hơn, bạn sẽ nói với chính mình: "Tạ ơn chúa, tôi vẫn còn một nửa số cổ phiếu." Nếu cổ phiếu giảm, bạn sẽ tự nhủ, "Tạ ơn chúa, thật may vì tôi đã bán bớt một nửa số cổ phiếu." Xét ở khía cạnh tâm lý, bạn đã chiến thắng dù kết quả có như thế nào đi chăng nữa.**

Việc trung hòa sự nuối tiếc chỉ xảy ra khi bạn bán đi một nửa số phiếu. Nếu bạn bán 75% số cổ phiếu đang có và chỉ giữ lại 25%, khi cổ phiếu tăng giá cao hơn, bạn sẽ cảm thấy hối tiếc: "Ôi không, giá như tôi giữ lại nhiều cổ phiếu hơn." Ngược lại, nếu bạn bán ít hơn một nửa và cổ phiếu giảm giá, bạn sẽ trách bản thân mình, "Ôi, giá như tôi đã bán nhiều cổ phiếu hơn." Bán một nửa và cân bằng được sự hợp lý sẽ giúp bạn luôn cảm thấy yên lòng bất kể kết quả như thế nào chăng nữa.

Cần lưu ý - giải pháp bán một nửa *không hiệu quả* trong xu hướng giảm giá, tức khi bạn đang bị lỗ. Khi lệnh dừng lỗ của bạn bị chạm tới, hãy thoát ngay lập tức! Bạn không nên bán một nửa khi bị lỗ và đánh cược với số cổ phiếu còn lại, hy vọng rằng giá sẽ tăng trở lại. Khi một vị thế chống lại bạn, không có chỗ cho sự do dự - chỉ có một cách duy nhất là hành động quyết đoán và kỷ luật.

Dự Phóng Dựa Vào Giả Định RBA[34]

Kết quả giao dịch thực tế nói cho bạn nhiều điều: bạn nên cắt lỗ ở đâu, liệu quy mô vị thế hiện tại là quá lớn hay quá nhỏ, liệu bạn đang cải thiện hay tệ đi so với quá khứ, và bạn có bị chệch hướng khỏi mục tiêu hay không. Tuy nhiên, để có được tầm nhìn này, bạn phải theo dõi các số liệu thống kê.

Tôi tính toán và theo dõi kết quả giao dịch thường xuyên. Điều này không chỉ giúp tôi luôn biết được mức lãi trung bình là "x" và mức lỗ trung bình là "y", tôi còn biết được tỷ suất sinh lợi thực tế theo thời gian. Sau đó, dựa trên những con số tôi nhìn thấy, tôi biết nên kỳ vọng điều gì là hợp lý trong tương lai. Nếu kết quả thực tế đáp ứng được mục tiêu của tôi, cho thấy phương pháp giao dịch hiện tại là tốt. Nếu tôi không đạt được kết quả mong muốn, tôi biết cần phải điều chỉnh cái gì. Làm việc với kết quả giao dịch thực tế, bạn có được trải nghiệm với những con số và biết được cái gì là thực tế và cái gì là không.

Ví dụ, giả sử bạn có danh mục trị giá 200,000 đôla và quy mô vị thế hiện

DỮ LIỆU ĐẦU VÀO

Quy mô vốn danh mục $	$ 200,000
Quy mô vị thế %	25%
Tỷ suất sinh lợi mong đợi %	40%
Mức lãi trung bình %	14%
Mức lỗ trung bình %	7%
Tỷ lệ chiến thắng	46

KẾT QUẢ

Trung bình lãi $	$ 7,000
Số giao dịch lãi	28
Trung bình lỗ $	$ 3,500
Số giao dịch lỗ	33
Tỷ lệ Lãi/Lỗ	2:01
Quy mô vị thế $	$ 50,000
Tỷ suất sinh lợi ròng kỳ vọng mỗi giao dịch %	2.66%
Lợi nhuận ròng cho mỗi giao dịch $	$ 1,300
Lãi mục tiêu	$ 80,000
Số lần giao dịch để đạt mục tiêu	60
Lãi/Lỗ điều chỉnh	1.7:1
f-Optimal	19%

Hình 4-4 Sử dụng dự phóng dựa vào giả định RBA, bạn có thể biết chính xác điều gì nên làm để đạt được mục tiêu và xác định nên điều chỉnh cái gì để thay đổi kết quả theo mục tiêu mong muốn

tại là 25% (xem hình 4-4). Tỷ suất sinh lợi mong đợi của bạn là 40%. Mức lãi trung bình là 14% và mức lỗ trung bình là 7%, với tỷ lệ giao dịch chiến thắng là 46%. Bây giờ, dựa trên kết quả này, để đạt được mục tiêu lãi 40%, bạn cần phải thực hiện trong 60 lượt giao dịch..

Bây giờ hãy tự hỏi bản thân, với phong cách giao dịch hiện tại, phải mất bao lâu để bạn tìm thấy 60 cơ hội giao dịch này? Dựa trên lịch sử, bạn có thể biết rằng mỗi năm hệ thống giao dịch của bạn tạo ra 80 hoặc 90 cơ hội giao dịch hoặc nhiều hơn. Nếu thế, bạn không chỉ có cơ hội đạt được mục tiêu lợi nhuận 40%, mà thậm chí còn nhân đôi hoặc nhân ba tài khoản.

Hoặc, có thể bạn biết rằng nên điều chỉnh lại quy mô vị thế giao dịch cho hợp lý hơn. Nếu tăng quy mô vị thế giao dịch lên 50%, bạn sẽ chỉ cần 30 lượt giao dịch. Nếu giảm quy mô vị thế giao dịch xuống còn 12.5%, bạn sẽ cần đến 120 lượt giao dịch để đạt được tỷ suất sinh lợi tương tự. Dựa trên kết quả giao dịch thực tế, bạn có thể xác định sẽ phải giao dịch ở quy mô bao nhiêu và số lần giao dịch để đạt được kết quả mong muốn.

Nếu là một nhà giao dịch ngắn hạn, bạn có nhiều cơ hội giao dịch hơn. Tuy nhiên, mức lãi và mức lỗ của bạn chắc chắn nhỏ hơn các nhà giao dịch theo đao động (swing trader) hoặc các nhà đầu tư dài hạn. Bạn có thể vào và ra thị trường chỉ với mức lãi 1% - 2% và lỗ chỉ 0.5% - 1%. Tuy nhiên, bạn sẽ phải lặp đi lặp lại khoản lãi này liên tục. Nếu là nhà giao dịch đài hạn, bạn sẽ ít tham gia thị trường, nhưng khoản lãi trung bình của bạn sẽ phải lớn hơn nhiều. Đây chính là mấu chốt giúp bạn tìm ra cách thức tối ưu nhằm tối đa

hóa thành quả giao dịch.

Tất nhiên, để xây dựng dự phóng dựa vào giả định RBA, bạn cần thu thập số liệu, càng nhiều càng tốt. Khi mới bắt đầu, bạn không có nhiều dữ liệu để phân tích. Vì thế, bạn nên sớm thu thập số liệu, điều này giúp bạn sở hữu trong tay những thông tin giá trị.

Lý do quan trọng nhất cần phải nghiên cứu kết quả giao dịch là có được hiểu biết sâu sắc về chính con người bạn. Giống như mọi người thường có những ngưỡng khác nhau về khả năng chịu đựng cơn đau thể xác, điều này hoàn toàn đúng với ngưỡng cảm xúc khi chịu đựng sự thua lỗ và kiểm soát lòng tham. Những cảm xúc này được kích hoạt để trở thành yếu tố chi phối chiến lược giao dịch của bạn hơn bất cứ điều gì khác. Hãy cho tôi biết liệu có ai đó tuân thủ được chính xác toàn bộ tín hiệu giao dịch từ hệ thống (người dịch: chắc chắn là không). Trừ khi bạn có một hộp đen đang hoạt động trong phòng giao dịch và tất cả việc bạn phải làm là in các báo cáo lãi lỗ cuối ngày, cảm xúc của bạn sẽ chi phối đến quyết định của bạn. Cảm xúc sẽ chi phối mọi thứ bạn làm.

Do đó, kết quả giao dịch của bạn là kết quả tổng hợp của mọi thứ; từ chiến lược giao dịch, khả năng thực thi, phí môi giới, và cảm xúc của bạn. Những con số này sẽ xuất hiện trên bảng tính excel mỗi lần bạn chuẩn bị giao dịch, bao gồm cả cảm xúc của bạn.

Do đó, vấn đề mấu chốt chính là con số cuối cùng - tức thành quả giao dịch của bạn. Vấn đề không phải là chiến lược giao dịch có thể bắt chính xác 100% các con sóng hay không mà tại sao bạn đóng vị thế sau khi có khoản lãi 10%. Vấn đề cốt lõi chính là cảm xúc của bạn. Dựa trên khả năng bạn từng làm được trước đây, bạn có thể sử dụng dự phóng dựa vào giả định RBA để biết năng lực của bạn có thể làm được đến đâu và bạn sẽ nhận được những gì.

Tái Đầu Tư Hay Không Tái Đầu Tư Lợi Nhuận

Mọi người nói: nếu bạn nghiền ngẫm các con số thật lâu, chúng sẽ nói cho bạn bất cứ điều gì bạn muốn. Trước khi bạn chấp nhận rủi ro với số vốn vất vả kiếm được, tôi đề nghị không những nghiền ngẫm các con số mà còn phải linh hội chúng một cách thấu đáo. Khi xử lý rủi ro, có một số vấn đề

DỮ LIỆU ĐẦU VÀO

Quy mô vốn danh mục $	$ 200,000
Quy mô vị thế %	25%
Tỷ suất sinh lợi mong đợi %	40%
Mức lãi trung bình %	14%
Mức lỗ trung bình %	7%
Tỷ lệ chiến thắng	46

KẾT QUẢ

Trung bình lãi $	$ 7,000
Số giao dịch lãi	28
Trung bình lỗ $	$ 3,500
Số giao dịch lỗ	33
Tỷ lệ Lãi/Lỗ	2:01
Quy mô vị thế $	$ 50,000
Tỷ suất sinh lợi ròng kỳ vọng mỗi giao dịch %	2.66%
Lợi nhuận ròng cho mỗi giao dịch $	$ 1,300
Lãi mục tiêu	$ 80,000
Số lần giao dịch để đạt mục tiêu	60
Lãi/Lỗ điều chỉnh	1.7:1
f-Optimal	19%

Hình 4-4 Sử dụng dự phóng dựa vào giả định RBA, bạn có thể biết chính xác điều gì nên làm để đạt được mục tiêu và xác định nên điều chỉnh cái gì để thay đổi kết quả theo mục tiêu mong muốn

tại là 25% (xem hình 4-4). Tỷ suất sinh lợi mong đợi của bạn là 40%. Mức lãi trung bình là 14% và mức lỗ trung bình là 7%, với tỷ lệ giao dịch chiến thắng là 46%. Bây giờ, dựa trên kết quả này, để đạt được mục tiêu lãi 40%, bạn cần phải thực hiện trong 60 lượt giao dịch..

Bây giờ hãy tự hỏi bản thân, với phong cách giao dịch hiện tại, phải mất bao lâu để bạn tìm thấy 60 cơ hội giao dịch này? Dựa trên lịch sử, bạn có thể biết rằng mỗi năm hệ thống giao dịch của bạn tạo ra 80 hoặc 90 cơ hội giao dịch hoặc nhiều hơn. Nếu thế, bạn không chỉ có cơ hội đạt được mục tiêu lợi nhuận 40%, mà thậm chí còn nhân đôi hoặc nhân ba tài khoản.

Hoặc, có thể bạn biết rằng nên điều chỉnh lại quy mô vị thế giao dịch cho hợp lý hơn. Nếu tăng quy mô vị thế giao dịch lên 50%, bạn sẽ chỉ cần 30 lượt giao dịch. Nếu giảm quy mô vị thế giao dịch xuống còn 12.5%, bạn sẽ cần đến 120 lượt giao dịch để đạt được tỷ suất sinh lợi tương tự. Dựa trên kết quả giao dịch thực tế, bạn có thể xác định sẽ phải giao dịch ở quy mô bao nhiêu và số lần giao dịch để đạt được kết quả mong muốn.

Nếu là một nhà giao dịch ngắn hạn, bạn có nhiều cơ hội giao dịch hơn. Tuy nhiên, mức lãi và mức lỗ của bạn chắc chắn nhỏ hơn các nhà giao dịch theo đao động (swing trader) hoặc các nhà đầu tư dài hạn. Bạn có thể vào và ra thị trường chỉ với mức lãi 1% - 2% và lỗ chỉ 0.5% - 1%. Tuy nhiên, bạn sẽ phải lặp đi lặp lại khoản lãi này liên tục. Nếu là nhà giao dịch dài hạn, bạn sẽ ít tham gia thị trường, nhưng khoản lãi trung bình của bạn sẽ phải lớn hơn nhiều. Đây chính là mấu chốt giúp bạn tìm ra cách thức tối ưu nhằm tối đa

hóa thành quả giao dịch.

Tất nhiên, để xây dựng dự phóng dựa vào giả định RBA, bạn cần thu thập số liệu, càng nhiều càng tốt. Khi mới bắt đầu, bạn không có nhiều dữ liệu để phân tích. Vì thế, bạn nên sớm thu thập số liệu, điều này giúp bạn sở hữu trong tay những thông tin giá trị.

Lý do quan trọng nhất cần phải nghiên cứu kết quả giao dịch là có được hiểu biết sâu sắc về chính con người bạn. Giống như mọi người thường có những ngưỡng khác nhau về khả năng chịu đựng cơn đau thể xác, điều này hoàn toàn đúng với ngưỡng cảm xúc khi chịu đựng sự thua lỗ và kiểm soát lòng tham. Những cảm xúc này được kích hoạt để trở thành yếu tố chi phối chiến lược giao dịch của bạn hơn bất cứ điều gì khác. Hãy cho tôi biết liệu có ai đó tuân thủ được chính xác toàn bộ tín hiệu giao dịch từ hệ thống (người dịch: chắc chắn là không). Trừ khi bạn có một hộp đen đang hoạt động trong phòng giao dịch và tất cả việc bạn phải làm là in các báo cáo lãi lỗ cuối ngày, cảm xúc của bạn sẽ chi phối đến quyết định của bạn. Cảm xúc sẽ chi phối mọi thứ bạn làm.

Do đó, kết quả giao dịch của bạn là kết quả tổng hợp của mọi thứ; từ chiến lược giao dịch, khả năng thực thi, phí môi giới, và cảm xúc của bạn. Những con số này sẽ xuất hiện trên bảng tính excel mỗi lần bạn chuẩn bị giao dịch, bao gồm cả cảm xúc của bạn.

Do đó, vấn đề mấu chốt chính là con số cuối cùng - tức thành quả giao dịch của bạn. Vấn đề không phải là chiến lược giao dịch có thể bắt chính xác 100% các con sóng hay không mà tại sao bạn đóng vị thế sau khi có khoản lãi 10%. Vấn đề cốt lõi chính là cảm xúc của bạn. Dựa trên khả năng bạn từng làm được trước đây, bạn có thể sử dụng dự phóng dựa vào giả định RBA để biết năng lực của bạn có thể làm được đến đâu và bạn sẽ nhận được những gì.

Tái Đầu Tư Hay Không Tái Đầu Tư Lợi Nhuận

Mọi người nói: nếu bạn nghiền ngẫm các con số thật lâu, chúng sẽ nói cho bạn bất cứ điều gì bạn muốn. Trước khi bạn chấp nhận rủi ro với số vốn vất vả kiếm được, tôi đề nghị không những nghiền ngẫm các con số mà còn phải linh hội chúng một cách thấu đáo. Khi xử lý rủi ro, có một số vấn đề

hấp dẫn cần phải thấu hiểu, chẳng hạn như có nên lãi kép hay không. Tôi đưa cho bạn ví dụ sau chủ yếu nhằm minh họa tầm quan trọng của việc phải hiểu các vấn đề toán học đằng sau hoạt động giao dịch, vì nó thực sự rất quan trọng. Nếu bạn không tin tôi, hãy xem xét trường hợp sau:

Có hai nhà giao dịch là Larry và Stuart, mỗi người bắt đầu với số vốn 100,000 đôla. Họ thực hiện 24 giao dịch chính xác giống như hệ thống đề nghị. Họ mua và bán tại thời điểm giống nhau và tại mức giá như nhau. 12 trong số 24 giao dịch tạo ra khoản lãi 50%. 12 giao dịch khác có khoản lỗ 40%. Lãi và lỗ cứ luân phiên nhau biến động từ +50% xuống còn -40%, tài khoản cứ giật lên và giật xuống, cho đến khi hoàn tất 24 giao dịch. Bây giờ là kết quả:

Larry kiếm được khoản lợi nhuận 120% và tài khoản tăng vọt lên 220,000 đôla. Trong khi đó, Stuart lại lỗ 71.75%, hoặc 81,750 đôla, nên tài khoản chỉ còn 28,250 đôla. Tại sao lại có sự khác biệt kỳ lạ này?

Lý do là Larry quyết định không tái đầu tư tỷ suất sinh của mình. Anh ấy đơn giản chỉ đặt cược một số tiền cố định cho mỗi lần giao dịch (dựa trên số vốn 100,000 đôla) và không tái đầu tư lợi nhuận. Ngược lại, nhà giao dịch Stuart, tái đầu tư nguồn vốn của mình bao gồm cả lợi nhuận được tạo ra. Chiến lược nào tốt hơn, nên tái đầu tư hay không tái đầu tư lợi nhuận? Kết quả có thể làm bạn ngạc nhiên (xem hình 4-5).

Làm Điều Mà Phần Lớn Các Nhà Giao Dịch Không Muốn Làm

Một phong cách sống lành mạnh, như mọi người thường nói, là bắt nguồn từ những thói quen tốt. Nó không phải là đột ngột ăn kiêng hoặc quyết định chạy marathon mà không cần rèn luyện trước. Sức khỏe là thành quả lâu dài của tất cả mọi việc bạn làm mỗi ngày: bạn ăn bao nhiêu, bạn tập thể dục thường xuyên không, uống nước điều độ không... Đến thời điểm nào đó, bạn không cần phải lựa chọn nên làm gì và không làm gì; thói quen của bạn sẽ trở thành cái thâm căn cố đế trong con người và tự nó buộc bạn phải thực hiện.

Trong giao dịch cũng vậy, có những thói quen tốt - tôi gọi là Phong Cách Sống Lành Mạnh - điều trở thành bản năng thứ hai. Giống như việc bạn bật

		Không lãi kép			Lãi kép		
Lượt giao dịch	Lãi hoặc Lỗ %	Lãi hoặc lỗ $	Số dư vốn tích lũy	Tăng trưởng vốn %	Lãi hoặc lỗ $	Số dư vốn tích lũy	Tăng trưởng vốn %
			$ 100,000			$ 100,000	
1	50%	$ 50,000	$ 150,000	50%	$ 50,000	$ 150,000	50.00%
2	-40%	$ (40,000)	$ 110,000	-27%	$ (60,000)	$ 90,000	-10.00%
3	50%	$ 50,000	$ 160,000	45%	$ 45,000	$ 135,000	35.00%
4	-40%	$ (40,000)	$ 120,000	-25%	$ (54,000)	$ 81,000	-19.00%
5	50%	$ 50,000	$ 170,000	42%	$ 40,500	$ 121,500	21.50%
6	-40%	$ (40,000)	$ 130,000	-24%	$ (48,600)	$ 72,900	-27.10%
7	50%	$ 50,000	$ 180,000	38%	$ 36,450	$ 109,350	9.35%
8	-40%	$ (40,000)	$ 140,000	-22%	$ (43,740)	$ 65,610	-34.39%
9	50%	$ 50,000	$ 190,000	36%	$ 32,805	$ 98,415	-1.59%
10	-40%	$ (40,000)	$ 150,000	-21%	$ (39,366)	$ 59,049	-40.95%
11	50%	$ 50,000	$ 200,000	33%	$ 29,525	$ 88,574	-11.43%
12	-40%	$ (40,000)	$ 160,000	-20%	$ (35,429)	$ 53,144	-46.86%
13	50%	$ 50,000	$ 210,000	31%	$ 26,572	$ 79,716	-20.28%
14	-40%	$ (40,000)	$ 170,000	-19%	$ (31,886)	$ 47,830	-52.17%
15	50%	$ 50,000	$ 220,000	29%	$ 23,915	$ 71,745	-28.26%
16	-40%	$ (40,000)	$ 180,000	-18%	$ (28,698)	$ 43,047	-56.95%
17	50%	$ 50,000	$ 230,000	28%	$ 21,523	$ 64,570	-35.43%
18	-40%	$ (40,000)	$ 190,000	-17%	$ (25,828)	$ 38,742	-61.26%
19	50%	$ 50,000	$ 240,000	26%	$ 19,371	$ 58,113	-41.89%
20	-40%	$ (40,000)	$ 200,000	-17%	$ (23,245)	$ 34,868	-65.13%
21	50%	$ 50,000	$ 250,000	25%	$ 17,434	$ 52,302	-47.70%
22	-40%	$ (40,000)	$ 210,000	-16%	$ (20,921)	$ 31,381	-68.62%
23	50%	$ 50,000	$ 260,000	24%	$ 15,691	$ 47,072	-52.93%
24	-40%	$ (40,000)	$ 220,000	-15%	$ (18,829)	$ 28,243	-71.76%

Hình 4-5 Như ví dụ trên cho thấy, bạn có được những cái nhìn sâu sắc về việc theo dõi kết quả giao dịch thực tế của mình, biết được quy luật toán học ẩn chứa đằng sau rủi ro, và không dựa vào những giả định về điều bạn nghĩ sẽ xảy ra

dậy mỗi sáng, đánh răng và lao đầu vào phòng tập gym mà không cần phải lên kế hoạch. Điều này đơn giản đã trở thành phong cách sống của bạn. Một khi được phát triển, thói quen này sẽ giúp bạn thăng tiến và cảm thấy thoải mái.

Một trong những thói quen tốt trong giao dịch là tiến hành hậu phân tích các giao dịch đã đóng một cách thường xuyên. Một thói quen khác là cắt lỗ nhanh để bảo vệ nguồn vốn không bị phá hủy. Điều này liên quan đến việc ghi chép nhật ký giao dịch. Việc thường xuyên phân tích kết quả giao dịch sẽ mang lại cho bạn một vòng lặp phản hồi. Vòng lặp phản hồi sẽ mang lại cho bạn khả năng tự kiềm chế trong bất cứ hệ thống nào. Vòng lặp cũng kích thích sự học hỏi, biết được điều gì đã thành công trong quá khứ sẽ cho phép bạn áp dụng tương tự trong hiện tại và tương lai.

Để vòng lặp phản hồi trở nên hợp lý, bạn phải sử dụng nó một cách nhất quán và liên tục. Ví dụ, tôi phân tích hậu giao dịch hàng quý và đánh giá nó vào cuối năm để có nhiều thông tin nhất có thể về hoạt động giao dịch

của bản thân. Vòng lặp phản hồi phải có kế hoạch, giống như kế hoạch giao dịch. Nếu bạn chỉ thi thoảng phản hồi, dữ liệu sẽ trở nên ngẫu nhiên và không đáng tin cậy.

Khi bạn trở nên tiến bộ hơn và hoạt động giao dịch được cải thiện, việc phân tích hậu giao dịch không còn làm bạn khó chịu, thực sự nó sẽ làm bạn cảm thấy thoải mái. Nhưng khi bạn không giao dịch tốt lắm, việc phân tích hậu giao dịch sẽ làm bạn rất khó chịu và đó là lý do tại sao bạn né tránh nó. Cũng giống như làm việc với các chuyên gia điều trị tâm lý để phân tích các mối quan hệ không thành công hoặc các vấn đề tâm lý của trẻ con. Điều đó thật đau đớn. Nhưng phân tích điều gì dẫn tới sai lầm trong các mối quan hệ thất bại hoặc điều gì xảy ra trong các giai đoạn khó khăn của cuộc sống sẽ mang lại lợi ích to lớn và thậm chí là những bài học chuyển đổi (transformative lesson) giúp bạn trở nên thành công hơn trong cuộc sống hiện tại và tương lai. Điều này hoàn toàn đúng trong hoạt động giao dịch; tăng trưởng xuất phát từ việc có đủ dũng khí đối diện với những thời điểm khó khăn và mổ xẻ nguyên nhân dẫn tới sai lầm.

Hoặc Bạn Kiếm Tiền Hoặc Đưa Ra Lời Xin Lỗi

Như bạn biết, tôi là một nhà nhiếp ảnh vào những lúc rảnh rỗi. Đó là một sở thích, nhưng tôi chụp ảnh rất đẹp, và mục tiêu của tôi là tạo nên những bức ảnh để đời giống như việc tạo ra kết quả giao dịch tốt nhất. Tôi có những thiết bị hiện đại nhất. Nhưng điều này không có nghĩa việc sở hữu những thiết bị hiện đại giúp bạn trở thành nhà nhiếp ảnh gia vĩ đại; cũng giống như không phải một chiếc xe chạy nhanh sẽ giúp bạn trở thành tay đua kiệt xuất. Nhưng nó loại trừ "yếu tố xin lỗi".

Một trong những vật cản lớn nhất trên con đường hướng tới giao dịch thành công và những thành công nói chung trong cuộc sống được gói gọn thành một từ: "tôi xin lỗi". Tôi muốn bạn chịu trách nhiệm hoàn toàn với kết quả giao dịch cũng như mọi việc làm trong cuộc sống. Tôi hiểu chính mình là người tạo ra kết quả giao dịch. Vì thế, để có được thành công, không có cách nào khác ngoại trừ việc phải nhận lấy trách nhiệm về bản thân mình. Tôi không thể nói rằng, nhà nhiếp ảnh khác tạo ra những bức hình đẹp hơn vì họ có máy ảnh tốt hơn. Chịu trách nhiệm là sức mạnh lớn nhất giúp tôi trở thành một nhà nhiếp ảnh giỏi hơn - và nó cũng là yếu tố quan trọng nhất

giúp bạn trở thành nhà giao dịch thành công. Đó là chân lý bạn cần phải thấu hiểu.

Trên thị trường chứng khoán, hoặc là bạn kiếm tiền hoặc là đưa ra lời xin lỗi, không thể làm cả hai. Hãy làm bất cứ điều gì để loại bỏ lời xin lỗi với chính bản thân bạn. Con đường hướng tới thành công phải bắt đầu từ việc chịu trách nhiệm với bản thân. Đừng đổ lỗi cho việc bạn thiếu may mắn. Cách tốt nhất để kiểm soát hoạt động giao dịch của bản thân là hiểu được những vấn đề toán học đằng sau kết quả đó. Điều này sẽ dẫn bạn tới con đường thành công, vì bạn hiểu rõ năng lực giao dịch của chính mình và trở nên mạnh mẽ hơn.

LÃI KÉP SỐ TIỀN, ĐỪNG LÃI KÉP SAI LẦM

Mọi người thường thích mua những thứ đang giảm về 0 và bán những thứ đang tăng không giới hạn.

—Paul Tudor Jones[35], nhà giao dịch vĩ đại

Khi bắt đầu giao dịch cách đây hơn 30 năm, mục tiêu của tôi là tìm kiếm tỷ suất sinh lợi cao nhất trong khoảng thời gian ngắn nhất nhằm đạt được thành tích giao dịch siêu hạng. Để làm điều này, tôi học cách làm thế nào lãi kép số tiền của mình. Nhưng vì non kém kinh nghiệm, tôi thường mắc phải sai lầm của một gã lính mới: thay vì lãi kép số tiền, tôi liên tục lãi kép sai lầm.

Tôi mắc phải sai lầm chết người mà nhiều nhà đầu tư khác vẫn thường làm: khi cổ phiếu đang nắm giữ sụt giảm, thay vì cắt lỗ, tôi mua nhiều hơn nữa. Đây được gọi là "chiến lược bình quân giá xuống". Theo đó, tôi cố gắng hạ thấp giá vốn để khi cổ phiếu này tăng giá trở lại (tôi giả định nó phải tăng trở lại), tôi có thể kiếm tiền còn nhanh hơn cả khi đang tạm thua lỗ vì cổ phiếu giảm. Đây là suy nghĩ phổ biến trong giới đầu tư: nếu bạn muốn mua một cổ phiếu với giá 20 đôla, bạn sẽ càng muốn mua hơn khi chỉ còn có giá 15 đôla. Nhưng đây chính là sai lầm thiêu rụi tài khoản của vô số nhà

---

[35] Người dịch: Paul Tudor Jones là một trong những nhà giao dịch vĩ đại được nhắc tới trong cuốn sách "Phù Thủy Tài Chính" của Jack Schwager. Huyền thoại về Paul Tudor Jones gắn liền với sự kiện ngày thứ hai đen tối năm 1987, thời điểm chỉ số DowJones tụt hơn 22% trong một ngày nhưng Jones đã tăng 3 lần tài khoản trong 1 ngày (báo cáo lúc đó cho biết ông kiếm được tổng cộng 100 triệu đôla).

đầu tư, vì họ đang lãi kép sai lầm thay vì lãi kép số tiền.

Khi một vị thế chống lại bạn và bạn đang thua lỗ, đặc biệt là ngay sau khi vừa mới mua xong, rất đơn giản, nó đã là một sai lầm. Có thể bạn bỏ sót một yếu tố nào đó trong tiêu chí lựa chọn cổ phiếu, hoặc thời điểm mua không chính xác. Hoặc có thể toàn bộ thị trường chung đang ở trong giai đoạn phân phối. Khi mua trong những trường hợp này, hành động "bình quân giá xuống" cho các vị thế lỗ thực sự là "phung phí tiền bạc vào những sai lầm". Thật không may, đây là sai lầm nhiều nhà đầu tư luôn phạm phải và nó đã đốt sạch nhiều tài khoản.

Có thể các nhà đầu tư đều biết, cắt lỗ là cách tốt nhất nhằm kiểm soát rủi ro. Nhưng họ lại tự thuyết phục bản thân nên "cố gắng chịu đựng thêm một chút nữa" bằng những lời biện hộ như: *"Đây là thị trường giá lên cơ mà!"... "Thường mỗi lần tôi cắt lỗ, giá cổ phiếu lại bật tăng trở lại và còn tăng cao hơn nữa!"... "Thay vì bán ra, tôi vẫn còn tiền để mua nhiều cổ phiếu hơn và do đó tôi sẽ kiếm tiền nhanh hơn khi cổ phiếu bật tăng trở lại..."* Một lần nữa, họ e sợ cổ phiếu vừa bán ra sẽ bật tăng trở lại và khiến họ bỏ lỡ một khoản lãi lớn. Họ xem việc bán ra trong những tình huống này là "gà[36]". Thực ra, đây chính là lúc cái tôi bên trong mỗi người trỗi dậy. Bạn chỉ muốn mình đúng và cuối cùng, bạn phải đúng. Vì thế, bạn thuyết phục bản thân sẽ ổn khi phá vỡ các quy tắc giao dịch. Bạn tự đẩy bản thân vào con đường nguy hiểm bởi bốn từ: "chỉ lần này thôi".

Chúc mừng! bạn đang tự rơi vào bi kịch. Khi bạn tự nói với chính mình, *tôi chỉ phá vỡ quy tắc một lần này mà thôi*, bạn đang đánh mất kỷ luật đầu tư vì chẳng bao giờ có khái niệm "chỉ một lần rồi thôi". Nó giống như những gã nghiện rượu vẫn thường nói: "tôi chỉ uống lần này nữa thôi" hoặc một gã nghiện thuốc phiện nói rằng: "tôi chỉ hút heroin một lần này nữa thôi". Thật không may, thói quen xấu sẽ tự củng cố nó. Một cổ phiếu bạn nắm giữ đã giảm 5%, 10% và tiếp theo có thể là 20% , nhưng thay vì chấp nhận cắt lỗ, bạn thuyết phục bản thân hãy nên kiên trì nắm giữ hoặc thậm chí là mua nhiều hơn. Khi cổ phiếu tăng trở lại, bạn sẽ thu hồi được khoản lỗ và thậm chí còn lãi thêm 20%. Bạn nói với bản thân: "mình là một nhà giao dịch vĩ đại! Ồ! chắc chắn là như thế." Bạn chấp nhận rủi ro 20% (và tự hứa rằng sẽ bán cắt lỗ khi chạm đến mức giá này) để mong đợi nhận về mức lãi 20%.

[36] Người "dịch vụ" là từ ám chỉ nhà đầu tư non nớt kinh nghiệm.

Nếu đây là cách bạn đang giao dịch, tôi e rằng bạn sẽ cảm thấy rất sốc khi tỉnh giấc mộng.

Vì những cổ phiếu trong tình huống này có thể đang gặp phải một vấn đề nào đó, khiến bạn có thể thua lỗ đến 30%, 40%, 50% hoặc thậm chí nhiều hơn nữa. Nếu bạn từng vi phạm kỷ luật cho một cổ phiếu, bạn cũng có thể vi phạm kỷ luật khi đầu tư vào những cổ phiếu khác. Trên thị trường chứng khoán, phần thưởng của thói quen xấu là phá sản. Nếu quy tắc "chỉ một lần rồi thôi" hoạt động, và sau đó bạn được giải cứu, điều này chỉ khiến bạn thêm tin rằng, bạn có thể tiếp tục vi phạm kỷ luật thêm lần nữa. Tôi e rằng, bạn sẽ đối diện với thảm họa ở lần vi phạm kỷ luật tiếp theo.

Đừng Chỉ Nhìn Vào Kết Quả

Đây là cách nhanh nhất và dễ dàng nhất tôi biết để giải thích điều này cho bạn: Có hai người đang cố gắng băng qua đường; một người quan sát hai phía cẩn thận trước khi đi qua nhưng vẫn đụng phải một chiếc ôtô. Người còn lại nhắm mắt băng đại qua đường nhưng trái lại chẳng hề hấn gì. Liệu bạn có nghĩ rằng người băng qua đường an toàn là người thông minh? Chuyện gì sẽ xảy ra nếu điều này lặp lại 100 lần? Bạn nghĩ, về trung bình, người nào mới có khả năng an toàn cao hơn? Đừng chỉ nhìn vào kết quả vì đôi khi nó không đồng nghĩa đó là cách làm đúng.

Đã bao nhiêu lần bạn tự nói với chính mình "chỉ lần này rồi thôi"? Bạn có biết điều mình nói có nghĩa là: bạn đang có một giao dịch thua lỗ, nó đã chạm tới mức cắt lỗ, và bạn hiểu rằng nên bán đi, nhưng bạn thích công ty này và tin chắc cổ phiếu này sẽ tăng trở lại. Vì thế, bạn tự nói với bản thân "chỉ lần này rồi thôi, hãy nắm giữ cổ phiếu lâu thêm một chút và phá vỡ quy tắc đôi chút", mặc dù bạn hiểu rằng đây là lúc nên thoát khỏi cổ phiếu đó. Vì thế, bạn vẫn tiếp tục nắm giữ. Bây giờ, hãy tự hỏi bản thân: liệu bạn có trở nên giàu có bởi những thời khắc "chỉ lần này rồi thôi"?

"Chỉ lần này rồi thôi" vi phạm các nguyên tắc và làm xói mòn kỷ luật đầu tư của bạn. Nó giống như việc bắt đầu ăn kiêng, nhưng 3 ngày sau, bạn quyết định: "chỉ ăn một bữa no này nữa rồi thôi". Ngay sau đó, bạn sẽ lại trở nên béo phì hơn vì dư calo và lại tiếp tục "chỉ lần này rồi thôi" trong buổi sáng tiếp theo. Giao dịch tài chính vốn dĩ đã đủ nhiều thử thách nên bạn không cần phải tăng thêm độ khó bằng việc hủy hoại bản thân từ việc xóa bỏ

đi các quy tắc giao dịch. Duy trì kỷ luật có nghĩa bạn phải chấp nhận nhiều khoản lỗ nhỏ để bảo vệ bản thân. Nhưng "chỉ lần này rồi thôi" sẽ dẫn bạn tới bi kịch không chỉ với một giao dịch mà còn nhiều lần giao dịch khác. Việc bạn may mắn được tưởng thưởng nhờ một lần vi phạm quy tắc, sẽ thúc đẩy bạn vi phạm quy tắc giao dịch nhiều hơn nữa. Đến một ngày nào đó, bạn sẽ nhận lấy hậu quả thảm khốc giống như một gã bịt mắt chạy trên đường cao tốc và đôi tai thì ghé sát mui xe.

Bạn không kiếm tiền chỉ bởi một lần giao dịch nên đừng nghĩ đến những thứ hư vô. Hãy nghĩ đến bức tranh tổng thể. **Thành quả giao dịch của tôi thăng tiến từ mức bình thường lên vị thế ngôi sao đầu tư là nhờ luôn khắc ghi trong đầu: sẽ chẳng bao giờ có "chỉ lần này rồi thôi".** Tôi tự nói với chính mình: "Không, thế là đủ đau đớn lắm rồi! Đừng phá vỡ quy tắc hơn nữa..

Những Từ Trở Thành Chân Lý Sống

Paul Tudor Jones là một trong những nhà quản trị tiền vĩ đại nhất mọi thời đại. Tôi thần tượng ông ấy. Cách đây vài năm, tôi tình cờ đi ngang qua bức chân dung của ông với dòng chữ: "Losers average losers (nghĩa là: "chỉ có những kẻ thua cuộc mới bình quân giá xuống") được treo ngay trên bàn giao dịch. Ba từ này chứa đựng tư duy sâu sắc của ông: chỉ những người thua lỗ mới bình quân giá xuống vị thế thua lỗ.

Thông điệp này đã gây ấn tượng mạnh với tôi vì một vài lý do. Đầu tiên, một chân lý hiển nhiên là bạn sẽ là người thua lỗ nếu như đang bình quân giá xuống. Nhưng nếu Paul Tudor Jones phát biểu câu này, nó thực sự cần phải chú ý. Thứ hai, nếu một trong những nhà giao dịch vĩ đại nhất mọi thời đại treo một tấm hình với những dòng chữ lớn trên tường, chứng tỏ "bình quân giá xuống" hấp dẫn như thế nào và rất quan trọng đến nỗi chúng ta phải luôn nhắc nhở bản thân không được làm điều đó. Bạn cần biết sự cám dỗ này: nếu bạn yêu thích một cổ phiếu tại mức giá 25 đôla thì bản năng con người sẽ khiến bạn càng yêu thích nó hơn tại mức giá 20 đôla. Bạn nghĩ đó là một món hời! Ảo giác này khiến bạn chấp nhận nắm giữ cổ phiếu cho dù đã đoán sai xu hướng. Hãy gạt bỏ cái tôi của mình. Hãy thoát ra khỏi cổ phiếu này khi khoản lỗ vẫn còn nhỏ, trước khi nó biến thành khoản lỗ lớn hơn. Một thực tế đau đớn và đơn giản là chỉ những người thua lỗ mới bình

quân giá xuống.

Quy Tắc 50/80

Để lãi kép số tiền thay vì lãi kép sai lầm, bạn cần thận trọng với xác suất ma quỷ mà tôi gọi là quy tắc 50/80. **Đó là: một khi cổ phiếu dẫn dắt thị trường đã đạt đỉnh lớn, có xác suất 50% nó sẽ giảm giá tới 80% và có xác suất 80% cổ phiếu này sẽ sụt giảm 50%.**

Hãy nghĩ về những xác suất này một chút. Sau khi một cổ phiếu tăng giá mạnh, nó gần như chắc chắn sẽ giảm giá 50% sau khi đỉnh cao mọi thời đại xuất hiện. Có xác suất tương đương với việc tung đồng xu, mức sụt giảm này sẽ lên đến 80%. Một khi những cổ phiếu dẫn dắt thị trường đạt đỉnh, chúng có thể giảm trung bình khoảng 70%! (lưu ý, tôi không nói về thời điểm để đạt tới mức giảm này). Câu chuyện này nhắc bạn phải chú ý về khoản lỗ nhỏ đầu tiên xuất hiện trong radar quan sát của bạn.

Mỗi đợt giảm giá lớn đều bắt đầu từ những lần điều chỉnh nhỏ. Nếu bạn có đủ kỷ luật tuân theo những quy tắc giao dịch tốt, bạn sẽ giới hạn được khoản lỗ khi chúng vẫn còn nhỏ và không phải phung phí tiền bạc vào những sai lầm. Nhưng nếu bạn cố gắng biện hộ bằng tất cả mọi lý do để lờ đi lệnh cắt lỗ hoặc không sử dụng lệnh dừng lỗ đã đặt ra lúc đầu, thiệt hại sẽ ngày càng lớn hơn khi cố gắng nắm giữ cổ phiếu thua lỗ. Và nếu bạn "bình quân giá xuống" với suy nghĩ rằng, **cổ phiếu này giảm đến mức nào đó sẽ phải tăng trở lại**, thì những khoản lỗ không thể kiểm soát sẽ làm bạn trở nên hoang mang và cuối cùng thiêu rụi tài khoản giao dịch.

Nắm giữ một cổ phiếu đang sụt giảm nhanh hoặc thậm chí mua nhiều hơn khi cổ phiếu càng giảm có thể giúp bạn kiếm được tiền trong một, hai hoặc vài lần nếu như gặp may mắn. Nhưng chỉ cần một lần thôi, cổ phiếu bạn mua rơi tuột dốc như hình 5-1, bạn không chỉ lỗ ở vị thế đầu tiên mà còn lỗ ở tất cả các vị thế ở những lần mua sau đó. Lúc này, bạn đang lãi kép sai lầm bằng cách tự thuyết phục chính mình: *"đây có thể là đáy"*, vì thế bạn mua vào nhiều hơn! Một vài nhà đầu tư quá bảo thủ để chấp nhận sai lầm nên họ liên tục tăng gấp đôi vị thế ở những lần thua lỗ. Nhà giao dịch nghiệp dư cố gắng tỏ ra mình luôn luôn đúng, trong khi một nhà giao dịch chuyên nghiệp chấp nhận sai lầm để kiếm tiền.

Hình 5-1 Cổ phiếu Lumber Liquidators (mã LL) năm 2008-2016. Đây là một cổ phiếu dẫn dắt thị trường tuân theo quy tắc 50/80, đạt đỉnh vào cuối năm 2013 trước khi sụp đổ hơn 90%.

Những ai tăng gấp đôi vị thế ở cổ phiếu đang sụt giảm giống như một người chơi bài poker tăng đặt cược vào đôi hai[37]. Giữ cổ phiếu của một công ty chỉ đáng giá như đôi hai mà hy vọng đánh bại người khác chỉ có thể là kẻ nghiệp dư. **Người chơi chuyên nghiệp luôn chơi với xác suất, họ nhất quán và tránh né sai lầm. Hầu hết những người chơi chuyên nghiệp thường né tránh đặt cược tiền vào những lần chơi có xác suất thắng thấp**. Họ đặt cược khi khả năng thắng cược cao và bỏ qua khi ít có cơ hội. Họ không phải là Người Biết Rồi Mới Nói[38], người có thể uy hiếp người chia bài phải cho xem quân bài tiếp theo để họ biết có thể chiến thắng hay không. Các nhà giao dịch chuyên nghiệp tập trung vào sự nhất quán. Họ biết xác suất sẽ phân phối chính xác theo thời gian và nếu đặt cược vào những lần có xác suất thắng thấp, họ chắc chắn sẽ thua.

TThỉnh thoảng, bạn vẫn có thể thắng khi mua những cổ phiếu dẫn dắt bị gãy xu hướng. Nhưng thực sự, bạn đang lãi kép sai lầm chứ không phải lãi kép số tiền. Cuối cùng, hành vi này sẽ cắn bạn một cái đau đớn và bạn sẽ không có cơ hội để trở thành một ngôi sao đầu tư. Tôi có thể khẳng định điều này!

---

37 Người dịch: Đôi hai là cặp bài yếu nhất trong bài poker.

38 Người dịch: Nguyên văn là một thành ngữ Mỹ "Monday Moring Quarterbacks" ám chỉ một người đưa ra nhận xét, phê phán sau khi sự kiện đã diễn ra, theo kiểu biết rồi mới nói, thấy bói

"Bẫy Giá Rẻ""

Trong một lần đến xem căn hộ chung cư yêu thích, một số thứ đập vào mắt bạn: áo len dài tay, áo vét, một đôi giày... Chất lượng căn hộ phải nói là tuyệt vời, trông rất vừa vặn và được thiết kế bởi một kiến trúc sư nổi tiếng. Sau khi bạn nhìn vào bảng giá: "Ôi trời! nó vượt quá khả năng chi trả của tôi". Nhưng kinh nghiệm của bạn cho biết đó là một căn hộ có khả năng bán chạy, vì thế bạn chờ đợi. Một vài tuần sau, căn hộ này được quảng cáo đang có khuyến mãi lớn và bạn nhận được khoản chiết khấu giảm giá 20% cho khách hàng trung thành. Vào ngày đầu tiên mở bán, bạn thấy những thứ mình thích nay được chiết khấu tới 30%, 40% hoặc thậm chí là 50%. Bạn cảm thấy mình là một người mua may mắn vì đã mua với giá rẻ.

Tuy nhiên, những gì trông có vẻ đúng trên thị trường mua bán căn hộ chung cư *không thể áp dụng* được trên thị trường cổ phiếu. **Khi bạn đầu tư vào cổ phiếu, nếu một cái gì đó bất ngờ trở nên "rẻ hơn" đó không phải là một món hời. Nó có thể là một cái bẫy nếu như bạn mua đơn thuần chỉ vì cho rằng nó rẻ.** Một cổ phiếu "rẻ" vẫn có thể giảm giá vì những thông tin tốt. Nếu bạn mua cổ phiếu này và tin rằng mình đã có món hời lớn (vì bạn rất yêu mến công ty này và những phóng sự về nó), bạn chắc chắn đối diện với khoản lỗ lớn nếu cổ phiếu tiếp tục giảm giá. **Khi bạn mua một cổ phiếu vì nghĩ rằng nó rẻ, rất khó để bán đi nếu cổ phiếu này chuyển động chống lại bạn vì bạn thấy nó đang còn rẻ hơn nữa - chính là lý do bạn mua lúc đầu. Giá càng rẻ hơn, càng trở nên cuốn hút cho những ai nghĩ rằng "nó đã rẻ".**

Đây là một trong những vấn đề của sự nhận thức. Rất khó để kháng cự lại cám dỗ cổ phiếu "rẻ", đặc biệt là khi nó là một tên tuổi lớn hoặc đã từng là ngôi sao triển vọng trong quá khứ. Bạn nói với chính mình: "Không lý nào một công ty tốt (như General Electric, Coca-Cola, Starbucks…) lại bị phá sản." Nhưng một công ty khó bị phá sản không đồng nghĩa nó không gặp phải những đợt giảm mạnh trong giá cổ phiếu (Hình 5-2). Nó có thể giảm mạnh và đi ngang khiến cho vị thế của bạn "bị chôn chặt" trong nhiều năm và trong một số trường hợp còn kéo dài cả thập niên.

Trong hơn 33 năm giao dịch chứng khoán, tôi không thể nói cho bạn biết, tôi đã chứng kiến bao nhiêu cổ phiếu sụp đổ và không bao giờ tăng giá trở lại. Thậm chí những nhà đầu tư giá trị chuyên nghiệp đã thất bại khi cố

gắng bắt đáy. Một số nhà đầu tư giá trị nổi tiếng đã bị lỗ lớn vào năm 2008 vì mua những cổ phiếu "rẻ" đang trên đường giảm giá. Rất khó để biết được một cổ phiếu đã chạm đáy hay chưa nếu chỉ dựa trên việc định giá.

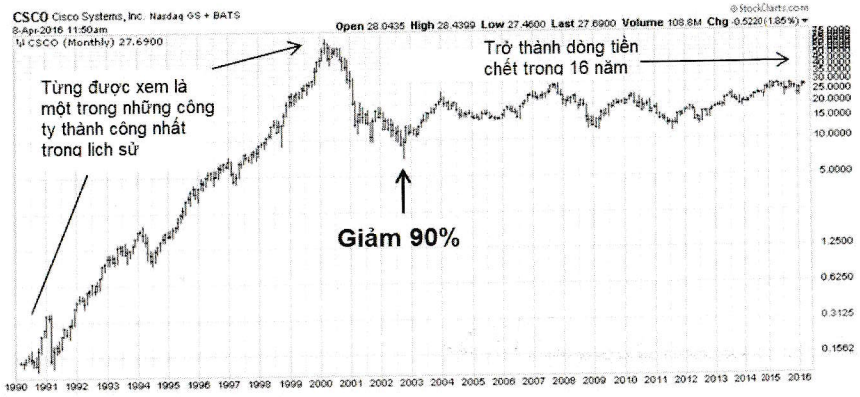

Hình 5-2 Cổ phiếu Cisco Systems (mã CSCO) năm 1990-2016. Sau khi đạt đỉnh vào năm 2000, cổ phiếu này sụt giảm 90% và từ đó đi ngang trong vòng 16 năm.

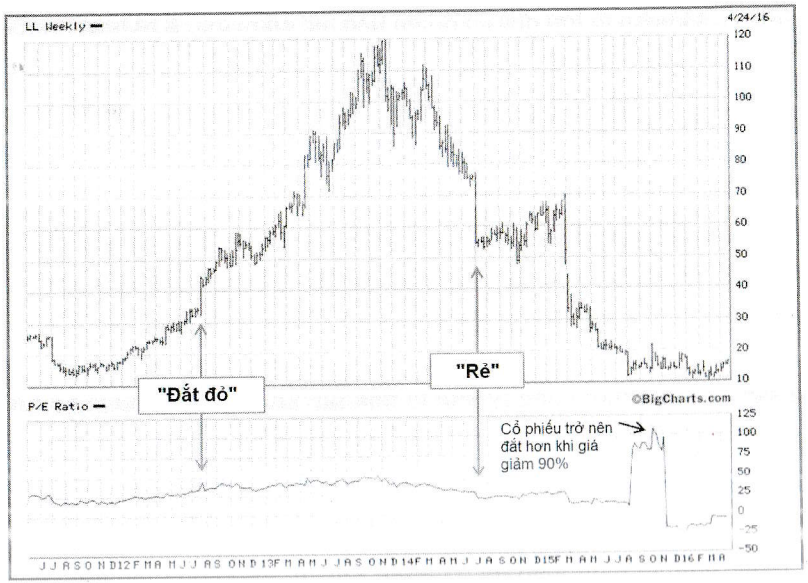

Hình 5-3 Cổ phiếu Lumber Liquidators (mã LL) năm 2011-2016. Lumber Liquidators trông có vẻ trở nên đắt đỏ khi giá tăng gấp 3 lần và có vẻ "rẻ hơn" khi

Khi cổ phiếu dẫn dắt thị trường đạt đỉnh, cổ phiếu này trông có vẻ trở nên rẻ hơn trong giai đoạn giảm giá, nhưng thực sự nó vẫn còn đắt (Hình 5-3). Lý do là cổ phiếu này đang chiết khấu tương lai. Trong hầu hết các trường hợp, cổ phiếu giảm giá trông thì có vẻ rẻ nhưng thực chất lại rất đắt, thậm chí sau khi giá đã giảm mạnh. Thông thường, chỉ số P/E tăng vọt sau khi cổ phiếu trải qua đợt giảm giá mạnh vì thu nhập âm, hoặc tệ hơn, các khoản lỗ bắt đầu xuất hiện trên bảng cân đối tài sản. Nhưng lúc này, mọi việc đã quá trễ.

Hãy Làm Quen Với Những Đợt Giảm Giá Bất Ngờ

Tôi thấy điều này đã xảy ra rất nhiều lần: một công ty được xem là vĩ đại. Công ty tham gia vào một thị trường mới, tung ra một sản phẩm mới đầy triển vọng, lợi nhuận biên vượt trội so với các đối thủ cạnh tranh. Tất cả tạo nên một câu chuyện huyền thoại về sự tăng trưởng của công ty. Khi báo cáo quý được công bố, mọi chuyện trông vẫn rất tốt vì doanh thu và lợi nhuận vượt trội so với quý trước hoặc cùng kỳ năm trước.

Nhưng ngay lập tức, cổ phiếu *giảm giá*. Thực sự, nó rớt rất nhanh. Bạn cảm thấy điều này không bình thường và thật mơ hồ. Công ty đang tăng trưởng và những số liệu tài chính rất tốt. Và thậm chí, những công ty chứng khoán hàng đầu đang đưa nó vào vị trí đầu tiên trong danh sách khuyến nghị mua.

Lúc này, bạn vội vàng cho rằng thị trường đang sai lầm, và nghĩ mình đã phát hiện một cơ hội đầu tư tuyệt vời. Bạn nói với chính mình cổ phiếu này đang rẻ hơn so với tháng trước, vì thế nên mua thêm cổ phiếu này. Tại sao lại không chứ?

Câu trả lời đến từ "thuyết minh khác (differential disclosure)", là những thông tin quan trọng bạn không hề biết nhưng các nhà đầu tư tổ chức lớn lại biết rõ (chính các nhà đầu tư tổ chức lớn là thủ phạm của những đợt giảm giá mạnh). Trong bối cảnh thiếu vắng thông tin đầy đủ, bạn không phải là người ra quyết định sáng suốt.

Thuật ngữ "Thuyết minh khác" được sử dụng trong kế toán điều tra. Về cơ bản, nó là thông tin được báo cáo trong một tài liệu, chẳng hạn như báo cáo thường niên của công ty, khác với cái được công bố với cơ quan thuế

hoặc với hồ sơ nộp lên Ủy Ban Chứng Khoán Hoa Kỳ (SEC). Không cần phải nói, ai cũng hiểu đây thực sự là lời cảnh báo khi một công ty nói với cổ đông một đằng nhưng lại nói với SEC theo một cách khác.

Ở đây, tôi áp dụng khái niệm "thuyết minh khác" trong một bối cảnh khác. Thử thảo luận về lợi nhuận của doanh nghiệp XYZ vừa mới công bố. Kết quả kinh doanh đánh bại ước tính của các chuyên gia phân tích vì công ty có lợi nhuận biên tốt, nhưng cổ phiếu này lại giảm tới 15% với khối lượng lớn nhất từ đầu năm. Khi điều này diễn ra, tôi không nên mua vào cổ phiếu này, thậm chí nó từng là một trong những cái tên hàng đầu trong danh sách mua của tôi.

Rõ ràng, có một "thuyết minh khác" đang xuất hiện, giữa điều mà công ty công bố với đại chúng và thông tin riêng dành cho các nhà đầu tư tổ chức lớn. Các nhà đầu tư tổ chức đang bán tháo cổ phiếu này. Bất kể bạn đang nghĩ gì, các định chế tài chính đang bán tháo cổ phiếu này. Tôi muốn mua cổ phiếu mà các nhà đầu tư tổ chức cũng muốn tích lũy, vì thường đó là lực đẩy tốt nhất giúp cổ phiếu tăng cao hơn.

Trong trường hợp này, chắc chắn là công ty đang gặp phải vấn đề nghiêm trọng khiến câu chuyện tăng trưởng của công ty đang bị lu mờ. Chúng ta có thể biết được điều này là gì khi mọi chuyện đã rõ như ban ngày. Nhưng quyết định giao dịch phải được thực hiện ngay bây giờ. Để giao dịch thành công, bạn không thể là Người Biết Rồi Mới Nói (Monday Morning Quaterback), người có thể chơi sau khi biết sự thật, tức bạn biết khi nào cổ phiếu sẽ đảo chiều. Bạn phải quản trị rủi ro theo thời gian thực. Vào lúc này, bạn phải tự hỏi bản thân: **Nếu công ty này là vĩ đại, câu chuyện của nó thật tuyệt vời, và báo cáo lợi nhuận cũng như doanh số quá tốt, thì lý do nào khiến cổ phiếu này giảm mạnh đến thế?**

Trên thị trường chứng khoán, không có sự thật nào mà không có người tin. Đó là lý do tại sao bạn không nên mua theo những câu chuyện huyền thoại và đừng bao giờ mua mà không có sự xác nhận kỹ thuật của giá. Đơn giản là vì không cần thiết phải làm thế vì còn có nhiều công ty khác ngoài kia đáp ứng tất cả tiêu chí đầu tư của bạn. Hãy lãi kép số tiền, đừng lãi kép sai lầm. Mục tiêu của bạn là mua khi giá ở xu hướng tăng - không phải xu hướng xuống. Thậm chí nếu chiến lược mua của bạn liên quan đến việc mua tại một mức hỗ trợ hoặc một đợt kéo ngược về đường trung bình di động,

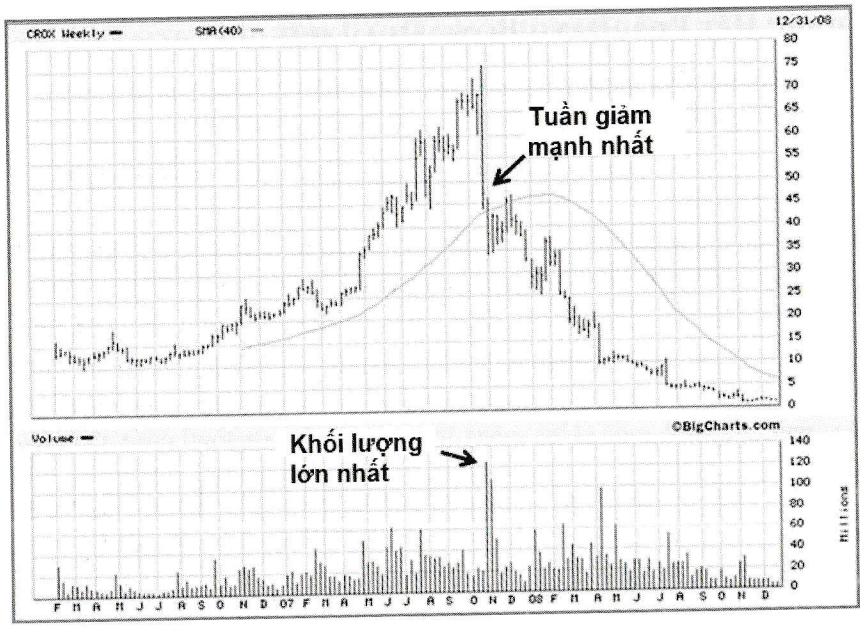

Hình 5-4 Cổ phiếu Crocs (mã CROX) năm 2008. Vào ngày 1 tháng 11 năm 2007, Crocs công bố lợi nhuận tăng 144%. Tuy nhiên, giá cổ phiếu bất ngờ giảm 36% vào ngày hôm đó với khối lượng cao nhất kể từ khi IPO. Cổ phiếu này cũng đã kết thúc tuần với mức giảm mạnh nhất (tính theo tuần) với khối lượng lớn nhất.

tốt hơn hết là hãy chờ đợi cho đến khi cổ phiếu bật tăng trở lại hơn là mua khi nó đang rơi tự do vì bạn sẽ không bao giờ biết cổ phiếu sẽ còn giảm bao xa (Hình 5-4).

Trong giao dịch cổ phiếu, các yếu tố cơ bản và những câu chuyện huyền thoại về công ty không quan trọng bằng việc các nhà đầu tư tổ chức đánh giá các số liệu này như thế nào (họ là yếu tố quan trọng nhất để đẩy giá cổ phiếu tăng vọt). **Những câu chuyện huyền thoại, báo cáo lợi nhuận và định giá không làm giá cổ phiếu thay đổi, mà chính các nhà đầu tư lớn làm chuyện đó. Nếu không có những "tay chơi lớn" sẵn sàng mua vào, cổ phiếu của các công ty hàng đầu cũng chẳng đáng giá hơn những tờ giấy.** Hãy học cách tìm kiếm sự thật bằng đôi mắt, đừng nghe bằng đôi tai. Nếu hành động giá không xác nhận những yếu tố cơ bản, hãy tránh xa nó!

Trước Hết Phải Đánh Bóng Qua Lưới

Các vĩ nhân không bao giờ phấn đấu để trở thành vĩ nhân, họ chỉ đi theo tầm nhìn và làm điều họ phải làm.

—H. D. Sharma, tác giả cuốn sách "100 vĩ nhân đương đại"

Bây giờ, chúng ta đã hiểu các nhà đầu tư lãi kép số lỗ của họ như thế nào và làm thế nào chúng ta có thể nhận ra mục tiêu thật sự của việc lãi kép số tiền? Đầu tiên và trước hết, mục tiêu đúng đắn là giữ vững kỷ luật và áp dụng nghiêm ngặt các quy tắc giao dịch vào chiến lược giao dịch của bạn. Quan trọng hơn, bạn cần phải học cách làm những điều mà tất cả các nhà đầu tư khác không làm.

Khi ở tuổi đôi mươi, tôi rất thích đọc sách và lắng nghe những bài nói chuyện kinh doanh và đàm phán. Tôi nhớ đã từng nghe Roger Dawson, người đứng đầu Viện Sức Mạnh Đàm Phàm, nói chuyện. Để tập trung vào điều quan trọng nhất trong đàm phán, ông đề nghị hãy xem nó giống như một trận đấu tennis. Người chơi trước hết phải tập trung đánh quả bóng qua lưới và giữ nó trong cuộc chơi.

Điều này đúng trong cả đàm phán và giao dịch chứng khoán. Bạn phải tập trung vào điều bạn cố gắng hoàn thành. **Kiếm tiền là kết quả của việc thực hiện đúng các kế hoạch được chuẩn bị tốt. Tập trung vào kết quả chỉ làm bạn mất tập trung vào quá trình - là công việc bạn phải làm để đạt được kết quả mong muốn**. Một cầu thủ bóng chày phải tập trung vào việc đánh trúng bóng. Việc nhìn vào bảng tỷ số sẽ làm anh ta mất tập trung vào nhiệm vụ quan trọng trước mắt.

Tôi thăng tiến từ một nhà giao dịch bình thường đến vị thế của một ngôi sao đầu tư nhờ nói rằng: *Đừng lo lắng về tiền bạc và bị ám ảnh bởi bảng tỷ số. Hãy tập trung trở thành nhà giao dịch tốt nhất có thể và giữ vững các quy tắc giao dịch.* Sau đó tiền bạc sẽ tự động theo sau bạn.

Thành Công Nhỏ Dẫn Tới Thành Công Lớn

Tôi phải hoàn thành công việc vĩ đại và cao quý, nhưng trách nhiệm đầu tiên của tôi là phải hoàn thành những công việc nhỏ như thể chúng cũng vĩ đại và cao quý.

—Helen Keller[39]

Thành công lớn trong cuộc sống là kết quả của chuỗi thành công nhỏ được kết nối với nhau theo thời gian. Giao dịch chứng khoán cũng không nằm ngoài quy luật đó. Đó không phải là công việc kinh doanh chỉ diễn ra một lần. Bạn không phải đưa ra quyết định được ăn cả, ngã về không. Bạn phải thăng tiến từng bước một. Tôi hiếm khi, thậm chí là chưa bao giờ, nhảy vào thị trường với tư tưởng làm giàu một cách nhanh chóng. Tôi thường bắt đầu với "những lần mua thử nghiệm", bắt đầu với vị thế tương đối nhỏ. Nếu mọi việc diễn ra đúng như dự báo, tôi bắt đầu bổ sung thêm vị thế hoặc mua thêm những cổ phiếu khác, và nếu đã thành công ở một số giao dịch, tôi sẽ mở rộng thêm danh mục đầu tư và trở nên năng động hơn. Đây là cách giữ cho bản thân tránh khỏi những rắc rối và kiếm được số tiền lớn khi đúng.

Khi bắt đầu tham gia thị trường từ vị thế hoàn toàn tiền mặt, bạn không nên gia tăng quy mô vị thế giao dịch và gánh chịu rủi ro quá lớn cho đến khi bắt đầu có những khoản lãi nhỏ. Tôi có một triết lý đơn giản trong việc bổ sung thêm vị thế: **Nếu tôi không kiếm được đồng lãi nào khi đã đầu tư 25% hoặc 50% số tiền, thì tại sao tôi lại tăng quy mô vốn đầu tư lên 75% hoặc thậm chí toàn bộ 100% số vốn hoặc sử dụng cả margin?** Bạn nên làm ngược lại mới đúng: tôi phải cắt giảm số tiền đầu tư nếu mọi thứ không hoạt động đúng như kế hoạch, hoặc tôi chỉ nên duy trì quy mô đầu tư như hiện tại.

Bằng cách tuân theo những quy tắc giao dịch đúng đắn và giảm mạnh quy mô đầu tư khi mọi thứ đang không hoạt động tốt, bạn nên giao dịch ở quy mô nhỏ nhất khi bạn có thành tích giao dịch tồi tệ nhất. Đó chính là kiểm soát rủi ro! Việc tăng thêm quy mô đầu tư khi mọi thứ không hoạt động tốt sẽ khiến bạn dễ gặp phải thảm họa.

---

[39] Người dịch: Helen Adams Keller là nữ văn sĩ, nhà hoạt động xã hội, diễn giả người Mỹ. Bà là người khiếm thị, khiếm thính đầu tiên giành học vị Cử nhân Nghệ thuật. Bà được tạp chí Time

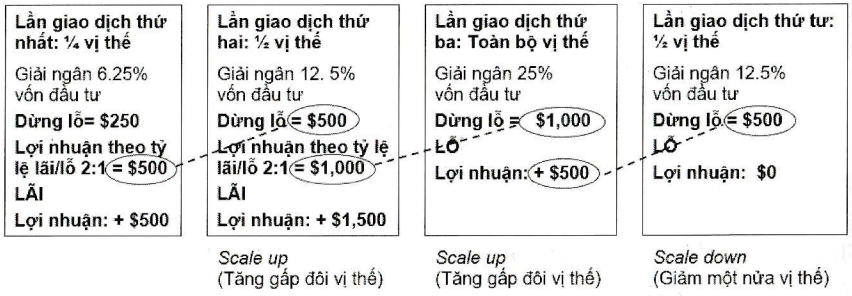

Hình 5-5 Một ví dụ điển hình cho thấy tôi tăng quy mô đầu tư từ nhỏ đến lớn như thế nào và sử dụng lợi nhuận để tài trợ cho phần rủi ro tăng thêm.

Kỷ luật không chỉ là phòng thủ. Bằng cách tuân theo quy tắc này, bạn sẽ từng bước tăng quy mô đầu tư khi hoạt động giao dịch tiến triển tốt, là khi bạn đang giao dịch với phong độ tốt nhất. Vào lúc này, bạn sẽ giao dịch với quy mô đầu tư lớn hơn. Đó là cách giúp bạn có được thành tích giao dịch siêu hạng. Thay vì lãi kép thua lỗ, bạn đang lãi kép số tiền, nhưng chỉ khi bạn tuân thủ nghiêm ngặt quy tắc giao dịch.

Lời kết: thực sự không có lý do hợp lý nào để bạn tăng quy mô giao dịch nếu như các giao dịch hiện tại đang bị lỗ. Trái lại, khi mọi thứ đang hoạt động tốt, hãy sử dụng lợi nhuận kiếm được để tài trợ cho các rủi ro và tạo dựng thành công.

Sau đây là ví dụ: tôi luôn bắt đầu bằng cách chia vị thế ra làm bốn phần (Hình 5-5). Ngay sau mỗi giao dịch chiến thắng, tôi tăng gấp đôi quy mô vị thế cho đến khi đạt được toàn bộ vị thế mong muốn. Tôi mở rộng quy mô vốn đầu tư khi chiến thắng và giảm quy mô vốn đầu tư khi thua lỗ.

Nếu giữ tỷ lệ lợi nhuận/rủi ro ở mức 2:1, tôi có thể sai hoặc đúng mà không gặp phải bất cứ vấn đề gì. Nếu tôi có thể tăng quy mô vị thế đầu tư trong ba giao dịch chiến thắng liên tiếp là ¼; ½ và toàn bộ vị thế, điều này sẽ giúp tôi có cơ hội tài trợ cho ba vị thế đầy đủ và một vị thế một nửa (Hình 5-6).

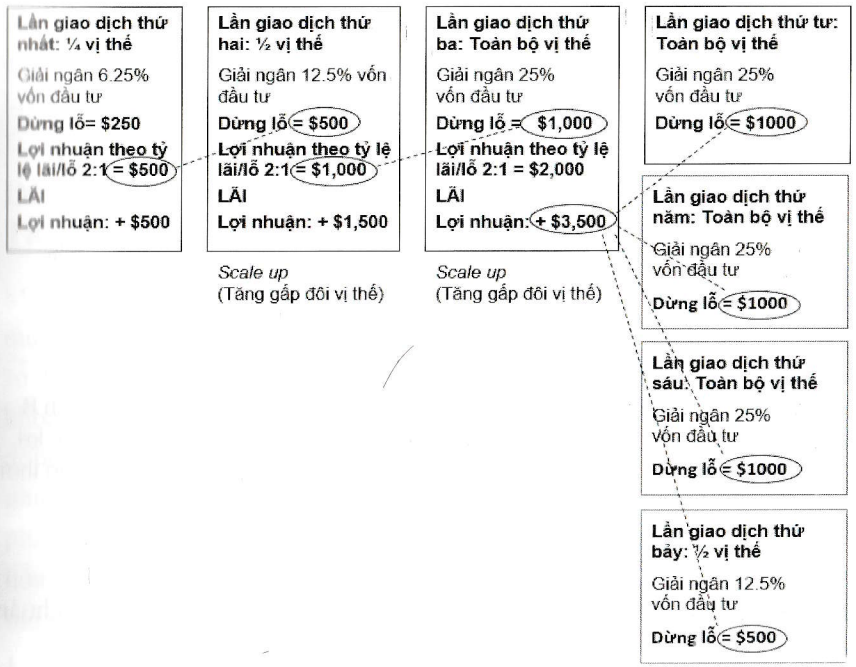

Hình 5-6 Bằng cách tăng quy mô vị thế đầu tư ngay sau khi có lãi, những giao dịch thắng có thể tài trợ rủi ro cho những giao dịch lớn hơn.

Đừng Bao Giờ Nằm Kèo Dưới (Lay Odd)[40]

Khi chơi poker, bạn luôn quan sát được có bao nhiêu tiền được tố vào gà (pot) so với số tiền bạn định đặt cược khi chưa có ai đặt cược (bet) hoặc đồng ý theo cược (call)[41]. Những người chơi bài poker giỏi luôn đặt cược vào những lần chơi có tiềm năng lợi nhuận lớn hơn nhiều so với rủi ro thua lỗ. Liệu bạn có nên chấp nhận rủi ro 150 đôla để có khả năng thắng 50 đôla? Đó không phải là cách thông minh. Bạn nên đặt cược rủi ro 150 đôla nếu như có khả năng thắng 550 đôla. Nếu xác suất chiến thắng là 50/50, thì bạn

[40] Người dịch: Lay odd (Tạm dịch là kèo dưới) là đặt cược với khả năng thắng thấp hơn so với đối thủ. Lay odd ngược lại với Get Odd (tạm dịch là kèo trên), tức đặt cược có khả năng thắng cao so với đối thủ). Trong cá độ bóng đá, odd gọi là kèo. Ví dụ có trận đấu giữa hai đội bóng U20 Pháp và U20 Việt Nam. U20 Pháp được đánh giá có đẳng cấp cao hơn và có khả năng thắng cao hơn. Bạn được gọi là Get Odd khi đặt cược U20 Pháp thắng và Lay Odd khi cược U20 Việt Nam thắng.

[41] Người dịch: Call là đồng ý bỏ ra số tiền/chip bằng với số người chơi trước đã đặt để theo [illegible] Bet là khi người chơi đặt cược nếu như trước đó chưa có ai đặt cược

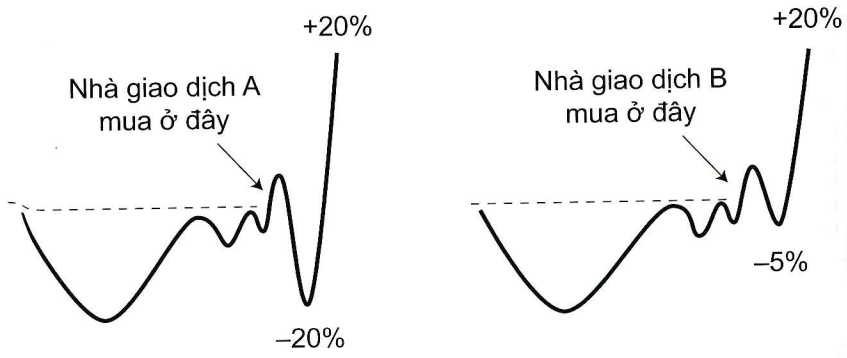

Hình 5-7 Nhà giao dịch A chấp nhận cổ phiếu giảm 20% và chốt lợi nhuận tại mức lãi 20%, tương ứng tỷ lệ lợi nhuận/rủi ro là 1:1. Ngược lại, nhà giao dịch B có tỷ lệ 4:1 với số tiền của mình, bằng cách chấp nhận rủi ro 5% để có được lợi nhuận 20%. Bạn nghĩ nhà giao dịch nào sẽ trở thành người chiến thắng theo thời gian?

cần những kèo có tỷ lệ thắng 2:1 mới nên đặt cược. Giao dịch chứng khoán cũng tương tự.

Giả sử giao dịch của bạn có tỷ lệ thành công là 50/50, việc chấp nhận rủi ro 20% để có được khoản lãi 20% chỉ khiến bạn thua lỗ theo thời gian. Nếu may mắn, bạn hòa vốn nhưng lỗ chi phí giao dịch. Chìa khóa là phải nằm kèo trên (get odd) và đừng bao giờ nằm kèo dưới (lay odd). Hãy giữ rủi ro theo một tỷ lệ nhất định so với lợi nhuận sẽ giúp bạn được hưởng "lợi thế" hay kỳ vọng dương của hệ thống giao dịch (Hình 5-7).

Phong Độ Là Nhất Thời, Đẳng Cấp Là Mãi Mãi

Trong cuốn sách đầu tay, tôi kể về câu chuyện ghi được 259 điểm trong năm đầu tiên chơi ở giải bowling (bóng gỗ) vào buổi tối thứ 4. Suy nghĩ của tôi khi ấy là bất cứ ai cũng có thể đạt được phong độ cao bất ngờ như tôi đã làm tối hôm đó. Tuy nhiên, tôi không bao giờ đạt được mức điểm này lần nào nữa. Tính nhất quán là sự khác biệt giữa một nhà giao dịch chuyên nghiệp và một nhà giao dịch nghiệp dư. Bạn cũng có thể có những cú ném bóng rồ ghi 3 điểm, nhưng Michael Jordan làm điều này một cách liên tục và ổn định, ngay cả khi chịu áp lực lớn. Mục tiêu trong hoạt động giao dịch là thực thi một chiến lược giao dịch mà bạn có thể thực hiện nhất quán. Biết trước

vào đó, chính là kết quả tổng hợp của tất cả các quyết định đúng đắn và giao dịch nhất quán theo thời gian. Áp dụng nhất quán giúp bạn hình thành kỷ luật để tạo nên đẳng cấp lâu dài và có khả năng lặp lại theo thời gian.

Đừng Bao Giờ Để Một Khoản Lãi Lớn Trở Thành Khoản Lỗ

Một khi cổ phiếu tăng giá mạnh và tạo ra một khoản lãi khá lớn so với giá mua, bạn nên thiết lập trạng thái bảo vệ lợi nhuận. Ít nhất, bạn phải bảo vệ số vốn của mình. Quy tắc là đừng bao giờ để một khoản lãi lớn biến thành khoản lỗ. Giả sử tôi mua một cổ phiếu tại mức 50 đôla và giá tăng đến 65 đôla; tôi sẽ di chuyển lệnh cắt lỗ lên ít nhất tại mức giá 50 đôla. Nếu cổ phiếu tiếp tục tăng giá, tôi sẽ bắt đầu tìm kiếm cơ hội để bán tất cả hoặc một phần vị thế khi giá đang tăng để chốt lợi nhuận. Nếu bị đóng lệnh tại điểm hòa vốn, tôi vẫn còn nguyên phần vốn, không lãi cũng không lỗ. Sau đây là thứ tự ưu tiên tầm quan trọng của tôi:

1. Đầu tiên, hãy bảo vệ bản thân tránh khỏi khoản lỗ lớn bằng lệnh dừng lỗ.
2. Bảo vệ nguồn vốn đầu tư một khi giá cổ phiếu tăng.
3. Bảo vệ lợi nhuận một khi có được khoản lãi lớn.

Tôi có một vài quy tắc hướng dẫn chung: bất cứ cổ phiếu nào tăng giá gấp vài lần so với mức dừng lỗ ban đầu và trên mức lãi trung bình của tôi, tôi không bao giờ cho phép biến thành lỗ. Khi giá cổ phiếu đang nắm giữ tăng gấp 3 lần rủi ro ban đầu, tôi luôn phải nâng lệnh cắt lỗ lên, đặc biệt nếu mức lãi này lớn hơn mức lãi trung bình của tôi. Nếu cổ phiếu này tăng giá gấp 2 lần rủi ro ban đầu, tôi luôn di chuyển lệnh dừng lỗ lên ít nhất bằng điểm hòa vốn. Trong một số trường hợp, tôi đặt lệnh dừng lỗ sao cho mức lãi bằng mức lãi bằng với mức lãi trung bình của tôi. Điều này giúp tôi không bị thua lỗ, bảo vệ lợi nhuận và sự tự tin.

Bạn sẽ không vui khi hòa vốn tại một giao dịch từng có lãi, nhưng điều này còn tốt hơn nhiều so với khi để cho một khoản lãi lớn biến thành lỗ. Một trong những bài học đau đớn nhất là chứng kiến cổ phiếu bạn sở hữu tăng vọt nhưng sau đó rớt không phanh, lấy sạch các khoản lãi và thậm chí biến thành thua lỗ. Nên nhớ, mục tiêu của bạn là tạo ra một khoản lãi lớn, không

cho những biến động bình thường của cổ phiếu, nhưng phải nâng lệnh dừng lỗ lên và bảo vệ nguồn vốn một khi có được khoản lãi khá lớn.

Để đạt được lợi nhuận bền vững, bạn phải bảo vệ lãi và nguồn vốn. Tôi không thấy sự khác biệt giữa hai vấn đề này. Một khi kiếm được một khoản lãi, tiền thuộc về tôi. Lợi nhuận ngày hôm qua sẽ trở thành nguồn vốn ngày hôm nay.

Các nhà giao dịch nghiệp dư xem khoản lãi giống như tiền của thị trường thay vì tiền của họ. Vì thế, đến một lúc nào đó, thị trường sẽ lấy lại số tiền đó. Tôi tránh gặp phải điều này bằng cách bảo vệ điểm hòa vốn và lợi nhuận khi cổ phiếu tăng giá tạo ra một khoản lãi lớn. Đôi lúc tôi chốt một phần lợi nhuận và giữ lại một số cổ phiếu để tìm kiếm khoản lãi lớn hơn. Tôi cho phép vị thế của mình có đủ không gian chịu đựng được các lần điều chỉnh tự nhiên, nhưng không bao giờ nắm giữ một cổ phiếu đã không hoạt động đúng như kỳ vọng. Nhưng, như đã nói, tôi chắc chắn không để cho một khoản lãi lớn biến thành lỗ (xem hình 5-8), và tôi không bao giờ mua cổ phiếu đã từng xóa sạch toàn bộ khoản lãi lớn.

Hình 5-8 Cổ phiếu Immunogen (mã IMGN) năm 2015. Cổ phiếu đã lấy lại toàn bộ 30% lợi nhuận. Trong tình huống này, bạn đã sai lầm khi không bán và chốt lợi

Đừng Sử Dụng Chiến Lược Phản Công Nhanh (Avoid The Audible)

Một sân bóng đá dài khoảng 40 yard (khoảng 36.6 mét). Khi hàng hậu vệ đang cố gắng giữ vị trí trước áp lực tấn công của đối phương, hàng tiền vệ phải chuyển sang phòng thủ. Bất ngờ, người tiền vệ muốn thay đổi lối chơi và chuyển sang tấn công. Trước khi thay đổi, anh ấy sẽ la hét phát tín hiệu cho hàng hậu vệ. Một thế trận mới bắt đầu xuất hiện. Quả bóng được chuyền lên phía trước, hàng hậu vệ di chuyển, và đội bóng cố gắng chiếm nửa sân còn lại.

Đối với một tiền vệ giỏi và có kinh nghiệm, việc thay đổi lối chơi ở những phút cuối cùng của trận đấu được gọi là "phản công nhanh (calling an audible)", có thể hoạt động tốt trong bóng đá. Nhưng trong giao dịch chứng khoán, điều này không giúp bạn đạt được điều mong muốn, đặc biệt nếu bạn là người mới bắt đầu. Thậm chí một nhà giao dịch chuyên nghiệp cũng nên tuân thủ nghiêm ngặt kế hoạch, và hạn chế thực hiện những tình huống ngoại lệ.

Phản công nhanh trong giao dịch chứng khoán, hiếm khi được xem là một chiến lược tốt để phản ứng lại một biến chuyển bất ngờ trên thị trường. Phản công nhanh đồng nghĩa một nhà giao dịch sẽ thực hiện quyết định tức thời. Tuy nhiên, khi tiền bạc, cái tôi và cảm xúc hòa quyện với nhau, hiếm khi đó là một hành động hợp lý. Hãy tự hỏi bản thân bao nhiêu lần bạn đưa ra những quyết định tức thời mà đem lại kết quả tốt?

Mặc dù được xem là đã giao dịch chuyên nghiệp trong hơn 33 năm, tôi hiếm khi chệch hướng khỏi những nguyên tắc giao dịch nền tảng. Tôi luôn nghiên cứu kỹ các cổ phiếu trước khi giao dịch. Tôi tìm kiếm các cổ phiếu đáp ứng tiêu chí giao dịch của mình. Tôi xác định rõ điểm vào lệnh. Tôi biết nên phải thoát ra ở đâu khi gặp phải sai lầm và tôi biết nên thấy cổ phiếu diễn biến ra sao để tiếp tục nắm giữ. Tất cả đều có trong kế hoạch và bạn chỉ cần sẵn sàng thực hiện. Đó là lý do tại sao tôi liên tục thành công trong nhiều năm.

Mức độ chuẩn bị không nên so sánh với phản xạ để mua một số cổ phiếu, giống như tôi từng nghe được từ bài phỏng vấn với một CEO trên CNBC khi xuất hiện thông tin mới bất ngờ. Khi mua cổ phiếu, tôi không muốn bị ảnh hưởng bởi cảm xúc, hoặc không cảm thấy áp lực phải làm một điều gì

đó thật nhanh hoặc không suy nghĩ cẩn trọng. Khi tiền của tôi gặp nguy hiểm, tôi cũng phải có sự chuẩn bị đầy đủ giống như khi gia nhập thị trường. **Tôi hiểu rằng, chiến lược "phản công nhanh" và đưa ra những quyết định tức thời thường dẫn đến nhiều rắc rối, đơn giản vì tôi không có nghiên cứu đầy đủ. Vì thế, tốt nhất là tôi không nên làm gì cả.**

Khi công ty bất ngờ công bố một thông tin tốt "bất ngờ", bạn không bao giờ biết được thị trường sẽ phản ứng như thế nào. Có thể thông tin này đã phản ánh vào trong giá. Hoặc có thể thị trường đang kỳ vọng một điều gì khác. Khi những thông tin mới xuất hiện, độ biến động tăng, những dao động mạnh có thể khiến bạn vào và ra thị trường liên tục (người dịch: độ biến động tăng làm nhiễu tín hiệu của hệ thống giao dịch). Giao dịch quá mức khiến bạn trở nên cảm xúc và ảnh hưởng xấu đến thành tích giao dịch.

Hãy tập trung vào việc thực thi kế hoạch giao dịch của bạn. Nếu bạn bắt đầu chỉnh sửa nó vào giữa ngày giao dịch, bạn có thể đang tự biện hộ để chệnh hướng khỏi kế hoạch ban đầu. Điều này có thể làm nảy sinh rắc rối. Khi thoát khỏi vị thế, đầu óc sẽ trở nên sáng suốt và cảm xúc của bạn được ổn định trở lại. Lúc này, bạn có thể phân tích đầy đủ về điều gì đã xảy ra. Dựa trên những quan điểm này, bạn có thể thay đổi kế hoạch giao dịch hiện tại và đưa ra một kế hoạch mới nếu cần thiết. Khi được yêu cầu phản ứng nhanh, tốt nhất là nên tránh thực hiện bất kỳ điều gì.

Có Nên Nắm Giữ Vị Thế Vào Thời Điểm Công Bố Báo Cáo Kết Quả Kinh Doanh?

Một trong những lợi ích của giao dịch trong ngày là bạn cảm thấy được thoải mái vào cuối mỗi ngày và không phải chấp nhận rủi ro qua đêm. Khi trở thành nhà giao dịch theo dao động (swing trader), nắm giữ vị thế lâu hơn đôi chút so với các chuyển động giá trong ngày, bạn chấp nhận rủi ro xuất hiện thông tin mới trong khoảng thời gian khi thị trường đóng cửa đến khi mở cửa trở lại vào ngày hôm sau. Khi báo cáo lợi nhuận chuẩn bị công bố, bạn sẽ đối diện với rủi ro xuất hiện khoảng trống giá. Một báo cáo tốt có thể đẩy giá cổ phiếu tăng vọt, nhưng một báo cáo xấu có thể khiến cho cổ phiếu đổ vỡ và giảm sâu dưới mức dừng lỗ, trước khi bạn có cơ hội phản ứng. Tại sao các công ty được cho phép báo cáo lợi nhuận sau khi thị trường đóng cửa, chứ không phải khi thị trường mở cửa, vượt ngoài khả năng giải thích

của tôi. Nhưng đây là những quy định hiện tại.

Nguyên tắc chung của tôi là không bao giờ nắm giữ vị thế lớn trong lúc chuẩn bị có các công bố báo cáo quan trọng, trừ khi tôi đã có một tấm đệm lợi nhuận đáng kể. Nếu tôi lãi 10% đối với một cổ phiếu, tôi có thể yên tâm nắm giữ vị thế trong ngày công bố báo cáo kết quả kinh doanh. Tuy nhiên, nếu tôi không có lợi nhuận, hoặc thậm chí tồi tệ hơn là đang lỗ, tôi thường bán cổ phiếu hoặc cắt giảm quy mô vị thế để phòng vệ trước khả năng xuất hiện các khoảng trống giảm giá từ 10% - 15%. **Bất kể bạn hiểu rõ công ty như thế nào, nắm giữ vị thế vào thời điểm công bố báo cáo kết quả kinh doanh giống như chơi trò xúc xắc.** Tôi đã thấy các cổ phiếu đánh bại các dự báo lợi nhuận một cách thuyết phục nhưng giá cổ phiếu vẫn giảm mạnh khi mở cửa. Lời kết: khi bạn nắm giữ cổ phiếu vào thời điểm công bố báo cáo tài chính, may mắn là yếu tố quan trọng nhất. Nếu bạn có một khoản lợi nhuận lớn đối với cổ phiếu đó, ít nhất là bạn đã có một tấm đệm vốn và làm giảm bớt rủi ro. Bạn nên giữ một tỷ trọng đầu tư hợp lý và đừng bao giờ chấp nhận rủi ro lớn vào thời điểm công bố các báo cáo quan trọng.

Tư Duy Độc Lập

Triết gia (nhà văn vĩ đại người Mỹ) Henry David Thoreau chắc chắn không nói về giao dịch chứng khoán khi viết cuốn sách cổ điển *Walden (Một Mình Sống Trong Rừng*[42]*)*. Tuy nhiên, vì sự thông thái của Thoreau là bao quát, chúng ta có thể nhìn thấy ứng dụng trực tiếp từ đoạn trích dẫn nổi tiếng sau đối với đầu tư chứng khoán: *"Nếu một người không theo nhịp bước với người đồng hành của mình, có lẽ đó là vì tai anh ta nghe một tay trống khác. Hãy để y bước theo điệu nhạc mà y nghe, dù nhịp điệu có xa lạ đến đâu."*

---

[42] Người dịch: Walden xuất bản lần đầu năm 1854. Các nhà phê bình coi "Walden" như tác phẩm kinh điển của văn học Mỹ, khám phá sự giản đơn, hài hoà và vẻ đẹp của thiên nhiên cũng như những chuẩn mực cho văn hóa xã hội. Walden nhấn mạnh tầm quan trọng của lối sống giản đơn, tự chủ, trầm tư, gần gũi thiên nhiên, vượt lên trên "sinh tồn tuyệt vọng" này, vốn là số mệnh của đa số người. Trong chương "Trại Baker" Thoreau kể một buổi chiều lang thang trong rừng, ông gặp mưa giông và phải vào trú nhờ căn nhà tồi tàm nhếch nhác của John Field, một tá điền Ai Len không xu dính túi nhưng cần cù lao động. Thoreau thuyết phục Field hãy sống đơn giản nhưng độc lập bằng cách cao ráo để thoát khỏi cả chủ đất lẫn chủ nợ, nhưng anh chàng người Ai Len này từ chối vì không sao dứt bỏ được những khát vọng xa hoa và tiếng gọi của "giấc mơ Mỹ."

Nói cách khác, "Hãy tư duy độc lập."[43]

Thường các nhà giao dịch bị chệch hướng khỏi chiến lược đầu tư của mình và đưa ra những quyết định sai lầm vì họ bị đánh bại bởi những lực tác động bên ngoài. Thị trường tài chính chứa đầy những lời kêu gọi tuyên truyền[44] và xạ thủ. Xem tivi, đọc các bình luận giao dịch, tìm kiếm internet, và các thư tư vấn thị trường sẽ làm bạn bị đắm chìm trong những "thông tin" mà mọi người nói.

Bất kể các nhà quản lý quỹ đang làm gì, hoặc bạn bè của bạn giao dịch ra sao, hết thảy đều không thích hợp với bạn. Bạn của bạn có thể làm những điều vĩ đại, kiếm nhiều tiền trong khi bạn vẫn còn đang chờ đợi một cổ phiếu thiết lập tín hiệu giao dịch (setup) theo kế hoạch của mình. Điều này không đồng nghĩa bạn được phép suy đoán phương pháp giao dịch của mình và làm điều gì đó quá sớm vì đang cảm thấy mất kiên nhẫn. Vấn đề không phải là xem mọi người đang làm gì trên thị trường, mà hãy quan sát cổ phiếu bạn đang giao dịch và đừng giao dịch với bất cứ điều gì bạn không hề biết.

Có rất nhiều sự cuốn hút bên ngoài làm sao nhãng suy nghĩ của bạn khi giao dịch. Công việc của bạn là phải giữ suy nghĩ được thông suốt và tập trung vào những vấn đề nằm trong tầm hiểu biết. Dấu hiệu của một nhà giao dịch chuyên nghiệp là chỉ hoạt động trong tầm hiểu biết của mình và lờ đi những thứ khác.

Để giao dịch thành công, bạn phải học cách tự ra quyết định. Bạn cần phải đóng mình trước những cuốn hút bên ngoài làm sao nhãng suy nghĩ của bạn trên thị trường tài chính, ví dụ như nói chuyện với những người được gọi là chuyên gia hoặc chiến lược gia, những người dành nhiều thời gian "để thảo luận" về thị trường hơn là tập trung vào hoạt động giao dịch. Để tạo ra khả năng miễn dịch tốt nhất trước những yếu tố tác động bên ngoài, bạn phải có các chiến lược và quy tắc giao dịch cho riêng mình, từ đó bạn sẽ không nóng vội tuân theo các bí quyết giao dịch hoặc bình luận của người khác về một cổ phiếu cụ thể (xem hình 5-9). Bạn có chắc rằng, một người nào đó đã từng khuyến nghị bạn mua vào sẽ nói cho bạn biết khi nào để bán?

43 Người dịch: Nguyên văn tác giả sử dụng một thành ngữ của người Mỹ là "March to your drummer". Nghĩa đen là "Hãy bước theo tiếng trống của bạn". Nghĩa bóng của thành ngữ này là khuyên bạn nên tư duy một cách độc lập.

44 Người dịch: hàng ngày, chúng ta luôn nghe thấy rất nhiều lời kêu gọi mua "hãy mua cổ

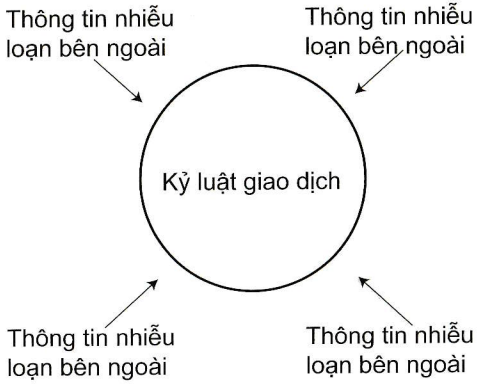

Hình 5-9 Chiến đấu chống lại những lực bên ngoài đang thử thách tính kỷ luật của bạn thậm chí còn quan trọng hơn cả chiến lược của bạn. Không có kỷ luật, bạn sẽ không có chiến lược, và chỉ dựa vào hy vọng và may mắn.

Tư duy độc lập có nghĩa là cô lập bản thân tránh khỏi những tiếng nói bên ngoài làm bạn đánh mất kỷ luật giao dịch. Theo cách nói của tiến sĩ Wane Dyer, "hãy độc lập với ý kiến tốt của người khác." Nếu bạn không tuân thủ kỷ luật, bạn sẽ sớm nhận ra mình đã bị chệch hướng khỏi chiến lược giao dịch và trở nên lạc lối.

Một trong những kẻ gây phân tâm lớn nhất chính là bản thân thị trường. Bạn có thể khiến mình trở nên điên cuồng khi quan sát diễn biến chỉ số Dow Jones, S&P 500, Nasdaq 100, và tất cả các chỉ số khác. Khi các chỉ số có màu xanh và các mũi tên đang chỉ lên không đồng nghĩa cổ phiếu bạn đang giao dịch cũng ở vị thế mua, dựa trên những quy tắc và chiến lược giao dịch của bạn.

Có những tuần và thậm chí là hàng tháng trời khi chỉ số Dow Jones tăng điểm nhưng tôi không làm gì cả, vì các cổ phiếu trong danh mục quan sát vẫn chưa thiết lập tín hiệu giao dịch theo chiến lược giao dịch được tôi xây dựng. Những lúc khác, trong khi chỉ số Dow đang đi ngang hoặc thậm chí giảm, tôi lại kiếm được những khoản lãi lớn. Việc chỉ số Dow Jones tăng hay giảm chỉ là những tạp âm mà thôi. Đó chắc chắn không phải là "tiếng trống" của tôi"

Đừng "Buộc Phải" Giao Dịch

Bạn đã quan sát danh sách cổ phiếu theo dõi bao gồm những ứng viên tiềm năng nhất cho những giao dịch tiếp theo. Giả sử có một hoặc hai cổ phiếu có vẻ chuẩn bị thiết lập tín hiệu giao dịch theo tiêu chí của bạn. Chúng gần như đúng nhưng chưa hoàn toàn đúng. Liệu bạn có nên nhảy vào giao dịch vì thấy mình mất kiên nhẫn và cổ phiếu đang "gần đúng" để hành động? Tuyệt đối không! Một trong những nguyên tắc lớn của tôi là *đừng bao giờ buộc phải giao dịch*.

Thay vào đó, hãy để thị trường hướng dẫn bạn hành động. Hãy kiên trì chờ đợi cho đến khi cổ phiếu đáp ứng tiêu chí giao dịch của bạn. Bạn cần kiên nhẫn để xác nhận xem, liệu cổ phiếu này có thực sự đạt tới điểm mua do bạn xác định trước hay không và có diễn ra theo đúng đề nghị nên phải xảy ra từ chiến lược giao dịch của bạn hay không. Nhiều lần, tôi nhìn thấy một cổ phiếu sắp chạm vào điểm mua nhưng sau đó đảo chiều. Nếu tôi nhận ra mình đã giao dịch sớm, tôi phải cắt lỗ ngay lập tức với một khoản lỗ không cần thiết. Tất cả là vì tôi không chịu chờ đợi.

Nếu bạn cảm thấy khó khăn để đứng ngoài thị trường và chờ đợi các thiết lập tín hiệu giao dịch, thì nên nhớ đừng hành động. Nó là tiền bạc. Thông thường, bạn phải làm một điều gì đó để tự chệch hướng ra khỏi kế hoạch giao dịch của mình. Bạn tự nói với chính mình, *tôi chỉ thực hiện một vị thế nhỏ*. Đây là hành động tự lừa dối dẫn tới những thói quen rất xấu: *"phá vỡ quy tắc"* thay vì tuân thủ nghiêm ngặt các chiến lược.

Sức Mạnh Của Sự Chờ Đợi

Giống như loài báo đốm kiên nhẫn ngồi trong bụi rậm để chờ đợi một thời cơ thích hợp chộp lấy con mồi, bạn phải xây dựng kỹ năng mà tôi gọi là sức mạnh của sự chờ đợi (sit–out power). Đây là một dấu hiệu khác cho thấy bạn trở thành một nhà giao dịch chuyên nghiệp - khả năng kiên nhẫn chờ đợi thời cơ thích hợp trước khi tham gia giao dịch. Một con báo đốm có thể đang đói, nhưng vẫn biết rằng, để kiếm được bữa ăn, nó phải tập tính kiên nhẫn và chờ đợi thời điểm chín muồi. Một con báo phải đủ thông minh để hiểu rằng không nên lãng phí sức lực vào những lần săn mồi có ít khả năng thành công.

Nếu bạn né tránh các quy tắc giao dịch và kỷ luật do chính mình đặt ra, bạn thực ra chẳng hề có chiến lược nào cả. Nếu bạn buộc phải giao dịch và kết quả chịu lấy thua lỗ, bạn đang tự đào hố chôn mình vì sẽ phải làm việc cật lực chỉ để cố gắng quay lại điểm hòa vốn. Hãy tin vào kỷ luật bản thân và sức mạnh của sự chờ đợi. Khi thời cơ xuất hiện, bạn sẽ bắt đầu hành động. **Để kiếm tiền một cách bền vững, bạn buộc phải có tính kỷ luật. Tuân thủ các chiến lược và quy tắc giao dịch của chính mình sẽ giúp bạn tránh tham gia quá sớm, tại những thời điểm chưa chín muồi, và thực hiện những giao dịch rủi ro mà không có một lý do hợp lý nào cả, ngoài trừ một điều: bạn muốn tham gia vào thị trường.**

May Mắn Chỉ Ở Las Vegas

Nếu bạn muốn thử vận may, hãy đến Las Vegas. Đó là nơi mà tất cả điều bạn cần chỉ là may mắn. Nhưng nếu bạn muốn thành công trên thị trường tài chính, bạn cần phải loại bỏ "yếu tố may mắn" nhiều nhất có thể. Chúng ta làm điều này như thế nào? Một lần nữa, hãy nghiên cứu một cách cẩn trọng. Bạn phải hiểu rõ tất cả mọi điều cần phải biết về cổ phiếu sắp sửa mua vào và chuẩn bị đón nhận mọi kết quả trước khi tham gia giao dịch.

Nếu bạn yêu thích hành động và chỉ quan tâm đến việc "kiếm tiền chớp nhoáng trong một lần", bạn có thể cần đến "vận may" trên thị trường. Bạn có thể vô tình làm một điều gì đó tại một thời điểm ngẫu nhiên và kiếm được khoản lãi lớn. Bạn không cần biết mình đã làm cái gì, tại sao và như thế nào. Bạn nghĩ sự may mắn này sẽ kéo dài bao lâu? Bạn không thể kiếm tiền bền vững vì không có cơ sở thực tế nào cho phương pháp này.

Vấn đề lớn nhất đối với những cú kiếm tiền may mắn (lucky shot) là củng cố những thói quen xấu. Bạn tự nói với chính mình: Ồ! kiếm tiền thật dễ dàng. Bạn chấp nhận những rủi ro lớn hơn, mua cổ phiếu mà không cần có bất cứ lý do gì ngoài việc đã nghe được "một điều gì đó". Điều này vẫn thỉnh thoảng hoạt động và mang tới lợi nhuận. Nhưng tiếc thay, điều này chỉ càng củng cố thêm những thói quen xấu của bạn trên thị trường. Vào lúc này, bạn cảm thấy mình gần như không thể thua lỗ. Đó chính là sự cám dỗ của thị trường chứng khoán: nó giống như cây bắt ruồi trông rất đẹp và sau đó [illegible] nó sẽ nuốt chửng lấy bạn nếu như bạn hành động chỉ dựa trên sự

phỏng đoán[45].

Quy tắc giao dịch sẽ chiến thắng sự may mắn theo thời gian. Đó không phải là vấn đề bạn thắng bao nhiêu tiền trong một cú đánh may mắn; kết quả không đồng nghĩa với cách làm. Nếu bạn ném phi tiêu lên bảng danh sách cổ phiếu được ghim trên bảng ném, bạn vẫn có tỷ lệ xác suất đúng 30% - 40% khi "chọn cổ phiếu", nhưng đây không phải là cách làm tốt. Lợi nhuận của bạn sẽ chỉ là sự may mắn và những đồng tiền dễ kiếm chỉ là những ký ức tức thời. Thay vào đó, bạn hãy kiếm tiền từ một phương pháp giao dịch nhất quán và bền vững. Chiến lược giao dịch có thể đền đáp cho bạn cả một cuộc đời. May mắn chỉ là hiện tượng ngắn hạn. Trong dài hạn, may mắn là người thua cuộc.

Người Chiến Thắng Luôn Có Sự Chuẩn Bị

Thầy giáo dạy lớp 5 của bạn đã đúng khi yêu cầu: hãy làm bài tập về nhà. Mỗi tối, tôi luôn chuẩn bị cho ngày giao dịch tiếp theo. Điều này có nghĩa là tôi chỉ quan sát những gì thuộc về tôi: cổ phiếu của tôi đang hoạt động như thế nào so với kế hoạch? Ứng viên tiềm năng nào tôi xác định được, và cổ phiếu gần tới điểm mở vị thế để thực hiện giao dịch hay chưa?

Nếu không theo dõi danh mục chặt chẽ, bạn sẽ đẩy bản thân vào những tình huống rủi ro: cổ phiếu bất ngờ mở khoảng trống giảm giá vì những thông tin xấu hoặc cổ phiếu cứ đi ngang, bất kể các chuyên gia trên tivi đang nói gì về nó. Tôi thà bỏ lỡ một vài cổ phiếu tiềm năng khỏi radar quan sát của mình hoặc những cơ hội giao dịch trong ngày còn hơn mua mà không có bất cứ kế hoạch nào trước. Tôi cần biết tất cả thông tin cần thiết trước khi đặt cược rủi ro cho số tiền của mình.

Ngược lại, nghiên cứu kỹ các cổ phiếu trước khi thị trường mở cửa giúp tôi tránh bỏ lỡ những cơ hội tốt. Tôi theo dõi toàn bộ thị trường và di chuyển giữa hàng ngàn cổ phiếu để xem mã nào đáp ứng các tiêu chí đầu tư. Nếu không có cổ phiếu nào đáp ứng tiêu chí đầu tư, tôi sẽ bỏ qua.

Khi nhìn vào kết quả giao dịch kém cỏi so với thành tích tốt giữa hai

[45] Người dịch: Ở đây tác giả sử dụng thành ngữ "Fly By The Seat Of Your Pants". Thành

nhà đầu tư có cùng phương pháp giao dịch giống nhau, hoặc một nhà đầu tư trong hai khung thời gian giao dịch khác biệt thì nguyên nhân của sự khác biệt này luôn là tính kỷ luật và sự nhất quán. Điều này không chỉ đúng trong giao dịch tài chính mà còn đối với các môn thể thao chuyên nghiệp, chơi nhạc cụ, hoặc khởi nghiệp kinh doanh. Những kết quả khác nhau từ những biến số giống nhau chính là sự khác biệt giữa một người vĩ đại với một người bình thường.

Người có thành tích tốt luôn tuân thủ kỷ luật và sự nhất quán, giống như một hạ sĩ quan nơi thao trường luôn huấn luyện các binh sĩ mới theo phương châm: "quy trình thao tác chuẩn (SOP - Standard operating procudure)". Tính kỷ luật và sự nhất quán là một trong những lý do giúp nước Mỹ trở thành lực lượng quân đội hùng mạnh nhất thế giới. Không hề có sự sai lệch khỏi lịch trình, không "chỉ lần này rồi thôi" trong tập luyện, thành tích hoặc kỳ vọng. Một quân nhân không thể thức dậy vào một ngày và nói, "Sarge, hôm nay tôi hơi mệt một chút, vì thế tôi có thể bỏ qua buổi chạy sáng nay." Nhưng quy tắc là quy tắc. Những quy tắc này là một phần của công thức thành công, điều không thể bị phá vỡ. Tôi khuyến khích bạn trở thành một sĩ quan huấn luyện nơi thao trường và yêu cầu các nhà giao dịch mới gia nhập phải thực hiện đúng bài tập hàng ngày. Nếu muốn đạt được thành công bền vững, bạn phải thực thi kỷ luật một cách nhất quán. Bạn phải làm điều mà các nhà giao dịch khác không làm được.

PHẦN 6

NÊN MUA CỔ PHIẾU NHƯ THẾ NÀO VÀ KHI NÀO – PHẦN 1

Từ năm 2010, tôi cảm thấy rất vui khi tổ chức các buổi hội thảo hướng dẫn cho các nhà đầu tư cổ phiếu quan tâm đến việc học hỏi phương pháp SEPA®. Trong suốt những buổi giảng, các nhà giao dịch thường hỏi ý kiến của tôi về các chứng khoán đang ở trong *xu hướng giảm giá dài hạn!* Tôi không biết nhiều về các loại chứng khoán này vì tôi không phải là người thích câu cá ở đáy hoặc mua những cổ phiếu đang hạ giá. Tôi càng không muốn chiến đấu chống lại xu hướng giảm giá mạnh.

Điểm bắt đầu của tôi luôn phải "ở thế thắng[46]". Nghĩa là tôi chỉ mua cổ phiếu đang ở trong xu hướng tăng dài hạn. Mặc dù điều này có vẻ rất hiển nhiên (đối với một cổ phiếu đang tăng giá mạnh và được định nghĩa là đang ở trong xu hướng tăng dài hạn) nhưng thật khó để nhận ra "bức tranh lớn" một khi bạn đang cố gắng áp đặt quan điểm thiển cận về điều bạn muốn nhìn thấy cho cổ phiếu này. Điều nguy hiểm là bạn bị mắc kẹt vào mẫu hình đồ thị hiện tại và không nhận ra được bối cảnh lớn. Ví dụ, một cổ phiếu đang chuyển động đi ngang trong một *xu hướng tăng mạnh* có thể là ứng viên tiềm năng để mua. Ngược lại, một cổ phiếu đang củng cố trong một *xu hướng giảm mạnh* có thể mang tới cơ hội bán khống. Vấn đề là bức tranh lớn về xu hướng cổ phiếu.

Nền tảng chính trong phương pháp của tôi là *giao dịch theo xu hướng*

[46] Người dịch: Nguyên văn của tác giả là "Wind at my back-Gió lúc trở lại của tôi". Tác giả lấy tên của một bài hát và cũng là tên của một bộ phim. Ý nghĩa ở đây là tác giả chỉ nguà những cổ phiếu luôn đặt ông vào thế thắng.

(giống như mọi người vẫn thường nói "xu hướng là bạn"). Câu nói tương tự tôi thường trích dẫn là: "hãy đuổi theo con sóng", giống như ngọn sóng biển ấy. Điều này có nghĩa là phải chọn đúng đợt thủy triều bạn mong muốn vì bơi ngược chiều rất nguy hiểm. Mặc dù điều này là rất cơ bản nhưng bạn phải chọn đúng thủy triều *trước khi* xác định các tiêu chí mua cụ thể.

Tại Sao Tôi Sử Dụng Đồ Thị

Tôi luôn phải đi kiểm tra sức khỏe tại nhà bác sĩ hàng năm và nhận được kết quả điện tâm đồ (EKG) xác định sức khỏe của tim. Mặc dù bác sĩ không thể xác định chắc chắn khi nào tôi sẽ gặp phải những cơn đau tim, nhưng là một chuyên gia được đào tạo, ông ấy có thể sử dụng những phương pháp phân tích đồ thị đơn giản (về hoạt động của trái tim) để cung cấp cho tôi những thông tin giá trị về khả năng gặp phải cơn đau tim đột ngột. Đây là hình ảnh ẩn dụ giúp tôi giải thích cho các nhà giao dịch về giá trị của các đồ thị.

Khi kiểm tra đồ thị giá và khối lượng của một cổ phiếu, chúng ta có thể biết liệu giá cổ phiếu đang diễn ra bình thường hay đang phát ra những tín hiệu cảnh báo cần quan tâm. Đồ thị cung cấp rất nhiều manh mối giá trị. Phân tích giá và khối lượng có thể giúp bạn xác định liệu một cổ phiếu đang ở giai đoạn tích lũy hay phân phối (đang ở vùng mua hoặc vùng bán). Đồ thị có thể cảnh báo cho một nhà phân tích kỹ thuật sắc sảo về những nguy hiểm lớn, và cũng chỉ ra khi nào xuất hiện những cơ hội đầu cơ có khả năng thắng lợi cao.

Nguyên tắc tối thượng của bất cứ các thị trường nào là quy luật cung và cầu. Khi bạn biết hành động giá nào là sai, tự khắc bạn sẽ biết hành động giá nào là đúng nhằm lọc ra các cổ phiếu có tiềm năng tăng giá mạnh, và cải thiện khả năng thành công. Khi bạn học được cách đọc đồ thị chính xác và xác định các đặc điểm thường thấy của những cổ phiếu siêu hạng, rủi ro và lợi nhuận tiềm năng sẽ trở nên rõ ràng. **Mấu chốt không phải là biết cổ phiếu sẽ làm gì tiếp theo, mà biết được bạn nên làm điều gì. Nói cách khác, vấn đề là xác định xem liệu đoàn tàu có chạy đúng lịch trình hay không**. Điều này là hết sức quan trọng, vì khi bạn biết điều gì sẽ mang lại thành công, nhưng điều này không xuất hiện, thì quyết định thoát khỏi thị trường sẽ trở nên rõ ràng và dễ dàng hơn.

Chỉ Tham Gia Vào Giai Đoạn 2

Trong cuốn sách đầu tay, một trong những yếu tố nền tảng được tôi thảo luận là "Phân Tích Giai Đoạn" - cụ thể là tầm quan trọng của Giai Đoạn 2. Giống như tất cả các cổ phiếu, những cổ phiếu siêu hạng sẽ phải trải qua bốn giai đoạn rõ ràng. Chu kỳ để một cổ phiếu trải qua tất cả bốn giai đoạn này có thể mất tới vài năm hoặc thậm chí là cả một thập niên. Bạn chỉ nên tập trung đầu tư vào Giai Đoạn 2. Tôi tránh né tham gia vị thế mua ở các giai đoạn khác, ngoại trừ Giai Đoạn 2. Trong suốt các giai đoạn khác (1, 3 và 4), bạn hoặc có thể mất tiền hoặc tốn thời gian vô ích.

Mua cổ phiếu ở Giai Đoạn 2 sẽ làm tăng khả năng thắng cược vì có nhiều yếu tố hỗ trợ cho giá cổ phiếu. **Dựa trên nghiên cứu về những cổ phiếu tăng trưởng mạnh nhất từ cuối những năm 1800 đến nay, hơn 95% cổ phiếu có giai đoạn tăng giá mạnh nhất khi ở vào Giai Đoạn 2**. Đây là kết quả thực tế, không phải quan điểm cá nhân tôi. Vậy bạn muốn sẽ tham gia vào giai đoạn có khả năng 95% chiến thắng, hay là tham gia vào nhóm 5% thất bại?

Tôi xác định bốn giai đoạn dựa trên điều gì đang xảy ra với hành động giá cổ phiếu:

1. Giai Đoạn 1: Pha Thờ Ơ: củng cố
2. Giai Đoạn 2: Pha Tăng Giá: tăng tốc.
3. Giai đoạn 3: Pha Đạt Đỉnh: phân phối.
4. Giai Đoạn 4: Pha Giảm Giá: buông xuôi

Khi giao dịch, tôi nhận thấy không cần thiết phải biết cổ phiếu đang ở chính xác giai đoạn nào. Chỉ cần tập trung vào các cổ phiếu ở Giai Đoạn 2 sẽ mang lại cho bạn khả năng chiến thắng cao. Bên cạnh chân lý hiển nhiên là - một cổ phiếu phải ở trong xu hướng tăng giá để tạo nên mức sinh lợi lớn - hãy sử dụng các tiêu chí giao dịch được xác định trước nhằm mang lại cho bạn cơ sở hợp lý (baseline) để biết nên kỳ vọng điều gì trong từng tình huống cụ thể (Hình 6-1).

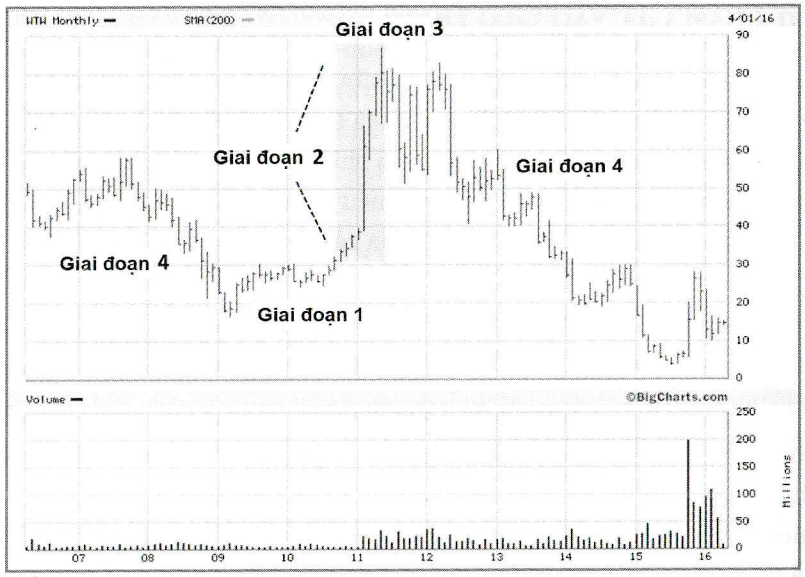

Hình 6-1 Cổ phiếu Weight Watchers (mã WTW) 2006-2016. Nếu bạn mua cổ phiếu Weight Watchers ở bất cứ giai đoạn nào ngoài Giai Đoạn 2, bạn hoặc là lãng phí thời gian hoặc cầm chắc thua lỗ.

Hình Mẫu Xu Hướng (Trend Template)

> ""Bạn không cần thiết phải trở thành sinh viên kinh tế mới biết cách kinh doanh; bạn chỉ cần ghi nhớ một điều... phải luôn luôn đi cùng với bất cứ điều gì đang là xu hướng thịnh hành".
>
> *—Paul Tudor Jones , nhà giao dịch vĩ đại.*

Khi nhà giao dịch vĩ đại Paul Tudor Jones được hỏi về quy tắc giao dịch cổ phiếu quan trọng nhất, ông nói rằng, cổ phiếu đó phải nằm trên đường trung bình di động (MA) 200 ngày và ông sẽ "loại bỏ bất cứ cổ phiếu nào nằm dưới MA 200 ngày". Mặc dù điều này có vẻ rất đơn giản, nhưng chính sự đơn giản này lại tăng thêm tính hiệu quả. Bất kể bạn tài giỏi như thế nào (hoặc bạn nghĩ mình như thế), bạn phải thấu hiểu và sử dụng quy tắc giao dịch trên. Thị trường chứng khoán giống như một động cơ, nếu bạn muốn sống sót trong dài hạn, bạn phải học cách làm như thế nào để trở thành người đầu tàu!

Hình Mẫu Xu Hướng do tôi xây dựng sẽ đưa ra các tiêu chí đánh

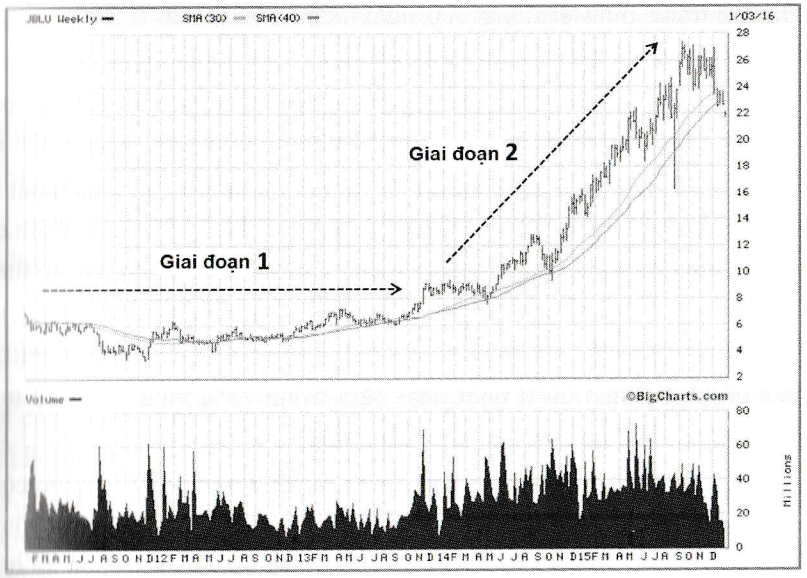

Hình 6-2 Cổ phiếu JetBlue Airways (mã JBLU) 2011-2016. Khi ở Giai Đoạn 2, cổ phiếu này tăng giá 350%.

hoặc cái mà tôi gọi là "tiêu chí không phải bàn cãi". Bất cứ cổ phiếu nào không đáp ứng được các tiêu chí này sẽ bị loại bỏ khỏi màn hình radar của tôi. Không ngạc nhiên khi tiêu chí đầu tiên là giá phải nằm trên MA 200 ngày và đường MA 200 ngày phải dốc đi lên. Mua một cổ phiếu đang ở xu hướng xuống là lờ đi "những vấn đề sức khỏe lớn" của cổ phiếu đó. Điều này giống như bác sĩ khẳng định bệnh nhân có sức khỏe tốt dựa trên lượng cholesterol thấp trong khi lờ đi các chẩn đoán ung thư. Sau đây là 8 tiêu chí một cổ phiếu cần phải đáp ứng để xem xét có phải ở Giai Đoạn 2 tăng giá hay không (Hình 6-2).

Tiêu Chí Hình Mẫu Xu Hướng

Một cổ phiếu phải đáp ứng 8 tiêu chí cần thiết để được xem là ở trong Giai Đoạn 2 tăng giá:

1. Giá cổ phiếu phải nằm trên cả đường trung bình di động 150 ngày (30 tuần) và đường trung bình di động 200 ngày (40 tuần).
2. Đường trung bình di động 150 ngày phải nằm trên đường trung bình di động 200 ngày.

3. Đường trung bình di động 200 ngày đang dốc đi lên *ít nhất* trong 1 tháng (lý tưởng là 4-5 tháng hoặc dài hơn).
4. Đường trung bình di động 50 ngày (10 tuần) phải nằm trên đường trung bình di động 150 ngày và đường trung bình di động 200 ngày.
5. Giá cổ phiếu hiện tại phải ít nhất cao hơn 25% so với đáy thấp nhất 52 tuần (nhiều cổ phiếu thậm chí phải cao hơn 100%, 300% hoặc thậm chí nhiều hơn nữa so với đáy 52 tuần, trước khi xuất hiện điểm phá vỡ thoát ra khỏi một vùng củng cố mạnh và bắt đầu tăng giá theo bước nhảy giá lớn (large –scale))
6. Giá cổ phiếu hiện tại ít nhất phải nằm trong 25% vùng đỉnh 52 tuần (càng gần với đỉnh mới cao nhất càng tốt).
7. Xếp hạng RS (Relative Strength - Sức Mạnh Tương Đối[47]) được công bố bởi *Investor's Business Daily* là không thấp hơn 70, thậm chí sẽ thích hợp hơn nếu từ 90 trở lên, là mức cho thấy đây sẽ là sự lựa chọn tốt hơn. (Lưu ý: đường RS không nên đang ở trong xu hướng giảm. Tôi thích đường RS đang dốc đi lên trong ít nhất 6 tuần, ưa thích nhất là 13 tuần hoặc nhiều hơn).
8. Giá hiện tại đang giao dịch trên đường trung bình di động 50 ngày để cho thấy đang rời xa nền giá.

Khi cổ phiếu chuyển tiếp từ "Giai Đoạn 1" sang "Giai Đoạn 2", bạn nên chú ý đến sự gia tăng đáng kể của khối lượng - là tín hiệu cho thấy có sự tham gia hỗ trợ của các nhà đầu tư tổ chức. Quan sát những cổ phiếu được xác nhận là ở trong xu hướng tăng cho phép tôi thu hẹp và tập trung vào các ứng viên đầu tư tiềm năng. Điều này giúp bạn xác định được những cổ phiếu có khả năng lớn sẽ mang lại tỷ suất sinh lợi cao. Việc tìm kiếm các siêu cổ phiếu phải dựa trên các tiêu chí giao dịch đúng đắn và rèn luyện tính kỷ luật để tuân thủ chúng.

Tuy nhiên, các nhà giao dịch nghiệp dư hiếm khi giao dịch theo cách này; hoặc khi làm thế, họ cũng hiếm khi có các tiêu chí giao dịch đúng đắn. Đây là một ví dụ về lối suy nghĩ của các nhà giao dịch nghiệp dư: Họ đã bỏ

[47] Người dịch: Đừng nhầm lẫn với chỉ báo RSI, xếp hạng RS do William O'Neil đề xuất. Đối với các nhà giao dịch theo đà tăng trưởng (momentum trader) huyền thoại như Mark Minervini, David Ryan (được xem là truyền nhân hiện nay của William O'Neil), Dan Zanger và Mark Ritchie Hà, xếp hạng RS là công cụ quan trọng để đo đà tăng trưởng của cổ phiếu. Ngày nay, công cụ RS

lỡ chuyến tàu đang chạy của cổ phiếu Facebook, vì thế họ muốn tìm cơ hội mua khi cổ phiếu này trông có vẻ "rẻ". Hoặc họ sẽ chú ý cổ phiếu Twitter đang ở trong xu hướng giảm giá, vì giả định cổ phiếu này phải sớm tạo đáy bởi hàng trăm triệu người vẫn đang sử dụng mạng xã hội này mỗi ngày. Những người mua theo lối tư duy này tất yếu sẽ gặp phải những khoản lỗ lớn trong danh mục đầu tư. Nói cách khác, thua lỗ chỉ là vấn đề thời gian mà thôi.

Thậm Chí Chuyên Gia Cũng Có Thể Sai Lầm

Với các cổ phiếu tăng trưởng, nhiều cổ phiếu trông có vẻ "đắt" sẽ trở nên "đắt hơn nữa". Trái lại, các cổ phiếu "rẻ", thường có khuynh hướng rẻ hơn nữa, đặc biệt nếu như cổ phiếu này đang ở "Giai Đoạn 4". Điều này giải thích tại sao việc cố gắng mua với giá thấp hơn hiếm khi trở thành mức giá tốt nhất.

Nếu bạn đang tìm kiếm những viên ngọc quý có tiềm năng trở thành những siêu cổ phiếu, bạn phải trả cho thị trường một phần bù (premium) - nghĩa là cổ phiếu đó đã tăng giá. Do đó, một cổ phiếu đang tăng với tốc độ nhanh và dẫn đầu cuộc đua sẽ phải được định giá cao hơn. Điều này giống như một chiếc Ferrera phải đắt hơn hơn một chiếc Hyundai đã qua sử dụng. Đừng kỳ vọng tìm thấy những viên ngọc quý trong đống hàng giảm giá. Khi một cổ phiếu rơi thẳng đứng và đột ngột hoạt động kém so với thị trường, đó là tín hiệu cảnh báo cho thấy bạn không cần phải quan tâm đến nó.

Nhà đầu tư tỷ phú Bill Ackman đã học được một bài học như vậy[48]. Khi Valeant Pharmaceutical International (mã VRX) (Hình 6-3), một trong những khoản đầu tư được ca ngợi của ông, đột ngột giảm điểm và rơi xuống dưới đường trung bình di động 200 ngày, ngài Ackman đã tăng gấp đôi vị thế. Có vẻ như Ackman tin rằng, mình đang thông minh hơn thị trường hoặc ông đã quá yêu mến câu chuyện hấp dẫn về Valeant đến nỗi lờ đi những tín hiệu nguy hiểm.

Từ tháng 9.2015 khi cổ phiếu VRX nằm dưới đường trung bình di động 200 ngày, giá cổ phiếu Valeant đã giảm tới 92%. Nhìn lại, rõ ràng việc tuân

[48] Người dịch: Đây là một câu chuyện nổi tiếng trên phố Wall. Giá cổ phiếu của công ty dược phẩm Valeant Pharmaceauticals lao dốc chóng mặt hơn 53% trong 1 ngày khiến tỷ phú đầu cơ

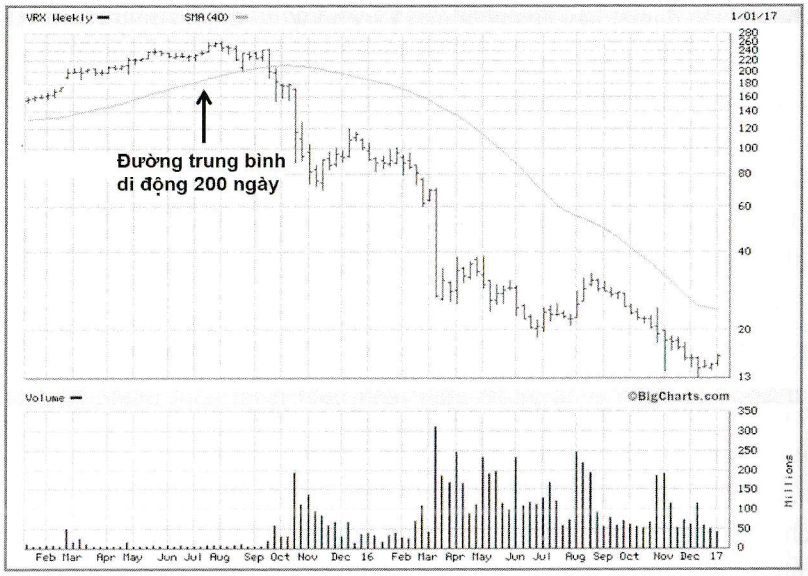

Hình 6-3 Cổ phiếu Valeant Pharma Intl. (mã VRX) năm 2015. Nếu như bạn tránh nắm giữ cổ phiếu đã giao dịch ở dưới đường MA 200 ngày, bạn có thể tránh được cú sụt giảm 90%.

theo quy tắc đơn giản là né tránh những cổ phiếu nằm dưới đường trung bình di động 200 ngày sẽ cứu được ngài Ackman khỏi thua lỗ. Thị trường sẽ hạ gục những ai nghĩ rằng mình thông minh hơn thị trường và lờ đi những dấu hiệu cảnh báo. Chỉ tham gia vào những cổ phiếu ở Giai Đoạn 2 tăng giá, và bạn sẽ nhận thấy mình có được khả năng chiến thắng cao hơn và tránh được những quả bom như Valeant.

Thận Trọng Với Chuỗi Khoảng Trống

David Ryan, người đồng hướng dẫn của tôi tại Master Trader Program 2015 (Chương Trình Đào Tạo Các Nhà Giao Dịch Thông Minh) ở Myrtle Beach, Nam Carolina, và tôi từng thảo luận về đặc điểm và mối đe dọa của những cổ phiếu đang ở trong xu hướng giảm giá dài hạn. David chỉ ra cho khán giả thấy những cổ phiếu này thường diễn ra theo cái mà anh ấy gọi là "chuỗi khoảng trống". Những cổ phiếu này giảm giá đều đặn và trải qua một loạt các khoảng trống giảm giá. **Khi bạn mua cổ phiếu đang ở trong xu hướng xuống, bạn không chỉ sở hữu cổ phiếu ở hướng sai lầm. Tồi tệ hơn, bạn**

làm tăng rủi ro nắm giữ vị thế qua đêm vì mỗi buổi sáng thức dậy, bạn sẽ thấy cổ phiếu của mình giảm giá mạnh với những khoảng trống.

Khi cổ phiếu đang cho thấy những tín hiệu đạt đỉnh và chuyển tiếp sang "Giai Đoạn 4" giảm giá, các khoảng trống giảm giá là điều rất thường gặp. Đây không phải là điều bạn mong muốn. Là một nhà đầu tư cổ phiếu, bạn nên đặt bản thân vào vị thế của những niềm vui bất ngờ, không phải là những quả bom buồn. Việc tránh né những cổ phiếu đang giảm giá làm tăng khả năng tránh được "chuỗi khoảng trống giảm giá".

Tôi đã bán khống cổ phiếu KORS vào cuối ngày, khi nhận thấy khoảng trống giảm giá đầu tiên xuất hiện (Hình 6-4) sau khi giá phá vỡ xuống dưới đường trung bình di động 200 ngày và đóng cửa gần sát với mức đáy thấp nhất trong ngày. Khi bán khống, chuỗi khoảng trống liên tục trở thành những giao dịch rất sinh lợi. Nhưng thử tưởng tượng điều gì sẽ xảy ra cho những ai đang muốn "câu cá ở đáy sông" và mua cổ phiếu này.

Nếu mục tiêu của bạn là sở hữu những cổ phiếu siêu hạng, xu hướng

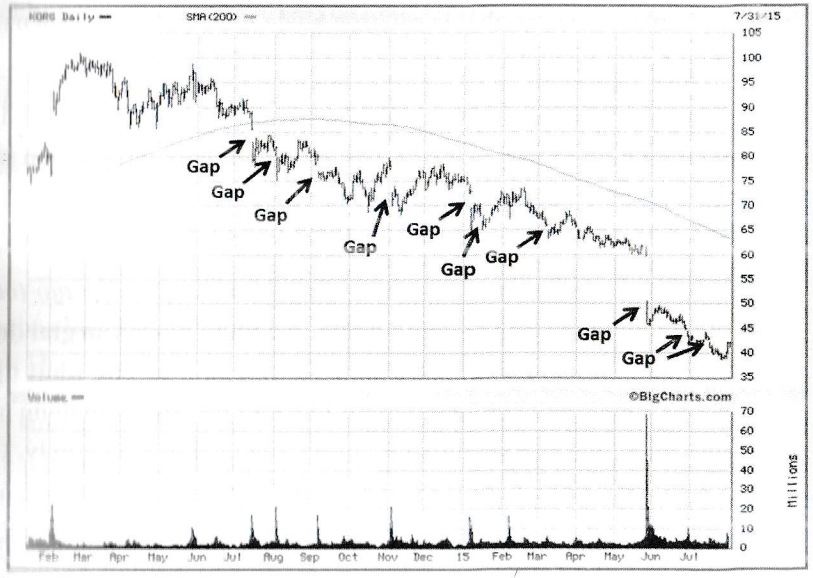

Hình 6-4 Michael Kros Hidg (mã KORS) năm 2014. Một khi cổ phiếu nằm dưới đường trung bình di động 200 ngày và tham gia vào Giai Đoạn 4, nó trở thành "chuỗi khoảng trống (gap)" điển hình. Giá cổ phiếu này đã giảm từ 85 USD xuống

tăng dài hạn là tiêu chí quan trọng đầu tiên phải có vì bạn đang mua những cổ phiếu đã có đà tăng trưởng (momentum). Bài kiểm tra xu hướng tăng giúp bạn có thêm bằng chứng cho thấy các nhà đầu tư tổ chức - là người chơi chính đẩy giá cổ phiếu tăng cao hơn - đang tham gia tích cực vào cổ phiếu này. Để có được tỷ suất sinh lợi lớn, khả năng định thời điểm của bạn phải chính xác. Một điểm khởi đầu đúng đắn với những cổ phiếu đang di chuyển theo hướng bạn mong muốn, sẽ mang lại cho bạn điểm mở vị thế có khả năng thắng lợi cao vì xu hướng tăng đang ở giai đoạn mạnh nhất.

Mẫu Hình Thu Hẹp Độ Biến Động (VCP -Volatility Contracton Pattern)

Sau khi tôi xác định một cổ phiếu nào đó ở vào Giai Đoạn 2 tăng giá (tức đáp ứng 8 tiêu chí trong Hình Mẫu Xu Hướng) tôi quan sát mẫu hình giá hiện tại. Cụ thể, tôi quan sát những giai đoạn tắc nghẽn hoặc củng cố của đợt tăng giá trước - tôi gọi là mẫu hình VCP, xuất hiện trong xu hướng tăng. Tôi nảy sinh khái niệm VCP vì nhìn thấy nhiều nhà giao dịch sử dụng mẫu hình giá phổ biến gọi là *nền giá kiến tạo (constructive price base)*[49] nhưng lại bỏ qua yếu tố quan trọng nhất là cấu trúc khiến mẫu hình này trở nên mất giá trị và thất bại.

Xuyên suốt sự nghiệp, tôi phát hiện hầu hết các nền giá thất bại (failed base) đều có căn nguyên từ một số đặc điểm lỗi bị phớt lờ. Nhiều cuốn sách mô tả các mẫu hình kỹ thuật và hướng dẫn thực hành một cách hời hợt khiến bạn lạc lối nếu như không hiểu được quy luật cung và cầu ẩn đằng sau.

Đặc điểm phổ biến nhất định hình nên *cấu trúc giá kiến tạo (constructive price structure)* (nghĩa là cổ phiếu chuẩn bị bước vào giai đoạn tăng tốc) là sự thu hẹp của độ biến động ở một số khu vực nhất định trong nền giá, mà ở đó khối lượng giảm đi đáng kể. Xác định đúng mẫu hình VCP là chìa khóa để mua cổ phiếu ở mức giá và thời gian hợp lý. Gần như tất cả các mẫu hình tôi quan sát đều có VCP, nghĩa là tôi tìm kiếm độ biến động bị thu hẹp từ trái sang phải. Tôi muốn xem cổ phiếu đang di

49 Người dịch: nền giá kiến tạo (constructive price base) hoặc cấu trúc giá kiến tạo (constructive price structure) là hàm ý mô tả các nền giá mà từ đó giá sẽ tạo điểm phá vỡ và tăng giá thành công. Ở đây từ "Constructive" có nghĩa đen là "có tính xây dựng" được hiểu là tạo dựng một điều gì đó thành công (tạm dịch là "kiến tạo") tương ứng với các nền giá kiến tạo là nền giá thất bại, có

chuyển từ độ biến động cao ở phía trái màn hình thành độ biến động thấp hơn ở phía bên phải màn hình.

Trong suốt giai đoạn VCP, bạn sẽ thấy có 2 đến 6 lần thu hẹp giá. Quá trình thu hẹp liên tục độ biến động giá luôn đi kèm với sự thu hẹp của khối lượng, một tín hiệu cho thấy nền giá đang được hoàn tất. Ví dụ, một cổ phiếu ban đầu có thể giảm 25% từ đỉnh cao nhất đến đáy thấp nhất của nó. Sau đó, cổ phiếu này hồi phục đôi chút và giảm tiếp 15%. Tại điểm người mua tham gia trở lại, giá chỉ tăng đôi chút bên trong nền giá. Cuối cùng, nó giảm tiếp 8%.

Theo quy tắc chung, mỗi lần thu hẹp liên tiếp thường thu hẹp khoảng một nửa (cộng hoặc trừ một độ lệch hợp lý) của lần giảm trước đó. Độ biến động, được đo lường từ đỉnh tới đáy, sẽ lớn nhất khi người bán đổ xô chốt lợi nhuận. Khi người bán trở nên ít đi, sự điều chỉnh giá sẽ không đột ngột, và độ biến động sẽ giảm dần về phía bên phải của nền giá. Thông thường, hầu hết mẫu hình VCP sẽ được hình thành qua 2 đến 4 lần thu hẹp, mặc dù thỉnh thoảng xuất hiện 5-6 lần thu hẹp. Hành động giá này sẽ tạo nên một mẫu hình, cho thấy sự đối xứng của những lần thu hẹp đang được hình thành. Tôi gọi mỗi lần thu hẹp này là "T".

Đếm Số Lần Thu Hẹp

Đây là hình ảnh ẩn dụ cho thấy điều gì đang xảy ra với những lần thu hẹp liên tiếp. Tưởng tượng bạn nhúng khăn tắm vào trong nước và vắt nó. Khăn tắm sẽ khô ngay lập tức ư? Không, nó vẫn ướt và còn đôi chút nước. Vì thế, bạn sẽ vắt lần nữa. Sau khi loại được nhiều nước hơn, nó sẽ khô ư? Vâng, có thể chiếc khăn chỉ còn hơi ẩm mà thôi. Mỗi lần bạn vặn và vắt khăn tắm, mỗi lần nước rơi ra sẽ ít đi. Cuối cùng, cái khăn sẽ khô và nhẹ hơn nhiều.

Tương tự, mỗi lần thu hẹp trong mẫu hình VCP, giá cổ phiếu sẽ trở nên "chặt hơn" - nghĩa là mức độ điều chỉnh ngày càng ít đi khi quan sát từ bên trái màn hình sang bên phải màn hình, cùng với khối lượng giảm do kiệt quệ nguồn cung. Giống như một chiếc khăn tắm được vắt khô, cổ phiếu này trải qua vài lần thu hẹp, nó sẽ trở nên nhẹ hơn và dễ dàng di chuyển theo một chiều hướng khi rũ bỏ được gánh nặng từ phía cung.

Đây là cách mẫu hình này diễn ra trong thực tế: vào tháng 9.2010,

củng cố diễn ra trong 9 tuần, với lần lượt các mức độ điều chỉnh là 28%, 16% và cuối cùng chỉ là 6%. Trong hình 6-5, khối lượng giảm đi trong suốt giai đoạn thu hẹp và tại phía bên phải cuối cùng của nền giá, giá trở nên chặt nhất.

Khi cổ phiếu này vượt qua vùng 17 USD, bạn có thể nhìn thấy cổ phiếu tăng giá rất nhanh mà không gặp nhiều cản trở. Lý do là nguồn cung đã không còn xuất hiện trên thị trường. Với chỉ chút ít nguồn cung đang có, thậm chí một lượng cầu nhỏ cũng đủ khiến cho giá cổ phiếu tăng vọt. Nếu đánh giá xu hướng dài hạn của bạn về cổ phiếu này là chính xác và các nhà đầu tư tổ chức lớn thực sự đang gia tăng tích lũy cổ phiếu này, giá sẽ bắn vọt lên trời. Đây là một khái niệm quan trọng giúp bạn chọn đúng thời điểm mua.

Vùng giá củng cố thể hiện giai đoạn cân bằng. Khi các nhà đầu tư tổ chức thay thế các nhà giao dịch yếu kém, nguồn cung sẽ bị hấp thụ. Một khi "bàn tay yếu ớt" bị loại bỏ, sự thiếu vắng nguồn cung cho phép cổ phiếu này tăng giá nhanh thậm chí chỉ với một lượng cầu nhỏ. Đây chính là điều mà nhà giao dịch huyền thoại Jesse Livermore gọi là "đường kháng cự yếu nhất".

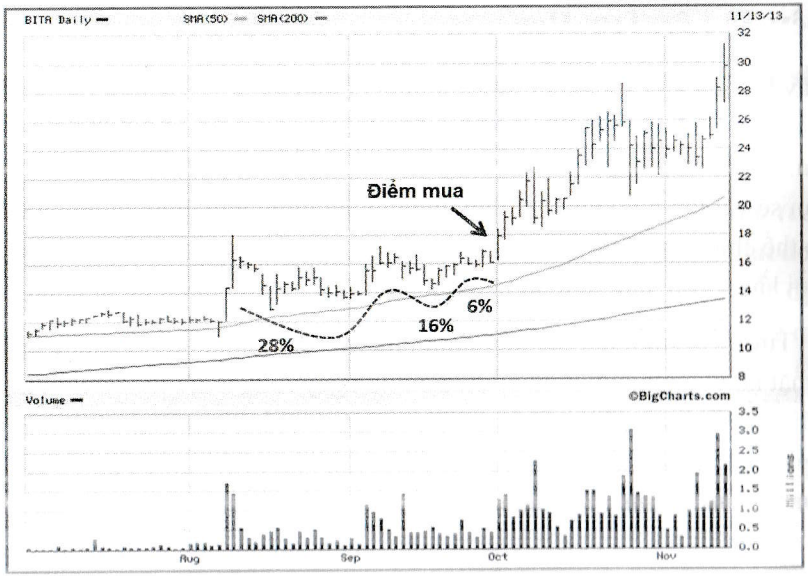

Hình 6-5 Bitauto Holdings Ltsd (mã BITA) 2013. Mẫu hình VCP cổ điển khiến

Sự thắt chặt của giá từ đỉnh cao nhất đến đáy thấp nhất và mức độ thay đổi giá ít đi từ ngày này sang ngày khác, từ tuần này sang tuần khác chính là giai đoạn hoàn tất nền giá kiến tạo. Vùng thắt chặt nên đi kèm với sự sụt giảm mạnh của khối lượng giao dịch. Trong một số trường hợp, khối lượng bị cạn kiệt hoặc gần như ở mức thấp nhất kể từ khi cổ phiếu này bắt đầu tăng giá. Đây là tiến triển tích cực, đặc biệt nếu diễn ra sau một giai đoạn điều chỉnh và củng cố, và là tín hiệu dự đoán trước lượng cung bán ra thị trường đã được hấp thụ. Một cổ phiếu sắp chuẩn bị tiến tới giai đoạn tăng tốc gần như luôn có biểu hiện này (giá thắt chặt cùng với khối lượng giao dịch giảm). Đây là điều bạn muốn nhìn thấy trước khi bắt đầu mua cổ phiếu ở phía bên phải nền giá, thường tạo nên cái chúng tôi gọi là điểm mua pivot.

Dấu Chân Kỹ Thuật

Khi cổ phiếu trải qua giai đoạn củng cố, mỗi cổ phiếu sẽ thể hiện một đặc điểm riêng biệt vốn có. Tương tự như dấu vân tay, những mẫu hình này trông có vẻ giống nhau, nhưng khi bạn phóng lớn lên và quan sát sắc thái của nó, không hề có mẫu hình nào giống mẫu hình nào. Chữ ký hoặc chụp ảnh ngược sáng[50] là tên mà tôi gọi cho dấu chân kỹ thuật của cổ phiếu. Đặc điểm nhận diện nhanh của mẫu hình VCP sẽ là số lần thu hẹp được tạo ra trong giai đoạn hình thành nền giá, độ sâu tương đối, và mức độ khối lượng giao dịch phù hợp với các điểm cụ thể bên trong cấu trúc. Vì tôi theo dõi hàng trăm cổ phiếu mỗi tuần, tôi biết cách nhanh chóng nhận ra những cổ phiếu tiềm năng bằng cách quan sát các ký hiệu viết tắt về dấu chân kỹ thuật của mỗi cổ phiếu được ghi chú vào mỗi tối.

Cơ sở tham chiếu nhanh bao gồm ba yếu tố:

1. **Thời gian.** Số ngày hoặc số tuần trôi qua từ khi bắt đầu nền giá.
2. **Giá.** Độ sâu của mức điều chỉnh lớn nhất ở bên trái nền giá và độ hẹp của lần thu hẹp nhỏ nhất ở bên phải nền giá.
3. **Tính đối xứng.** Số lần thu hẹp trong suốt quá trình tạo nền giá.

Giống như cách chúng ta hình dung về chân dung một người đàn ông

[50] Người dịch: Silhouette (chụp ảnh ngược sáng) là một thuật ngữ được dùng trong nhiếp ảnh để chỉ các bức ảnh được chụp ngược sáng, trong đó chủ thể được chụp thường có màu xám hoặc tối (do ngược sáng) còn nền của bức ảnh thì sáng hơn chủ thể rất nhiều.

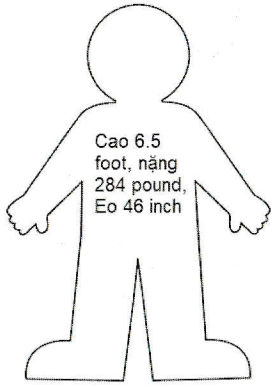

Hình 6-6 Giống như việc mô tả số đo của một con người sẽ giúp bạn hình dung ra anh ta như thế nào, "số đo" của một cổ phiếu có thể giúp bạn hình dung ra dấu chân của nền giá.

đơn giản bằng cách mô tả số đo của anh ta như sau: chiều cao 6.5 foot, nặng 284 pound và vòng eo 46 inch (tương ứng cao 1.8 mét, nặng 128 kg và vòng eo 116 cm), bạn có thể biết được "số đo" của một cổ phiếu dựa trên dấu chân kỹ thuật của nó. Tôi sử dụng kí hiệu này nhằm nhanh chóng nhận ra các khía cạnh quan trọng của nền giá, thậm chí không cần phải nhìn đồ thị.

Dấu Chân Kỹ Thuật Của Mẫu Hình VCP Hoạt Động Ra Sao

Để minh họa dấu chân kỹ thuật của mẫu hình VCP hoạt động như thế nào, hãy quan sát đồ thị cổ phiếu Netflix (mã NFLX) trước khi nó tăng giá hơn 500% chỉ trong 21 tháng (Hình 6-7). Sau khi bật dậy nhanh từ đáy thị trường con gấu năm 2008, cổ phiếu này thiết lập một xu hướng tăng rõ ràng - nghĩa là có bằng chứng cho thấy các nhà đầu tư tổ chức lớn đang gia tăng tích lũy cổ phiếu. Các nhà đầu tư lớn đang nhìn thấy các cửa hàng cho thuê video theo kiểu gia đình, các chuỗi cửa hàng khu vực và thậm chí là Video của Blockbuster đang bị thách thức bởi một tay chơi mới gọi là Netflix, một công ty cho thuê phim trực tuyến - là mô hình cho phép tăng tốc nhanh việc bán hàng và mang về khoản lợi nhuận cao đột biến.

Chỉ ít người nhận ra đây là giai đoạn đầu các cửa hàng cho thuê băng đĩa sắp sửa biến mất. Sự thay đổi cơ chế là điều luôn xảy ra trong kinh doanh.

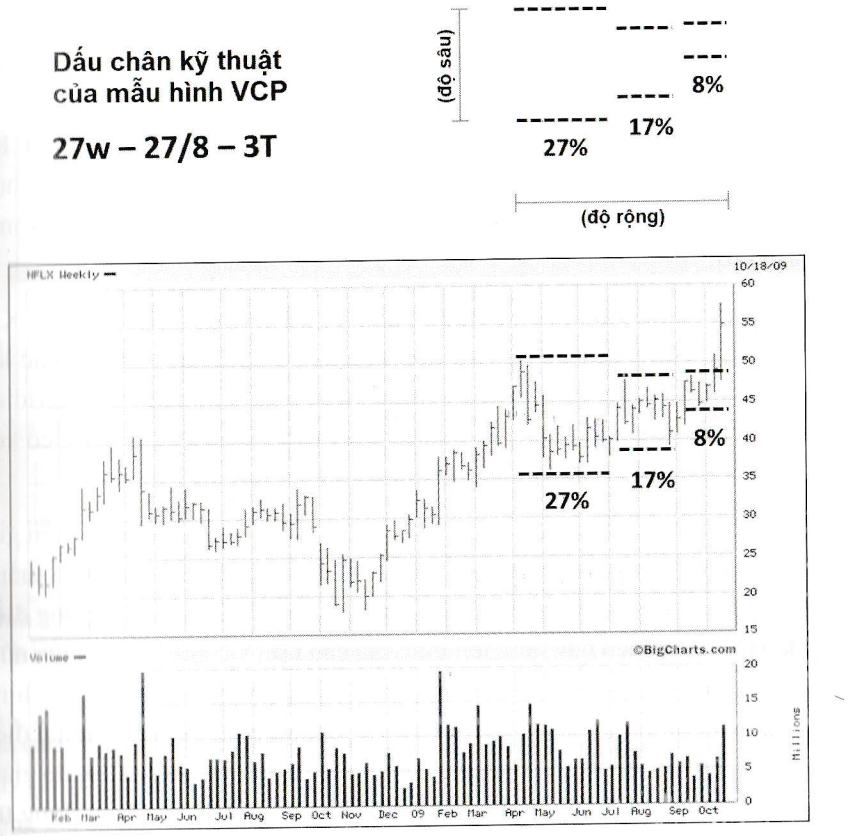

Hình 6-7 Cổ phiếu Netflix (mã NFLX) năm 2009. "Dấu chân kỹ thuật" mẫu hình VCP của Netflix tiết lộ vùng củng cố giá được hình thành. Từ điểm này, giá cổ phiếu NFLX tăng 525% trong vòng 21 tháng.

Khi Netflix không có đối thủ cạnh tranh trên thị trường ngách mới vì không có công ty nào tham gia vào phân khúc này, đây chính là tiềm năng giúp công ty thu về doanh số và lợi nhuận khổng lồ, và biến cổ phiếu của công ty trở thành cổ phiếu siêu hạng.

Nhưng bạn không cần phải biết mọi thứ về thị trường cho thuê video hoặc trở thành một nhà phân tích bán lẻ để nhận ra cơ hội béo bở này. Cổ phiếu Netflix thu hẹp ba lần (hay gọi là 3T) trước khi thoát khỏi vùng củng cố kéo dài 27 tuần (27 W). Vào tháng 10 năm 2009, tôi mua thật nhiều cổ phiếu Netflix, thậm chí khi cổ phiếu này đang được giao dịch với mức P/E 32 lần trong khi cổ phiếu Blockbuster chỉ đang giao dịch ở mức P/E 2 lần.

Thực sự, cổ phiếu Netflix trông có vẻ "rất đắt" là lý do chính tại sao hầu hết mọi người thường bỏ lỡ cơ hội. Hầu hết các nhà giao dịch nghiệp dư và thậm chí là các chuyên gia thường thích mua những cổ phiếu "rẻ". Đây là một phương pháp hoàn toàn sai lầm đang được áp dụng trên phố Wall. Kể từ thời điểm trở thành công ty đại chúng, giá cổ phiếu Netflix đã tăng hơn 3,400% (34 lần). Trong suốt giai đoạn này, giá cổ phiếu Blockbuster mất 99% giá trị.

Bây giờ hãy quan sát cổ phiếu Meridian Bioscience (mã VIVO). Khi nằm ở giữa Giai Đoạn 2 tăng giá, cổ phiếu này xuất hiện một loạt các lần thu hẹp độ biến động trong vùng củng cố trước khi giá tăng vọt. Meridian Bioscience có 4 lần thu hẹp (4T) trước khi thoát ra khỏi vùng củng cố kéo dài 40 tuần (40W) và sau đó tăng giá hơn 100% trong 15 tháng.

Hình 6-8 thể hiện bốn giai đoạn thu hẹp độ biến động bên trong nền giá, được thể hiện bởi khung gạch đứt. Giai đoạn đầu tiên bắt đầu vào tháng 4.2006, khi cổ phiếu giảm từ 19 USD xuống còn 13 USD, tương ứng điều chỉnh 31%. Cổ phiếu này tăng lên mức giá cao hơn và củng cố một lần nữa, sau đó rớt từ mức giá 17 USD xuống còn 14 USD, tương ứng điều chỉnh 17%. Đây là tín hiệu đầu tiên của việc thu hẹp độ biến động. Sau lần điều chỉnh thứ hai, cổ phiếu này tăng giá lần nữa lên trên 17 USD và sau đó giảm xuống còn dưới 16 USD, tương ứng với mức giảm 8%. Độ biến động trở nên càng ngày càng chặt hơn sau 3 lần thu hẹp. Tại điểm này, tôi bắt đầu quan tâm đến cổ phiếu ViVo.

Cuối cùng, là một đợt kéo điều chỉnh ngắn và hẹp chỉ 3% trong hai tuần với khối lượng rất thấp tạo nên điểm mua pivot. Điều này cho tôi biết lượng cung đang cạn kiệt. Lực bán chốt lời tạo ra nguồn cung cổ phiếu đưa vào thị trường đã bị hấp thụ. Sau bốn lần thu hẹp (4T) đi kèm với sự sụt giảm khối lượng, giá cổ phiếu đã sẵn sàng cho một cú tăng vọt nếu bên mua nhảy vào. Vào tháng 1.2007, tôi nhảy lên tàu khi cổ phiếu Meridian Bioscience vượt qua điểm mua tại mức giá 17 USD với khối lượng gia tăng đáng kể. Cổ phiếu này sau đó đã tăng 118% trong 15 tháng (Xem hình 6-8).

Nguồn Cung Treo Lơ Lửng Trên Đầu

Khi một cổ phiếu điều chỉnh và cắm đầu đi xuống, không thể tránh khỏi sự xuất hiện của những người mua "bị dính bẫy", là những người đã mua với

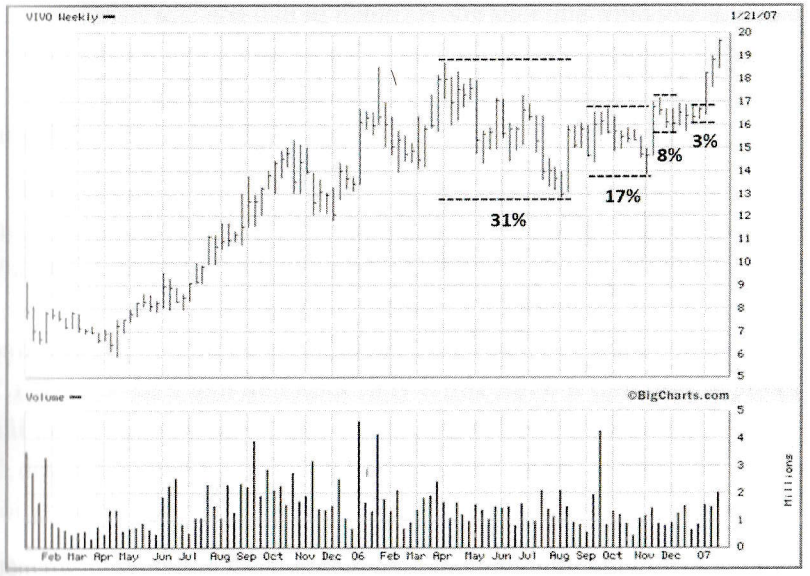

Hình 6-8 Cổ phiếu Meridian Bioscience (mã VIVO) 2007. Sau khi thiết lập mẫu hình VCP điển hình với 4T, giá cổ phiếu tăng 118% trong 15 tháng.

giá cao và bây giờ đang chịu lỗ (Xem hình 6-9). Những người mua bị dính bẫy cảm thấy đau buồn hơn khi khoản lỗ (chưa thực hiện) cứ lớn dần và hy vọng giá cổ phiếu hồi phục trở lại để bán. Khi khoản lỗ lớn dần và thời gian trôi qua càng lâu, những người mua bị dính bẫy càng mong muốn được trở về mức giá vốn ban đầu. Điều này tạo ra nguồn cung treo lơ lửng trên đầu của cổ phiếu - là mức giá mà tại đó các nhà đầu tư chỉ muốn thoát ra khỏi thị trường khi có các đợt hồi phục hoặc khi giá ở quanh điểm hòa vốn của họ. Họ không thể chờ để bán. Sau đợt tăng giá như tàu lượn siêu tốc, họ sướng run lên vì giá đã trở về điểm hòa vốn. Họ ngay lập tức bán ra

Lúc này xuất hiện một nguồn cung khác. Không phải là những người mua bị dính bẫy và chờ đợi đến điểm hóa vốn để bán, mà chính là những người đã bắt đáy thành công và bây giờ họ có một khoản lãi ngắn hạn khá lớn. Khi cổ phiếu được giao dịch gần trở lại mức đỉnh cũ, những người mua bị dính bẫy và những người bắt đáy thành công đều bán ra đồng loạt. Hai lực bán này khiến cho giá bị điều chỉnh về phía bên phải của nền giá. Nếu cổ phiếu này thực sự đang được các nhà đầu tư tổ chức quan tâm gia tăng tích lũy, những đợt thu hẹp sẽ ngày càng trở nên nhỏ hơn khi quan sát từ bên trái màn hình sang bên phải màn hình vì nguồn cung này được những tay chơi

Thực sự, cổ phiếu Netflix trông có vẻ "rất đắt" là lý do chính tại sao hầu hết mọi người thường bỏ lỡ cơ hội. Hầu hết các nhà giao dịch nghiệp dư và thậm chí là các chuyên gia thường thích mua những cổ phiếu "rẻ". Đây là một phương pháp hoàn toàn sai lầm đang được áp dụng trên phố Wall. Kể từ thời điểm trở thành công ty đại chúng, giá cổ phiếu Netflix đã tăng hơn 3,400% (34 lần). Trong suốt giai đoạn này, giá cổ phiếu Blockbuster mất 99% giá trị.

Bây giờ hãy quan sát cổ phiếu Meridian Bioscience (mã VIVO). Khi nằm ở giữa Giai Đoạn 2 tăng giá, cổ phiếu này xuất hiện một loạt các lần thu hẹp độ biến động trong vùng củng cố trước khi giá tăng vọt. Meridian Bioscience có 4 lần thu hẹp (4T) trước khi thoát ra khỏi vùng củng cố kéo dài 40 tuần (40W) và sau đó tăng giá hơn 100% trong 15 tháng.

Hình 6-8 thể hiện bốn giai đoạn thu hẹp độ biến động bên trong nền giá, được thể hiện bởi khung gạch đứt. Giai đoạn đầu tiên bắt đầu vào tháng 4.2006, khi cổ phiếu giảm từ 19 USD xuống còn 13 USD, tương ứng điều chỉnh 31%. Cổ phiếu này tăng lên mức giá cao hơn và củng cố một lần nữa, sau đó rớt từ mức giá 17 USD xuống còn 14 USD, tương ứng điều chỉnh 17%. Đây là tín hiệu đầu tiên của việc thu hẹp độ biến động. Sau lần điều chỉnh thứ hai, cổ phiếu này tăng giá lần nữa lên trên 17 USD và sau đó giảm xuống còn dưới 16 USD, tương ứng với mức giảm 8%. Độ biến động trở nên càng ngày càng chặt hơn sau 3 lần thu hẹp. Tại điểm này, tôi bắt đầu quan tâm đến cổ phiếu ViVo.

Cuối cùng, là một đợt kéo điều chỉnh ngắn và hẹp chỉ 3% trong hai tuần với khối lượng rất thấp tạo nên điểm mua pivot. Điều này cho tôi biết lượng cung đang cạn kiệt. Lực bán chốt lời tạo ra nguồn cung cổ phiếu đưa vào thị trường đã bị hấp thụ. Sau bốn lần thu hẹp (4T) đi kèm với sự sụt giảm khối lượng, giá cổ phiếu đã sẵn sàng cho một cú tăng vọt nếu bên mua nhảy vào. Vào tháng 1.2007, tôi nhảy lên tàu khi cổ phiếu Meridian Bioscience vượt qua điểm mua tại mức giá 17 USD với khối lượng gia tăng đáng kể. Cổ phiếu này sau đó đã tăng 118% trong 15 tháng (Xem hình 6-8).

Nguồn Cung Treo Lơ Lửng Trên Đầu

Khi một cổ phiếu điều chỉnh và cắm đầu đi xuống, không thể tránh khỏi sự xuất hiện của những người mua "bị dính bẫy", là những người đã mua với

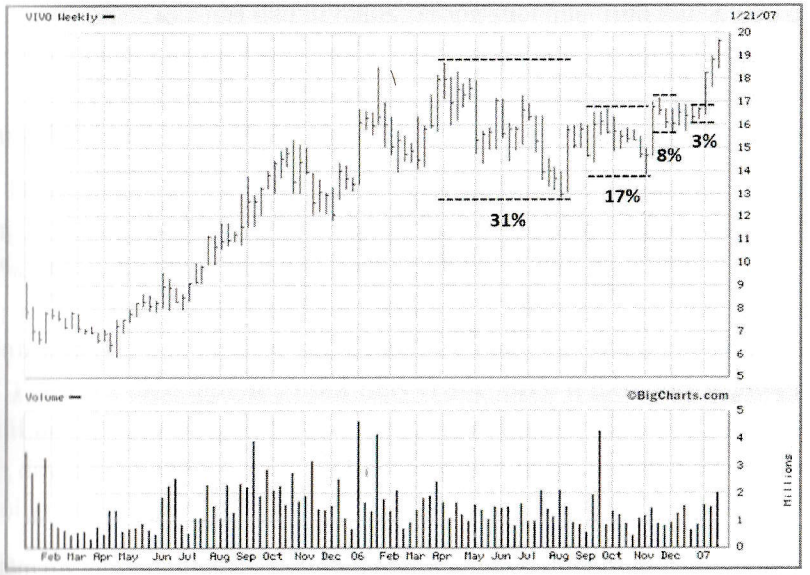

Hình 6-8 Cổ phiếu Meridian Bioscience (mã VIVO) 2007. Sau khi thiết lập mẫu hình VCP điển hình với 4T, giá cổ phiếu tăng 118% trong 15 tháng.

giá cao và bây giờ đang chịu lỗ (Xem hình 6-9). Những người mua bị dính bẫy cảm thấy đau buồn hơn khi khoản lỗ (chưa thực hiện) cứ lớn dần và hy vọng giá cổ phiếu hồi phục trở lại để bán. Khi khoản lỗ lớn dần và thời gian trôi qua càng lâu, những người mua bị dính bẫy càng mong muốn được trở về mức giá vốn ban đầu. Điều này tạo ra nguồn cung treo lơ lửng trên đầu của cổ phiếu - là mức giá mà tại đó các nhà đầu tư chỉ muốn thoát ra khỏi thị trường khi có các đợt hồi phục hoặc khi giá ở quanh điểm hòa vốn của họ. Họ không thể chờ để bán. Sau đợt tăng giá như tàu lượn siêu tốc, họ sướng run lên vì giá đã trở về điểm hòa vốn. Họ ngay lập tức bán ra

Lúc này xuất hiện một nguồn cung khác. Không phải là những người mua bị dính bẫy và chờ đợi đến điểm hóa vốn để bán, mà chính là những người đã bắt đáy thành công và bây giờ họ có một khoản lãi ngắn hạn khá lớn. Khi cổ phiếu được giao dịch gần trở lại mức đỉnh cũ, những người mua bị dính bẫy và những người bắt đáy thành công đều bán ra đồng loạt. Hai lực bán này khiến cho giá bị điều chỉnh về phía bên phải của nền giá. Nếu cổ phiếu này thực sự đang được các nhà đầu tư tổ chức quan tâm gia tăng tích lũy, những đợt thu hẹp sẽ ngày càng trở nên nhỏ hơn khi quan sát từ bên trái màn hình sang bên phải màn hình vì nguồn cung này được những tay chơi

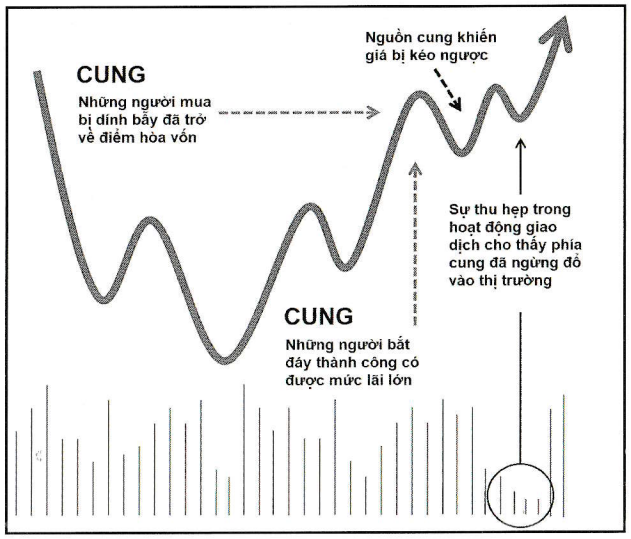

Hình 6-9 Ví dụ lý thuyết về cơ chế hoạt động của quy luật cung/cầu đối với một cổ phiếu khi nó diễn ra vùng củng cố

lớn hấp thụ. Đây đơn giản là cách thức hoạt động của quy luật cung và cầu, một chỉ báo cho thấy cổ phiếu này đã có sự thay đổi người chơi một cách có trật tự.

Trước khi mua vào, bạn nên chờ cho đến khi cổ phiếu hoàn tất sự chuyển giao từ những nhà đầu tư yếu sang các nhà đầu tư mạnh. **Khi một nhà giao dịch sử dụng lệnh dừng lỗ, họ là một nhà đầu tư yếu. Chìa khóa là ở nhà đầu tư yếu cuối cùng. Bạn nên chờ cho đến khi các nhà đầu tư yếu cuối cùng thoát ra khỏi cổ phiếu này trước khi mua nó.**

Bạn có thể nhận ra dấu hiệu phía cung ngừng đổ vào thị trường bằng sự sụt giảm mạnh của khối lượng giao dịch và hành động giá yên tĩnh lạ thường ở phía bên phải nền giá. Nếu giá và khối lượng giao dịch không tỏ ra yên tĩnh ở phía bên phải khu vực củng cố, phía cung chắc chắn tiếp tục đổ vào thị trường, khiến cho giao dịch này trở nên rủi ro hơn và dễ thất bại.

Mẫu Hình VCP Nói Cho Chúng Ta Điều Gì?

Tóm lại, mẫu hình VCP là bằng chứng cho thấy quy luật cung/cầu đang hoạt động khi cổ phiếu trải qua quá trình thay đổi một cách có trật tự từ các nhà

đầu tư yếu sang các nhà đầu tư mạnh. Trong suốt quá trình thu hẹp độ biến động, nguồn cung ngày càng ít đổ vào thị trường. Khi những người mua dài hạn có thể làm dịu những người bán ngắn hạn, nguồn cung treo lơ lửng trên đầu sẽ biến mất.

Điều quan trọng cần nhớ là mẫu hình VCP xảy ra trong một xu hướng tăng. Mẫu hình VCP thường xảy ra ở mức giá cao, khi cổ phiếu này đã tăng 30%, 40%, 50% hoặc thậm chí nhiều hơn nữa, vì mẫu hình VCP là mẫu hình tiếp diễn của một xu hướng tăng dài hạn. **Cổ phiếu sắp chuyển sang giai đoạn tăng tốc gần như sẽ phải xuất hiện các đặc điểm của mẫu hình VCP. Đây là điều bạn nên nhìn thấy trước khi bắt đầu mua ở phía bên phải nền giá, thường tạo nên cái chúng tôi gọi là điểm mua pivot**. Cụ thể, đây là điểm mà bạn muốn mua khi cổ phiếu tăng lên trên điểm pivot với khối lượng tăng dần.

Điểm Pivot

Điểm pivot là mức giá "yêu cầu hành động". Tôi thường gọi là điểm mua tối ưu. Điểm mua pivot xảy ra khi cổ phiếu tạo nên điểm phá vỡ để thiết lập đỉnh cao mới hoặc nằm dưới đỉnh cao nhất của cổ phiếu. Điểm pivot hợp lý thể hiện sự hoàn thành vùng củng cố của cổ phiếu và chuẩn bị tăng giá mạnh. Nói cách khác, sau khi nền giá được hoàn thành, điểm pivot được xem như là điểm kích hoạt lệnh mua. Bạn nên mua gần điểm pivot nhất có thể để không phải mua rượt đuổi theo giá. Sau khi cổ phiếu giao dịch trên đỉnh của pivot, thường cho thấy pha tăng giá bắt đầu diễn ra.

Khi điểm pivot trùng với đường kháng cự, cổ phiếu có thể đi xuyên qua ngưỡng này rất nhanh. Khi cổ phiếu vượt qua đường này, cơ hội cổ phiếu tăng giá nhanh trong một thời gian ngắn trở nên rất lớn. Điều này thường xảy ra vì điểm pivot là nơi có ít nguồn cung nên chỉ cần một lượng cầu nhỏ cũng đủ làm cho giá cổ phiếu tăng mạnh. Hiếm khi nào một điểm pivot hợp lý là điểm phá vỡ giả từ vùng củng cố.

Hình 6-10 thể hiện giá cổ phiếu Mercadolibre (MELI) và dấu chân kỹ thuật của nó là 6W 32/6 3T, nghĩa là giai đoạn tạo nền giá xảy ra trong 6 tuần, với đợt điều chỉnh đầu tiên ở mức 32% và đợt điều chỉnh cuối cùng trước điểm pivot là 6%, có 3 lần thu hẹp. Như đồ thị cho thấy, vào tháng 11.2007, cổ phiếu này trải qua giai đoạn thắt chặt khi hình thành nền giá.

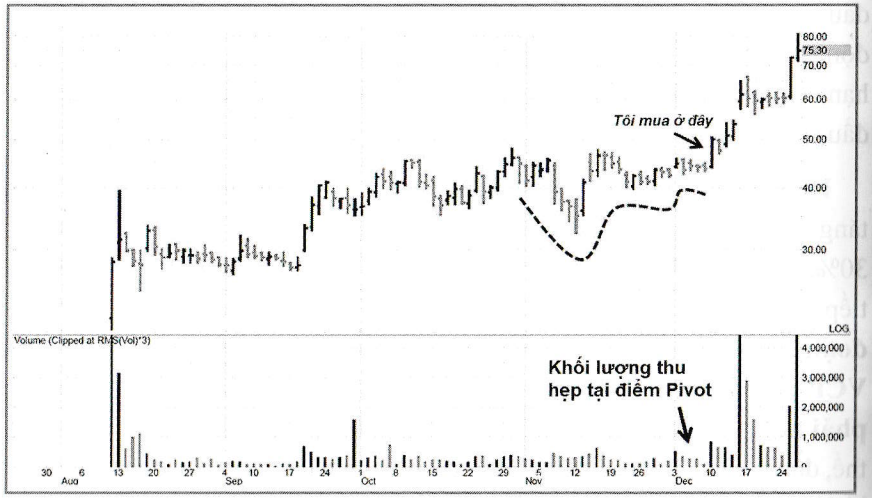

Hình 6-10 Cổ phiếu Mercadolibre (mã MELI) năm 2007. Tôi mua cổ phiếu này trước khi nó tăng 75% chỉ trong 13 ngày.

Cũng lưu ý, lần thu hẹp cuối cùng đi kèm với khối lượng giao dịch nhỏ giống như cổ phiếu bị chết tại lần thu hẹp (T) cuối cùng, nơi điểm pivot hình thành. Sau khi vượt lên trên điểm pivot, giá cổ phiếu Mercadolibre tăng vọt 75% trong vòng 13 ngày. Đây là kiểu thăng hoa tôi thực sự rất ưa thích vì nó nhanh chóng làm tăng gấp đôi tài khoản.

Khối Lượng Giao Dịch Tại Điểm Pivot

Mỗi điểm pivot đúng nên đi kèm với sự thu hẹp trong khối lượng, thường dưới mức khối lượng giao dịch trung bình. Ngoài ra, có ít nhất một ngày khối lượng thu hẹp đến mức rất nhỏ, trong nhiều trường hợp là gần như ở mức thấp nhất trong toàn bộ nền giá. Thực sự, chúng ta nên nhìn thấy khối lượng ở lần thu hẹp cuối cùng nằm dưới khối lượng giao dịch trung bình trong 50 ngày. Trong đó, có 1-2 ngày khối lượng ở mức thấp hiếm có (ở một số trường hợp công ty có số lượng cổ phiếu niêm yết thấp, khối lượng giao dịch sẽ cạn kiệt đến mức nhỏ giọt). Mặc dù nhiều nhà đầu tư cảm thấy lo lắng vì tình trạng thiếu thanh khoản, nhưng đây chính là điều hợp lý nên phải xảy ra vì nó cho thấy nguồn cung sẵn có là rất ít. Do đó, thậm chí chỉ cần một lượng cầu mua nhỏ cũng đủ làm cho giá tăng nhanh. Đó là lý do tại sao bạn nên nhìn thấy khối lượng giao dịch thu hẹp đáng kể tại phần chặt

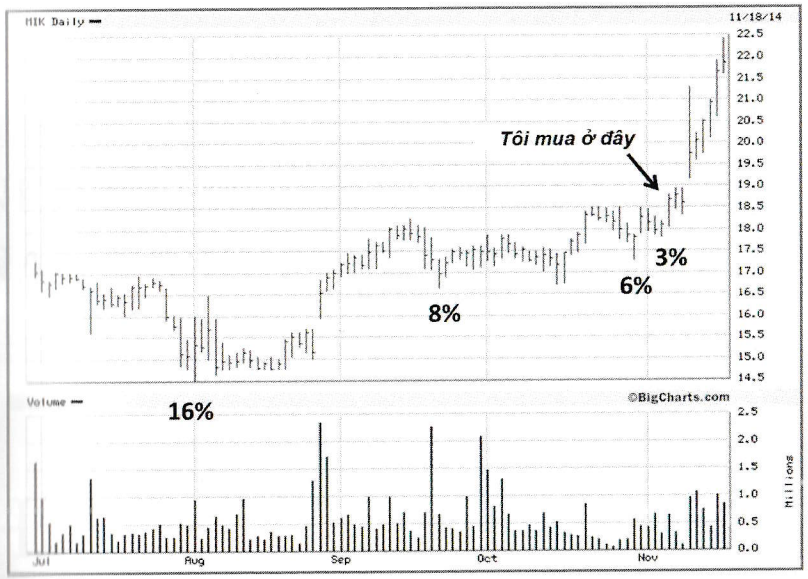

Hình 6-11 Cổ phiếu The Michaels Companies (mã MIK) 2014.

nhất của vùng củng cố (là nơi xuất hiện điểm pivot).

Hãy xem ví dụ về cổ phiếu Michaels Companies Inc (mã MIK) (Hình 6-11). Dấu chân kỹ thuật là 19W 16/3 4T tức là nền giá hình thành trong 19 tuần, với 4 lần điều chỉnh lần lượt là 16%, 8%, 6% và 3%. Không chỉ lần thu hẹp cuối cùng là chặt nhất về giá (chỉ 3%) mà khối lượng giao dịch thấp hơn nhiều so với mức trung bình. Như hình 6-11 cho thấy, đây là một tín hiệu của một nền giá kiến tạo. Ngay khi giá vượt lên trên điểm pivot, là nơi tôi đặt lệnh mua, giá cổ phiếu tăng vọt.

Trong phần tiếp theo, tôi sẽ thảo luận làm như thế nào và khi nào để tiếp tục mua vào cổ phiếu.

NÊN MUA CỔ PHIẾU NHƯ THẾ NÀO VÀ KHI NÀO – PHẦN 2

Hầu hết các đợt điều chỉnh trong giai đoạn tạo nền giá nằm trong biên độ từ 10% đến 35%, thỉnh thoảng là 40%. Rất hiếm khi có các lần điều chỉnh sâu. Nếu như điều này xảy ra, đó là dấu hiệu cho thấy xu hướng chính bị bẻ gãy. Bạn sẽ thành công hơn nếu tập trung vào những cổ phiếu có mức độ điều chỉnh ít nhất. Khi giá cổ phiếu sụt giảm quá mạnh, thường là do những vấn đề rất nghiêm trọng, có thể công ty hoặc cả ngành kinh doanh đang rơi vào thị trường con gấu. Khi một cổ phiếu giảm 50%-60% từ đỉnh, đừng vội nghĩ đây là một món hời. Đầu tiên, sự sụt giảm mạnh như thế cho thấy có những vấn đề yếu kém trong yếu tố cơ bản của doanh nghiệp đang nằm ẩn đằng sau sự sụt giảm giá cổ phiếu. Chỉ là vấn đề này chưa xuất hiện hoặc "lộ ra" trên báo cáo tài chính. Thứ hai, thậm chí nếu yếu tố cơ bản chưa có vấn đề, cổ phiếu trải qua đợt bán tháo quá mạnh thường do người bán tiềm năng quá nhiều hoặc do lượng cung treo lơ lửng trên đầu. Cổ phiếu càng giảm sâu, lượng cung treo lơ lửng trên đầu càng lớn.

Trong suốt đợt điều chỉnh lớn của thị trường con gấu, một số cổ phiếu có thể sụt giảm hơn 50% nhưng xu hướng tăng vẫn chưa bị bẻ gãy. Tuy nhiên, tôi hiếm khi mua những cổ phiếu sụt giảm sâu như vậy. Những cổ phiếu giảm 60% hoặc nhiều hơn luôn nằm ngoài radar quan sát của tôi, vì mức độ sụt giảm sâu như vậy thường là tín hiệu cho thấy công ty đang gặp phải những vấn đề nghiêm trọng. **Trong phần lớn các trường hợp, nên tránh xa những cổ phiếu giảm nhiều hơn 2 lần, 2.5 lần hoặc thậm chí là 3 lần so với thị trường chung.**

Một ví dụ gần đây là GoPro, một doanh nghiệp kinh doanh camera hành trình (mọi người có thể đeo camera trên đầu bằng một sợi dây khi đang leo núi). Cổ phiếu này đạt đỉnh ở mức giá hơn 90 USD vào tháng 10.2014, sau đó bị bán tháo về dưới 40 USD vào tháng 3.2015 (xem hình 7-1). Cảnh báo mạnh đối với GoPro xuất hiện khi cổ phiếu này giảm hơn 60% trong khi chỉ số Nasdaq Composite tăng hơn 10%. Điều này dẫn tới lượng cung treo lơ lửng trên đầu. Tất cả những người mua bị sập bẫy ở giá cao sẽ trở thành hàng ngàn người bán tiềm năng. Đối với các cổ phiếu giảm quá sâu và hoạt động quá kém so với thị trường chung, khả năng các nhà đầu tư tổ chức đã bỏ rơi cổ phiếu này vì dự đoán sự suy yếu trong hoạt động kinh doanh chính.

Từ đó, cổ phiếu GoPro hồi phục một chút lên mức giá 65 USD vào tháng 8.2015, nhưng vẫn còn cách hơn 30% so với đỉnh cao nhất của nó. Những ai chỉ chú ý đến sự tăng giá của cổ phiếu này có thể vội vàng mua vào. Nhưng hãy nhớ rằng, mức giá 65 USD vẫn cách 1/3 so với đỉnh cao nhất và nằm trong xu hướng giảm dài hạn, nên GoPro không phải là ứng cử viên tiềm năng để tôi mua vào. Tôi cũng cảnh báo với khách hàng của mình không nên mua vào cổ phiếu này. Tại thời điểm tôi viết cuốn sách này, GoPro đang

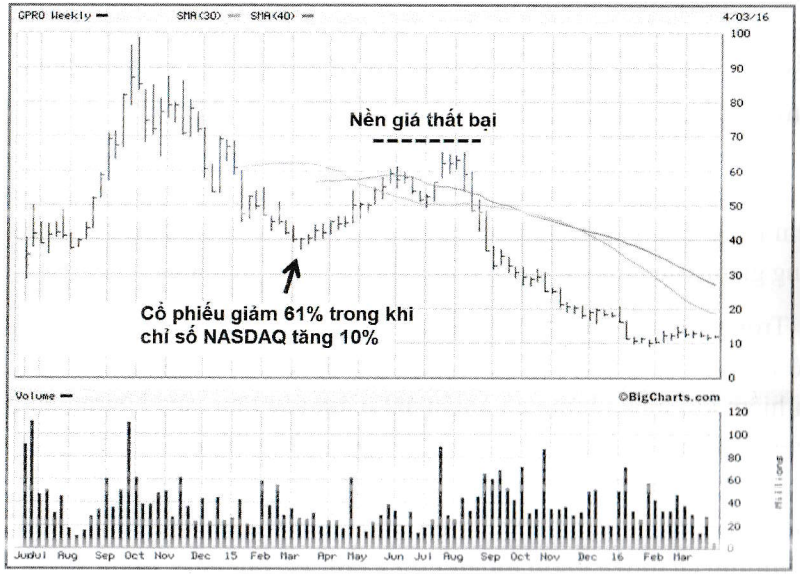

Hình 7-1 Cổ phiếu GoPro (Mã GPRO) năm 2015. Cổ phiếu này giảm từ mức giá trên 98 USD xuống dưới 9 USD. Trong toàn bộ quá trình giảm giá, cổ phiếu này

giao dịch quanh mức giá 9 USD, tức giảm hơn 90% so với đỉnh cao nhất.

GoPro là bài học cảnh báo cho những ai tỏ ra quá yêu thích một mã cổ phiếu. Mọi người đều yêu thích cổ phiếu này khi giá đạt đỉnh 90 USD và trông có vẻ như sắp vượt qua mức giá 100 USD hoặc cao hơn. Khi cổ phiếu này sụt giảm, thậm chí càng có nhiều người yêu thích hơn vì nghĩ rằng, việc cổ phiếu này tăng trở lại đỉnh cũ hoặc cao hơn chỉ là vấn đề thời gian. Tuy nhiên, thực tế các đợt tăng giá diễn ra rất ngắn. Tại sao? Vì GoPro đang ở trong xu hướng giảm giá mạnh, không có ngọn gió đúng đắn nào thổi vào cánh buồm của nó[51].

Đúng thế, cổ phiếu GoPRo đã từng vượt lên trên đường trung bình di động 200 ngày (40 tuần), nhưng nó không đáp ứng tất cả các tiêu chí trong Hình Mẫu Xu Hướng. Cụ thể, đường trung bình di động 150 ngày vẫn còn nằm dưới đường trung bình di động 200 ngày và cả hai cùng đang dốc xuống. Bạn nên dành sự tán thưởng cho những ai có thể chọn đúng một cổ phiếu đang ở trong xu hướng giảm và sau đó đảo chiều, chuyển sang xu hướng tăng. Nhưng tại sao lại phải chấp nhận rủi ro lớn như thế và chơi trò chơi dự đoán khi trên bảng điện vẫn còn có nhiều cổ phiếu khác đang ở trong xu hướng tăng giá? Hãy tập trung vào các cổ phiếu đã cho thấy "ở thế thắng", và bạn sẽ có nhiều cơ hội chiến thắng hơn bằng cách tìm ra những siêu cổ phiếu.

Cổ Phiếu Chiến Thắng Phải Tạo Các Đỉnh Cao Mới

Một trong những thành ngữ phổ biến nhất bạn nghe được trên thị trường chứng khoán là "mua đáy và bán đỉnh". Nhiều người cho rằng, những từ này chính là cách duy nhất để kiếm tiền trên thị trường chứng khoán. Tất nhiên, bạn sẽ có lợi nhuận khi mua cổ phiếu ở mức giá thấp hơn giá hiện tại và sau đó bán ra. Tuy nhiên, điều này không có nghĩa là bạn phải cố gắng mua đúng hoặc gần mức đáy thấp nhất mà cổ phiếu đó từng giao dịch. Thị trường ít khi đi đúng theo ý kiến cá nhân hoặc thậm chí là dự báo của các chuyên gia. Một cổ phiếu đạt đỉnh 52 tuần trong thị trường tăng giá có thể là một ngôi sao sáng, và xu hướng tăng của nó chỉ mới bắt đầu. Ngược lại, một

[51] Người dịch: Cách chơi chữ của tác giả. Ở Phần 6, tác giả viết: " **Điểm bắt đầu mua của tôi luôn phải "ở thế thắng"** ("Wind at my back - Gió lúc trở lại của tôi")... Vì vậy, việc không có

cổ phiếu đang giao dịch gần mức đáy 52 tuần là lý do tốt nhất để lượng cung treo lơ lửng trên đầu vẫn còn hoạt động và thiếu đà tăng trưởng đi lên. Một cổ phiếu tạo đỉnh cao mới sẽ không có lượng cung treo lơ lửng trên đầu.

Có những người nói rằng: "Tôi không muốn chờ đợi cho đến khi các tiêu chí của Giai Đoạn 2 tăng giá được xác nhận." Bạn muốn tham gia sớm khi cổ phiếu vừa rời khỏi đáy. Vấn đề là không có gì xác nhận chắc chắn cổ phiếu đã tạo đáy. Làm thế nào bạn biết được cổ phiếu này đang được các nhà đầu tư tổ chức quan tâm? Thậm chí một điểm khởi đầu tốt vẫn có thể bị trật đường ray nếu như chưa có các yếu tố cơ bản ủng hộ. Bạn cũng dễ thất bại khi mua tại các lần nảy giá (bounce) trong xu hướng giảm vì cổ phiếu này có thể vẫn còn ở trong giai đoạn lâm bô[52] của Giai Đoạn 1, hoặc tệ hơn, là phá vỡ đáy cũ và tiếp tục sụt giảm

Trong hình 7-2, bạn có thể nhận thấy cách thức một cổ phiếu chiến thắng được hình thành. Monster Beverage (mã MNST) đạt đỉnh cao mọi thời đại vào cuối năm 2003. Nếu bạn e sợ mua vào những cổ phiếu này vì nó có vẻ quá đắt hoặc quá "cao", bạn đã bỏ lỡ cơ hội lớn. Cổ phiếu này đã tăng giá 8,000% cho đến đầu năm 2006. **Nên nhớ chỉ có một cách để một cổ phiếu trở thành siêu cổ phiếu (ví dụ như tăng từ 20 USD lên 80 USD để tạo đà tăng vọt lên 180 USD) là cổ phiếu đó phải liên tục thiết lập các đỉnh cao mới**.

Làm Thế Nào Để Sử Dụng RS (Sức Mạnh Tương Đối) Một Cách Chính Xác

Investor's Business Daily (IBD) đã làm điều này dễ dàng hơn bằng cách so sánh sức mạnh tương đối (RS) của một công ty với các công ty khác trên thị trường, đơn giản bằng cách xếp hạng từ 1 đến 99 (99 là mạnh nhất và 1 là yếu nhất). Mặc dù điều bạn nên làm là tập trung vào những cổ phiếu có số

[52] Người dịch: Limbo (lâm bô) trong thần học của Giáo hội Công giáo (Latin limbus, đề cập đến một khái niệm trên bờ vực gần kề với địa ngục) (tiếng Việt: lâm bô) là một ý tưởng sơ khai về tình trạng thế giới bên kia của những người chết, hay chỉ về một chốn lao tù, nơi mà mọi thứ đang ở vào một tình trạng nào đó đang dở, trạng thái lấp lửng, bị lãng quên. Limbo không phải là một học thuyết chính thống của Giáo hội Công giáo hay các giáo phái của Kitô giáo. Các nhà thần học thời trung cổ ở Tây Âu mô tả về nó như thế giới ngầm ("hell", "hades", "infernum") và chia chúng ra thành 4 phần: Hell of the Damned (còn gọi là Hỏa ngục), Purgatory (Luyện ngục), Limbo của tổ tiên, và Limbo cửa trẻ sơ sinh (nguồn: wikipedia). Hàm ý của tác giả ở đây là muốn nói cổ phiếu vẫn đang

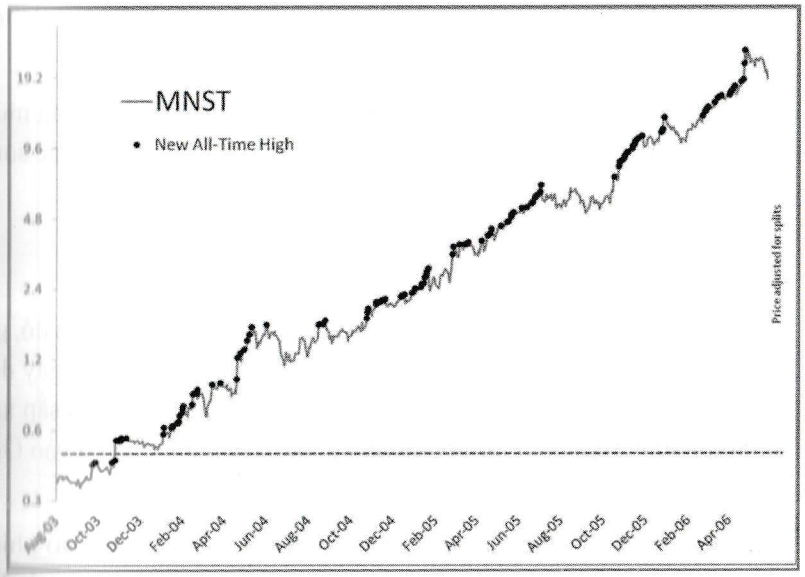

Hình 7-2 Cổ phiếu Monster Beverage (mã MNST) 2003-2008. Đã thiết lập đỉnh cao mọi thời đại vào tháng 8.2003 và sau đó còn tiếp tục tăng hơn 8,000%.

Đồ thị được cung cấp bởi Longboard Asset Management

RS cao, nhưng điều này không đồng nghĩa bạn chỉ tập trung vào các con số RS trên tạp chí IBD. Chìa khóa là sử dụng kết hợp xếp hạng RS, đường RS (là đường so sánh cổ phiếu đó với thị trường chung) và hành động kỹ thuật của mỗi cổ phiếu. Những chỉ báo này sẽ giúp bạn chọn được thời điểm mua tốt nhất, là khi cổ phiếu đó mạnh hơn so với thị trường chung, sau khi thoát ra khỏi vùng củng cố với mẫu hình VCP đặc trưng. Nếu chỉ tập trung vào xếp hạng RS, bạn có thể đang mua rượt đuổi những cổ phiếu tăng giá quá nhanh và dễ bị tổn thương bởi hiện tượng điều chỉnh hoặc điều chỉnh lớn.

Biết Điều Gì Nên Tìm Kiếm - Các Nghiên Cứu Tình Huống

Mọi người thường nghĩ phải có một quả cầu tiên tri pha lê nói cho bạn biết khi nào một cổ phiếu sắp tăng giá mạnh. Điều này là không đúng. Trong nhiều trường hợp, việc viết lên tường[53] trong nhiều tuần, nhiều tháng và

[53] Người dịch: Nhiều nhà giao dịch có thói quen ghi các tiêu chí giao dịch hoặc ghi chú lên

thỉnh thoảng nhiều năm có thể giúp bạn cách xác định một điểm mua tốt. Bạn chỉ cần biết điều gì nên tìm kiếm.

Sau đây là một vài tình huống nghiên cứu về các cổ phiếu tôi từng mua. Hãy xem tôi tìm kiếm điều gì trước khi thực hiện mua vào để bắt các sóng tăng mạnh.

Amazon.com

Vào tháng 10.2001, cổ phiếu Amazon (mã AMZN) thiết lập đáy. Sau đó, giá tăng một cách đột ngột, khiến cho đường trung bình di động 200 ngày dốc lên. Điều này đánh dấu điểm khởi đầu cho một đợt tăng giá mạnh sắp xảy ra. Dựa trên Hình Mẫu Xu Hướng, cổ phiếu này được xác nhận ở vào Giai Đoạn 2 tăng giá, tôi bắt đầu quan tâm đến nó.

Trong Hình 7-3, bạn sẽ nhận thấy đường RS dốc lên (từ khi cổ phiếu AMZN tạo đáy) và duy trì xu hướng tăng kéo dài trong đợt tăng mạnh đầu tiên của giá cổ phiếu. Vào tháng 5.2002, cổ phiếu này đã tăng hơn 300% kể từ đáy chỉ trong 8 tháng, điều thường khiến nhiều người nghĩ rằng, cổ phiếu này bị tăng giá quá mức hoặc nằm ngoài vùng mua. Ngược lại, cổ phiếu này chỉ mới ở giai đoạn đầu của một đợt tăng giá dài hạn. Đợt tăng giá đầu tiên tạo ra đà tăng trưởng mà tôi đang tìm kiếm, và cho thấy có sự tham gia mạnh mẽ của các nhà đầu tư tổ chức vào cổ phiếu này.

Từ tháng 5.2002 cho đến tháng 10.2002, cổ phiếu này đã tạo nên mẫu hình 3-C điển hình (một biến thể của mẫu hình chiếc cốc-tay cầm). Lời tiên báo cho đợt tăng giá mạnh là đường RS dốc đi lên và thiết lập đỉnh cao mới trước khi cổ phiếu bắt đầu thoát ra khỏi nền giá. Nên nhớ, đường RS đã ở trong xu hướng tăng từ tháng 10.2001. Tôi thậm chí không biết đến xếp hạng RS của cổ phiếu này là đứng đầu danh sách trên tạp chí IBD. Vào ngày 10.10.2002, cổ phiếu này tăng lên trên điểm mua pivot được hình thành từ nền giá kéo dài 22 tuần. Đó là nơi tôi thiết lập điểm mua, chính xác vào ngày chỉ số S&P500 chạm đáy sau thị trường con gấu kéo dài 31 tháng. Bạn có thể nghĩ đây chỉ là sự ngẫu nhiên?

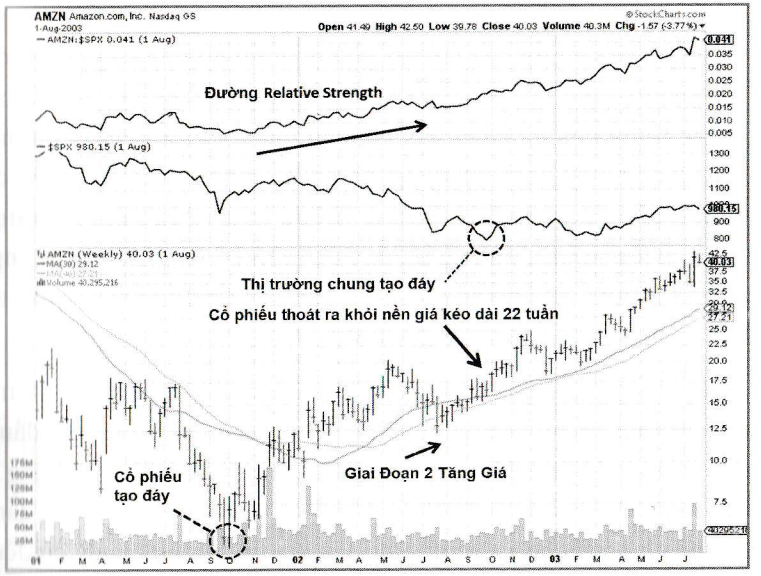

Hình 7-3 Cổ phiếu Amazon.com (mã AMZN) năm 2001-2003. Từ ngày 10.10.2002 (chính xác vào ngày chỉ số S&P500 tạo đáy) cổ phiếu Amazon xuất hiện mẫu hình 3-C và sau đó tăng 1,700% trong vòng 16 tháng.

Cổ Phiếu Dẫn Dắt Thị Trường Thường Tạo Đáy Đầu Tiên

Những cổ phiếu dẫn dắt thị trường thường hình thành điểm phá vỡ thoát ra khỏi vùng củng cố vào thời điểm thị trường chung vẫn còn đang ở trong thị trường con gấu hoặc gần chạm đáy của một đợt điều chỉnh lớn. Đôi khi cổ phiếu dẫn dắt sẽ tạo đáy trước đáy thị trường chung một chút hoặc đôi khi sớm đến 1-2 tháng. Nhiều lần, tôi nhìn thấy các cổ phiếu dẫn dắt tạo đáy sớm 1-2 ngày trước khi thị trường chung tạo đáy. Trường hợp của Amazon diễn ra theo cách này. Nó đã tăng 240% chỉ trong vòng 12 tháng và cuối cùng tăng giá đến 38 lần.

Các cổ phiếu dẫn dắt thường tạo đáy *trước* thị trường chung. Trong suốt giai đoạn điều chỉnh, khi các chỉ số thị trường tạo đáy thấp hơn, các cổ phiếu dẫn dắt sẽ tạo phân kỳ với thị trường chung và thiết lập đáy cao hơn. Các cổ phiếu này thường sau đó sẽ trở thành những điểm hút dòng tiền và tăng đến các đỉnh cao mới trong khi thị trường chung vẫn còn tạo đáy trong 4-8 tuần đầu tiên của một chu kỳ tăng giá mới, nếu như đây thực sự là các cổ phiếu dẫn dắt.

Nhưng có một vài lý do giải thích tại sao bạn không nên vội vàng mua vào những cổ phiếu dẫn dắt. Trong giai đoạn đầu xu hướng tăng, không có nhiều yếu tố xác nhận cho sức mạnh giá của cổ phiếu này so với các cổ phiếu khác trong ngành. Điều này là hoàn toàn bình thường. Thường chỉ có 1 hoặc 2 cổ phiếu khác trong ngành có RS mạnh. **Các cổ phiếu chiến thắng thị trường mạnh nhất thường là của một ngành đang trong giai đoạn phát triển mạnh, nhưng trước khi toàn bộ cổ phiếu trong ngành đó tăng giá mạnh, thì những cổ phiếu dẫn dắt thật sự (là các hạt giống tốt nhất trong ngành) đã tăng giá mạnh.**

Khi thị trường con gấu chạm đáy, các cổ phiếu dẫn dắt (là những cổ phiếu mạnh nhất chống lại xu hướng giảm) sẽ là cổ phiếu tăng giá đầu tiên, tạo điểm phá vỡ thoát ra khỏi nền giá. Hầu hết các nhà đầu tư không nhận ra hiện tượng này và khước từ tìm hiểu điểm mua ở các cổ phiếu dẫn dắt, vì họ giống như con chó sợ tiếng súng sau khi thị trường chung cứ đều đặn giảm. Ngay tại thời điểm thị trường tạo đáy, hầu hết các nhà đầu tư đều bị thua lỗ nặng nề vì họ không chịu cắt lỗ sớm vào các đợt hồi phục ngắn hạn trước đó. Sau đợt sụt giảm của thị trường con gấu, nhiều nhà đầu tư mong muốn được trở về điểm hòa vốn, thậm chí cho những vị thế đang mở. Nhiều người thậm chí còn tin rằng ngày tận thế đang tới vì danh mục đầu tư của họ sụp đổ. Họ không màng tới việc xây dựng và cải thiện các quy tắc giao dịch. Kết quả là, họ không muốn biết về những tín hiệu mua mới và bỏ lỡ các cơ hội vàng.

Một nguyên nhân khiến việc nhận ra điểm mua hợp lý ở các cổ phiếu dẫn dắt trở nên khó khăn vì chúng trông có vẻ quá cao hoặc quá đắt đối với các nhà đầu tư. Các cổ phiếu dẫn dắt thị trường là những chứng khoán đầu tiên chạm đến đỉnh cao 52 tuần khi toàn bộ thị trường chuyển sang xu hướng tăng. Một vài nhà đầu tư mua cổ phiếu ở mức gần đỉnh cao mới, một số ít người mua tại các điểm điều chỉnh. Họ tập trung vào chỉ số thị trường thay vì những cổ phiếu dẫn dắt thị trường và thường mua trễ.

EBAY—2003

Một số cổ phiếu dẫn dắt tạo đáy trước thị trường chung và sau đó bứt phá ra khỏi nền giá kiến tạo sau khi các chỉ số thị trường chung vừa mới thiết lập đáy. Ví dụ, Ebay tạo đáy vào cuối năm 2000, rất xa trước thời điểm toàn bộ thị trường chung tạo đáy vào tháng 10.2002. Ngay sau đó, Ebay tạo ra vùng

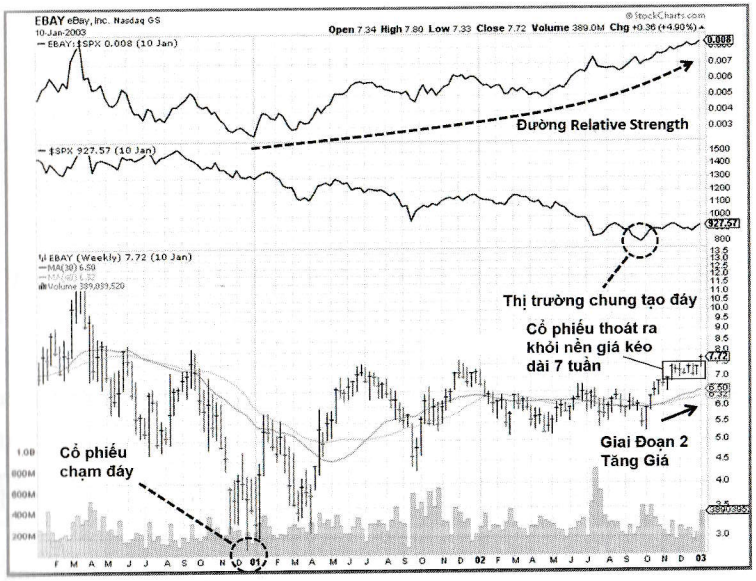

Hình 7-4 Cổ phiếu Ebay (mã EBAY) năm 2000-2002. Cổ phiếu chạm đáy vào năm 2001 và không thiết lập nền giá đáng tin cậy cho đến cuối năm 2002. Sau đó, nó tăng hơn 225% trong 23 tháng.

cũng cố trong một nền giá tương đối chặt trong 7 tuần. Lúc này, cổ phiếu được xác nhận ở trong Giai Đoạn 2 tăng giá và được xếp vào nhóm có RS cao. Như hình 7-4 minh họa, đường RS đang ở trong xu hướng tăng dài hạn, và tăng đến vùng đỉnh cao mới trước khi giá làm điều tương tự. Đây là một trong những tín hiệu quan trọng cho thấy cổ phiếu này chắc chắn được các nhà đầu tư tổ chức gia tăng tích lũy. Từ điểm cổ phiếu Ebay bứt phá ra khỏi nền giá kéo dài trong 7 tuần, giá tăng 234% chỉ trong 24 tháng.

NETFLIX—2009

Cổ phiếu Netflix chạm đáy vào tháng 10.2008; trong khi chỉ số S&P 500 vẫn chưa chạm đáy cho đến tháng 3.2009. Trong Hình 7-5, lưu ý trong khi chỉ số S&P500 tạo đáy mới, Netflix đã tăng 125%. Điều này chứng tỏ cổ phiếu đang ở Giai Đoạn 2 tăng giá. Đường RS bắn vọt lên trời giống như số điểm RS được công bố trên tạp chí IBD. Cổ phiếu này lọt vào radar quan sát của tôi tại điểm này, nhưng nhiều nhà đầu tư đã bỏ lỡ nó. Lý do là khi chỉ số thị trường dốc lên và tăng trong vài tháng, Netflix lại điều chỉnh 27% và sau đó đi ngang trong 27 tuần. Đây là thời gian đủ lâu để loại bỏ các nhà giao

dịch nghiệp dư ra khỏi cuộc chơi. Nếu bạn quan sát đường RS, có vẻ như cổ phiếu này đang hoạt động kém hơn so với thị trường - nhưng đây chỉ là tạm thời. Sau đó, cổ phiếu này lấy lại số điểm đã mất và bắt đầu tăng vọt. Đối với những đôi mắt tinh tường, Netflix đã vẽ ra một mẫu hình VCP hoàn hảo và sẵn sàng cho đợt tăng giá mạnh. Vì thế, bạn luôn phải quan sát bức tranh tổng thể và đặt mọi thứ vào trong bối cảnh lớn.

Những cổ phiếu dẫn dắt thường không cần trở nên nổi bật ngay tại lúc thị trường chung tạo đáy. Một số cổ phiếu sớm bứt phá, nhưng một số khác tăng giá đúng thời điểm thị trường chung tạo đáy. Trong trường hợp của Netflix, nó tăng giá vài tháng trước khi thị trường chung tạo đáy.

Sau khi Netfllix tạo ra điểm phá vỡ thoát ra khỏi mẫu hình VCP, cổ phiếu này tăng hơn 500% chỉ trong 21 tháng. Từ tháng 3.2009 đến tháng 12.2010, Netflix công bố 8 quý liên tiếp tăng trưởng doanh số, và lợi nhuận tăng trung bình 45%. Như lưu ý lúc đầu, từ thời điểm Netflix bắt đầu trở thành công ty đại chúng, giá cổ phiếu của công ty đã tăng hơn 3,400%. Trong cùng thời gian này, giá cổ phiếu của đối thủ cạnh tranh là Blockbuster lại

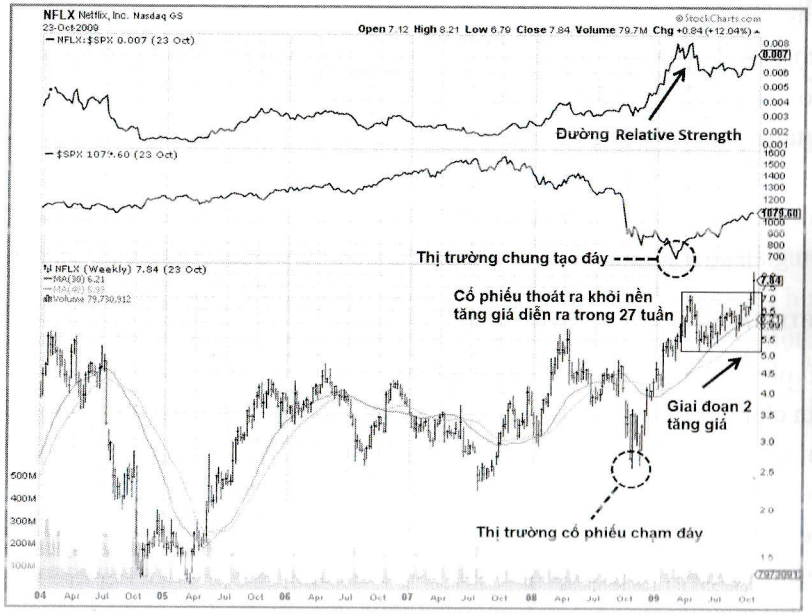

Hình 7-5 Cổ phiếu Netflix (Mã NFLX) năm 2009: Đường RS tăng vọt và mẫu hình VCP cổ điển xuất hiện để tạo nên đợt tăng giá 525% trong 21 tháng.

giảm tới 99%, cuối cùng đi tới phá sản.

Netflix Và Blockbuster

Netflix là một tình huống nghiên cứu rất thú vị. Vào năm 2002, trong vòng 15 ngày giao dịch, khi Netflix trở thành công ty đại chúng thì giá cổ phiếu Blockbuster đạt đỉnh dài hạn. Cùng với sự sụp đổ doanh số của Blockbuster khiến giá cổ phiếu chỉ còn 0.13 USD (giảm từ đỉnh 18 USD), Netflix tung ra mảng kinh doanh cho thuê video trực tuyến hoàn toàn chiếm lợi thế và loại bỏ dần thị trường cửa hàng băng đĩa truyền thống.

Vào ngày 18.3.2009, chỉ 7 ngày sau khi chỉ số Nasdaq Composite chạm đáy thị trường con gấu, và chỉ 10 ngày sau khi chỉ số Dow Jones chạm đáy thị trường con gấu tại 6,469 điểm, cổ phiếu Netflix đã chạm đỉnh cao mọi thời đại (Hình 7-6). Chỉ 17 ngày sau đó, giá cổ phiếu Netflix đã tăng hơn 20%. Lợi nhuận của 3 quý gần nhất rất ấn tượng: lần lượt tăng 36%, 38% và 58%. Với một thành quả kinh doanh vượt ngoài mong đợi, rất khó để bạn muốn bán đi cổ phiếu này và chốt lợi nhuận.

Vào tháng 10.2009, tôi mua cổ phiếu Netflix dựa trên mẫu hình VCP khi nó đang được giao dịch tại mức P/E 32 lần, trong khi Blockbuster chỉ giao dịch tại mức P/E 2 lần. Tôi tránh né mua cổ phiếu "rẻ" như Blockbuster và thay vào đó lại mua vào cổ phiếu "đắt" như Netflix.

Michael Kors vs. Coach

Một nhóm ngành công nghiệp thường được chi phối bởi một, hai hoặc có thể là ba công ty. Thường sẽ có một cuộc cạnh tranh khốc liệt để giành lấy khách hàng giữa các công ty dẫn đầu. Pepsi là đối thủ truyền kiếp của Coca-Cola. Starbuck và Dunkin Donuts cạnh tranh nhau để giành lấy sự ủng hộ của những người yêu thích cà phê, và thị trường trang trí nội thất nhà cửa là nơi phân chia của hai ông lớn Home Depot và Lowe's.

Không phải là ngẫu nhiên công ty cho thuê video Blockbuster sụp đổ đúng vào thời điểm Netflix trở thành công ty đại chúng. Tương tự, cửa hàng tạp hóa Coach đạt đỉnh đúng ngay khi Michael Kros (mã KORS) trở thành công ty đại chúng (xem hình 7-7). Lý do rất đơn giản: hoặc là sẽ có thêm sự cạnh tranh và phân chia thị phần, hoặc là hoàn toàn sụp đổ trước đối thủ mới. Đó là lý do tại sao bạn nên theo dõi và chú ý đến hai hoặc ba cổ phiếu hàng đầu của một ngành.

Hình 7-6: Cổ phiếu Netflix (mã NFLX) so với Blockbuster Video (mã BLOAQ) từ năm 2002-2011. Thời điểm IPO Netflix cũng trùng với đỉnh cao mọi thời đại của Blockbuster.

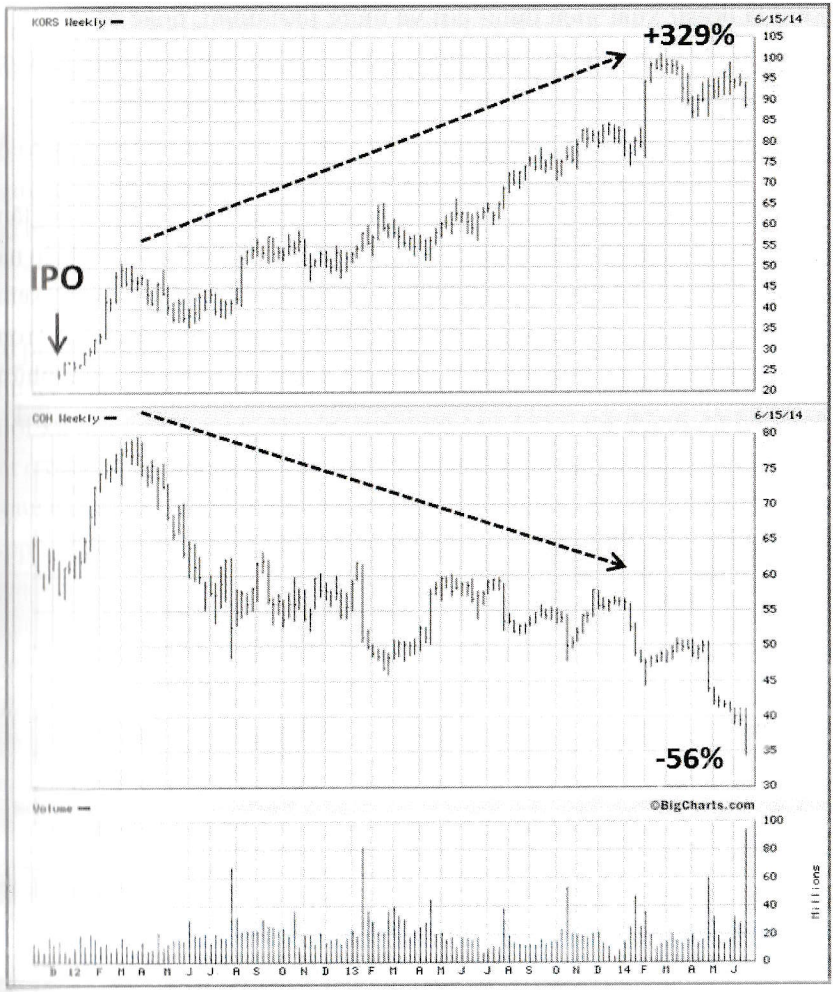

Hình 7-7 Cổ phiếu Michael Kros (mã KORS) so với Coach (mã COH) năm 2012-2014. Một đối thủ cạnh tranh mới nổi lên khi một công ty hàng đầu trong ngành rơi vào suy yếu.

Những công ty dẫn đầu thay đổi khi có đối thủ cạnh tranh mới. America Online là một công ty dẫn đầu trên thị trường tìm kiếm internet cho đến khi công cụ tìm kiếm của Yahoo trở thành người dẫn đầu mới. Sau đó, Google trở thành đối thủ cạnh tranh của Yahoo! sau khi công ty này trở thành công ty đại chúng và hiện nay được xem là ông chủ trên thị trường tìm kiếm.

Một công ty cạnh tranh hàng đầu đôi khi không phải là một công ty đặc biệt hoặc có sản phẩm đặc biệt so với nhóm dẫn dắt thị trường thực sự. Nó

có thể là do sự xuất hiện đúng nơi và đúng thời điểm, hoặc có thể là do nhóm công ty hàng đầu suy yếu. Hoặc giống như sự thay đổi thường xuyên của thị trường bán lẻ, khẩu vị của người tiêu dùng luôn thay đổi.

Wal-Mart—(Mã WMT) Năm 1981

Ngược dòng thời gian về năm 1981, Wal-Mart chỉ là một công ty nhỏ, tăng trưởng nhanh nhưng có rất ít người biết đến. Tại thời điểm đó, cổ phiếu này chỉ giao dịch với 40,000 hoặc 50,000 cổ phần. Bạn thử tưởng tượng xem? Ngày nay, Wal-Mart được giao dịch đến 35 triệu cổ phiếu mỗi ngày! Trong khi thị trường chung trải qua một thị trường con gấu nhỏ vào đầu những

Hình 7-8: Cổ phiếu Wal-Mart Store (mã WMT) năm 2001-2002. Tăng 360% trong vòng 21 tháng

năm 1980, cổ phiếu Wal-Mart vẫn tăng đều đặn. Cổ phiếu này mạnh đến nỗi, mỗi lần chỉ số thị trường có các đợt hồi phục ngắn hạn, Wal-Mart thoát ra khỏi nền giá của nó và thiết lập đỉnh cao mới (Hình 7-8). Đây là loại cổ phiếu dẫn dắt thị trường theo kiểu chu kỳ nối tiếp chu kỳ. Đây là một nguyên tắc giao dịch đã được thời gian kiểm chứng, và bạn đơn giản không thể bỏ qua sự phân kỳ rõ ràng như vậy.

Apple Computer—Năm 2004

Cổ phiếu dẫn dắt thị trường trong một chu kỳ hiếm khi tiếp tục dẫn dắt trong chu kỳ tiếp theo. Tuy nhiên, một số ít cổ phiếu vẫn có thể tăng giá mạnh ở cuối xu hướng tăng của chu kỳ trước và sau đó lại trở thành cổ phiếu dẫn dắt ở chu kỳ tiếp theo. Chúng ta đang tìm kiếm loại cổ phiếu có thể trụ vững trong cả thị trường con gấu hoặc một đợt điều chỉnh lớn. Cổ phiếu Máy Tính Apple (mã AAPL) là một ví dụ như thế (Hình 7-9). Cổ phiếu này đã thiết lập

Hình 7-9 Cổ phiếu Apple (mã APPL) năm 2004. Apple xuất hiện nhiều cơ hội

và thoát ra khỏi nền giá vào tháng 3.2004, đúng thời điểm thị trường chung đang đạt đỉnh và tham gia vào một đợt điều chỉnh. Tuy nhiên, cổ phiếu này lại tỏ ra rất mạnh, mỗi lần thị trường chung chạm đáy mới, cổ phiếu Apple lại thiết lập đỉnh mới cao hơn và xây dựng nền giá mới. Thậm chí nếu bạn đã bỏ lỡ điểm mua đầu tiên, bạn vẫn còn hai cơ hội mua khác, bao gồm một điểm mua điển hình tại điểm phía bên phải sau khi thị trường chung tạo đáy. Nhưng nếu bạn tập trung vào chỉ số thị trường và không quan tâm đến nhóm cổ phiếu dẫn dắt, bạn chắc chắn sẽ bỏ lỡ cơ hội tuyệt vời này.

Bạn Nên Mua Cổ Phiếu Dẫn Dắt Thị Trường Nào Đầu Tiên?

Khi bắt đầu chuẩn bị mua vào, câu hỏi lúc này là bạn nên mua cổ phiếu nào đầu tiên? Thật đơn giản: mua theo thứ tự sức mạnh. Khi thị trường chung tạo đáy xong, tôi thích mua nhóm có điểm phá vỡ (breakout). Lựa chọn nhóm này là tốt nhất vì nó sẽ là những cổ phiếu đầu tiên thoát khỏi nền giá từ một điểm mua hợp lý. **Sau cùng, không nên sử dụng ý kiến cá nhân để "đấu với" sự thông thái và phán quyết của thị trường. Hãy đi theo sức mạnh của thị trường, chứ không phải ý kiến cá nhân, để biết bạn nên đặt tiền vào đâu**. Cổ phiếu đầu tiên thoát ra khỏi nền giá, cùng với nguồn năng lượng mạnh nhất trong giai đoạn đầu của thị trường tăng giá mới, thường là những ứng viên tiềm năng trở thành siêu cổ phiếu.

Tôi không thể nói cho bạn cổ phiếu nào trong danh sách theo dõi sẽ trở thành cái tên được giao dịch tiếp theo. Khi quan sát 5, 6 hoặc 10 cái tên, tôi không quá phấn khích với một mã cổ phiếu này so với cổ phiếu khác giống như một cuộc đua ngựa. Nói cách khác, tôi không chơi theo sở thích. Sở thích có nghĩa là tôi cảm thấy "yêu mến" một công ty và sẵn lòng chờ để tham gia vào nó, trong khi những cái tên khác - là những công ty mà tôi không quen thuộc hoặc không yêu thích lắm-đã thiết lập đầy đủ tín hiệu mua và đã kích hoạt điểm mua. Tại sao tôi phải chờ một số cổ phiếu khác chạy giá trong khi đã có những cổ phiếu khác bắt đầu tăng giá và đáp ứng tất cả các tiêu chí giao dịch? Điều này vẫn thường xảy ra. Bạn đầu tư vào một mã cổ phiếu chỉ vì yêu thích một cái tên nào đó, thường là những sở thích mang tính cá nhân như: bạn thích vị thế của công ty hoặc bạn quá yêu chuộng sản phẩm của công ty đó. Bạn thường đầu tư vào cái tên quen thuộc và tránh né những cái tên chưa từng nghe tới.

Thay vào đó, tôi để cho thị trường nói cho tôi biết nên đặt tiền vào đâu. Tôi quan sát cơ hội tham gia vào đợt tăng giá của nhóm đầu tiên, nghĩa là mua các cổ phiếu tạo ra điểm phá vỡ đầu tiên. Tôi sẵn sàng tham gia vào những cái tên mới thay vì né tránh chúng. Hầu hết những cổ phiếu chiến thắng mạnh nhất là những công ty đã trở thành đại chúng sau 8-10 năm. Những cổ phiếu tăng giá sớm thường sẽ trở thành những cổ phiếu dẫn dắt thị trường thật sự, trong khi những cổ phiếu tăng giá chậm thường ít khi được nhà đầu tư quan tâm.

Bạn thậm chí có đến 10 cổ phiếu đáp ứng tiêu chí mua. Nhưng cổ phiếu tăng giá đầu tiên có thể "đang nói" cho bạn biết nên đặt tiền vào đâu. Liệu bạn có nên tranh cãi với thị trường và bỏ qua một tín hiệu mua hoàn hảo chỉ vì những lý do chủ quan?

Có thể cổ phiếu bạn "yêu thích" phải 2-3 ngày sau mới bắt đầu xuất hiện tín hiệu mua. Hoặc nó có thể không bao giờ xuất hiện tín hiệu mua hoặc là tín hiệu mua bị thất bại. Đừng bỏ lỡ những cơ hội giao dịch hoàn hảo chỉ vì sở thích của bạn. Thay vào đó, hãy mua theo thứ tự cổ phiếu nào xuất hiện điểm phá vỡ trước. Khi bạn trở nên kiên nhẫn và chỉ giao dịch với những tín hiệu giao dịch đạt chuẩn, điều này có nghĩa rằng bạn biết khi nào nên hành động. Bạn đã trở thành một nhà giao dịch chuyên nghiệp.

Sự Tăng Giá Bỏ Rơi

Trong vài tháng đầu tiên của một thị trường tăng giá mới, bạn nên nhìn thấy nhiều cổ phiếu thiết lập đỉnh cao mới. Mức độ điều chỉnh của thị trường chung là khá nhỏ, thường chỉ vài phần trăm. Nhiều nhà đầu tư non kinh nghiệm không sẵn lòng mua trong đợt tăng giá đầu tiên của thị trường tăng giá mới vì thị trường có vẻ như bị mua quá mức.

Thông thường, giai đoạn đầu sau khi rời khỏi một đáy quan trọng có đặc điểm của *sự Tăng Giá Bỏ Rơi (Lockout Rally)*[54]. Trong giai đoạn bỏ rơi này, các nhà đầu tư chờ đợi cơ hội tham gia vào thị trường tại các điểm điều chỉnh, nhưng điểm điều chỉnh lại chẳng bao giờ xuất hiện. Thay vào

[54] Người dịch: Lockout có nghĩa là công nhân đóng cửa (lock out) nhà máy để gây áp lực (đình công). Hàm ý ở đây là đợt tăng giá dài hạn này rất mạnh, không có các đợt điều chỉnh nhỏ để các nhà giao dịch có cơ hội mua vào. Tưởng tượng giống như thị trường "đóng cửa", không cho các

đó, lực cầu mạnh đến nỗi thị trường cứ tăng giá đều đặn và lờ đi các tín hiệu mua quá mức. Kết quả là, các nhà đầu tư về cơ bản bị thị trường bỏ rơi. **Nếu chỉ số thị trường lờ đi các tín hiệu mua quá mức bất thường, xuất hiện sau đợt sụt giảm của thị trường con gấu hoặc một đợt điều chỉnh lớn, và danh sách các cổ phiếu dẫn dắt của bạn mở rộng, điều này nên được xem là một tín hiệu tốt về sức mạnh của xu hướng**. Để xác định xem liệu sự hồi phục này là thực hay không, các ngày tăng giá nên đi kèm với khối lượng giao dịch tăng, trong khi những ngày giảm giá nên làm giảm khối lượng giao dịch toàn bộ thị trường. Quan trọng hơn, hành động giá của những cổ phiếu dẫn dắt nên được nghiên cứu kỹ lưỡng nhằm xác định xem, liệu những cổ phiếu này có thoát ra từ một nền giá kiến tạo hay không và có tiềm năng tăng trưởng nhanh hay không?

Tín hiệu xác nhận khác là danh sách cổ phiếu đạt đỉnh 52 tuần vượt xa danh sách cổ phiếu chạm đáy thấp 52 tuần và thậm chí sự chênh lệch này còn tiếp tục mở rộng. Tại điểm này, bạn nên gia tăng sự hiện diện trên thị trường dựa trên các tiêu chí giao dịch đối với từng cổ phiếu cụ thể. Một câu ngạn ngữ cổ nói: "Đây là thị trường của từng cổ phiếu, không phải thị trường cổ phiếu." Trong các giai đoạn đầu của đợt hồi phục sau khi tạo đáy, điều quan trọng là phải tập trung vào các cổ phiếu dẫn dắt nếu như mục tiêu quan trọng của bạn là trở thành người chiến thắng. Đôi khi bạn sẽ bị mua sớm. Tuân thủ chặt chẽ kỷ luật bằng lệnh dừng lỗ. Nếu đợt hồi phục này là thực, phần lớn các cổ phiếu dẫn dắt sẽ tăng giá mạnh, và bạn ít gặp phải thất bại. Khi bạn nhìn thấy các tín hiệu của đợt hồi phục bỏ rơi, hãy tìm các cổ phiếu có nền giá kiến tạo và mua chúng ngay sau khi vượt lên trên điểm pivot hợp lý.

Mẫu Hình 3-C

Mẫu hình *Chiếc Cốc Gian Lận* hoặc 3-C (Cup Completion Cheat) là một mẫu hình tiếp diễn xu hướng. Nó được gọi là "trò gian lận (Cheat[55])" vì

[55] Người dịch: Cheat là trò gian lận, lừa đảo hoặc không chung thủy. Tuy nhiên, Cheat không nên hoàn toàn được hiểu theo nghĩa xấu và tiêu cực. Trong thi cử, cheat có thể được coi như là một thủ thuật gợi ý hợp lệ (tạm gọi là phao thi hợp lệ) ví dụ như đáp án của một câu hỏi sẽ được "gợi ý ngầm" ở trong một số câu trả lời hoặc đó có thể là các bảng tra mang lại lợi thế ngầm cho thí sinh . Trong game, chúng ta hay nghe từ "cheat game" nghĩa là những mánh khóe thủ thuật (cũng đôi khi là chơi ăn gian bằng cách hack code) để tạo lợi thế trong khi chơi game. Ở đây, tác giả sử dụng thuật ngữ "cheat" mang

phần Cheat tạo ra điểm mở vị thế sớm nên tôi gọi là "tôi đang chơi trò gian lận". Ngày nay, tôi có thể nói rằng, phần Cheat của mẫu hình 3-C giúp tôi tìm ra điểm mua sớm nhất ở bất cứ mã cổ phiếu nào. Một số cổ phiếu hình thành Cheat ở gần "đáy" chiếc cốc trong khi một số cổ phiếu khác hình thành Cheat ở gần giữa chiếc cốc. Cheat là chìa khóa để nhận ra khi nào cổ phiếu đã tạo đáy và khi nào bắt đầu một xu hướng mới, trở lại xu hướng tăng giá dài hạn của Giai Đoạn 2. Giao dịch theo mẫu hình 3-C giúp bạn có điểm pivot tốt để xác định thời điểm nào xu hướng tăng của cổ phiếu sẽ diễn ra.

Một Cheat đúng nên có sự thu hẹp trong khối lượng và thắt chặt giá. Sự tạm dừng này thể hiện cơ hội mở vị thế sớm, mặc dù không phải là toàn bộ vị thế của bạn. Nói cách khác, bạn có thể làm giảm giá vốn mua trung bình bằng cách sử dụng Cheat để chia lệnh giải ngân (scale into trade). Một khi cổ phiếu vượt lên trên đỉnh cao nhất của điểm tạm dừng (pause) hoặc điểm pivot, nó trở thành cái mà tôi gọi là điểm đảo chiều. Điều này cho thấy cổ phiếu có thể đã tạo đáy xong và sẽ quay trở lại Giai Đoạn 2 tăng giá dài hạn.

Tín hiệu giao dịch Cheat (để hoàn tất mẫu hình 3-C) có các tiêu chí giống như mẫu hình chiếc cốc và tay cầm cổ điển và Cheat tương tự như phần tay cầm. Khi phần tay cầm hình thành, nó luôn xảy ra ở một phần ba phía trên của chiếc cốc. Nếu nó hình thành ở phần ba ở giữa hoặc ngay dưới điểm chính giữa, bạn có nhiều hơn một điểm mua. Để bảo đảm đây là một mẫu hình tốt, cổ phiếu này phải tăng giá ít nhất 25%-100% và một số trường hợp là 200%-300% trong 3-36 tháng giao dịch trước khi xuất hiện mẫu hình chiếc cốc. Cổ phiếu cũng nên giao dịch ở trên đường trung bình di động 200 ngày đang dốc lên (tính theo số ngày giao dịch). Mẫu hình có thể hình thành trong thời gian ngắn khoảng 3 tuần cho đến thời gian dài khoảng 45 tuần (hầu hết diễn ra từ 7 đến 25 tuần). Mức độ điều chỉnh từ đỉnh tới đáy thay đổi từ 15%-20% đến 30%-40% ở một số trường hợp, và nhiều nhất là 50%, phụ thuộc vào điều kiện của thị trường chung. Nếu sự điều chỉnh vượt quá 60% thường được xem là quá sâu và cho thấy khả năng mẫu hình bị thất bại. Thông thường, tín hiệu giao dịch Cheat sẽ xuất hiện trong giai đoạn thị trường chung điều chỉnh, các cổ phiếu dẫn dắt sẽ hoàn tất mẫu hình 3-C để tăng giá trong khi thị trường chung kết thúc điều chỉnh và chuyển sang giai đoạn tăng giá hoặc ít nhất là xảy ra trong thời gian gần nhau (xem hình 7-10)

mang ý nghĩa tiêu cực. Để tránh ý nghĩa tiêu cực, tác giả sử dụng trực tiếp từ gốc tiếng anh: "Cheat", một phần vì nó cũng đã khá thông dụng trong cách nói của người Việt

Hình 7-10 Cổ phiếu Humana (mã HUM) năm 1978. Cổ phiếu này xuất hiện mẫu hình 3-C vài ngày sau khi chỉ số Dow Jones tạo đáy. Cổ phiếu HUM tăng 1,000% trong 38 tháng. Lưu ý sự khác biệt giữa các đường trung bình di động. Thị trường chung đang giao dịch dưới đường MA 200 ngày dốc xuống, trong khi Humana giao dịch ở trên đường MA 200 ngày dốc lên.

Giải Thích Tín Hiệu Giao Dịch 'Cheat"

Sau đây là bốn bước để một cổ phiếu chuyển sang tăng giá từ một tín hiệu giao dịch cheat (xem Hình 7-11 đến Hình 7-13):

1. Xu hướng giảm. Cổ phiếu trải qua một đợt điều chỉnh trung hạn trong xu hướng tăng giá dài hạn của Giai Đoạn 2. Đợt giảm đầu tiên có thể xảy ra trong vài tuần hoặc vài tháng. Thông thường sẽ xuất hiện các phiên giảm giá mạnh (spike) cùng với khối lượng tăng.
2. Xu hướng tăng. Giá sẽ cố gắng hồi phục và phá vỡ xu hướng giảm. Bạn không nên mua ngay lúc này. Vẫn còn quá sớm vì giá và khối lượng

Hình 7-11 Cổ phiếu Cirrus Logic (mã CRUS) năm 2010. Tăng 162% trong 4 tháng sau khi hình thành mẫu hình 3-C.

thiếu sự xác nhận cần thiết cho thấy cổ phiếu này đã chạm đáy và tham gia vào xu hướng tăng mới. Giá sẽ bắt đầu tăng ở phía phải, thường lấy lại từ một phần ba đến một nửa đợt giảm trước đó. Tuy nhiên, lượng cung treo lơ lửng trên đầu được tạo ra trong giai đoạn sụt giảm trung hạn, thường đủ mạnh để làm ngưng đợt tăng giá và tạo ra một đợt tạm dừng hoặc kéo ngược.

3. Tạm dừng (pause). Cổ phiếu sẽ tạm dừng trong vài ngày hoặc vài tuần và thiết lập vùng ổn định (là giai đoạn tạo Cheat), với mức độ điều chỉnh khoảng 5%-10% tính từ điểm cao nhất đến đáy thấp nhất. Tình huống tối ưu là Cheat có một cú "drift (rê đuôi xe)[56]" xuống ngay dưới đáy thấp trước đó và bật tăng trở lại, tạo nên một cú rũ bỏ (shakeout) những người mua yếu ớt. Đây là điều bạn thường thấy trong giai đoạn

[56] Người dịch: Drift (rê đuôi xe) là một kỹ thuật lái xe mà trong đó, người lái xe cố tình làm mất lái, gây ra sự trượt bánh sau, trong khi vẫn có thể điều khiển được chiếc xe theo hướng mong muốn ở tốc độ cao. Ở đây tác giả muốn sử dụng hình ảnh rê đuôi xe để mô tả hành động giá cổ phiếu bất ngờ giảm nhanh xuống dưới một đáy thấp trước đó và sau đó bất ngờ bật tăng trở lại, tạo nên cú rũ bỏ những người mua yếu ớt. Đây chính là mẫu hình "cái đuôi con chuột túi" của Alexander Elder trong cuốn sách "Phương pháp mới để giao dịch kiếm sống" (đã được chúng tôi chuyển dịch sang

hình thành tay cầm của mẫu hình chiếc cốc-tay cầm. Lúc này, cổ phiếu đã thiết lập xong tín hiệu và bạn nên sẵn sàng mua vào khi giá vượt lên trên đỉnh cao nhất của vùng tạm dừng. Tín hiệu phổ biến cho thấy cổ phiếu sắp sửa tạo điểm phá vỡ là khi khối lượng đột ngột cạn kiệt đi kèm với sự thắt chặt của giá.

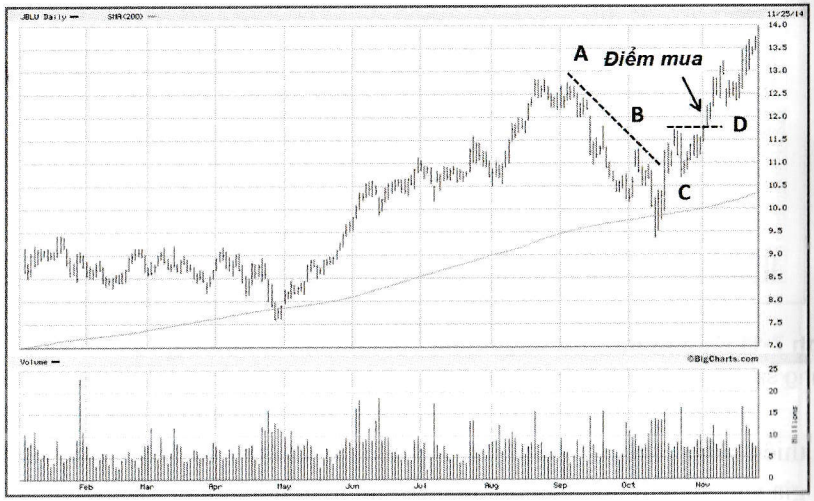

Hình 7-12 Cổ phiếu JetBlue Air (mã JBLU) năm 2014. Cổ phiếu này xuất hiện mẫu hình 3-C (tại điểm D) và sau đó tăng 130% trong 11 tháng.

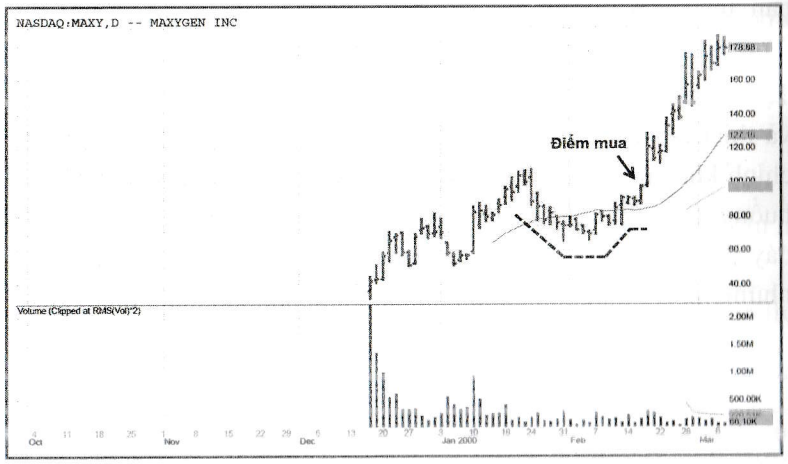

Hình 7-13 Cổ phiếu Maxygen (mã MAXY). Sau khi trở thành công ty đại chúng vào tháng 12.1999, Maxygen xuất hiện mẫu hình 3-C vào tháng 2.2000. Cổ phiếu

4. Phá vỡ. Khi cổ phiếu vượt lên trên đỉnh cao của vùng ổn định, bạn đặt lệnh mua. Cổ phiếu giờ đây có vẻ đã đảo chiều tăng, nghĩa là có xác suất cao tạo đáy xong. Xu hướng trung hạn bây giờ là tăng và quay trở lại hòa nhịp với Giai Đoạn 2 tăng giá dài hạn.

Mẫu Hình "Cheat" Nằm Ở Đáy

Mẫu hình Cheat nằm ở đáy xuất hiện ở khu vực một phần ba cuối cùng của nền giá. Việc mua ở khu vực một phần ba cuối cùng của nền giá rủi ro hơn so với một phần ba ở giữa (là khu vực Cheat thường xuất hiện) hoặc một phần ba đầu tiên (giống như cốc và tay cầm). Nhưng nếu bạn đúng, tiềm năng lợi nhuận sẽ lớn hơn vì bạn đã mua tại mức giá thấp hơn. Như nói lúc đầu, tôi thường mở vị thế nhỏ khi xuất hiện mẫu hình Cheat nằm ở đáy và sau đó bổ sung vị thế khi hình thành các điểm pivot khác khi giá tăng cao hơn. Đây là cách mà bạn chia lệnh giải ngân vào một cổ phiếu và làm giảm giá vốn mua bình quân.

Tôi thích sử dụng mẫu hình Cheat nằm ở đáy đối với những cổ phiếu có giá trị vốn hóa lớn, và một số trường hợp là những cổ phiếu sau khi mới trở thành công ty đại chúng. Mẫu hình Cheat nằm ở đáy thấp có thể hoạt động cho những công ty IPO không có nhiều thời gian giao dịch dưới mức giá IPO và không có những đợt điều chỉnh quá lớn. Thật tốt nếu giá cổ phiếu được giữ cao hơn mức giá IPO. Một số trường hợp xuất hiện đáy nhỏ nhằm rũ bỏ (shake out) các nhà đầu tư yếu ớt và sau đó tăng cao hơn. Giai đoạn tạo nền giá sau khi IPO nên diễn ra ít nhất trong 10 ngày. Giống như bất cứ nền giá nào, bạn nên tránh mua khi có trường hợp lượng cung treo lơ lửng trên đầu quá lớn hoặc trường hợp người mua bị mắc bẫy.

Ví dụ, Google niêm yết vào tháng 8.2004. Sau khi tăng giá một đoạn ngắn, cổ phiếu này điều chỉnh và thiết lập mẫu hình Cheat nằm ở đáy trong 14 ngày. Như minh họa ở hình 7-14, dấu hiệu chính để nhận ra mẫu hình Cheat nằm ở đáy giống như nhiều điểm mua khác là giá thắt chặt cùng với sự thiếu vắng của phía bán. Trước khi mua, tôi muốn nhìn thấy có một vài ngày khối lượng giao dịch ở mức rất thấp, là tín hiệu cho thấy lượng cung đổ vào thị trường đang chậm lại đến mức nhỏ giọt và ít nhất hình thành một đường kháng cự.

Vào tháng 12.2013, Twitter thiết lập một mẫu hình tương tự như Google

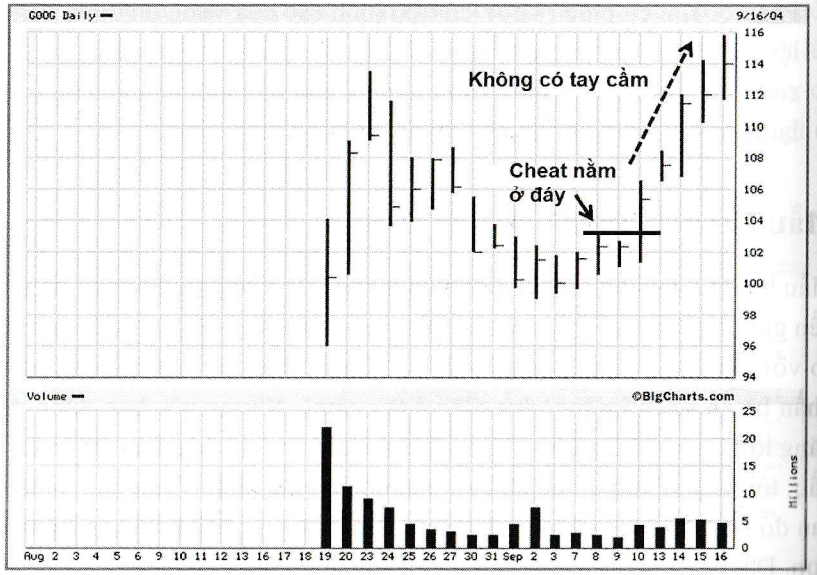

Hình 7-14 Cổ phiếu Google (mã GOOG) trở thành công ty đại chúng vào năm 2004. Cổ phiếu này xuất hiện mẫu hình cheat nằm ở đáy và sau đó tăng vọt 625 lần trong 40 tháng.

cách đó một thập niên (Hình 7-15). Nền giá của Twitter hình thành trong 19 ngày. Mặc dù Twitter không tạo nên mức lãi lớn như Google, nhưng mẫu hình Cheat nằm ở đáy cũng cung cấp một tín hiệu giao dịch tốt. Cổ phiếu này tăng 77% trong vòng 16 ngày.

Một ví dụ khác là Apple Computer, xuất hiện mẫu hình Cheat nằm ở đáy vào tháng 8.2004 (Hình 7-16). Cổ phiếu này tạo nên khoảng trống tăng giá cùng với khối lượng giao dịch lớn vào tháng 7, và sau đó quay trở lại lấp khoảng trống với khối lượng tương đối thấp vào tháng 8. Điểm pivot hoặc Cheat nằm ở đáy cung cấp điểm mua với rủi ro thấp - nghĩa là giá điều chỉnh nhẹ với khối lượng thấp để lấp một khoảng trống lớn. Nếu cổ phiếu này tiếp tục giảm xuống các mức giá thấp hơn, rõ ràng đã có điều gì đó sai lầm, và tạo ra điểm cắt lỗ.

"Mẫu Hình Trong Mơ"

VVào những năm 1960, William L.Jiler đã viết cuốn sách *"How Charts Can Help You In The Stock Market"*(Các đồ thị giúp bạn kiếm tiền trên thị

Hình 7-15 Cổ phiếu Twitter (mã TWTR) năm 2015. Cổ phiếu này đã tăng mạnh từ một mẫu hình Cheat nằm ở đáy.

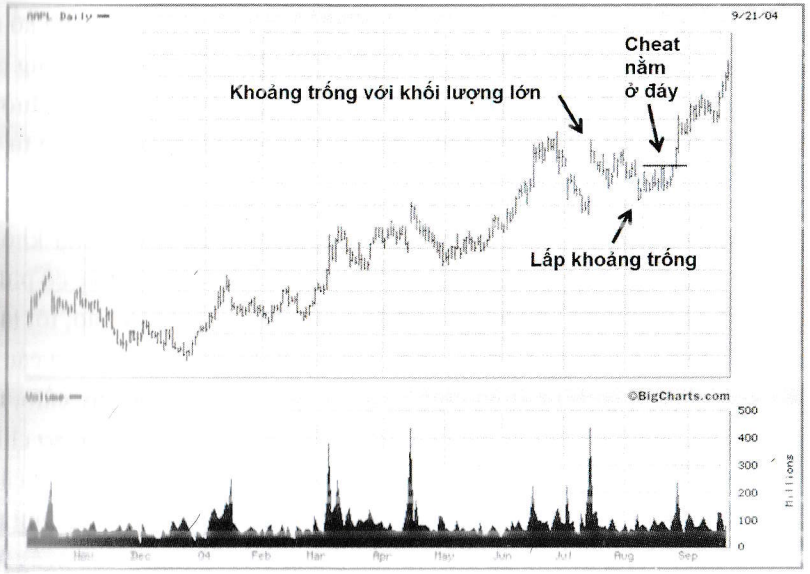

Hình 7-16 Cổ phiếu Apple (mã AAPL) năm 2014. Cổ phiếu này tạo nên mẫu hình Cheat nằm ở đáy sau khi xuất hiện một khoảng trống tăng giá với khối

trường chứng khoán như thế nào)". Đây là một cuốn sách cũ nhưng đến nay vẫn còn giá trị. Tôi xem đây là cuốn sách phải đọc cho bất cứ ai muốn sử dụng đồ thị kỹ thuật để cải thiện kết quả giao dịch trên thị trường cổ phiếu. Jiler là người đầu tiên giải thích rõ mẫu hình "tách có quai (saucer with platform)", và sau này được biết đến với tên phổ biến là mẫu hình "chiếc cốc tay cầm". Không hề nghi ngờ gì nữa, mẫu hình cốc-tay cầm là mẫu hình đáng tin cậy nhất và lặp lại nhiều nhất của các siêu cổ phiếu trước khi tăng giá mạnh đột ngột.

Jiler gọi mẫu hình tách có quai này là "mẫu hình trong mơ" vì nó dễ dàng nhận diện và đáng tin cậy. Mặc dù tôi đồng ý với Jiler, nhưng mẫu hình này lại thường bị hiểu nhầm, do đó khái niệm VCP và sự hiểu biết về khối lượng sẽ giúp bạn làm rõ mẫu hình này và tìm kiếm các siêu cổ phiếu. Như đề cập ở trên, sự thu hẹp độ biến động là đặc điểm cốt lõi của nền giá trong tất cả các mẫu hình ở trên.

Vào năm 1990, việc giá dầu tăng vọt và Mỹ tham gia vào cuộc chiến với Iraq khiến thị trường cổ phiếu tăng giá mạnh. Trong khi hầu hết mọi người đều nghĩ thị trường sẽ giảm mạnh nhưng tôi nhận thấy, nhiều cổ phiếu hình thành mẫu hình 3-C và mẫu hình Cốc-Tay Cầm. Nhiều cổ phiếu thiết lập Cheat, tăng một chút, và sau đó thiết lập phần tay cầm. Mặc dù chỉ số thị trường đang giao dịch dưới đường trung bình di động 200 ngày, nhưng các cổ phiếu này đều nằm trên đường trung bình di động 200 ngày và đường trung bình di động 50 ngày, và mỗi cổ phiếu đều có số điểm RS cao từ 90 trở lên.

Thật may mắn cho tôi, kỷ luật giúp tôi giành chiến thắng chứ không phải cảm xúc. Dựa trên những quan sát đồ thị, tôi bắt đầu mua các cổ phiếu này vào tháng 10.1990 và khi giao dịch diễn ra đúng theo dự báo, tôi tăng dần vị thế mua vào tháng 1.1991. Thật tình cờ, ngay sau khi tôi mua các cổ phiếu xuất hiện mẫu hình điều chỉnh nổi tiếng 3-C hoặc cốc-tay cầm, tạp chí Investors Business Daily bắt đầu giật tít bài báo có tựa đề "hồ sơ chiếc cốc-tay cầm", và công bố nhiều cổ phiếu có mẫu hình chiếc cốc tay cầm. Những gì sau đó đã trở thành lịch sử. Một trong những thị trường tăng giá mạnh mẽ nhất trong lịch sử đã diễn ra vào tháng 1.1991 (ngay sau ngày Mỹ tấn công Iraq). Sử dụng đồ thị chứ không phải cảm xúc để hướng dẫn cho bạn, tôi sở hữu một trong những người lãnh đạo thị trường mạnh mẽ nhất

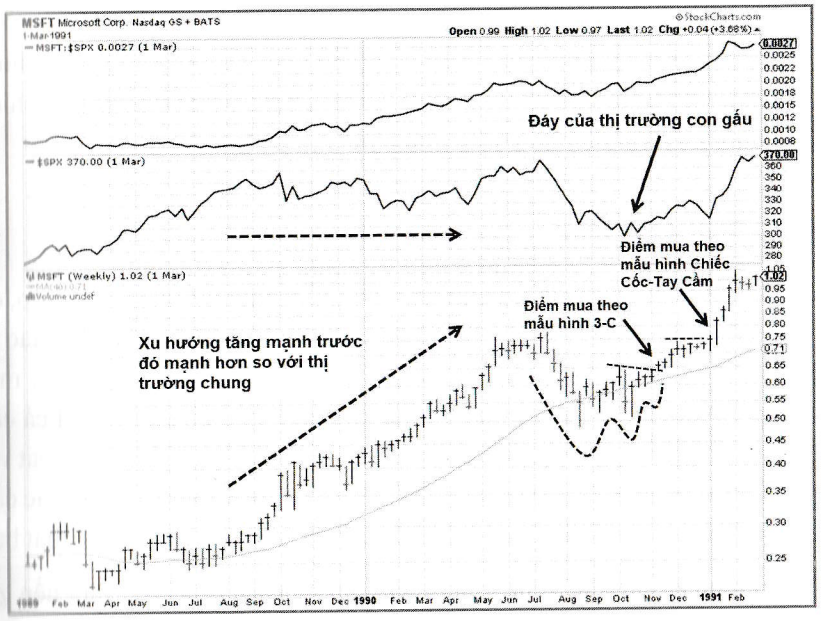

Hình 7-17 Cổ phiếu Microsoft (mã MSFT) năm 1989-1990. Tăng 5,100% trong 9 năm.

Hình 7-18: Cổ phiếu Home Depot (mã HD) năm 1990. Cổ phiếu xuất hiện mẫu

thành những cái tên nổi tiếng như Microsoft, Amgen, Home Depot, Dell Computer, Cisco Systems, và nhiều cổ phiếu khác (xem hình 7-17 và hình 7-18). Mặc dù tại thời điểm đó có rất ít người từng nghe đến những cổ phiếu này vì chúng vẫn là những cái tên nhỏ chưa nổi tiếng.

Mẫu Hình Hai Đáy

Mẫu hình hai đáy là cấu trúc dạng chữ "W" và trong một số trường hợp, có thêm cú đấm mốc (undercut)[57]. Tôi thích mẫu hình cú đấm mốc vì nó tạo ra những cú rung loại bỏ các nhà đầu tư yếu ớt. Tôi cũng muốn nhìn thấy một điểm tạm dừng hoặc điểm pivot ở phía phải nền giá, giống như tất cả các cấu trúc nền giá tôi thường giao dịch. Mẫu hình hai đáy có thể tạo Cheat và/hoặc phần tay cầm giống như các mẫu hình khác tôi vừa thảo luận. Các cấu trúc giá tăng vọt từ đáy không hề có Cheat hoặc tay cầm thường dễ thất bại.

Mẫu hình này có thể được hình thành sau một đợt IPO hoặc một nền giá lớn hoặc nền giá thứ hai (Hình 7-19): vào tháng 4.2003, cổ phiếu Dick's Sporting Goods thiết lập một mẫu hình hai đáy sau khi IPO, gần thời điểm thị trường chung tạo đáy.

Chiến Lược Tấn Công Tổng Lực

Nội dung thảo luận ở đây là chiến lược Power Play[58] (tấn công tổng lực), hay thường được gọi là mẫu hình lá cờ thắt chặt[59]. Đây là một trong những mẫu hình quan trọng nhất và sinh lợi nhất cần phải học nhưng cũng là một trong những mẫu hình thường bị giải thích nhầm nhất trong các mẫu hình phân tích kỹ thuật. Tuy nhiên, nếu bạn đúng, đây là một trong những mẫu hình rất sinh lợi. Tôi gọi Chiến thuật Tấn Công Tổng Lực là mẫu hình tốc

---

57 Người dịch: Undercut có nghĩa là cắt ở phần dưới hoặc cú đấm mốc trong quyền anh. Nó cũng là tên của một kiểu tóc đang thịnh hành trong thời gian gần đây. Trong mẫu hình hai đáy, undercut là giá thủng đáy trước một chút rồi mới vòng đi lên (xem thêm ở hình 7-19).

58 Người dịch: Với power-play, thủ môn sẽ dâng cao như một cầu thủ tấn công. Thường là các đội sẽ thay thủ môn chính bằng một cầu thủ mặc áo thủ môn để dâng cao, qua hẳn phần sân đối phương thành một mũi tấn công.

59 Người dịch: Dan Zanger, một trong những bậc thầy đầu tư theo đà tăng trưởng, là bạn của tác giả Mark Minervini, người được nhắc đến trong cuốn sách "Momentum Master" (2015) của tác giả cũng nhấn mạnh tầm quan trọng của mẫu hình cờ. Đối với người thường sử dụng mẫu hình như Dan

Hình 7-19. Cổ phiếu Dick's Sporting Goods (mã DKS) năm 2002-2003. Tăng +200% trong 15 tháng từ mẫu hình hai đáy.

độ vì hai lý do. Đầu tiên, phải có một đà tăng trưởng thật mạnh để đủ sức chơi tấn công tổng lực. Thực sự, yêu cầu đầu tiên là phải có *"cú đâm kiểm tăng giá (thrust upward)"*. Thứ hai, tín hiệu giao dịch này hình thành chỉ trong một thời gian ngắn, và thường xuất phát từ sự thay đổi đột ngột trong triển vọng của công ty. Giá tăng nhanh có thể là do công ty thành công trong việc phát triển sản phẩm mới chẳng hạn như một loại thuốc do Cục Quản Lý Thực Phẩm và Dược Phẩm Hoa Kỳ chứng nhận (giấy chứng nhận FDA), một sản phẩm hoặc dịch vụ mới, hoặc thậm chí là do báo cáo lợi nhuận tốt hơn kỳ vọng. Tất nhiên, nó cũng có thể xảy ra tại những thời điểm không có bất cứ thông tin nào. Một số giao dịch tốt nhất từ tín hiệu giao dịch này hình thành một sức mạnh không thể giải thích được. Đây là tình huống mà tôi gọi là điểm chết của phân tích cơ bản. Điều này có nghĩa rằng, cổ phiếu tăng giá mạnh mà không có bất cứ sự cải thiện nào trong yếu tố cơ bản của doanh nghiệp (điều vẫn thường xảy ra). Tuy nhiên, với chiến lược tấn công tổng lực, cổ phiếu lại thể hiện một sức mạnh vượt trội, nó đang nói cho bạn một điều gì đó bất kể doanh số và lợi nhuận hiện tại ra sao.

công tổng lực, nhưng tôi bắt buộc phải nhìn thấy mẫu hình VCP giống như tất cả các thiết lập tín hiệu giao dịch khác. Thậm chí chiến lược tấn công tổng lực, giá phải đáp ứng đúng quy luật cung và cầu. Với chiến lược tấn công tổng hợp, bạn nên quan sát sự thắt chặt giá trong 3-6 tuần.

Để sử dụng lối chơi tấn công tổng lực, cần phải đáp ứng các tiêu chí sau.

- Giá tăng bùng nổ cùng với khối lượng lớn, thường là tăng hơn 100% hoặc thậm chí nhiều hơn trong 8 tuần. Cổ phiếu đã có mức tăng mạnh trong giai đoạn tạo nền giá thường không đáp ứng tiêu chuẩn. Những cổ phiếu có chiến lược tấn công tổng lực tốt nhất khá yên tĩnh trong Giai Đoạn 1 và sau đó bất ngờ bùng nổ.
- Sau giai đoạn tăng bùng nổ, giá cổ phiếu sẽ di chuyển đi ngang (sideways) trong một khung giá tương đối chặt, mức độ điều chỉnh không nhiều hơn 20% (một số cổ phiếu thị giá thấp có thể điều chỉnh khoảng 25%) trong 3-6 tuần (một vài cổ phiếu có thể di chuyển đi ngang trong 10-12 phiên giao dịch).
- Nếu mức độ điều chỉnh trong nền giá, từ đỉnh tới đáy, không vượt quá 10%, bạn không cần thiết phải nhìn thấy sự thắt chặt dưới dạng thu hẹp độ biến động, vì giá đã đủ thắt chặt rồi.

Vào ngày 4.2.2010 (là ngày chỉ số Nasdaq Composite Index tạo đáy mới) tôi đã mua Pharmacyclic Inc (mã PCYC) và cũng gửi khuyến nghị này đến các khách hàng của Minervini Private Access (Hình 7-20). Trong 48 ngày giao dịch tiếp theo, Pharmacyclics đã tăng hơn 90%, trong khi chỉ số Nasdaq chỉ hồi phục khoảng 18%. Mức tăng giá 90% chỉ là sự khởi đầu mà thôi, cổ phiếu này sau đó còn tăng 2,600% trong 43 tháng, một ví dụ điển hình của cổ phiếu dẫn dắt thị trường.

Biết cổ phiếu nào nên mua, mua khi nào và ở đâu, nghĩa là bạn đã có một kế hoạch giao dịch tốt và hãy thực thi nó nhưng đừng để cảm xúc xen vào. Thật may mắn, có những quy tắc và tiêu chí để hướng dẫn những quyết định này. Mặc dù bạn sẽ mất nhiều thời gian và kỷ luật để học cách làm thế nào xác định các ứng viên cổ phiếu tiềm năng nhất và tìm ra điểm mua tối ưu, nhưng bạn phải có quyết tâm cao độ nhằm học hỏi và ứng dụng các tiêu chí giao dịch này. Việc thực hành các quy tắc giao dịch đúng đắn và mua đúng thời điểm sẽ giúp bạn trở thành nhà giao dịch tài năng.

Hình 7-20 Cổ phiếu Pharmacyclics (mã PCYC) năm 2010.

XÁC ĐỊNH QUY MÔ VỊ THẾ TỐI ƯU ĐỂ ĐẠT THÀNH TÍCH GIAO DỊCH SIÊU HẠNG

Trong một buổi giảng cho các môn đệ vào năm 1991 được tổ chức kín tại Hawaii, người bạn phù thủy tài chính của tôi là Ed Seykota đã nói: một khi bạn biết rõ kỳ vọng toán học về hệ thống giao dịch của mình, thì câu hỏi quan trọng nhất đối với một nhà giao dịch lúc này là: "Tôi nên đầu tư bao nhiêu tiền?" Một trong những câu hỏi tôi thường xuyên được hỏi là làm thế nào xác định *quy mô vị thế tối ưu (Optimal Position Size)*[60] cho mỗi giao dịch. Rốt cuộc, câu hỏi này chính là thảo luận nên mua bao nhiêu cổ phiếu trong danh mục. Tất nhiên, nếu danh mục càng tập trung, bạn càng dễ dàng kiếm được khoản lãi lớn trong thời gian ngắn, nhưng điều này còn phụ thuộc liệu giá cổ phiếu có diễn ra giống như kỳ vọng của bạn hay không. Quy tắc đầu tiên là không bao giờ được phép đặt cược toàn bộ tài khoản vào một cổ phiếu; vì điều này đồng nghĩa có quá nhiều rủi ro. Nếu bạn có ý định muốn làm một cú thắng nhanh theo kiểu "chơi tất tay (risk it all)", thì chính bạn mới là người gặp phải nguy cơ bị giết chết ngay lập tức! Thậm chí, nếu cứ giao dịch này chỉ có 1% rủi ro sụp đổ tài khoản (risk of ruin), đó cũng là mức rủi ro không thể chấp nhận được. Nên nhớ, bạn không bắt buộc phải kiếm tiền chỉ bằng một lượt giao dịch. Ngay cả khi chỉ có 1/100 khả năng xảy ra thảm họa, tai họa cũng trở nên chắc chắn. Vì chắc chắn bạn sẽ thực

[60] Người dịch: Quy mô vị thế giao dịch là tên gọi chung mang tính kỹ thuật. Trong thực tế, người ta thường gọi là xác định số lượng cổ phiếu cần mua/bán (nếu bạn đang giao dịch cổ phiếu) hoặc số lot cần mua/bán (nếu bạn đang giao dịch forex).

hiện hơn 100 lượt giao dịch, thậm chí là cả ngàn lượt giao dịch trong suốt sự nghiệp tài chính của bạn. Mỗi lần bạn chơi tất tay, về cơ bản bạn là kẻ liều mạng.

Ngược lại, nếu bạn muốn đạt được thành tích giao dịch siêu hạng, việc đa dạng hóa danh mục quá mức cũng gây ra tác dụng tiêu cực. Đa dạng hóa là chiến lược phân bổ các khoản đầu tư cho nhiều chứng khoán khác nhau nhằm giới hạn khoản lỗ của một cổ phiếu hoặc một nhóm ngành riêng biệt. Chiến lược này dựa trên sự an toàn khi thực hiện bình quân nhóm và tạo ra một tỷ suất sinh lợi kỳ vọng nhất định. Đa dạng hóa mang lại một số lợi thế tâm lý cho từng công cụ giao dịch riêng biệt vì biến động ngắn hạn của công cụ giao dịch này có thể bị triệt tiêu bởi công cụ giao dịch khác, từ đó làm phẳng độ biến động danh mục trong ngắn hạn.

Mục tiêu đúng đắn của bạn là đạt được quy mô vị thế tối ưu. Quy mô vị thế tối ưu được xác định dựa trên việc bạn sẵn sàng mất đi bao nhiêu tiền trong tài khoản (equity) nếu như giao dịch này chống lại bạn. Giả sử, bạn có tài khoản trị giá 100,000 đôla và giải ngân 50% số tiền này (tương ứng 50,000 đôla) vào một vị thế. Với mức dừng lỗ 10%, mức lỗ của bạn tương ứng 5,000 đôla. Con số này tương ứng 5% tổng tài khoản và là mức rủi ro quá lớn. Nếu gặp phải một chuỗi thua lỗ như vậy liên tiếp, bạn sẽ gặp phải rủi ro sụp đổ tài khoản. **Thay vì lựa chọn các con số ngẫu nhiên, mức rủi ro tối đa của bạn không nên vượt quá 1.25 đến 2.5% tổng tài khoản cho mỗi lần giao dịch**. Nếu bạn càng có ít kinh nghiệm, mức rủi ro cho mỗi lần đặt cược cũng nên giảm xuống vì bạn đang ở tại vùng đáy của đường cong học hỏi và chắc chắn sẽ gặp phải nhiều sai lầm và thua lỗ.

Để hiểu việc tính toán quy mô vị thế ảnh hưởng như thế nào đến rủi ro của bạn, giả sử bạn có tài khoản trị giá 100,000 đôla và giải ngân 25,000 đôla (25% tổng tài khoản) vào một cổ phiếu. Với mức dừng lỗ 10%, bạn đặt cược 2,500 đôla cho giao dịch này - tương ứng 2.5% tổng tài khoản. Đây là mức cao nhất trong khung rủi ro lý tưởng tôi vừa đề cập ở trên. Nếu muốn hạ thấp mức độ hiện diện rủi ro (exposure), bạn có thể thắt chặt mức dừng lỗ xuống còn 5%, lúc này rủi ro chỉ là 1,250 đôla hoặc 1.25% tổng tài khoản. Nếu muốn giữ nguyên mức dừng lỗ 10%, bạn chỉ còn lựa chọn khác là giảm rủi ro đặt cược bằng cách giảm quy mô giải ngân xuống còn 12,500 đôla (tương ứng 12.5% tổng tài khoản), do đó mức độ rủi ro tài khoản là 1,250 đôla hoặc rủi ro bằng 1.25% tổng tài khoản.

Xác Định Quy Mô Vị Thế Cho Tài Khoản Trị Giá $ 100,000

Rủi ro bằng 1.25% Tổng Tài Khoản Mức dừng lỗ 10%	Rủi ro bằng 1.25% Tổng Tài Khoản Mức dừng lỗ 5%	Rủi ro bằng 1.25% Tổng Tài Khoản Mức dừng lỗ 2.5%
1.25%=$1,250 100k x 12.5% = $ 12,500 $ 12,500 x 10% = $1,250	1.25%=$1,250 100k x 25% = $ 25,000 $ 25,000 x 5% = $1,250	1.25%=$1,250 100k x 50% = $ 50,000 $ 50,000 x 2.5% = $1,250
Giải ngân 12.5% Tổng tài khoản	Giải ngân 25% Tổng tài khoản	Giải ngân 50% Tổng tài khoản

Hình 8-1 Ví dụ về quy mô vị thế giao dịch theo nhiều mức rủi ro khác nhau.

Hoặc bạn di chuyển lệnh dừng lỗ hoặc bạn thay đổi quy mô vị thế giao dịch. Một trong hai cách làm này đều nhằm điều chỉnh rủi ro về mức hợp lý. Giả sử, nếu bạn muốn giao dịch năng động và giải ngân 50% tài khoản vào một vị thế, bạn nên sử dụng mức dừng lỗ 5% để hạn chế rủi ro ở mức 2.5% tổng tài khoản. Nhưng mức dừng lỗ càng chặt, khả năng chạm phải mức dừng lỗ càng lớn. Mấu chốt là đạt được sự cân bằng giữa một quy mô vị thế giao dịch có thể chấp nhận được và một mức dừng lỗ đủ cho phép các biến động giá bình thường. Điều này được gọi là *lựa chọn mức độ đặt cược dựa vào rủi ro (backing into risk)*[61].

Khi lựa chọn mức độ đặt cược dựa vào rủi ro, bạn đang hoạt động theo phương châm "nghĩ đến rủi ro đầu tiên". Nếu bạn tuân theo công thức hướng dẫn xác định quy mô vị thế dưới đây, bạn sẽ không bao giờ đặt cược quá nhiều rủi ro cho mỗi vị thế. Sau đó, tùy thuộc vào bạn chấp nhận mức rủi ro nhiều hay ít, nhưng không bao giờ được phép vượt qua mức rủi ro tối đa (xem hình 8-1).

Hướng dẫn xác định quy mô vị thế giao dịch

- Mức rủi ro đặt cược cho mỗi lần giao dịch bằng 1.25%-2.5% tổng tài khoản.
- Mức dừng lỗ tối đa là 10%.
- Khoản lỗ trung bình không nên nhiều hơn 5%-6%.
- Đừng bao giờ đặt cược 50% tổng tài khoản cho một vị thế.
- Chỉ dành 20%-25% tổng tài khoản cho cổ phiếu bạn cho rằng là tiềm năng nhất.
- Danh mục đầu tư không nên nhiều hơn 10-12 cổ phiếu (danh mục của

các nhà đầu tư chuyên nghiệp lớn cũng chỉ tầm 16-20 cổ phiếu)

Phụ thuộc vào quy mô danh mục và khả năng chấp nhận rủi ro, bạn nên giao dịch với khoảng 4 - 8 cổ phiếu và một danh mục lớn chỉ nên dừng ở mức 10 - 12 cổ phiếu. Điều này sẽ tạo ra mức đa dạng hóa vừa đủ nhưng không quá mức. Không cần thiết phải quản lý danh mục nhiều hơn 20 cổ phiếu, tương ứng rủi ro của mỗi vị thế bằng 5% tổng tài khoản nếu như bạn đặt tỷ trọng bằng nhau cho mỗi cổ phiếu.

Lý tưởng, tôi thích tập trung nguồn vốn cho những cổ phiếu tiềm năng nhất, ví dụ, dành 20%-25% tổng tài khoản cho mỗi cổ phiếu trong danh mục 4-5 cổ phiếu tốt nhất. Nhưng đây không phải là điều thường diễn ra. Thông thường, tôi bắt đầu bằng một vị thế nhỏ hơn, khoảng 5%-10% tổng tài khoản, để mức rủi ro vẫn còn ở mức thấp cho đến khi tôi nhìn thấy cổ phiếu đó thực sự có khả năng tăng giá mạnh. Nếu cổ phiếu diễn ra đúng như kỳ vọng, tôi sẽ tăng quy mô vị thế một cách phù hợp hoặc mua thêm những cổ phiếu khác đáp ứng tiêu chuẩn mua.

Khi đã giải ngân xong với tỷ lệ phù hợp cho 4-5 cổ phiếu tiềm năng nhất, tôi không dán mắt vào bảng điện. Tôi định kỳ đánh giá lại vị thế nắm giữ để xem cổ phiếu nào đang hoạt động tốt nhất, và xem liệu có ứng viên nổi bật nào khác xuất hiện trong danh sách cổ phiếu theo dõi hay không. Nếu tôi đã có những cổ phiếu tốt trong danh mục, tôi sẽ cho mỗi cổ phiếu thời gian và không gian để chạy giá. Nhưng nếu một cổ phiếu nào không tăng giá đúng lúc hoặc trông có vẻ sắp kết thúc xu hướng tăng, đó là thời điểm để tái cơ cấu sang những cổ phiếu triển vọng hơn.

Hãy nghĩ danh mục cổ phiếu giống như một khu vườn. Bạn nhổ cỏ dại và tưới nước cho hoa. Nghĩa là chăm sóc cái bạn muốn nó lớn lên và loại bỏ bất cứ thứ gì bạn không muốn (là những thứ đang làm hư hại khu vườn) nhưng lại làm hao tổn nguồn lực. Theo cách suy nghĩ này, bạn sẽ phát hiện một số cổ phiếu trong danh mục không phải là "những bông hoa" mà bạn đang kỳ vọng. Thay vào đó, chúng giống như cỏ dại. Điều này không đồng nghĩa là phải đợi cho cổ phiếu đó chạm vào mức dừng lỗ mới bán đi; vì cổ phiếu có thể đứng yên, hoặc không thay đổi giá. Khi thời gian trôi qua, bạn sẽ nhận ra đồng tiền của mình sẽ hoạt động tốt hơn nếu như đầu tư vào những cổ phiếu tăng giá khác, thay vì nắm giữ các "cổ phiếu chết".

Quy Tắc 2 Đổi 1

Nếu trong danh mục gồm 6 cổ phiếu: có 4 cổ phiếu hoạt động tốt nhưng 2 cổ phiếu hoạt động bình thường hoặc kém, đây là thời điểm nên tái cơ cấu lại danh mục. Để làm điều này, bạn không cần phải bán tháo toàn bộ hai cổ phiếu hoạt động kém. Thay vào đó, bạn có thể giảm quy mô vị thế ở hai cổ phiếu này. **Ví dụ, ở hai cổ phiếu hoạt động kém, bạn có thể bán một nửa vị thế và sau đó mua lại một cổ phiếu tiềm năng hơn. Nguồn tiền để bạn mua 1 vị thế mới được lấy từ việc bán 2 nửa vị thế của hai cổ phiếu hoạt động kém.**

Giả sử bạn giữ 5 cổ phiếu, mỗi cổ phiếu chiếm tỷ trọng 20% trong danh mục. Nếu công ty A và công ty B hoạt động yếu nhất, bạn có thể giảm vị thế nắm giữ ở hai cổ phiếu này xuống một nửa, tức từ tỷ trọng 20% xuống 10% trong danh mục. Như vậy, chúng ta cắt giảm được tổng cộng 20% danh mục (10% danh mục của mỗi cổ phiếu A và B), sau đó có thể sử dụng nguồn tiền này để đầu tư vào 1 cổ phiếu khác. Bằng cách tái cơ cấu danh mục, bạn đang gieo "hạt giống mới" và tân trang lại khu vườn của mình, giữ cho nó tiếp tục phát triển đẹp đẽ hơn.

Đừng Bán Cổ Phiếu Dẫn Dắt Quá Nhanh

Hãy tiếp tục nắm giữ vị thế của bạn ở cổ phiếu tăng giá nhanh, đặc biệt nếu thị trường mới khởi đầu chu kỳ tăng giá và cổ phiếu bạn mua đang nằm trong nhóm dẫn dắt thị trường. Bạn không nên bán chúng quá sớm chỉ vì đã có lãi và bạn muốn chuyển sang mua những cổ phiếu khác. **Đôi khi cổ phiếu tốt nhất để mua chính lại là cổ phiếu bạn đang sở hữu.** Hoặc bạn chỉ nên bán một số lượng nhất định của cổ phiếu đang tăng giá mạnh để chốt một phần lợi nhuận, và tái đầu tư phần lợi nhuận này vào cổ phiếu triển vọng khác. Điều này giúp bạn vừa tìm kiếm mức độ tăng giá lớn hơn từ cổ phiếu khác nhưng vẫn còn giữ lại một số lượng cổ phiếu tăng giá mạnh ban đầu để tiếp tục cho lãi chạy.

Khi thị trường tăng giá mới bắt đầu, nghĩa là có nhiều tiềm năng tăng giá mạnh, thậm chí điều này vẫn còn đúng ở những cổ phiếu đã tăng giá nhanh. **Lúc khởi đầu thị trường tăng giá mới, bạn không nên sớm từ bỏ toàn bộ vị thế ở cổ phiếu dẫn dắt**. Cổ phiếu nào đã sớm tăng giá mạnh nhất lúc khởi đầu chu kỳ tăng thường vẫn là những cổ phiếu tăng giá tốt nhất. Tôi

thường nắm giữ 25%-50% toàn bộ số lượng cổ phiếu đã mua ban đầu ở những cổ phiếu dẫn dắt thị trường tăng giá mạnh.

Đừng "Đa-Dạng-Hóa-Quá-Mức"

Khi bán một số cổ phiếu trong danh mục và tái cơ cấu vào những cổ phiếu khác, không nên dàn trải nguồn vốn quá mỏng để đa dạng hóa. Đây không phải là đa dạng hóa (diversification), tôi gọi là "đa dạng hóa quá mức (di-worsification)[62]". Không chỉ khó khăn khi phải theo dõi một lượng lớn cổ phiếu, vị thế của bạn ở mỗi cổ phiếu cũng trở nên quá nhỏ, rất khó để đạt được sự tăng trưởng mạnh. **Lời kết: bạn sẽ không bao giờ có được thành tích giao dịch siêu hạng nếu đa dạng hóa quá mức và dựa vào đa dạng hóa để phòng vệ**. Tốt hơn hết là học cách làm thế nào tập trung vào việc mua những cổ phiếu tốt nhất vào đúng thời điểm và sau đó bảo vệ thành quả bằng việc sử dụng lệnh dừng lỗ một cách thông minh.

Ở tình huống trái ngược hoàn toàn, một trong những nguy hiểm lớn nhất chính là việc quá tập trung (chẳng hạn 75% hoặc thậm chí 100% danh mục cho một cổ phiếu) khiến cho nhà giao dịch dễ đối diện với thảm họa khi cổ phiếu sụt giảm. Có thể hiếm khi công ty gặp phải những khó khăn bất ngờ hoặc cổ phiếu mở những khoảng trống giảm giá lớn, chẳng hạn như giảm 50% trong một ngày, nhưng điều này vẫn có thể xảy ra. Khi một cổ phiếu mở khoảng trống giảm giá quá mạnh, mức dừng lỗ 5%-10% trở nên vô nghĩa, vì cổ phiếu sẽ bị giao dịch ở dưới mức dừng lỗ[63] và bạn sẽ bị loại bỏ khỏi cuộc chơi ở mức giá tốt nhất tiếp theo. Có một khoảng trống chết giữa mức giá đóng cửa ngày hôm trước với mức giá mở cửa buổi sáng phiên giao dịch tiếp theo. Vị thế của bạn sẽ mất ngay lập tức 50% giá trị! Bạn có thể nói, "tôi sẽ chờ đợi cổ phiếu này hồi phục và bán ra", nhưng không có gì

62 Người dịch: "Di-worsification" là thuật ngữ được sử dụng bởi Peter Lynch trong cuốn sách "One Up Wall Street (Trên Đỉnh Phố Wall) để mô tả việc đa dạng hóa quá rộng khiến cho hoạt động kinh doanh ban đầu, cốt lõi bị phá hủy vì thời gian và nguồn lực bị phân tán ra khỏi khoản đầu tư ban đầu. Di-worsification là việc bổ sung thêm các khoản đầu tư vào danh mục theo cách khiến cho tỷ lệ rủi ro/lợi nhuận trở nên tệ hơn. Di-worsification là đầu tư quá nhiều tài sản có tương quan với nhau dẫn tới tác động bình quân. Điều này xảy ra khi rủi ro danh mục đã nằm ở mức thấp nhất và việc bổ sung các tài sản mới chỉ làm giảm tỷ suất sinh lợi kỳ vọng của danh mục (Theo Investopedia). Hiểu đơn giản, "Di-worsification" là danh mục có quá nhiều cổ phiếu khiến cho bạn không đầu tư hiệu quả cho từng cổ phiếu. Sau đó, mặc dù một số cổ phiếu trong danh mục có mức tăng giá lớn nhưng không làm cho tăng trưởng danh mục tăng lên đáng kể.

63 Người dịch: Đây chính là trượt giá đặt lệnh (slippage)

đảm bảo cổ phiếu đó sẽ tăng giá trở lại, nên bạn đang bổ sung thêm rủi ro. Nếu một cổ phiếu đã giảm giá 50% và bạn giải ngân 80% danh mục vào cổ phiếu này, bạn sẽ mất ngay lập tức 40% tài khoản. Điều này khiến bạn phải mất rất nhiều thời gian và cả sức lực để quay lại điểm hòa vốn.

Nếu bạn tuân theo công thức hướng dẫn xác định quy mô vị thế giao dịch và chỉ chấp nhận rủi ro 1.25%-2.5% tài khoản cho mỗi lần giao dịch, bạn sẽ không bao giờ lo lắng một cổ phiếu nào đó sẽ xóa sạch tài khoản. Thậm chí nếu giải ngân 25% tài khoản cho một cổ phiếu và cổ phiếu này giảm 50%, bạn cũng chỉ lỗ 12.5% tài khoản. Mặc dù đây là một mức tổn thất khá lớn nhưng vẫn có khả năng lấy lại được.

Một lần nữa, tôi cần phải nhắc lại: bí quyết giao dịch thành công là kiếm tiền một cách bền vững, và khi kết hợp lại, sẽ tạo nên tỷ suất sinh lợi lớn. Điều này có được bằng sách lược và tài trí của bạn, không phải là bằng cách đánh bạc với những quy mô vị thế quá lớn và chấp nhận quá nhiều rủi ro, vì chỉ cần gặp phải một khoản lỗ cũng có thể trở nên quá lớn để lấy lại được.

Đó là lý do tại sao, như tôi từng nói trước đây, điều quan trọng là phải biết được năng lực giao dịch thực sự của bạn từ những con số thống kê: trung bình lỗ, trung bình lãi và tỷ lệ giao dịch chiến thắng. Hãy dẹp bỏ cái tôi khi đối diện với những con số này. Bạn phải đối diện với sự thực, đặc biệt khi bạn dùng nó để xác định quy mô vị thế giao dịch. **Lời khuyên của tôi là hãy sử dụng kết quả giao dịch thực tế trong quá khứ để tính toán mức độ rủi ro bạn nên chấp nhận**.

Một yếu tố quan trọng trong việc xác định số tiền bạn chấp nhận rủi ro cho mỗi giao dịch là trung bình lỗ. Giả sử trung bình lỗ của bạn (không phải mức thua lỗ nhỏ nhất và lớn nhất, mà là mức trung bình) là khoảng 5%. Ngoài ra, giả sử "tỷ lệ giao dịch chiến thắng" của bạn là 50%, nghĩa là cứ 2 giao dịch sẽ có 1 giao dịch lãi và 1 giao dịch lỗ. Và mức lãi trung bình của bạn là 10%. Với những thống kê này, việc tính toán quy mô vị thế giao dịch giống như giải một phương trình toán học. Bạn có thể sử dụng "Optimal

F[64]" hoặc công thức Kelly[65] để tính toán quy mô vị thế giao dịch.

Nếu bạn là người thông thạo các công thức toán học xác định quy mô vị thế giao dịch, bạn sẽ biết được rằng một nhà giao dịch có tỷ lệ lãi/lỗ là 2:1, sẽ có quy mô vị thế tối ưu ở mỗi cổ phiếu là 25% (chia đều cho 4 cổ phiếu[66]). Kết quả là, cổ phiếu tăng giá mạnh nhất sẽ có đóng góp đáng kể vào thành quả danh mục. Việc theo dõi 4, 5 hoặc 6 công ty dễ dàng hơn theo dõi 15 hoặc 20 công ty. Nếu nắm giữ danh mục có quá nhiều cổ phiếu, bạn sẽ rất khó khăn để huy động nguồn tiền và thoát nhanh khi thị trường chống lại bạn. Thay vì dàn trải qua nhiều cổ phiếu nhằm giảm bớt rủi ro thông qua đa dạng hóa, hãy tập trung vào những cổ phiếu tốt nhất (nghĩa là một nhóm tương đối nhỏ).

Để bạn có nhiều hiểu biết hơn về chủ đề này, tôi chia sẽ thêm rằng, bản thân tôi phần lớn thời gian chỉ có 4-5 cổ phiếu trong danh mục. Đây cũng

---

64 Người dịch: Optimal F là công thức quản trị tiền được phát triển bởi Ralph Vince trong cuốn sách "Portfolio Management Formulas (1990)" và cuốn sách mới "The Handbook of Portfolio Mathematics (2007)". Optimal F được dùng để xác định số lượng cổ phiếu cho mỗi lần giao dịch theo công thức sau: N= (F* [Equity/Risk])/Giá. Trong đó Equity là tổng tài khoản, Risk là mức lỗ (%) lớn nhất bạn gặp phải trong quá khứ và F (có giá trị từ 0-1) là tỷ lệ cố định tối ưu (optimal fixed fraction) dựa trên dữ liệu quá khứ. Có nhiều phương pháp để xác định F. Trong đó, nếu các khoản lãi gần bằng nhau và các khoản lỗ gần bằng nhau, F có thể được tính toán dựa trên công thức Kelly như sau: f=((B+1)*P-1)/B, trong đó P là tỷ lệ chiến thắng và B là trung bình lãi/trung bình lỗ. Chi tiết các phương pháp khác để xác định F, bạn đọc có thể tham khảo cuốn sách "The Hand Book of Portfolio Mathematics (2007)".

Ví dụ, nếu bạn có tài khoản 25,000 đôla, khoản lỗ lớn nhất bạn gặp phải là 40%, F được xác định là 30%, cổ phiếu bạn đang giao dịch có giá 25 đôla, thì bạn sẽ nên mua 750 cổ phiếu mà thôi (750= (0.3 x [25,000/0.4]/25).

65 Người dịch: Công thức Kelly (Kelly Criterion) là một trong những thuật toán quản trị tiền (money management) kinh điển được áp dụng rộng rãi trong giới cá cược và các nhà giao dịch. Công thức này được lấy theo tên của người sáng tạo ra nó là John Kelly, làm việc cho AT&T Bell Laboratory, với mục đích xử lý tín hiệu nhiễu của điện thoại đường dài. Xem chi tiết về lịch sử ra đời và ứng dụng công thức Kelly trong cuốn sách: "Công thức của vận may" của tác giả William Poundstone. Công thức Kelly cho biết mức đặt cược tối đa bạn không được phép vượt qua nếu như muốn chiến thắng nhà cái hoặc chiến thắng thị trường. Công thức như sau: Kelly%= W –[1-W)/R]. Trong đó, W là tỷ lệ chiến thắng và R là tỷ lệ Reward/Risk (lãi/lỗ). Ví dụ, nếu tỷ lệ chiến thắng của hệ thống giao dịch bạn đang sử dụng là 50% và tỷ lệ lãi/lỗ trung bình là 2:1, thì Kelly % là 0.5-[1-0.5]/2= 0.25. Tức bạn không được phép chấp nhận rủi ro vượt quá 25% tổng tài khoản cho một giao dịch. Một số nhà giao dịch và dân cá cược sử dụng half Kelly, tức ½ con số Kelly ở trên như là mức rủi ro tối đa được phép chấp nhận. Kinh nghiệm giao dịch của nhóm dịch ưa thích sử dụng half Kelly.

66 Người dịch: Trong một số nghiên cứu của nhóm tiến sĩ do Wesley R.Gray và Jack R.Vogel đứng đầu đã cho thấy tính hiệu quả dựa trên các nghiên cứu thực nghiệm về mô hình phân bổ tài sản dựa trên tỷ trọng bằng nhau gồm 5 tài sản trong danh mục (gọi tắt là Ivy 5 Concept) (xem chi tiết tại cuốn sách của nhóm tác giả: DIY Financial Advisory (2015). **Đó là bằng chứng nghiên cứu ủng hộ cho quan điểm của Mark Minervini, nên xây dựng danh mục chỉ tầm 4-5 cổ phiếu tốt nhất với**

chính là những thời điểm tôi đạt được mức sinh lợi cao nhất. Vâng, có rủi ro, nhưng bạn có thể làm giảm rủi ro bằng cách sử dụng quy mô vị thế giao dịch thích hợp được cân bằng với một mức dừng lỗ đủ rộng. Nếu bạn tuân thủ chặt chẽ các tiêu chí lựa chọn cổ phiếu và chọn ra những cổ phiếu tốt nhất cho danh mục, thường bạn sẽ rất khó để tìm ra quá nhiều cổ phiếu tiềm năng trong danh mục tốt nhất. Nên nhớ, đa dạng hóa không bảo vệ bạn khỏi thua lỗ, và tập trung quá mức sẽ khiến bạn gặp phải rủi ro sụp đổ tài khoản (risk of ruin). Xác định quy mô vị thế tối ưu mới là mục tiêu đúng đắn của bạn.

PHẦN 9

KHI NÀO NÊN BÁN VÀ CHỐT LỢI NHUẬN

Đây là một trong những phần thảo luận được chờ đợi nhất trong cuốn sách mới này: khi nào nên bán và bán như thế nào. Khi viết cuốn sách đầu tay *Trade Like a Stock Market Wizard: How to achieve superperformance in any market (Phong Cách Giao Dịch của một Phù Thủy Chứng Khoán: Làm thế nào đạt được thành tích giao dịch chứng khoán siêu hạng)*, tôi có nhiều nội dung phải đề cập đến trong khi gặp phải giới hạn về không gian. Do đó, tôi phải lựa chọn chủ đề nào cần phải được thảo luận chi tiết nhất. Đây là một trong những chủ đề mà tôi chỉ trình bày tóm lược trong cuốn sách đầu tay. Vì thế, bạn đọc nên xem những cuốn sách của tôi là "bộ sách nhiều tập".

Trước đây, khi thảo luận về cách thức cắt lỗ trong Phần I, chúng ta sử dụng "các dấu hiệu vi phạm" so với các hành vi giá thông thường để biết khi nào nên bán, trước khi lệnh dừng lỗ bị chạm tới. Việc bán ra sau khi cổ phiếu tăng giá như kỳ vọng và mang về một khoản lãi khá lớn là chủ đề hoàn toàn khác với Phần I. Trong phần này, chúng ta sẽ biết khi nào nên chốt lợi nhuận và chốt như thế nào.

Khi mới bắt đầu giao dịch, tôi giành tất cả thời gian và sức lực học cách làm thế nào để mua và khi nào nên mua cổ phiếu. Hầu hết những nỗ lực của tôi là dành cho phân tích cơ bản và phân tích kỹ thuật. Tôi mài giũa các tiêu chí lựa chọn cổ phiếu cho đến khi tự tin liều lĩnh[67] giao dịch số vốn tôi phải

[67] Người dịch: nguyên văn của tác giả là "put my hard-earned capital on the line in a trade" nghĩa là liều lĩnh đặt cược toàn bộ số vốn đầu tư và nếu thất bại có thể bị phá sản.

khó khăn mới kiếm được. Ban đầu, thử thách của tôi là cắt lỗ như thế nào và làm sao giảm bớt rủi ro gặp phải. Khi các lệnh giao dịch cổ phiếu của tôi gặp nguy hiểm, đồng nghĩa tôi đang mạo hiểm với số vốn của mình. Tôi phải học cách quản lý rủi ro hiệu quả để bảo vệ tài khoản của mình. Cuối cùng, tôi gặt hái được nhiều kinh nghiệm (đã chia sẻ với các bạn ở các chương trước) và bắt đầu có được lợi nhuận khá tốt. Nhưng đây cũng là lúc tôi phát hiện ra lỗ thủng trong kế hoạch giao dịch của mình. Tôi đã giành nhiều thời gian cho việc lựa chọn cổ phiếu (và thực sự có được lợi thế khi biết nên mua lúc nào) nhưng không hề biết cách xử lý ra sao khi có được lợi nhuận lớn.

Tôi chưa bao giờ nghĩ đây là một vấn đề. Tôi cứ nghĩ đơn giản rằng, một khi có được khoản lợi nhuận lớn do cổ phiếu tăng giá, tôi chỉ việc bán đi là xong. Khi các tiêu chí lựa chọn cổ phiếu của tôi trở nên tốt hơn và các giao dịch sinh lợi hơn, tôi bắt đầu gặp phải nhiều áp lực trong việc xử lý các khoản lợi nhuận. Điều này có thể ngạc nhiên với nhiều người vì về mặt cảm giác, lợi nhuận sẽ xóa tan các áp lực căng thẳng. Nếu bạn có lợi nhuận, bạn phải vui mừng phải không? Nhưng giống như mọi thứ trong giao dịch, hành động bán cũng gặp phải các áp lực cảm xúc. Hành động bán khi có lợi nhuận không dễ dàng như mọi người nghĩ. Thực sự, nó là nhiệm vụ đầy cảm xúc. Và đó là lý do chúng ta phải thảo luận về vấn đề này.

Những Cảm Xúc Khi Bán Tại Vùng Lợi Nhuận

Một trong những thời điểm do dự nhất trong giao dịch là nên bán khi nào. Bán quá sớm sẽ khiến bạn e sợ mất đi các khoản lợi nhuận trong tương lai. Bán quá muộn sẽ khiến bạn cảm thấy hối tiếc vì mất đi khoản lợi nhuận đã có. Hai cảm xúc - e sợ và hối tiếc - dẫn tới trạng thái do dự: *Tôi có nên bán không? Tôi có nên tiếp tục nắm giữ không? Điều gì xảy ra nếu như tôi bán quá sớm hoặc quá trễ? Nỗi sợ ở "phía bán" không hề khác với những gì bạn gặp phải trước khi mua cổ phiếu: Tôi có nên mua không? Liệu tôi có nên mua vào ngày hôm qua? Tôi có nên tiếp tục chờ đợi?*

Thực sự, chỉ có một cách duy nhất kiểm soát những trạng thái cảm xúc này là tuân theo các quy tắc giao dịch đúng đắn. Nếu không, bạn giống như lúc nào cũng ngồi trên đống lửa bởi chính cảm xúc phấn khích và hoài nghi của mình.

Có hai tình huống cơ bản để bán. Đầu tiên là bán khi cổ phiếu vẫn còn

tăng mạnh, nghĩa là cổ phiếu vẫn còn di chuyển theo hướng dự đoán của bạn và người mua vẫn còn đông. Bạn sở hữu một cổ phiếu đang tăng giá mạnh, và bạn nên sử dụng sức mạnh này để bán. Đây là cách thức các nhà đầu tư chuyên nghiệp bán ra, đặc biệt nếu họ có một vị thế lớn cần cắt giảm. Khi cần bán một lượng lớn cổ phiếu, thanh khoản là vấn đề. Bạn phải thoát ra khi vẫn còn có thể, không nhất thiết phải chờ đến khi bạn muốn.

Hầu hết các nhà đầu tư cá nhân không gặp phải vấn đề này. Tuy nhiên, bạn vẫn nên học cách bán khi cổ phiếu vẫn còn tăng giá mạnh. Tại sao vậy? Vì bạn không muốn để cho cổ phiếu này quay trở lại điểm hòa vốn hoặc mất đi phần lớn lợi nhuận. Có thể bạn muốn chờ cho đến khi các tín hiệu trở nên rõ ràng mới thực hiện bán (là khi xu hướng yếu đi rõ ràng). Nhưng khi bạn làm điều này, bạn sẽ mất đi một khoản lợi nhuận so với việc bán khi cổ phiếu còn đang tăng giá mạnh.

Tình huống thứ hai là bán khi cổ phiếu suy yếu. Cổ phiếu của bạn lúc đầu tăng giá tốt, nhưng bây giờ hành động giá đang yếu đi, và bạn muốn bảo vệ khoản lợi nhuận trước khi cổ phiếu đảo chiều xu hướng. Nhưng trong một số trường hợp, có thể xảy ra những thông tin ngoài mong đợi khiến cho giá cổ phiếu đảo chiều đột ngột và bạn không kịp phản ứng.

Để thực hiện bán ra trong cả hai tình huống, bạn phải bắt đầu từ góc nhìn "không ảnh[68]"

Luôn Luôn Quan Sát Đồ Thị Dưới Góc Nhìn Toàn Cảnh

Trong cuốn sách đầu tay, tôi dành nhiều thời gian giải thích cách thức tôi phân tích một giao dịch từ góc nhìn "không ảnh" xuống góc nhìn "ống kính hiển vi". Đây là cách tôi xác định cổ phiếu để giao dịch, và sau đó xác định điểm mở vị thế. Tôi bắt đầu từ xu hướng dài hạn (điều tôi luôn ưa thích), và sau đó tìm kiếm mẫu hình hiện tại và xác định các yếu tố cơ bản. Cuối cùng, tôi thực hiện các nghiên cứu chuyên sâu và tỉ mỉ về hành động giá và khối lượng trong vài ngày gần nhất. Tất cả điều này giúp tôi xác định chính xác điểm mở vị thế.

---

[68] Người dịch: "Không ảnh (erial view)" hoặc "chụp từ không trung" là một thể loại nhiếp ảnh, kỹ thuật, được sản xuất trong các ảnh chụp của địa hình từ trên không khí, hoặc việc lấy hình ảnh của mặt đất từ một vị trí cao/trực tiếp xuống (nguồn: wikipedia). Hàm ý của tác giả ở đây là các

Khi bán, quá trình nghiên cứu cũng diễn ra tương tự: **bạn cần phải có một góc nhìn toàn cảnh, nghĩa là bắt đầu từ một bức tranh lớn. Từ một góc nhìn không ảnh, bạn hiểu ra bối cảnh chính của hành động giá hiện tại. Không có góc nhìn toàn cảnh, bạn sẽ trở thành nạn nhân của nỗi sợ hãi và những cảm xúc của chính mình**. Bạn sẽ tự nói với bản thân, "Điều gì xảy ra nếu như tôi bán bây giờ và liệu có quá sớm hay không?" Hoặc, bạn sẽ chờ đợi mà không có một lý do cụ thể và sau đó tỏ ra hối tiếc: "Ồ! tại sao tôi không bán nhanh hơn?" Như đã đề cập lúc đầu, nỗi e sợ và hối tiếc đang chi phối cảm xúc giao dịch.

Bên cạnh việc quan sát xu hướng dài hạn và mẫu hình đồ thị hiện tại, bạn cần có một số hướng dẫn và quy tắc dựa trên các thông số toán học về năng lực giao dịch của chính mình. Đây là những thông số khách quan, mặc dù không phải lúc nào cũng đúng, nhưng ít nhất nó cũng mang lại cho bạn một vài ý niệm nên chốt lợi nhuận ở đâu để giữ kỳ vọng dương cho hệ thống giao dịch.

Ví dụ, giả sử bạn muốn đặt mức dừng lỗ 8% để kiểm soát rủi ro của mình (nghĩa là bạn mua cổ phiếu tại mức giá 100 đôla và đặt mức dừng lỗ tại 92 đôla). Nếu cổ phiếu tăng 5%-6% (trong ví dụ này là đạt tới mức giá 105 hoặc 106 đôla), bạn có nên bán không? Đối với nhiều nhà giao dịch, câu trả lời là có. Tại sao? Vì họ cảm thấy sợ hãi nên muốn có một khoản lợi nhuận nhỏ để giữ lấy niềm vui khi bán. Họ thu được khoản lãi 5% hoặc 6%, thậm chí không nghĩ gì đến tỷ số lợi nhuận/rủi ro là không phù hợp. Tại sao họ lại chấp nhận mức rủi ro 8% để thu về mức sinh lợi 5%-6%? Đây là một ví dụ cho thấy họ bán quá sớm mà không có bất cứ lý do chính đáng nào và là công thức vĩ đại để gặt lấy sự nuối tiếc.

Hoặc hãy xem ví dụ về việc đặt lệnh dừng lỗ 8%, và cổ phiếu ít có khả năng chạm vào mức dừng lỗ này. Giá cổ phiếu tăng từ 100 đôla lên 105 đôla, và sau đó là 110 đôla, tiếp theo là 125 đôla. Đây có phải là thời điểm để bán? Nếu không có bất cứ quy tắc hoặc lý do hợp lý nào, bạn có thể thỏa mãn và tự thuyết phục bản thân rằng, cổ phiếu đang có giá 100 đôla sẽ tăng lên tới 150 đôla - hoặc thậm chí là 200 đôla. Một lần nữa, chính nỗi sợ hãi đang chi phối bạn. Đây là lúc bạn cảm thấy sợ bỏ lỡ cơ hội lớn và trở nên quá tham lam. Bạn không muốn phải hối tiếc vì đánh mất khoản lợi nhuận "có thể đạt được" nếu như nắm giữ dài hạn. Bạn thuyết phục bản thân nên có tầm nhìn dài hạn đối với cổ phiếu này vì nó sẽ tăng giá vượt đỉnh hoặc vượt

ba (một lần nữa, bạn không có góc nhìn toàn cảnh hoặc không xem xét các thông số kết quả giao dịch cá nhân). Mỗi tick tăng giá cao hơn trở nên đầy cuốn hút, và bạn không nghĩ được điều gì khác ngoài việc "cổ phiếu này còn tăng giá nhiều hơn nữa".

Tuy nhiên, điều bạn không thực sự nhận ra là cổ phiếu này không hề có dấu hiệu nào cho việc chạy giá. Thực sự, cổ phiếu này đang ở giai đoạn cuối của xu hướng tăng giá dài hạn và sắp sửa sụp đổ. Cú sụp đổ đầu tiên sẽ rất nhanh, từ 120 đôla xuống còn 108 đôla. Bây giờ, bạn cảm thấy hoảng hốt, nhưng vẫn thuyết phục bản thân: "nếu cổ phiếu này tăng trở lại, tôi sẽ bán ra". Nhưng cổ phiếu này không bao giờ tăng trở lại mức giá 120 đôla. Nó vẫn liên tục giảm, trong khi bạn kiên trì nắm giữ với hy vọng ngày càng phai mờ cổ phiếu này sẽ đảo chiều tăng giá. Khi bạn bán ra, chỉ còn là một khoản lợi nhuận nhỏ hoặc nếu tệ hơn, sẽ là một khoản lỗ nhỏ.

Nói thẳng thắn, nỗi sợ khiến bạn trở nên ngu ngốc. Lúc đầu là bạn e sợ chỉ có được một khoản lợi nhuận nhỏ và bán quá sớm. Nỗi sợ hãi khiến bạn trở nên chần chừ quá lâu. Cái tôi lớn dần vì bạn muốn mình "đúng", trong khi thực tế đang chứng minh bạn đã gặp phải sai lầm.

Đếm Nền Giá

Biết nên bán ở đâu và khi nào cũng quan trọng giống như việc phân tích nên mua như thế nào và xác định điểm vào lệnh chính xác. Một yếu tố quan trọng ảnh hưởng đến quyết định bán là biết được cổ phiếu đang nằm ở đâu trong chu kỳ sống. Một cách giúp bạn nhận ra điều này là sử dụng phương pháp "đếm nền giá". Phương pháp này sẽ giúp bạn xác định cổ phiếu đang ở giai đoạn đầu hay giai đoạn cuối của xu hướng tăng. Đây là nhiệm vụ hết sức quan trọng vì nó giúp bạn có được quyết định rõ ràng về khả năng tiếp diễn của xu hướng tăng, hoặc là bạn sẽ phải tìm kiếm cơ hội bán.

Nếu cổ phiếu mới chỉ ở giai đoạn đầu của xu hướng tăng giá, bạn nên cho cổ phiếu này thêm thời gian để tăng giá mạnh hơn. Bạn có thể đang sở hữu những cổ phiếu dẫn dắt thị trường tiềm năng tạo ra các sóng tăng mạnh, và vấn đề lúc này chỉ là thời gian để chúng trở thành những siêu cổ phiếu. Hoặc là toàn bộ thị trường chung có thể đang ở cuối xu hướng tăng giá dài hạn và cổ phiếu của bạn đang ở giai đoạn cuối của chu kỳ tăng giá mở rộng. Lúc này, sự tăng giá mạnh bạn thường thấy ở giai đoạn cuối

trước khi sụp đổ chính là những khoảng trống tăng giá mạnh. **Các cổ phiếu ở giai đoạn cuối xu hướng tăng cần có cách xử lý khác so với những cổ phiếu đang ở giai đoạn đầu xu hướng tăng. Bạn sẽ không biết đến sự khác biệt này hoặc không biết cổ phiếu đang nằm ở đâu trong chu kỳ sống, trừ khi bạn nghiên cứu đồ thị và biết cần phải quan sát điều gì.**

Mượn những giải thích từ cuốn sách đầu tay, chuyển động giá cổ phiếu đi qua các giai đoạn trong chu kỳ sống giống như việc vẽ ra một ngọn núi, từ đồng bằng đầu tiên đến đỉnh và sau đó trở lại đồng bằng một lần nữa. Khi leo núi, bạn sẽ nhìn thấy các cao nguyên. Vùng cao nguyên là nơi những người leo núi nên thiết lập điểm cắm trại, nghỉ ngơi và nạp lại năng lượng. Điều tương tự cũng diễn ra trong hành động giá cổ phiếu. Sau khi tăng giá mạnh, vùng cao nguyên là nơi giá cổ phiếu ngừng leo dốc hoặc nghỉ ngơi một chút.

Lý do là sau một thời gian tăng giá mạnh, hành động chốt lãi xuất hiện, tạo ra sự điều chỉnh tạm thời và hình thành nền giá. Nền giá là sự tạm dừng ngắn hạn cho phép cổ phiếu tiêu hóa đợt tăng giá mạnh trước đó. Nếu cổ phiếu mới chỉ ở giữa xu hướng tăng dài hạn, và những người mua dài hạn áp đảo các nhà giao dịch ngắn hạn, xu hướng tăng dài hạn sẽ xuất hiện trở lại.

Hơn 90% các sóng tăng giá mạnh xuất hiện sau những lần điều chỉnh của thị trường. Đây chính là cơ hội vàng để bạn mua vào những cổ phiếu sớm phục hồi từ các nền giá ở giữa. Sau đợt sụt giảm của thị trường con gấu, vùng cao nguyên đầu tiên được xem như là nền giá đầu tiên. Khi cổ phiếu đang phục hồi từ nền giá thứ nhất hoặc thứ hai sau khi thị trường điều chỉnh, nói chung đây là thời điểm tốt để lên tàu cho xu hướng mới. Nền giá thứ ba và thứ tư cũng hoạt động tốt, nhưng đang ở phần cuối của chu kỳ. Tốt nhất là sử dụng các nền giá thứ ba và thứ tư cho chiến lược giao dịch theo khung giá. Nền giá thứ năm hoặc thứ sáu có nhiều khả năng cao bị thất bại, do đó nên xem xét cơ hội bán sớm ngay sau đợt tăng giá kéo dài từ điểm phá vỡ. Thỉnh thoảng, những nền giá cuối cùng trở nên rất thú vị vì cổ phiếu có thể xuất hiện đỉnh cao trào (Climax Top) với hiện tượng tăng giá theo kiểu "thổi bùng lên (blow off)". Đây là giai đoạn khó khăn nhất để đưa ra quyết định bán vì cổ phiếu đang tăng rất mạnh và có vẻ như không có điểm kết thúc.

Cần nhớ rằng, khi các nền giá cuối cùng càng trở nên rõ ràng, mọi người càng muốn đổ thêm tiền vào cổ phiếu đó. Đây chính là những người "giao

dịch theo đám đông" và họ sẽ trở thành những người bán tiềm năng khi thị trường đảo chiều. Một câu châm ngôn cổ nói: "trên thị trường chứng khoán, điều rõ ràng nhất chính là sai lầm hiển nhiên nhất". Khi các nhà đầu tư nhìn thấy các nền giá hoạt động tốt nhiều lần trong quá khứ, họ sẽ tin rằng nó tiếp tục hoạt động tốt trong tương lai. Đám đông, đặc biệt là những nhà đầu tư có ít thông tin hơn, bị cuốn hút vào các cổ phiếu tăng giá mạnh. Nhưng đây chính là lúc "dòng tiền thông minh" bắt đầu tìm cách thoát khỏi và chốt lợi nhuận. Họ bán tháo cổ phiếu và sang tay cho những người mua nhỏ lẻ. Hành động bán của dòng tiền thông minh diễn ra khi cổ phiếu vẫn đang tăng giá, trong lúc báo chí và đám đông vẫn đang còn hồ hởi và vui mừng. Đây là điều mà hầu hết các nhà đầu tư rất khó nhận ra.

Cổ Phiếu Công Ty Decker Outdoor

Decker xuất hiện nền giá đầu tiên vào ngày 12 tháng 9 năm 2006; và tăng giá hơn 260% trong vòng 15 tháng (xem hình 9-1). Vào tháng 12 năm 2008, giá cổ phiếu này đã trải qua 4 nền giá trên đồ thị tuần. Tại thời điểm này, cổ

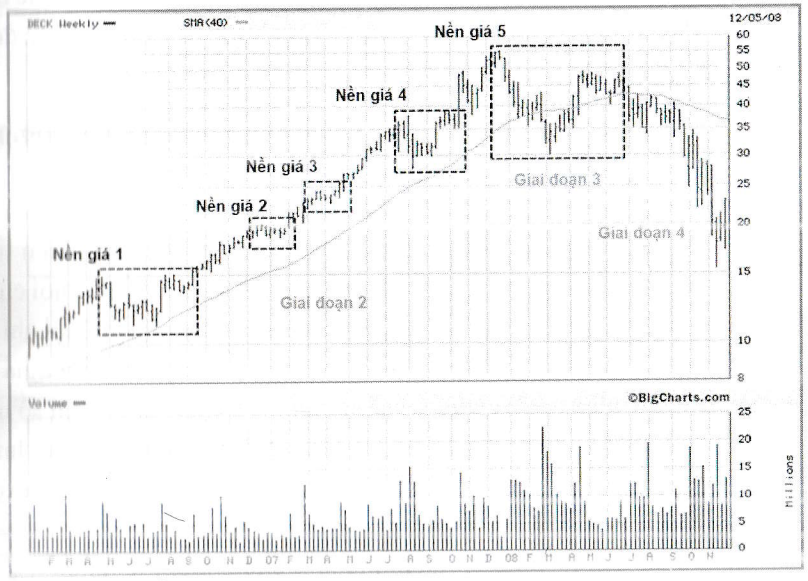

Hình 9-1 Cổ phiếu Decker Outdoors (mã DECK) năm 2006-2008. Cổ phiếu này trải qua 5 nền giá trong suốt Giai Đoạn 2 tăng giá trước khi bị bán tháo vào cuối năm 2008 và tham gia vào Giai Đoạn 4 giảm giá.

phiếu đã sắp sửa lập đỉnh sau khi tăng giá từ nền giá thứ tư. Nếu bạn không đếm các nền giá, bạn có thể sai lầm khi cho rằng, nền giá cuối cùng là nền giá đầu tiên. Nền giá thứ tư hoặc cuối cùng thường rộng và lỏng một cách đáng kể, do đó dễ bị thất bại. Đây là bằng chứng rõ ràng nhất cho thấy cổ phiếu này đang đạt đỉnh ở Giai Đoạn 3. Bạn nên thoát ra khỏi cổ phiếu này trước khi hành động bán tháo diễn ra. Một khi nền giá thứ năm thất bại, cổ phiếu sẽ lăn tròn đi xuống

Sự Mở Rộng Của Chỉ Số P/E

Tôi hiếm khi bận tâm đến chỉ số P/E. Cổ phiếu tăng trưởng tôi mua vốn dĩ đã "đắt đỏ" vì một lý do: tăng trưởng cao. Thay vì sợ hãi bởi chỉ số P/E cao, tôi xem đây là một trong những đặc điểm phải có của công ty tăng trưởng nhanh. Thực sự, tôi cho rằng một cổ phiếu có P/E thấp bất thường là tín hiệu cho thấy công ty đang gặp phải vấn đề trầm trọng nào đó.

Tuy nhiên, cũng có lúc tỷ số P/E cũng trở nên hữu ích. Bên cạnh phương pháp đếm nền giá, P/E của cổ phiếu có thể giúp bạn xác định liệu cổ phiếu đang ở đâu trong chu kỳ sống. Đặc biệt, chỉ số P/E có thể cho bạn biết đợt tăng giá này có phải là đợt cuối cùng và đà tăng trưởng sắp sửa kết thúc hay không. Sau đây là cách tôi sử dụng chỉ số P/E kết hợp với phương pháp đếm nền giá:

Khi mua một cổ phiếu, tôi ghi chú lại chỉ số P/E của nó. Bây giờ, giả sử tôi đã nắm giữ vị thế này hơn 1 năm. Trong thời gian này, cổ phiếu trải qua hai, ba hoặc bốn nền giá như mô tả trên. Đây chính là các "vùng cao nguyên" nhằm tiêu hóa các đợt tăng giá trước đó, trước khi cổ phiếu tiếp tục tích lũy động lực tăng giá. Khi cổ phiếu này xuất hiện nền giá cuối cùng (nghĩa là nó đang ở nền giá thứ 4 hoặc thứ 5), tôi bắt đầu ghi chú lại chỉ số P/E một lần nữa và so sánh với tỷ số lúc bắt đầu mua. Hoặc, nếu tôi mua cổ phiếu này trong nền giá cuối cùng, tôi sẽ so sánh P/E hiện tại với chỉ số này tại nền giá đầu tiên lúc khởi đầu xu hướng tăng. Nếu P/E tăng gấp đôi hoặc nhiều hơn (giả sử như tăng từ 20 lên 40) tôi biết rằng cần phải cẩn thận (xem hình 9-2 đến hình 9-4). Đây là lý do:

Tử số của chỉ số P/E là giá cổ phiếu hiện tại. Mẫu số là lợi nhuận (EPS). Với cổ phiếu tăng trưởng, chúng ta kỳ vọng giá lớn hơn nhiều lần so với lợi nhuận vì mọi người mua cổ phiếu với kỳ vọng có được tăng trưởng lợi

Hình 9-2 Cổ phiếu Decker Outdoors (mã DECK) năm 2006-2008.

Hình 9-3 Cổ phiếu Lumber Liquidators (mã LL) tháng 9 năm 2013.

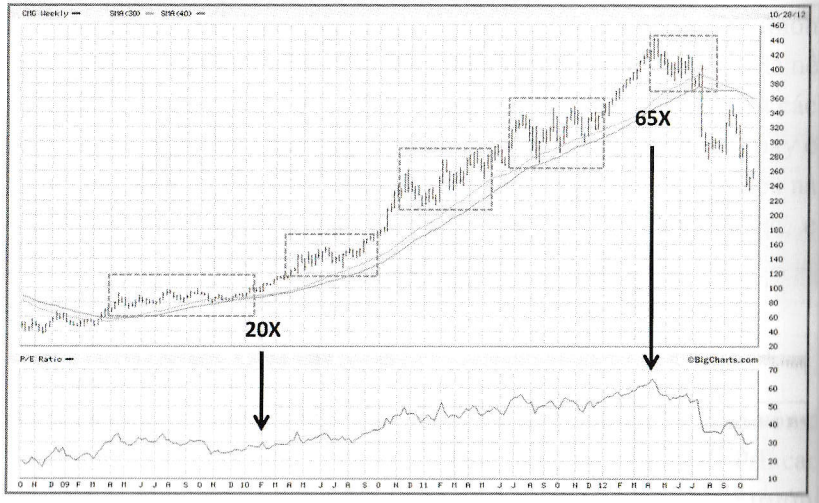

Hình 9-4 Cổ phiếu Chipotle Mexican Grill (mã CMG) tháng 10 năm 2012.

nhuận cao trong tương lai. Nhưng khi cổ phiếu này trở nên quá phổ biến (nghĩa là chúng nằm trong radar quan sát của tất cả mọi người), giá có thể vượt quá xa khả năng thực tế công ty có thể đạt tới. Điều này khác với nền giá đầu tiên, khi mà chỉ số P/E có thể đi xuống hoặc nằm phẳng đi ngang mặc dù giá tăng lên cao hơn, vì lợi nhuận (mẫu số) đang tăng trưởng nhanh hơn giá cổ phiếu, vốn đang tích lũy đà tăng. Nhưng khi đà tăng giá cổ phiếu vượt quá xa lợi nhuận thực tế, bạn sẽ thấy chỉ số P/E mở rộng.

Giá trị tuyệt đối của chỉ số P/E không hề quan trọng, sự so sánh mới là điều ý nghĩa nhất. Điều khiến tôi bận tâm là giá cổ phiếu chạy trước lợi nhuận tới điểm khiến chỉ số P/E tăng gấp đôi hoặc nhiều hơn so với lúc bắt đầu xu hướng tăng. Đặc biệt nếu cổ phiếu này cũng ở nền giá cuối cùng khi được xác định theo phương pháp đếm nền giá. Nếu điều này xảy ra, tôi bắt đầu tìm kiếm các điểm bán thích hợp.

Phân tích tương tự cũng cực kỳ hữu ích trong việc xác định liệu bạn có nên mua một cổ phiếu hay không. Nếu bạn đếm số nền giá từ khi cổ phiếu này hồi phục từ một đáy lớn (chẳng hạn như đáy xuất hiện cách đây hai năm) và nhận thấy cổ phiếu này đã trải qua 4 đến 5 lần củng cố, đồng thời chỉ số P/E đã tăng gấp đôi hoặc thậm chí gấp ba, bạn nên cẩn trọng với việc mua vào. Điều này có nghĩa không còn nhiều không gian cho xu hướng tăng.

Mẫu Hình Đỉnh Cao Trào (Climax Top)

Nhiều cổ phiếu dẫn dắt sẽ tạo "đỉnh cao trào (climax top)" sau khi có cú bứt tốc gọi là hiện tượng "thổi bùng lên (blow off)". Lý do đằng sau của những đợt tăng giá mạnh này là các định chế lớn cần người mua hấp thụ các lô lệnh bán lớn của họ. Do đó, các định chế tài chính lớn thường bán ra vào lúc giá cổ phiếu tăng mạnh và có nhiều người mua đang sẵn sàng. Đây là lúc cổ phiếu được chuyển từ tay các nhà đầu tư chuyên nghiệp lớn sang những nhà đầu tư nhỏ lẻ yếu. Cuối cùng, khối lượng giao dịch lớn của các định chế tài chính áp đảo lòng tham của các nhà đầu tư nhỏ lẻ, và giá rốt cuộc cũng sụp đổ. Nếu chờ cho đến khi điều này xảy ra, bạn sẽ bị muộn và đánh mất một phần lớn lợi nhuận (nếu không muốn nói là tất cả). Cách tốt nhất là học cách nhận diện các đỉnh cao trào hoặc bán khi cổ phiếu đang tăng giá mạnh. Đây là cách giúp bạn giữ lợi nhuận khi vẫn còn lớn.

Khi cổ phiếu dẫn dắt tăng giá mạnh sau nhiều tháng, giá sẽ tăng với tốc độ nhanh và độ dốc sẽ lớn hơn bất cứ thời điểm nào trong xu hướng tăng. Khi điều này xảy ra, bạn nên bán một phần hoặc nếu không muốn nói là tất cả cổ phiếu, trong các lần tăng giá mạnh để chốt lợi nhuận. Mẫu hình đỉnh cao trào thường xảy ra khi giá cổ phiếu đã tăng 25%-50% hoặc nhiều hơn trong 1-3 tuần. Một vài cổ phiếu có thể tăng giá 70%-80% chỉ trong 5-10 ngày.

Một trong những mẫu hình đỉnh cao trào lớn nhất mọi thời đại đã xảy ra ở cổ phiếu Qualcomm vào những năm 1990 (Hình 9-5). Cổ phiếu này mang tới cho nhà đầu tư hai cơ hội bán tuyệt vời khi vẫn còn tăng giá mạnh. Đầu tiên là một đợt tăng tốc vào tháng 11 năm 1999 khi cổ phiếu tăng vọt 80% chỉ trong 9 ngày giao dịch. Tiếp theo là vào tháng 12 khi hiện tượng "thổi bùng lên" xuất hiện với giá tăng 73% trong 6 ngày giao dịch. Chỉ trong 2 tháng, giá cổ phiếu Qualcomm đã tăng tới 260%, đạt đỉnh và sau đó giảm 88% trong hai năm rưỡi. Cổ phiếu Amazon cũng đi theo mẫu hình tương tự (Hình 9-6).

Bán Cổ Phiếu Lúc Đang Tăng Mạnh - Những Chi Tiết Cần Phải Quan Sát

Giả sử cổ phiếu bạn mua cách đây khá lâu hiện đang ở giai đoạn cuối sau khi quan sát bằng phương pháp đếm nền giá. Bạn có thể nhận thấy chỉ số

Hình 9-5 Cổ phiếu Qualcomm (mã QCOM) năm 1999. Cổ phiếu này xuất hiện đỉnh cao trào. Tăng 260% trong 2 tháng.

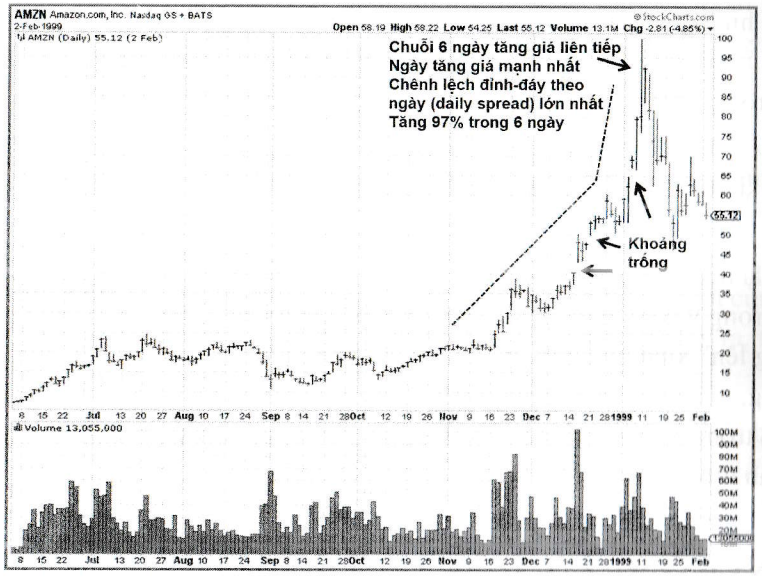

Hình 9-6 Cổ phiếu Amazon (mã AMZN) năm 1999. Cổ phiếu này đạt đỉnh trong lúc được ưa chuộng nhất: tăng 97% chỉ trong 6 ngày giao dịch. Giá cổ phiếu sau đó giảm tới 95% từ đỉnh 100 đôla xuống còn 5.51 đôla, và phải mất đến 10 năm cổ phiếu AMZN mới trở lại mức đỉnh này.

P/E đang mở rộng khiến giá cổ phiếu tăng tốc nhanh hơn nhiều so với tăng trưởng lợi nhuận. Ngoài ra, cổ phiếu này có khoảng cách khá xa so với nền giá gần nhất (nghĩa là giá hiện đang "tăng kéo dài"). Đây là thời điểm màn hình có nhiều hột[69] và cần phải quan sát các tín hiệu bán chi tiết (xem hình 9-7 và 9-8).

Bắt đầu bằng việc đếm số ngày tăng giá so với số ngày giảm giá. Điều này là quan trọng vì trong giai đoạn giá tăng nhanh, cảm xúc của bạn trở nên biến động. Ví dụ, đợt tăng giá cuối cùng có thể biến thành hiện tượng "thổi bùng lên" khi cổ phiếu bắt đầu tăng giá rất nhanh và dường như không bao giờ có thể giảm giá. Khi bạn quan sát cổ phiếu chỉ tăng và tăng (nghĩa là bạn đang ngày càng kiếm nhiều và nhiều tiền hơn), đó là lúc khó nghĩ tới chuyện bán ra.

Khi đếm số ngày tăng so với số ngày giảm, bạn sẽ xác định xem liệu ở đâu có số ngày tăng áp đảo số ngày giảm. Giả sử có 6 ngày tăng giá trong 8 ngày giao dịch, và sau đó vài tuần, có 8 ngày tăng giá trong 11 ngày giao dịch. **Quan sát có 70% ngày tăng giá, hoặc số ngày tăng nhiều hơn số ngày giảm, trong giai đoạn 7-15 ngày (ví dụ, có 7 ngày tăng giá trong 10 ngày giao dịch)**. Đây là một hướng dẫn tổng quát, một khi cổ phiếu tăng giá kéo dài, hãy tìm kiếm 6 ngày tăng giá nhanh trong 10 ngày giao dịch, tức chỉ 2-3 ngày giảm giá. Tại thời điểm này, cổ phiếu chắc chắn nằm cao hơn đáng kể so với nền giá. Bây giờ, bạn nên nhìn thấy những ngày tăng giá mạnh nhất và/hoặc chênh lệch đỉnh-đáy theo ngày (daily spread) lớn nhất kể từ khi khởi đầu xu hướng tăng. Cú bùng nổ cuối cùng trong đà tăng trưởng mạnh thường là tín hiệu cho thấy giá đã chạy nhanh quá mức; thường chỉ tồn tại trong vài ngày tại vùng đỉnh. Bạn cũng nên quan sát các khoảng trống kiệt sức (exhaustion gap), là một tín hiệu cho thấy sắp có cú sụp đổ. Khi bạn kết hợp các dấu hiệu này lại với nhau, đây là thời điểm tốt để bán khi cổ phiếu tăng giá mạnh.

Tóm lại, hãy quan sát các tín hiệu cảnh báo sau:

- Đỉnh cao mới được thiết lập sau nền giá thứ tư hoặc thứ năm.
- P/E tăng gấp đôi hoặc nhiều hơn ở nền giá cuối cùng.

[69] Người dịch: Đây là cách nói ẩn dụ của tác giả. Giống như chiếc tivi xuất hiện các hột hoặc các hạt khi có các tín hiệu nhiễu (điều cho thấy đường truyền tín hiệu có vấn đề), các dấu hiệu nhiễu như P/E mở rộng, nền giá cuối cùng đang cho thấy cổ phiếu đang có vấn đề. Do đó, cần quan

Hình 9-7 Cổ phiếu Tesla Motors (mã TSLA) năm 2014. Sau khi tăng giá hơn 9 lần trong 16 tháng, Tesla Motor đã xuất hiện mẫu hình Đỉnh Cao Trào. Theo đó, cổ phiếu tăng giá gấp đôi chỉ trong 30 ngày. Trong 14 ngày giao dịch cuối cùng, cổ phiếu tăng 51% chỉ trong 3 ngày. Có 10 ngày tăng giá trong 14 ngày giao dịch

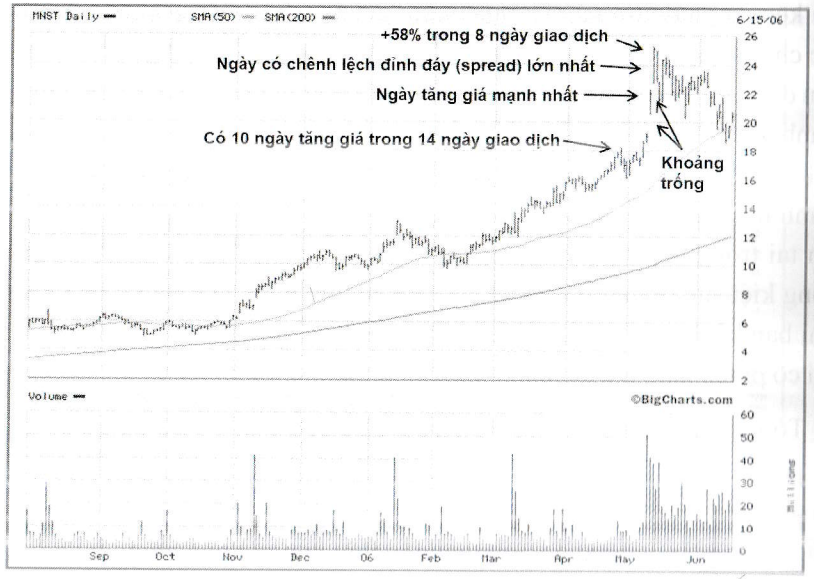

Hình 9-8 Cổ phiếu Monster Beverage (mã MSNT) năm 2006. Sau khi có 8 ngày tăng giá trong 9 ngày giao dịch, cổ phiếu này xuất hiện các khoảng trống

- Giá chạy nhanh theo hiện tượng "thổi bùng lên" (giá tăng 25%-50% hoặc nhiều hơn chỉ trong 1-3 tuần) để thiết lập đỉnh cao trào (climax top).
- Đối với các cổ phiếu đã tăng giá kéo dài, có 70% ngày tăng giá (hoặc số ngày tăng nhiều hơn so với số ngày giảm) trong 7-15 ngày giao dịch.
- Một khi cổ phiếu đã tăng giá kéo dài, sẽ có 6-10 ngày tăng giá nhanh trong khi chỉ có 2 hoặc 3 ngày giảm giá.

Ngoài ra:

- Quan sát ngày tăng giá mạnh nhất trong giai đoạn tăng giá nhanh kể từ khi bắt đầu xu hướng tăng.
- Quan sát chênh lệch đỉnh-đáy theo ngày (daily spread) cao nhất.
- Quan sát các khoảng trống kiệt sức.

Quan Sát Các Tín Hiệu Đảo Chiều Và Khối Lượng Lớn

Xem xét tình huống sau: Một cổ phiếu được xác nhận đã ở vào giai đoạn cuối theo phương pháp đếm nến giá khi có 10 ngày tăng giá trong 11 ngày giao dịch. Khi bạn tìm kiếm tín hiệu bán, ngoài việc đặc biệt chú ý đến ngày tăng giá mạnh nhất, bạn cũng chú ý đến ngày có khối lượng giao dịch lớn nhất. Hành động giá vào ngày này như thế nào? Liệu khối lượng lớn có xuất hiện trong ngày giảm giá? Nếu như vậy, bạn nên nghĩ tới việc các nhà đầu tư tổ chức đang tất toán vị thế của họ. Tại thời điểm này, nếu bạn vẫn chưa bán, thì bạn nên nhanh chóng bán đi. Cần nhớ, việc thanh lý vị thế của các tổ chức lớn chỉ diễn ra trong những ngày tăng giá mạnh. Các tổ chức lớn thường bán khi cổ phiếu tăng giá mạnh và mọi thứ trông vẫn còn tốt đẹp. Nhưng lượng cung lớn cuối cùng cũng sẽ áp đảo lực cầu của các nhà đầu tư nhỏ lẻ. Khi các định chế tài chính lớn muốn thoát, một số cổ phiếu có thể giảm giá rất nhanh và nguy hiểm. Nếu bạn chờ cho đến khi nhìn thấy hành động giá tiêu cực bất thường mới đưa ra quyết định bán, mọi chuyện có thể quá muộn!

Nhiều lần, mặc dù không phải luôn luôn, có những dấu hiệu cảnh báo xuất hiện trước khi giá bị gãy vỡ. Khi cổ phiếu của bạn tăng giá kéo dài và phần lớn các ngày gần nhất là tăng giá, bạn sẽ cảm thấy tự mãn. Đây là lúc bạn nên giữ cảm xúc được tĩnh lặng và bắt đầu chú ý đến những tín hiệu bán

có thể xuất hiện chỉ trong 1 hoặc vài ngày (Hình 9-9 và 9-10). Những tín hiệu này bao gồm:

- Giá đảo chiều với khối lượng lớn.
- Khối lượng thăng hoa mà không có sự tăng giá đáng kể.
- Giá giảm với khối lượng lớn nhất kể từ khi khởi đầu xu hướng tăng.

Bán Khi Cổ Phiếu Suy Yếu

Khi cổ phiếu bạn đang nắm giữ xuất hiện những dấu hiệu suy yếu rõ rệt, cái tôi trong bạn có thể nói rằng: "hãy nên nắm giữ thêm một chút nữa". Hoặc bạn tự nghĩ: "Tôi sẽ chờ cho đến khi giá tăng trở lại". Nhưng các tín hiệu cảnh báo này không nên bị phớt lờ đi. Một khi bạn bắt đầu nhìn thấy các dấu hiệu cảnh báo cho thấy cổ phiếu đang nắm giữ đã tăng giá kéo dài và hỗn loạn, việc nắm giữ lâu thêm một chút chỉ làm tăng thêm rủi ro không cần thiết và tiềm năng bị thua lỗ sạch túi (do giá giảm rất nhanh). Những dấu hiệu cảnh báo này là cơ hội tốt để cổ phiếu tạo lập đỉnh và đổ dốc đi kèm với sự tăng vọt trong khối lượng.

Khi điều này xảy ra, đó là một tín hiệu bán quan trọng, vì những tay chơi lớn đang tẩu thoát, và bạn không thể chiến đấu với làn sóng bán tháo của các định chế tài chính lớn. Thỉnh thoảng, vẫn xuất hiện một vài thông tin "tốt", chẳng hạn như báo cáo lợi nhuận. Sự lệch lạc giữa cái trông có vẻ là thông tin tốt và sự sụt giảm nhanh trong giá cổ phiếu thường khiến nhà đầu tư rối trí. Chúng ta không thể hiểu tại sao cổ phiếu lại giảm giá, vì trong suy nghĩ của họ cổ phiếu nên tăng giá. Như tôi giải thích trước đây, đây là trường hợp xảy ra khi có "thuyết minh khác[70]".

Trước khi những thay đổi trong yếu tố cơ bản của công ty được thể hiện ra bên ngoài, những cú đổ vỡ mạnh trong giá cổ phiếu có thể xuất hiện với khối lượng lớn. **Nếu cổ phiếu có ngày và/hoặc tuần giảm giá mạnh nhất kể từ khi khởi đầu Giai Đoạn 2 tăng giá, đây là một tín hiệu bán rõ ràng.** Thậm chí điều này có thể xảy ra ngay sau khi xuất hiện những thông tin tốt trong báo cáo lợi nhuận (nhưng đó không phải là một món hời). Đừng lắng nghe truyền thông hay công ty nói, hãy lắng nghe tiếng nói từ cổ phiếu.

[70] Người dịch: Xem lại Phần 5, mục "HÃY LÀM QUEN VỚI NHỮNG ĐỢT GIẢM GIÁ

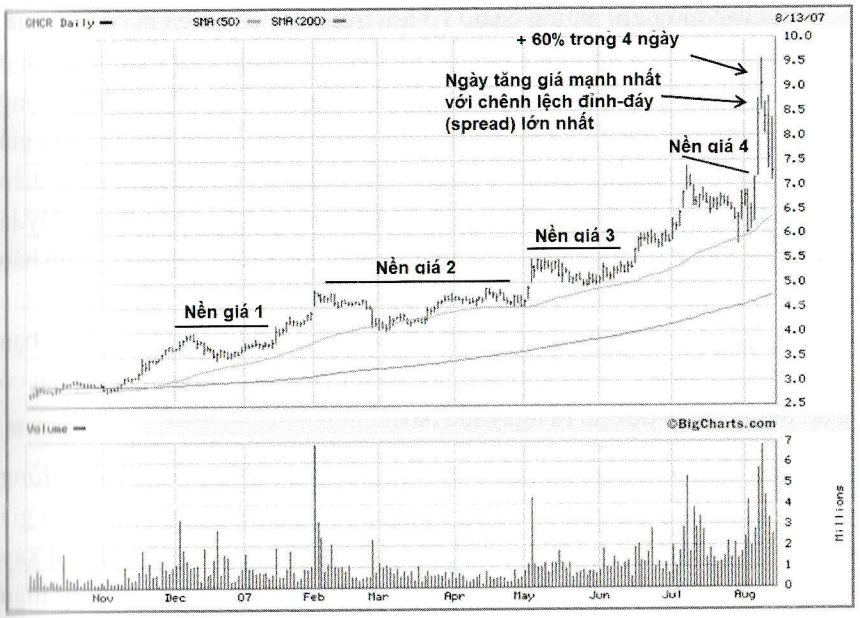

Hình 9-9 Cổ phiếu Green Mountain Coffee Roaster (mã GMCR) năm 2007. "Tín hiệu bán" kiệt sức điển hình xuất hiện sau khi có một đợt tăng giá mạnh.

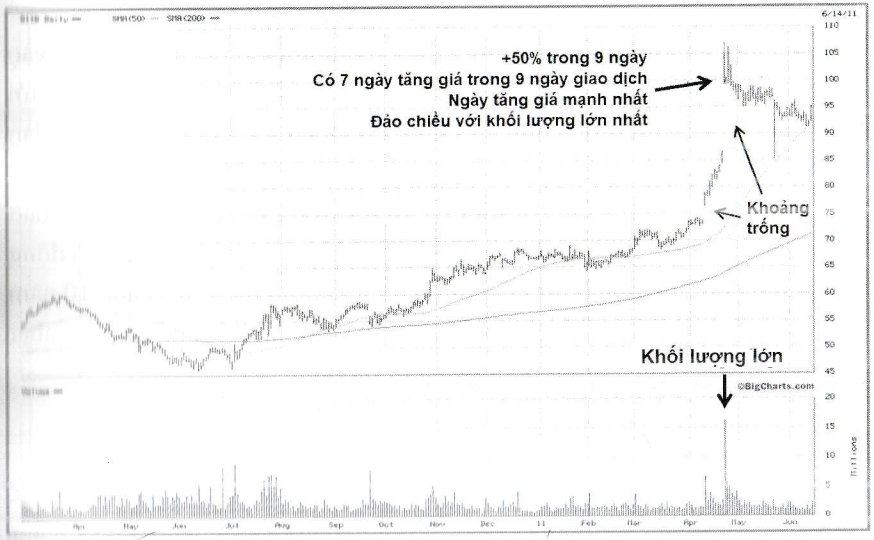

Hình 9-10 Cổ phiếu Biogen (mã BIIB) năm 2011. Sự hội tụ tín hiệu bán xảy ra sau khi có một đợt tăng giá nhanh và mạnh đủ chấm dứt xu hướng tăng giá trong 6 tháng qua.

Đừng bao giờ nghĩ những cú đổ vỡ lớn trong giá cổ phiếu là cơ hội mua. Nhiều nhà đầu tư đã mắc phải cái bẫy này. Một cổ phiếu họ sở hữu bất ngờ lao dốc. Họ tin rằng thị trường đang sai lầm và cổ phiếu sẽ vẫn hoạt động tốt, họ quyết định đây là thời điểm để mua nhiều hơn. Họ không nhận ra giá cổ phiếu giảm vì những người chơi lớn biết (hoặc ít nhất là nghi ngờ) điều gì đó là sai lầm và họ đang tháo chạy. Khi bạn thấy điều này xảy ra, đây là lúc để chạy thoát. Tín hiệu bán có thể xuất hiện mà không hề có sự cảnh báo nào, hoặc trong nhiều trường hợp, bạn sẽ nhìn thấy tín hiệu bán khi các dấu hiệu vi phạm (xem lại Phần 1) bắt đầu xuất hiện ngày càng nhiều. Nếu bạn không có đủ can đảm bán sớm khi cổ phiếu còn tăng giá mạnh, bạn phải có đủ sự thông minh để bán ra ngay lúc này.

Mẫu hình tạo đỉnh không phải lúc nào cũng hoàn hảo trong mỗi trường hợp cụ thể. Ví dụ, cổ phiếu không cần thiết phải có những ngày giảm giá mạnh nhất với khối lượng lớn nhất. Đôi khi ngày giảm mạnh nhất lại xảy ra vào ngày khối lượng thăng hoa, nhưng không phải lớn nhất. Hãy thận trọng với những trò quỷ quyệt, đặc biệt khi giá đã ở giai đoạn cuối. Có thể cổ phiếu chỉ giảm 4%-5%, nhưng khối lượng lớn nhất kể từ khi bắt đầu xu hướng tăng. Nếu có những dấu hiệu vi phạm khác xảy ra, đó chắc chắn là tín hiệu cảnh báo quan trọng.

DryShips Inc (mã DRYS) đã phát ra nhiều tín hiệu cảnh báo khi ở vào giai đoạn cuối của xu hướng tăng, trước khi cổ phiếu đạt đỉnh và mất tới 99% giá trị (Hình 9-11). Cổ phiếu này có 8 ngày tăng giá trong 11 ngày giao dịch và sau đó, có 6 ngày tăng giá trong 8 ngày giao dịch, trong đó có một ngày tăng mạnh nhất kể từ khi bắt đầu xu hướng tăng. Tiếp theo là cú đảo chiều mạnh với khối lượng lớn nhất kể từ khi bắt đầu những chuyển động tăng giá mạnh. Tín hiệu bán cuối cùng xuất hiện vào ngày 30 tháng 10 năm 2007, khi cổ phiếu này phá gãy xu hướng tăng với khối lượng lớn. Lumber Liquidator diễn ra theo mẫu hình tương tự (Hình 9-12).

Hình 9-11 Cổ phiếu DryShip (mã DRYS) năm 2007. Giá cổ phiếu xuất hiện nhiều tín hiệu bán điển hình. Cổ phiếu này sau đó sụt giảm hơn 99.9% giá trị.

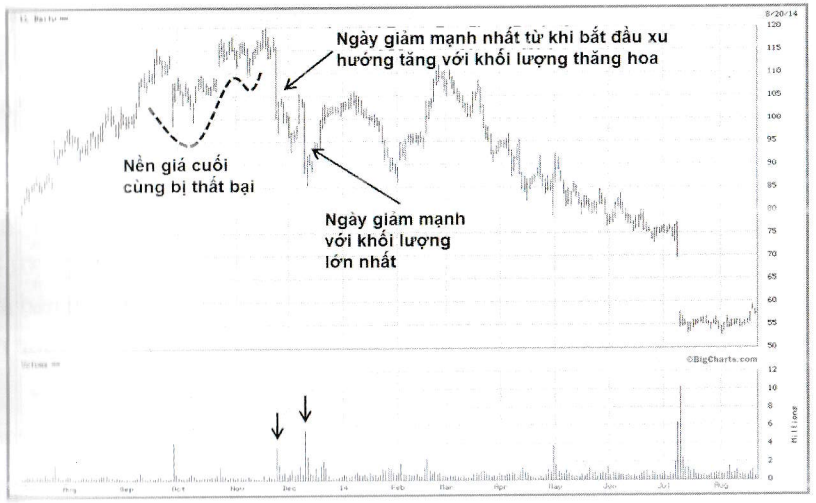

Hình 9-12 Cổ phiếu Lumber Liquidators (mã LL) năm 2013-2014. Cổ phiếu này đạt đỉnh vào tháng 11 năm 2013. Cổ phiếu này tăng giá từ một nền giá cuối cùng bị thất bại. 5 ngày giao dịch sau đó, cổ phiếu này có đợt giảm mạnh nhất với khối lượng lớn.

Quy Tắc "Hòa Hoặc Thắng"

Khi bạn quan sát tình huống bán, hãy xem xét việc sử dụng lệnh dừng lỗ động (trailing stop) và tuân theo quy tắc "hòa hoặc thắng". Quy tắc này dựa trên đường trung bình di động 50 ngày, là đường xu hướng trung hạn đóng vai trò quan trọng đối với nhiều cổ phiếu dẫn dắt thị trường. Giả sử cổ phiếu ZYZ đang hồi phục từ một nền giá và bạn đã mua tại mức giá 50 đôla. Bạn sử dụng mức dừng lỗ 8%, tương ứng tại 46 đôla. Cổ phiếu này tăng giá cao hơn và không bao giờ chạm vào mức dừng lỗ, cho đến khi tăng giá 5%,10% hoặc có thể là 15%. Khi cổ phiếu này tăng giá, đường trung bình di động 50 ngày cũng sẽ dốc lên. Khi xu hướng tăng tiếp tục, đường trung bình di động đạt tới điểm hòa vốn tại 50 đôla. Bây giờ là thời điểm dời lệnh dừng lỗ của bạn về tại đường trung bình di động 50 ngày (xem hình 9-13). Tôi thích đặt thấp hơn đường trung bình di động 50 ngày một chút, và đôi khi chờ cho đến ngày thứ 6 để xem giá đóng cửa tuần như thế nào. Khi đường trung bình di động 50 ngày dốc lên và bắt kịp điểm hòa vốn, đường trung bình di động 50 ngày lúc này trở thành mức dừng lỗ. Đường trung bình di động 50 ngày trở thành đường dừng lỗ động (trailing stop) nhằm bảo vệ lợi nhuận của

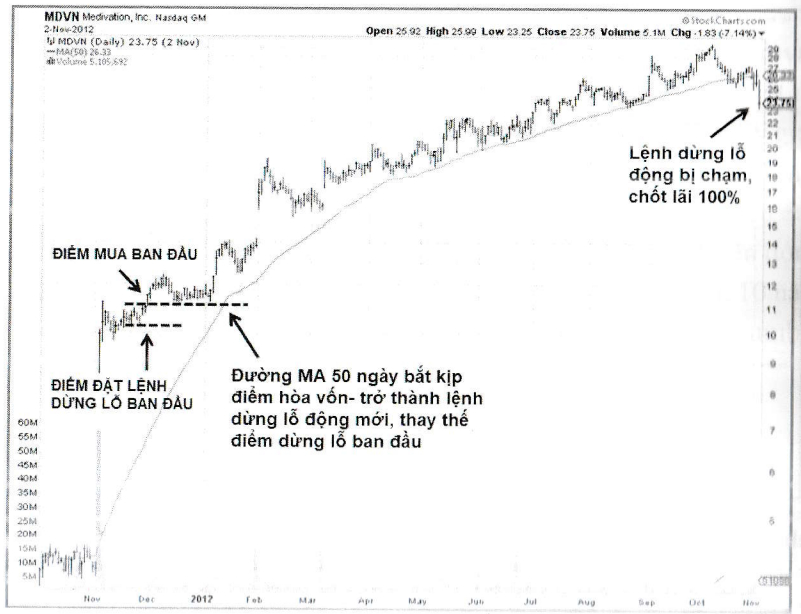

Hình 9-13 Cổ phiếu Medivation (mã MDVN) năm 2011-2012

bạn. Đây là lý do tại sao chúng được gọi là quy tắc hòa hoặc thắng.

Trong giai đoạn cuối của thị trường tăng giá, bạn nên chờ để bán khi cổ phiếu đang tăng giá mạnh và chốt lợi nhuận khi có được. Tuy nhiên, quy tắc này đặc biệt hữu ích trong giai đoạn đầu của thị trường tăng giá mới, khi cổ phiếu chỉ vừa bắt đầu tăng giá, và lệnh dừng lỗ động có thể hữu ích để bắt được những sóng tăng lớn. Một vài cổ phiếu dẫn dắt có tăng giá mạnh đến mức bạn phải ngạc nhiên trước khi chúng đóng cửa dưới đường trung bình di động 50 ngày.

Cuộc Chơi Miễn Phí (Free Roll)[71]

Một khi cổ phiếu đã tăng giá gấp 2 hoặc 3 lần mức dừng lỗ ban đầu (tương ứng 2R hoặc 3R[72]), bạn sẽ có nhiều lựa chọn. Giả sử bạn đặt mức dừng lỗ 7% so với điểm mua mới và cổ phiếu tăng tiếp 14% trong 1-2 tuần tiếp theo. Lựa chọn đầu tiên của bạn là bán một nửa số cổ phiếu và di chuyển lệnh dừng lỗ về điểm hòa vốn cho nửa số cổ phiếu còn lại. Bạn bây giờ đã tham gia vào một cuộc chơi miễn phí với số cổ phiếu còn lại. Nghĩa là trong trường hợp tồi tệ nhất, bạn hòa vốn với số cổ phiếu còn lại - trong khi bạn đã có trong tay khoảng lợi nhuận 7% của nửa số cổ phiếu đầu tiên đã bán.

Lựa chọn thứ hai là bán một nửa và duy trì mức dừng lỗ 7% như cũ, bạn vẫn được tham gia vào một cuộc chơi miễn phí. Trường hợp tệ nhất là bạn hòa vốn cho toàn bộ vị thế, trong khi mức dừng lỗ này vẫn có đủ không gian cho những biến động giá cao hơn (so với lựa chọn đầu tiên). Bạn đang tài trợ cho rủi ro này bằng lợi nhuận có được từ việc chốt nửa số cổ phiếu đầu tiên. Tất nhiên, bạn vẫn có thể giữ nguyên toàn bộ vị thế và đặt cược tất cả rủi ro, nhưng tôi thích nghe tiếng kêu leng keng của tiền hơn. Tôi cố gắng đưa bản thân luôn ở thế "cuộc chơi miễn phí" nhằm bắt các khoản lợi nhuận lớn hơn.

---

[71] Người dịch: Freeroll (giải đấu miễn phí) là một thuật ngữ trong bài poker. Giải đấu có giải thưởng/tiền thưởng được tài trợ, do đó người chơi không phải bỏ tiền để tham gia. Tuy nhiên người chơi thường phải đáp ứng điều kiện nào đó do sàn poker/nhà tổ chức qui định để có thể tham dự. Cuộc chơi (giải đấu) miễn phí nghĩa là người chơi nếu thắng thì đạt được giải thưởng, còn nếu thua thì cũng chẳng mất gì.

[72] Người dịch: Đây là cách ký hiệu của tiến sĩ Vank Tharp được sử dụng rộng rãi trong các nhà giao dịch. Vank Tharp định nghĩa R là rủi ro ban đầu (Initial Risk), chính là rủi ro mà bạn đặt điểm dừng lỗ đầu tiên. Khi cổ phiếu tăng giá gấp 2 lần rủi ro ban đầu được gọi là 2R.

Điểm Chặn (Back Stop)

Khi bạn tham gia vào một giao dịch, mức dừng lỗ ban đầu là mức dừng lỗ xác định trước - ví dụ, mức dừng lỗ 10% (nghĩa là nếu bạn mua một cổ phiếu tại mức giá 20 đôla và thiết lập mức dừng lỗ dưới 10%, tức tại 18 đôla). Khi cổ phiếu tăng giá và bạn có được một khoản lợi nhuận khá lớn, mức đặt lệnh dừng lỗ hợp lý tiếp theo là mức giá mở vị thế hay điểm hòa vốn. Mục tiêu thứ ba là đặt lệnh dừng lỗ để bảo vệ lợi nhuận, giống như tên gọi của nó, đó là mức dừng lỗ mang đến cho bạn một khoản lãi khi đóng lệnh. Tôi gọi nó là điểm chặn (back stop). Mặc dù vẫn đủ không gian cho cổ phiếu biến động, nhưng tôi vẽ ra một đường mà tôi không chấp nhận để cổ phiếu giảm xuống dưới mức đó.

Điểm Chặn không phải là Lệnh Dừng Lỗ Động (trailing Stop), nó không được di chuyển lên trên bám gót theo sau giá. Điểm chặn là khác, thay vì di chuyển theo từng bước nhỏ cùng với sự tăng lên của giá, bạn đặt nó tại mức lợi nhuận bạn muốn bảo vệ, và sau đó cho phép cổ phiếu biến động trên mức này. Điều này có thể giúp bạn vẫn tiếp tục duy trì vị thế giao dịch và không phải thoát lệnh quá sớm. Khi giá vẫn tăng, bạn có thể sau đó di chuyển điểm chặn lên trên, vẽ ra đường ranh giới mới, và bảo vệ mức lợi nhuận lớn hơn.

Tôi thường sử dụng điểm chặn tại hoặc cao hơn mức lãi trung bình của tôi, vì tôi muốn duy trì ít nhất là mức lãi trung bình và cải thiện nó theo thời gian. Một lần nữa, bạn cần biết năng lực giao dịch thực sự của mình và hiểu các con số thống kê cá nhân. Giả sử mức lãi trung bình của bạn là 10%. Cổ phiếu bạn đang nắm giữ tăng 20%. Bạn có thể di chuyển lệnh dừng lỗ và thực hiện điểm chặn tại mức 10% để tìm kiếm mức lợi nhuận lớn hơn, hoặc bạn có thể bán một nửa và tạo điểm chặn cho số cổ phiếu còn lại. Có nhiều giải pháp cho tình huống này.

Sau đây là một tình huống khác: Cổ phiếu bạn mua tăng 15% và bạn hài lòng với mức lợi nhuận này. Nếu cổ phiếu này tiếp tục tăng giá mạnh hơn, giả sử như 20%, bạn chắc chắn muốn bán. Nhưng sáng hôm sau, cổ phiếu này mở một khoảng trống tăng giá mạnh ngoài mong đợi, nghĩa là bây giờ giá đã tăng đến 23%. Bạn thiết lập một điểm chặn để khóa mức lợi nhuận 20% là mục tiêu lợi nhuận ban đầu, trong khi vẫn cho phép bạn tiếp tục nắm giữ vị thế để quan sát xem liệu giá có tiếp tục đi lên sau khi mở khoảng trống tăng giá hay không. Trong tình huống này, tôi thường thấy cổ phiếu còn tiếp

tục tăng giá mạnh sau đó, điều tôi có thể đạt được bằng cách thiết lập một điểm chặn tại điểm tôi cảm thấy hài lòng. Tôi làm điều này với mức dừng lỗ khoảng 5-10 cent hoặc thậm chí là 1-2 đôla và tìm kiếm mức lợi nhuận lớn hơn, vì cổ phiếu hiếm khi nào giảm và chạm vào điểm chặn của tôi.

Bạn Sẽ Luôn Bán Quá Sớm Hoặc Bán Quá Muộn

Mục tiêu của việc giao dịch chứng khoán là kiếm một khoản lợi nhuận lớn cho khoản đầu tư của bạn. Không phải là cố gắng đúng mọi lúc. Cũng không phải là cố gắng mua tại đáy thấp và bán tại đỉnh, điều khó có thể làm được một cách thường xuyên. Lời kết: nếu bạn không bán sớm, bạn chắc chắn sẽ bán trễ. 95% lần giao dịch sẽ rơi vào một trong hai trường hợp này. Nếu nắm giữ một cổ phiếu đã mua ở mức giá 20 đôla và sau đó tăng lên 40 đôla, nhưng sau đó giảm xuống còn 30 đôla, bạn chỉ có thể tự trách bản thân vì đã không bán sớm hơn. Tuy nhiên, một trong những trải nghiệm đau đớn nhất là nhìn giá cổ phiếu bắn vọt lên trời và sau đó sụp đổ, làm tan biến tất cả lợi nhuận hoặc thậm chí tệ hơn là bắt đầu thua lỗ. Nên nhớ, mục tiêu của bạn là trở thành nhà giao dịch chiến thắng chứ không phải thua lỗ, và giữ được khoản lợi nhuận lớn một khi có được nó.

Rất khó biết được mức đỉnh cao nhất mà cổ phiếu đạt được, nhưng điều này không phải là yếu tố cần thiết để đạt được thành tích giao dịch siêu hạng. Thay vì lo lắng và cố gắng bán tại đỉnh và mua vào tại đáy, mối bận tâm của bạn nên là: kiếm được một khoản lợi nhuận khá lớn và lặp lại điều này liên tục theo thời gian. Mục tiêu của bạn là bán được cao hơn sau khi mua chúng.

Ngoại Lệ Ở Nền Giá Đầu Tiên

Sau khi cổ phiếu xuất hiện điểm phá vỡ thoát ra khỏi nền giá, bạn muốn nhìn thấy hành động quả bóng tennis (xem lại Phần 1) từ các lần điều chỉnh tự nhiên để xác định xem liệu có nên nắm giữ lâu hơn hay không. Nếu hành động giá là mạnh và giá cổ phiếu có độ nảy tốt (resilient)[73], thì cổ phiếu này có khả năng tăng giá mạnh. Sau khi cổ phiếu trải qua vài lần điều chỉnh,

[73] Người dịch: Độ này (resilient) là giá giảm xuống, chạm một mức hỗ trợ nào đó rồi bật lên trở lại. Nó giống như ném quả bóng Tennis xuống sân và quả bóng này lên.

Điểm Chặn (Back Stop)

Khi bạn tham gia vào một giao dịch, mức dừng lỗ ban đầu là mức dừng lỗ xác định trước - ví dụ, mức dừng lỗ 10% (nghĩa là nếu bạn mua một cổ phiếu tại mức giá 20 đôla và thiết lập mức dừng lỗ dưới 10%, tức tại 18 đôla). Khi cổ phiếu tăng giá và bạn có được một khoản lợi nhuận khá lớn, mức đặt lệnh dừng lỗ hợp lý tiếp theo là mức giá mở vị thế hay điểm hòa vốn. Mục tiêu thứ ba là đặt lệnh dừng lỗ để bảo vệ lợi nhuận, giống như tên gọi của nó, đó là mức dừng lỗ mang đến cho bạn một khoản lãi khi đóng lệnh. Tôi gọi nó là điểm chặn (back stop). Mặc dù vẫn đủ không gian cho cổ phiếu biến động, nhưng tôi vẽ ra một đường mà tôi không chấp nhận để cổ phiếu giảm xuống dưới mức đó.

Điểm Chặn không phải là Lệnh Dừng Lỗ Động (trailing Stop), nó không được di chuyển lên trên bám gót theo sau giá. Điểm chặn là khác, thay vì di chuyển theo từng bước nhỏ cùng với sự tăng lên của giá, bạn đặt nó tại mức lợi nhuận bạn muốn bảo vệ, và sau đó cho phép cổ phiếu biến động trên mức này. Điều này có thể giúp bạn vẫn tiếp tục duy trì vị thế giao dịch và không phải thoát lệnh quá sớm. Khi giá vẫn tăng, bạn có thể sau đó di chuyển điểm chặn lên trên, vẽ ra đường ranh giới mới, và bảo vệ mức lợi nhuận lớn hơn.

Tôi thường sử dụng điểm chặn tại hoặc cao hơn mức lãi trung bình của tôi, vì tôi muốn duy trì ít nhất là mức lãi trung bình và cải thiện nó theo thời gian. Một lần nữa, bạn cần biết năng lực giao dịch thực sự của mình và hiểu các con số thống kê cá nhân. Giả sử mức lãi trung bình của bạn là 10%. Cổ phiếu bạn đang nắm giữ tăng 20%. Bạn có thể di chuyển lệnh dừng lỗ và thực hiện điểm chặn tại mức 10% để tìm kiếm mức lợi nhuận lớn hơn, hoặc bạn có thể bán một nửa và tạo điểm chặn cho số cổ phiếu còn lại. Có nhiều giải pháp cho tình huống này.

Sau đây là một tình huống khác: Cổ phiếu bạn mua tăng 15% và bạn hài lòng với mức lợi nhuận này. Nếu cổ phiếu này tiếp tục tăng giá mạnh hơn, giả sử như 20%, bạn chắc chắn muốn bán. Nhưng sáng hôm sau, cổ phiếu này mở một khoảng trống tăng giá mạnh ngoài mong đợi, nghĩa là bây giờ giá đã tăng đến 23%. Bạn thiết lập một điểm chặn để khóa mức lợi nhuận 20% là mục tiêu lợi nhuận ban đầu, trong khi vẫn cho phép bạn tiếp tục nắm giữ vị thế để quan sát xem liệu giá có tiếp tục đi lên sau khi mở khoảng trống tăng giá hay không. Trong tình huống này, tôi thường thấy cổ phiếu còn tiếp

tục tăng giá mạnh sau đó, điều tôi có thể đạt được bằng cách thiết lập một điểm chặn tại điểm tôi cảm thấy hài lòng. Tôi làm điều này với mức dừng lỗ khoảng 5-10 cent hoặc thậm chí là 1-2 đôla và tìm kiếm mức lợi nhuận lớn hơn, vì cổ phiếu hiếm khi nào giảm và chạm vào điểm chặn của tôi.

Bạn Sẽ Luôn Bán Quá Sớm Hoặc Bán Quá Muộn

Mục tiêu của việc giao dịch chứng khoán là kiếm một khoản lợi nhuận lớn cho khoản đầu tư của bạn. Không phải là cố gắng đúng mọi lúc. Cũng không phải là cố gắng mua tại đáy thấp và bán tại đỉnh, điều khó có thể làm được một cách thường xuyên. Lời kết: nếu bạn không bán sớm, bạn chắc chắn sẽ bán trễ. 95% lần giao dịch sẽ rơi vào một trong hai trường hợp này. Nếu nắm giữ một cổ phiếu đã mua ở mức giá 20 đôla và sau đó tăng lên 40 đôla, nhưng sau đó giảm xuống còn 30 đôla, bạn chỉ có thể tự trách bản thân vì đã không bán sớm hơn. Tuy nhiên, một trong những trải nghiệm đau đớn nhất là nhìn giá cổ phiếu bắn vọt lên trời và sau đó sụp đổ, làm tan biến tất cả lợi nhuận hoặc thậm chí tệ hơn là bắt đầu thua lỗ. Nên nhớ, mục tiêu của bạn là trở thành nhà giao dịch chiến thắng chứ không phải thua lỗ, và giữ được khoản lợi nhuận lớn một khi có được nó.

Rất khó biết được mức đỉnh cao nhất mà cổ phiếu đạt được, nhưng điều này không phải là yếu tố cần thiết để đạt được thành tích giao dịch siêu hạng. Thay vì lo lắng và cố gắng bán tại đỉnh và mua vào tại đáy, mối bận tâm của bạn nên là: kiếm được một khoản lợi nhuận khá lớn và lặp lại điều này liên tục theo thời gian. Mục tiêu của bạn là bán được cao hơn sau khi mua chúng.

Ngoại Lệ Ở Nền Giá Đầu Tiên

Sau khi cổ phiếu xuất hiện điểm phá vỡ thoát ra khỏi nền giá, bạn muốn nhìn thấy hành động quả bóng tennis (xem lại Phần 1) từ các lần điều chỉnh tự nhiên để xác định xem liệu có nên nắm giữ lâu hơn hay không. Nếu hành động giá là mạnh và giá cổ phiếu có độ nảy tốt (resilient)[73], thì cổ phiếu này có khả năng tăng giá mạnh. Sau khi cổ phiếu trải qua vài lần điều chỉnh,

[73] Người dịch: Độ nảy (resilient) là giá giảm xuống, chạm một mức hỗ trợ nào đó rồi bật lên trở lại. Nó giống như ném quả bóng Tennis xuống sân và quả bóng này lên.

tăng trở lại và thiết lập đỉnh cao mới, đây là thời điểm bạn nên tìm kiếm các tín hiệu cho thấy giá đang đi quá nhanh so với giá trị nội tại của công ty - đặc biệt là nếu cổ phiếu đang tăng từ nền giá cuối cùng. Nếu bạn là một nhà giao dịch theo dao động (swing trader), bạn không cần phải biết đến sự tồn tại của nền giá cuối cùng để đưa ra quyết định bán.

Tôi đã thảo luận trong Phần I về chỉ báo MVP của David Ryan, khi cổ phiếu tăng 12 ngày trong 15 ngày giao dịch sẽ cho thấy sức mạnh đáng kể và bạn nên tiếp tục nắm giữ nhằm bắt các chuyển động tăng giá lớn hơn. Bạn có thể cảm thấy rối trí với điều tôi nói ngược lại ở đây: nên bán khi số ngày tăng giá nhiều hơn 70% so với số ngày giảm giá. Điều này là vì chúng ta đang nói về sự kiệt sức sau khi giá thoát ra khỏi nền giá cuối cùng, chứ không phải điểm phá vỡ và thoát ra khỏi nền giá đầu tiên.

Giống như bất cứ quy tắc nào, vẫn có một số ngoại lệ. Trong trường hợp này, nếu hành động giá mô tả ở trên xảy ra từ nền giá đầu tiên (Hình 9-14) được xem là tín hiệu tăng giá. Đó là lý do tại sao bạn cần biết cổ phiếu đang ở đâu trong chu kỳ sống (người dịch: cổ phiếu tăng từ nền giá thứ mấy?). Những hành động giá kiệt sức chỉ xảy ra sau khi thoát ra từ nền giá cuối cùng, mang lại cho bạn lý do hợp lý để bán cổ phiếu, mặc dù chúng khá giống với những tín hiệu mua sau khi hình thành điểm phá vỡ và thoát ra khỏi nền giá đầu tiên. Biết được cổ phiếu đang ở giai đoạn nào trong chu kỳ sống sẽ giúp các nhà giao dịch có những phản ứng thích hợp (Hình 9-15 và 9-16).

Biết Được Nên Bán Khi Nào Và Tại Sao Bán

Lúc mới bắt đầu tham gia giao dịch, các nhà giao dịch thường tập trung sức lực nhằm mài giũa khả năng chọn mua cổ phiếu, nhưng không chú ý nhiều đến việc nên bán ở đâu, bán khi nào và tại sao bán. Giống như việc thiết lập tín hiệu mua, hành động bán cũng cần tuân theo một số quy tắc, đó là nên bán khi cổ phiếu đang tăng mạnh hay bán khi cổ phiếu suy yếu. Để đạt được thành tích giao dịch siêu hạng, nhà giao dịch cần dựa trên những quy tắc đúng đắn về tín hiệu bán, thay vì dựa vào các cảm xúc như sợ hãi và hối tiếc.

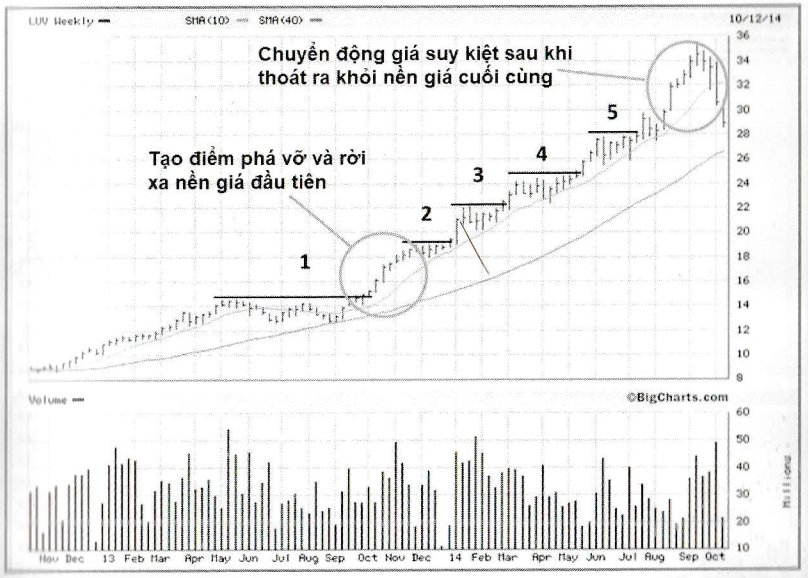

Hình 9-14 Cổ phiếu Southwest Airlines (LUV) 2013–2014. Tăng +127% trong 11 tháng.

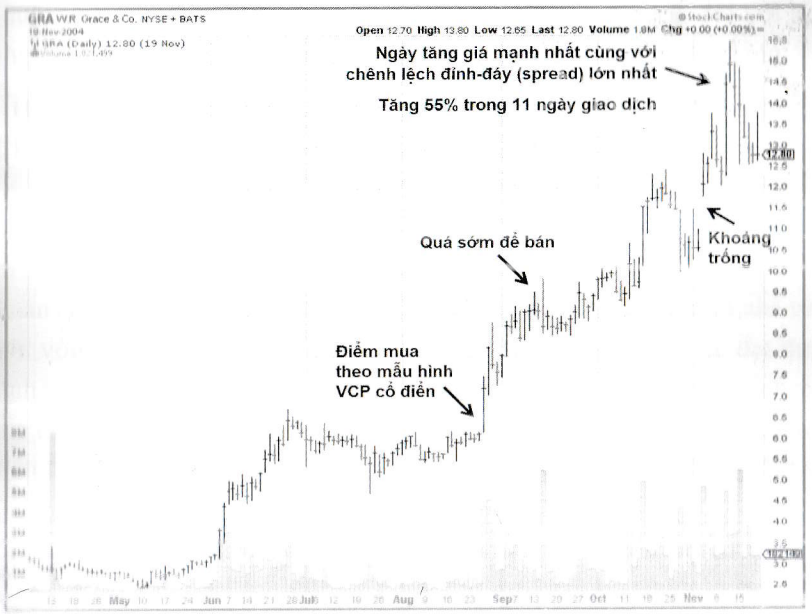

Hình 9-15 Cổ phiếu WR Grace & Co (GRA) năm 2004. Tăng 147% trong 55 ngày

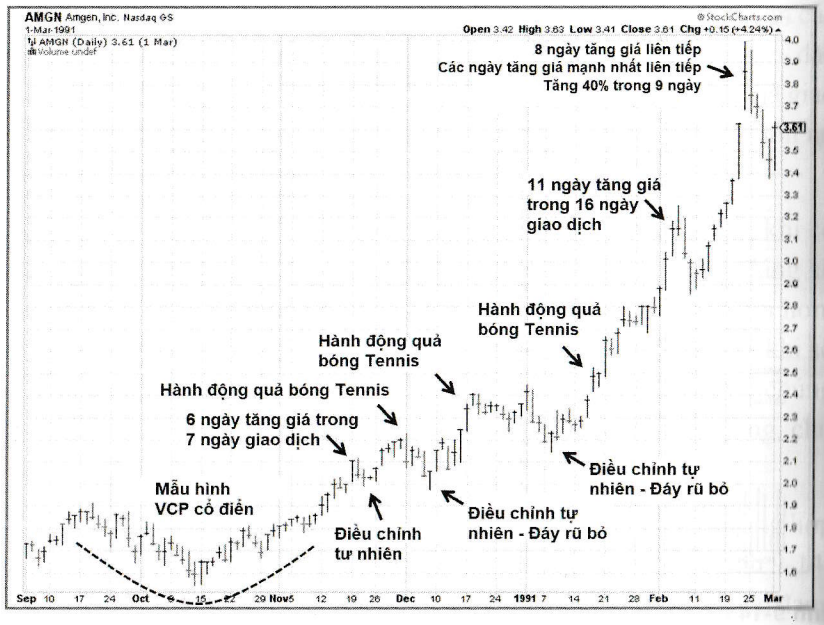

Hình 9-16 Cổ phiếu Amgen (AMGN) năm 1990. Tăng 360% trong 26 tháng.

PHẦN 10

TÁM CHÌA KHÓA MỞ RA CÁNH CỬA TRỞ THÀNH NHÀ GIAO DỊCH SIÊU HẠNG

Một câu châm ngôn cổ nói: "bánh ăn rồi thì không còn nữa[74]", hàm ý bạn không thể được lợi cả đôi đường, được cái này phải chấp nhận mất cái kia. Câu châm ngôn này muốn bạn phải chấp nhận sự đánh đổi. Trong hoạt động giao dịch tài chính, câu châm ngôn trên hàm ý bạn không thể đạt được mức tỷ suất sinh lợi lớn trừ khi phải chấp nhận rủi ro cao. Nhưng đối với hoạt động giao dịch của tôi, câu châm ngôn trên đơn giản là không hề đúng.

Hãy dẹp bỏ lối suy nghĩ hạn chế và lạc hậu này, tôi sẽ cung cấp cho bạn 8 Chìa Khóa Mở Ra Cánh Cửa Trở Thành Nhà Giao Dịch Siêu Hạng. Nghĩa là bạn có thể đạt được tỷ suất sinh lợi cao nhưng chỉ chấp nhận mức rủi ro thấp. Trong đó, có 4 Chìa Khóa Tạo Ra Lợi Nhuận Lớn, tức giải quyết các vấn đề ở phía tăng, trong khi có 4 Chìa Khóa Giới Hạn Mức Sụt Giảm Tài Khoản (Drawdown) nhằm bảo vệ hai tài sản quý giá nhất của một nhà giao dịch: vốn và niềm tin. Hai tài sản này là cái bạn cần phải có để đạt được thành tích giao dịch siêu hạng. Nếu muốn đạt được thành tích giao dịch siêu hạng trên thị trường cổ phiếu, bạn phải học cách làm hai điều sau: 1. Kiếm nhiều tiền khi bạn đúng và 2. Đừng để tài khoản gặp phải những đợt sụt

[74] Người dịch: tác giả sử dụng câu thành ngữ: "you can't have your cake and eat it, too" (nghĩa đen là bánh kem đã ăn mất rồi thì đĩ nhiên sẽ không còn nữa), hàm ý rằng bạn không thể và không nên có nhiều hơn những gì bạn xứng đáng hưởng, một người không thể có hai thứ đối nghịch nhau. Nó còn thể hiện ý là mọi thứ trên đời đều có hai mặt, không thể nào một sự việc chỉ có mặt tích cực mà thiếu đi mặt tiêu cực và ngược lại. **Nói nôm na là: "Được này mất kia" hay "Không thể lợi cả đôi đường".**

giảm mạnh (big drawdown). Trong phần này, tôi sẽ chỉ cho bạn cách thức làm điều này như thế nào. Tôi tin rằng, tư duy của bạn sẽ thay đổi 180 độ sau khi đọc xong những hướng dẫn này, vì nó khác biệt với các quan điểm truyền thống. Thực sự, các "chìa khóa" của tôi hoàn toàn trái ngược với những lời khuyên bạn thường nghe được từ các "chuyên gia".

Bốn Chìa Khóa Để Tạo Ra Lợi Nhuận Lớn

Chìa Khóa 1: Định Thời Điểm

Điều đầu tiên mà hầu hết "các chuyên gia" luôn cho rằng bạn *không thể* làm được trong giao dịch chứng khoán là định thời điểm thị trường. Nhưng tôi cho rằng, bạn hoàn toàn có thể định thời điểm thị trường. Bằng chứng là tôi đã làm điều này rất thành công trong nhiều thập niên. Nói đơn giản, định thời điểm thị trường là tất cả - kể cả trong cuộc sống lẫn trong giao dịch tài chính. Chúng ta thường nghe ai đó nói rằng, họ may mắn như thế nào khi xuất hiện đúng nơi và đúng thời điểm. Ví dụ, Harrison Ford được chọn làm diễn viên cho vai Hans Solo trong phim Star Wars (Cuộc Chiến Giữa Các Vì Sao) sau khi anh ấy đọc cho đạo diễn nghe một đoạn hội thoại trong phim, mặc dù lúc đó anh ấy chỉ là thợ mộc cho bộ phận chuẩn bị sân khấu. Đây là điều cực kỳ ấn tượng vì một diễn viên phải chuẩn bị trong nhiều năm mới làm được.

Đạt được thành công lâu dài không giống như việc trúng vé số - nghĩa là bạn chỉ cần một vài con số "may mắn"! Thành công lâu dài đòi hỏi bạn phải làm việc cật lực trong nhiều năm cho thời khắc "đúng lúc, đúng chỗ". Và khi xuất hiện, bạn thực sự đã được trang bị đầy đủ mọi thứ để chớp lấy cơ hội. Điều này cũng đúng trong hoạt động giao dịch. Bạn không thể kiếm tiền bền vững bằng cách thức dậy mỗi sáng sớm và ném phi tiêu vào bảng để chọn cổ phiếu. Giao dịch tài chính ở cấp độ cao hơn, yêu cầu bạn phải chuẩn bị đầy đủ mọi thứ cho thời khắc "đúng lúc, đúng chỗ" trên thị trường.

Những người nói "bạn không thể định thời điểm thị trường", thường đồng nghĩa họ *không thể* định thời điểm thị trường vì họ nghĩ rằng, mọi người cũng không thể làm được điều này. Nên nhớ, việc định thời điểm thị trường không cần thiết phải luôn luôn chính xác. Thực sự, bạn chỉ cần đúng 50% là đủ. Vấn đề là bạn quản lý các giao dịch lãi và lỗ như thế nào để chuyển hóa lợi thế định thời điểm thành những kết quả giao dịch tốt.

Nếu bạn muốn làm điều gì đó vĩ đại trong cuộc đời, bạn đừng tin vào những người nói bạn không thể làm được. Những ý kiến phản đối luôn xuất phát từ miệng những người không bao giờ làm được những việc vĩ đại. Thay vào đó, hãy tin vào những người tin tưởng bạn có thể làm được, thường là những người thành công, từng trải qua đỉnh vinh quang và có tầm nhìn sâu sắc.

Trong quá trình theo đuổi thành tích giao dịch siêu hạng, kỹ năng định thời điểm phân biệt rõ giữa một nhà giao dịch giỏi với các nhà giao dịch tầm thường. Để tạo nên tỷ suất sinh lợi cao, bạn phải lãi kép số tiền của mình một cách nhanh chóng. Tốc độ lãi kép càng nhanh, lợi nhuận bạn tạo ra càng lớn (lãi kép 10%/tháng sẽ cao hơn tỷ suất sinh lợi 20%/năm). Việc mở và đóng vị thế chính xác tại những điểm sinh lợi nhất cho thấy khả năng của bạn trong việc định thời điểm mua và bán.

Khi giao dịch từng cổ phiếu cụ thể, đặc biệt là những cổ phiếu nhỏ và ít tên tuổi, việc định thời điểm dễ dàng hơn so với cố gắng xác định xu hướng thị trường chung mỗi ngày. Công việc của bạn là định thời điểm mua lúc "có kháng cự yếu nhất". Như đã đề cập trước đây, đường kháng cự yếu nhất là mức giá cổ phiếu dễ dàng xuyên qua, và tạo nên những đợt tăng giá theo bước giá lớn trong thời gian ngắn. Tôi gọi đây là những giao dịch tốc độ (velocity trade).

Là một nhà giao dịch theo đuổi thành tích giao dịch siêu hạng, bạn cần phải tìm kiếm các giao dịch tốc độ, tức bạn có thể lãi 20%, 30% hoặc 50% chỉ trong vài tuần hoặc vài tháng. Với những giao dịch tốc độ, bạn có thể lãi kép số tiền của mình với tốc độ rất nhanh. Thậm chí với tỷ suất sinh lợi 20% hoặc 30% được tạo ra trong vài tuần hoặc vài tháng, nhưng nếu được lãi kép liên tục trong dài hạn, bạn sẽ tạo ra mức tỷ suất sinh lợi cực lớn.

Để định thời điểm cho toàn bộ thị trường, hoặc thậm chí cho từng cổ phiếu cụ thể, bạn cần phải sử dụng những quy tắc giao dịch được chuẩn hóa, nhằm cải thiện khả năng tạo ra các mức lãi cao hơn bình quân thị trường. Đồ thị kỹ thuật là cực kỳ quan trọng. Phương pháp tôi sử dụng là mẫu hình "thu hẹp độ biến động (VCP)", một trong những công cụ được biết đến phổ biến nhất trong các buổi hội thảo và bạn đọc của cuốn sách đầu tay (xem lại mẫu hình VCP và cách tôi sử dụng đồ thị nhằm định thời điểm mua trong Phần 6 và 7).

Chìa Khóa 2: Đừng Đa Dạng Hóa

Nếu bạn có một lợi thế lớn (hệ thống giao dịch có kỳ vọng toán học dương), đa dạng hóa không hữu ích đối với bạn. Nó thậm chí làm bạn bị pha loãng. Lời kết: bạn sẽ không bao giờ đạt được tỷ suất sinh lợi lớn một cách bền vững nếu bạn đa dạng hóa quá rộng. Để tạo ra tỷ suất sinh lợi lớn một cách bền vững, bạn cần phải tập trung vào những cổ phiếu tốt nhất - khoảng 4-5 cổ phiếu, phụ thuộc vào quy mô tài khoản và khả năng chấp nhận rủi ro của bạn. Thực sự, khi mọi thứ diễn ra tốt đẹp, tôi muốn dồn hết tất cả tiền vào 4-5 cổ phiếu trong danh sách theo dõi. Bất kể bạn đã từng nghe hoặc đọc được cái gì, nhưng thực sự, một nhà giao dịch cá nhân không cần phải tiến hành đa dạng hóa quá rộng.

Quan điểm tập trung của tôi đi ngược lại với quan điểm truyền thống, cho rằng đa dạng hóa là cách tốt nhất để bảo vệ bạn tránh khỏi rủi ro nhưng vẫn thu được tỷ suất sinh lợi khá tốt. Trước hết, tôi không quan tâm đến tỷ suất sinh lợi "vừa đủ", tôi muốn đạt được thành tích giao dịch siêu hạng (tỷ suất sinh lợi lớn). Và thứ hai, tôi muốn kiểm soát rủi ro của mình. Những người ưa thích đa dạng hóa luôn cho rằng, nếu một cổ phiếu (hoặc một ngành) sụt giảm, và một cổ phiếu (hoặc ngành) khác tăng lên, và nó sẽ làm cân bằng rủi ro và làm giảm độ biến động danh mục. Nhưng khi mua dàn trải trên nhiều lĩnh vực của thị trường và trên nhiều cổ phiếu khác nhau, cuối cùng bạn chỉ kết thúc với mức sinh lợi trung bình. Nếu may mắn, tỷ suất sinh lợi của bạn sẽ theo sát các chỉ số thị trường hoạt động tốt nhất (trong trường hợp này, tốt hơn hết là bạn mua quỹ ETF S&P 500 ETF SPY vì có mức độ hiện diện rủi ro khá rộng trên nhiều lĩnh vực của thị trường). Tất nhiên, bạn có thể gặp may mắn khi tiến hành đa dạng hóa trong một thị trường tăng giá mạnh và có được tỷ suất sinh lợi cao vì toàn bộ thị trường đều tăng lên. Nhưng đa dạng hóa không thể làm điều này mãi mãi, sẽ có năm thành công và năm thất bại. Để đạt được thành tích giao dịch siêu hạng, bạn chỉ cần tập trung vào những cổ phiếu tốt nhất vào đúng thời điểm.

Nếu muốn theo đuổi thành tích giao dịch siêu hạng (thường tạo ra tỷ suất sinh lợi hàng năm 40%-100% hoặc nhiều hơn) bạn cần phải đánh bại thị trường. Nói cách khác, bạn phải tạo ra "alpha (tỷ suất sinh lợi vượt trội)[75]",

[75] Người dịch: "Alpha" là một thuật ngữ tài chính trong mô hình định giá tài sản vốn (CAPM). Alpha là tỷ suất sinh lợi vượt trội mong đợi so với chỉ số thị trường hoặc danh mục chuẩn

Cần nói rõ, tập trung không đồng nghĩa là dồn tất cả tiền cho một cổ phiếu. Nếu làm điều này, khi thức dậy vào một buổi sáng, bạn sẽ thấy một nửa hoặc tất cả số tiền của mình tan biến vì giá cổ phiếu sụp đổ! Bạn có thể đạt thành tích giao dịch siêu hạng bằng cách tập trung vào một nhóm cổ phiếu. Ví dụ như trường hợp của Ken Heebner tại quỹ Capital Growth Management. Ken quản lý hàng tỷ đôla với một danh mục tương đối tập trung, hiếm khi nào vượt quá 15-20 cổ phiếu cho 80% giá trị danh mục. Nếu Ken có thể quản lý hàng tỷ đôla chỉ trong 20 cổ phiếu, chắc chắn anh ta sẽ quản lý tốt hơn khi chỉ có 5 hoặc 10 cổ phiếu.

Tôi không khuyến khích bạn mua thật nhiều cổ phiếu và giao dịch năng động mọi lúc. Điều ngược lại mới đúng. **Cách tốt nhất để tạo ra tỷ suất sinh lợi lớn trong đầu tư cổ phiếu là hãy đầu tư năng động vào thời điểm bạn chính xác (là khi mọi thứ đang hoạt động tốt và di chuyển theo đúng kỳ vọng của bạn) và hãy đầu tư ít lại khi bạn giao dịch yếu kém**. Điều này có nghĩa bạn phải tập trung vào những cổ phiếu hàng đầu trong danh mục theo dõi. Bạn không thể làm điều này hiệu quả nếu quan sát hàng tá cổ phiếu. Với một danh mục tập trung, bạn có thể theo dõi kĩ từng cái tên, đóng hoặc mở vị thế rất nhanh. Bạn có thể tăng cường sự hiện diện rủi ro của mình trên thị trường vào những thời điểm quan trọng và có thể bán để thu hồi tiền mặt rất nhanh. Tốc độ là lợi thế của bạn.

Lý do khác giải thích tại sao tôi không thích đa dạng hóa là cảm giác sai lầm về sự an toàn, theo kiểu bạn mua một đống cổ phiếu và sau đó lãng quên chúng. Điều này hoàn toàn trái ngược với tư duy bạn cần phải có để đạt được thành tích giao dịch siêu hạng. Sở hữu một danh mục tập trung (bao gồm cả tập trung sự chú ý của bạn) nghĩa là lựa chọn kỹ càng từng cổ phiếu và theo dõi chúng chặt chẽ. Đây là cách duy nhất giúp bạn tạo ra tỷ suất sinh lợi lớn bền vững, vì bạn sẽ kiếm được nhiều tiền khi đúng và hạn chế thua lỗ khi gặp phải sai lầm.

Nếu bạn nghĩ việc trở nên tập trung là rủi ro, tôi có thể cho bạn xem ví dụ về thành tích giao dịch của chính tôi, với mức sụt giảm tài khoản lớn nhất (Drawdown) khá thấp cho tới thời điểm hiện nay. Vào năm 2003, một công ty quản trị tiền lớn đã mời tôi về tư vấn cho họ. Khi công ty đề nghị kiểm toán tài khoản giao dịch của tôi, tôi nói rất sẵn lòng. Một đội kiểm toán viên nhỏ theo dõi các bình luận của tôi và xác nhận các lệnh giao dịch được thực hiện đúng theo chiến lược đã bình luận. Họ thậm chí còn biết cả công ty môi

giới nơi tôi thực hiện các giao dịch. Khi việc kiểm toán hoàn tất, nhà quản lý cao cấp của công ty quản trị tiền gọi cho tôi, nói: "Chúng tôi không biết ông đã làm điều này như thế nào, nhưng ông đã có được hệ số alpha (là tỷ suất sinh lợi vượt trội so với thị trường được lựa chọn làm danh mục chuẩn) là 212% và hệ số beta (một thông số đo lường độ biến động) chỉ là 0.43%. Trong suốt khoảng thời gian này, 88% thời gian danh mục của tôi là tăng trưởng và chỉ có mức sụt giảm tài khoản lớn nhất (drawdown) là 25%. Đó là thành tích giao dịch ấn tượng nhất mà họ (công ty quản trị tiền) được tận mắt chứng kiến (một tỷ suất sinh lợi cao với mức sụt giảm tài khoản nhỏ hay rủi ro thấp).

Tôi nói với họ rằng, tôi tạo ra tỷ suất sinh lợi cao ngất ngưỡng này bằng cách làm điều mà hầu hết các định chế tài chính không bao giờ cho phép tôi làm, vì họ cho rằng, điều đó là quá rủi ro. Nhưng như tôi giải thích, tôi chỉ làm điều ngược lại. Sự tập trung giúp tôi tập trung vào những cổ phiếu tốt nhất và buộc tôi phải kiểm soát rủi ro chặt chẽ.

Chìa Khóa 3: Vòng Quay Nhanh Không Phải Là Điều Cấm Kỵ!

Một quy tắc khác mà hầu hết các nhà quản trị tiền và quản lý quỹ hỗ tương luôn làm là giữ cho vòng quay của danh mục thấp vì phí hoa hồng và tránh né thuế. Họ không tán thành chuyện mua và bán liên tục. Nhưng nếu bạn đã có lợi thế và đang quản lý một danh mục tập trung, vòng quay nhanh là điều tốt. Việc đóng và mở vị thế với tốc độ nhanh sẽ giúp bạn nhanh chóng lãi kép số tiền, một khi đã có lợi thế. Với mỗi giao dịch, bạn đang cố gắng tạo ra mức lãi cao nhất có thể trong khoảng thời gian ngắn nhất có thể. Vì vậy, bạn muốn có nhiều giao dịch để tối đa hóa việc lãi kép. Lưu ý, điều này không hề phản đối việc bạn nắm giữ lâu các cổ phiếu có lực tăng tốt. Tôi chỉ muốn nói với bạn rằng, hãy cố gắng kiếm tiền nhanh nhất trong thời gian ngắn nhất có thể.

Đây là một ví dụ đơn giản: Giả sử bạn đang chơi trò tung đồng xu. Mỗi lần tung được mặt ngửa, bạn kiếm được 2 đôla, còn khi tung được mặt sấp, bạn phải trả 1 đôla. Dựa trên xác suất thống kê mặt ngửa có khả năng xảy ra là 50% và tỷ lệ lãi/lỗ là 2:1, bạn muốn tung đồng xu nhiều lần có thể, vì bạn sẽ kiếm được nhiều tiền hơn nhờ có lợi thế. Lợi thế trên thị trường chứng

khoán cũng hoạt động theo cách tương tự. Tôi không bị giới hạn việc mua hoặc bán cổ phiếu vì lo lắng vòng quay danh mục cao hoặc vì tôi sẽ phải trả thuế cho khoản lợi nhuận kiếm được. Mục tiêu của tôi là kiếm thật nhiều lợi nhuận để nộp thuế. Tôi mua cổ phiếu khi lợi nhuận tiềm năng lớn hơn so với rủi ro chấp nhận, và tôi bán khi rủi ro gánh chịu quá cao. Tôi không bao giờ đưa ra quyết định bán vì lý do né tránh thuế hay giữ vòng quay danh mục thấp.

Khi bắt đầu giao dịch từ cách đây hơn 30 năm, tôi phải kiểm soát vòng quay vì phí hoa hồng khá đắt đỏ (khoảng 350 đôla cho cả hai vòng giao dịch mua và bán). Tôi phải cố gắng trang trải phí hoa hồng trước khi có bất cứ khoản lợi nhuận nào, đặc biệt vì tài khoản giao dịch của tôi đang còn nhỏ. Ngày nay, không có lý do hợp lý nào để phải hạn chế vòng quay danh mục, thậm chí đối với một tài khoản nhỏ. Phí hoa hồng trở nên khá rẻ, và bạn có thể dễ dàng bấm một cú click chuột trên bàn phím (hoặc thậm chí là từ điện thoại hoặc máy tính bảng) để thực hiện một giao dịch. Khi cổ phiếu được tự do biến động lên và xuống, có nhiều cơ hội mua và bán theo các dao động giá.

Lời kết: nếu hệ thống giao dịch có tín hiệu bán, hãy bán. Hoặc nếu bạn đang giao dịch tốt, hãy loại bỏ những cổ phiếu kém hấp dẫn và tập trung vào những cổ phiếu tiềm năng nhất. Nhà giao dịch "đừng cưới" bất cứ mã cổ phiếu nào. Chúng ta chỉ nên dừng ở mức "hò hẹn" mà thôi. **Tiền nên được di chuyển đến bất cứ nơi nào bạn có thể gặt hái được thành tích giao dịch tốt nhất, và hãy tháo chạy khi gặp phải các tình huống nguy hiểm.** Bạn nên dồn tiền cho một vài cổ phiếu tiềm năng nhất. Kết quả là, vòng quay danh mục cao lên là kết quả của việc cắt lỗ và quản trị rủi ro. Bạn có thể nắm giữ lâu dài những cổ phiếu dẫn dắt thị trường để bắt các sóng tăng giá mạnh khi bạn đúng, nhưng đừng đánh giá thấp sức mạnh của những khoản lãi nhỏ một khi được lãi kép liên tục. Với một hệ thống giao dịch có kỳ vọng toán học dương, vòng quay cao là tốt.

Chìa Khóa 4: Luôn Luôn Duy Trì Tỷ Số Lợi Nhuận/Rủi Ro Ở Mức Cao

Sau đây là tất cả các chìa khóa để tạo ra thành tích giao dịch siêu hạng: định thời điểm, một danh mục tập trung, sẵn sàng đóng và mở vị thế giao dịch khi hệ thống yêu cầu, và cuối cùng là duy trì tỷ số lợi nhuận/rủi ro ở mức cao.

Bạn điềm tĩnh sử dụng lợi thế trong xu hướng tăng giá mạnh, nhưng phải biết bảo vệ mình bằng cách đóng lệnh thật nhanh khi mọi thứ chống lại bạn. Bằng cách liên tục giữ rủi ro ở mức thấp so với lợi nhuận, bạn ít gặp phải các lần giảm giá mạnh khi tập trung vào một số cổ phiếu tốt. **Bạn nên có góc nhìn ngắn hạn đối với khoản lỗ và góc nhìn dài hạn đối với khoản lãi. Hay nói cách khác, hãy cắt lỗ thật nhanh và để cho lãi tiếp tục sinh ra**. Bất kể giao dịch ở khung thời gian nào, tôi luôn giữ rủi ro ở mức thấp so với lợi nhuận. Ví dụ, nếu tôi đang nhìn thấy cơ hội cổ phiếu có thể tăng 15%, tôi thiết lập mức dừng lỗ 7% hoặc 8%, thậm chí là thấp hơn nữa. Thậm chí nếu xác suất tôi đúng là 50/50, tôi vẫn nên thực hiện giao dịch này vì có tỷ lệ lợi nhuận/rủi ro cao, nghĩa là chỉ chấp nhận rủi ro 7% để có khả năng nhận lấy mức lãi 15%.

Bạn nên đánh giá từng vị thế giao dịch mỗi ngày dựa trên quan điểm lợi nhuận/rủi ro. Hãy xem xét ví dụ sau: Trở lại thời điểm tháng 12 năm 2010, tôi mua Body Central (BODY) khi cổ phiếu này tăng giá từ mô hình VCP sau khi niêm yết vào tháng 10 (xem hình 10-1). Tôi thực hiện giao dịch này với rủi ro 5%. Cổ phiếu này tăng giá 40% chỉ trong 6 ngày. Tôi bán khi cổ phiếu vẫn còn đang tăng giá mạnh và chốt khoản lãi lớn ngay lập tức.

Bây giờ, giả sử, tôi di chuyển lệnh dừng lỗ đến điểm hòa vốn và nắm giữ

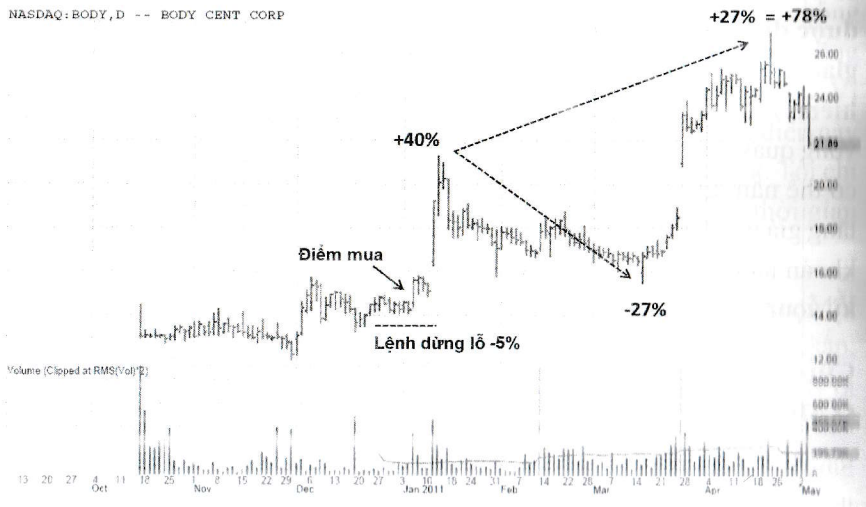

Hình 10-1 cổ phiếu Body Central (mã BODY) năm 2011.

cổ phiếu đó để tìm kiếm lợi nhuận lớn hơn. 3 tháng sau, tôi có thể thoát ra tại gần đỉnh khi cổ phiếu có mức lãi 78%. Đây có phải là một giao dịch tốt hay không? Không. Tại sao thế? Vì mục tiêu của tôi là duy trì mối quan hệ giữa lợi nhuận và rủi ro. Bạn có nhận ra rằng, mức lợi nhuận 78% tôi nhận được lúc này, thực ra chỉ có 27% lợi nhuận tăng thêm và rủi ro tôi gánh chịu là 27%. Tỷ lệ lợi nhuận/rủi ro lúc này là 1:1.

Bốn Chìa Khóa Để Giới Hạn Mức Sụt Giảm Tài Khoản (Drawdown)

Bây giờ, bạn đã giải quyết xong các vấn đề ở phía tăng giá, đây là lúc bạn xử lý vấn đề khi giảm giá. Thậm chí với khả năng định thời điểm chính xác và một danh mục tập trung được theo dõi kỹ càng, bạn không thể đạt được thành tích giao dịch siêu hạng nếu dễ dàng đánh mất những đồng lãi rất khó khăn mới kiếm được. Bạn có thể đạt được tỷ suất sinh lợi 50% trong hai năm liên tiếp, và sau đó vào năm thứ ba, tài khoản sụt giảm 50% sẽ khiến bạn gần như trở về vạch xuất phát. Hãy xem xét công thức toán học sau:

100 + (lãi 50%)= 150 + (lãi 50%)
= 225 - (lỗ 50%) = 112.5 (như vậy, bạn chỉ còn lãi 4%/năm)

Để tránh gặp phải sụt giảm tài khoản (drawdown) lớn yêu cầu bạn phải có những thay đổi trong tư duy. Đừng chấp nhận quan điểm truyền thống cho rằng "bạn không thể đạt được lợi nhuận lớn mà không phải chấp nhận rủi ro lớn." Nếu tư duy theo lối mòn, bạn sẽ phải chấp nhận và thậm chí hãy nên chờ đợi sự xuất hiện của những lần sụt giảm tài khoản lớn, điều mà về bản chất, bạn hoàn toàn có thể tối thiểu hóa.

Mỗi nhà giao dịch chứng khoán theo trường phái kỹ thuật đều nói về cách đặt lệnh dừng lỗ nhằm giảm thiểu rủi ro bằng cách giới hạn khoản lỗ tại một mức xác định trước. **Ngoài việc kỷ luật thực hiện các lệnh dừng lỗ, bạn phải cần ghi nhớ rằng, hãy giữ rủi ro ở mức thấp so với lợi nhuận. Nếu không duy trì tỷ lệ lợi nhuận/rủi ro hợp lý, một ngày nào đó bạn sẽ nhận ra bản thân đang chấp nhận rủi ro lớn để đổi lấy một lợi nhuận nhỏ**. Mục tiêu ở đây là ngược lại: bạn chấp nhận rủi ro nhỏ để đổi lấy lợi nhuận lớn.

Bạn không cần phải quản trị một danh mục lớn, mô phỏng theo thị

trường giống như các nhà quản lý quỹ tương hỗ. Vấn đề không phải là bạn nghĩ mình "lớn" như thế nào, vì các hành động mua và bán của nhà đầu tư cá nhân không nhất thiết phải mô phỏng theo thị trường chung, thậm chí họ có thể giao dịch ở những cổ phiếu kém thanh khoản. Đây là một lợi thế lớn, cho phép bạn quản trị tỷ lệ lợi nhuận/rủi ro một cách hiệu quả nhất. Thanh khoản tạo ra lợi thế về tốc độ và khả năng nhanh chóng đóng hoặc mở vị thế. Sau đây là các quy tắc giúp bạn hạn chế độ biến động danh mục và giới hạn mức sụt giảm tài khoản.

Chìa Khóa 1: Bán Khi Cổ Phiếu Đang Tăng Mạnh

Luôn nhớ rằng, bán sớm tốt hơn là bán muộn. Giả sử cổ phiếu bạn mua đang tăng giá đều đặn, và vị thế của bạn lãi 20%, 30% hoặc 40%...Lúc này bạn nên làm điều gì? Câu trả lời sẽ cho thấy bạn là một nhà giao dịch chuyên nghiệp hay nghiệp dư.

Nhà giao dịch chuyên nghiệp bán khi cổ phiếu đang tăng mạnh. Họ muốn bán khi có nhiều người mua. Ngược lại, các nhà giao dịch nghiệp dư, vì quá vui mừng và tham lam nên nghĩ rằng, cổ phiếu đang tăng giá của họ sẽ không bao giờ giảm. Khi lòng tham trỗi dậy, họ sẽ không bán ra. Thậm chí khi mức lãi 40% hoặc 50% giảm xuống chỉ còn 30%, họ cũng không bán ra để thu về một mức lãi chấp nhận được.

Cứ cho là sau khi bán ra, cổ phiếu vẫn tiếp tục tăng giá (trong khi bạn không còn nắm giữ cổ phiếu này nữa). Bạn có thể cáu nhàu và tiếc nuối về khoản lãi bị tuột mất vì đã thoát sớm. Chẳng hạn như bạn chốt khoản lãi 40% nhưng cổ phiếu cuối cùng tăng gấp đôi hoặc thậm chí gấp ba trong một khoảng thời gian dài. Đó là điều thường xảy ra.

Nhưng nếu bạn không bán khi cổ phiếu đang tăng giá mạnh, bạn có thể rơi vào tình huống trong đó rủi ro lớn hơn so với tiềm năng lợi nhuận còn lại. Nếu bạn chờ đợi quá lâu để bán, xu hướng tăng kết thúc và cổ phiếu rớt giá không phanh. Cú rớt giá đầu tiên có thể làm bạn sợ hãi và sau đó giá tăng trở lại (vì hiếm khi cổ phiếu tăng hoặc giảm theo một đường thẳng). Nhưng sau đó thị trường sẽ tiếp tục giảm để biến khoản lỗ 5% thành 15%. Khi rơi vào vùng lỗ, lý trí của nhà đầu tư bị tê liệt. Họ thậm chí không muốn bán ra nữa và chỉ trích bản thân đã không chịu bán sớm ở mức giá cao hơn. Mặc dù chờ đợi thật lâu thì cổ phiếu cũng có thể trở về điểm hòa vốn, nhưng bạn đã đánh mất tất cả lợi nhuận. Khi bạn chấp nhận bán, lợi nhuận hoặc là giảm

đi đáng kể hoặc thậm chí bị lỗ, tất cả chỉ vì bạn sợ bỏ lỡ tiềm năng tăng giá cao hơn.

Bán khi cổ phiếu còn tăng giá mạnh tốt hơn là chờ đợi quá lâu và để mất phần lớn hoặc tất cả khoản lợi nhuận lớn bạn từng có được. **Bán lúc cổ phiếu đang tăng giá mạnh, tổng tài khoản của bạn sẽ tăng lên mức cao nhất. Nếu bạn muốn tài khoản tăng lên một cách đều đặn và bền vững, bạn phải học cách bán khi cổ phiếu vẫn đang còn tăng giá mạnh.**

Chờ đợi quá lâu để bán cũng gặp phải rủi ro thua lỗ giá trị theo thời gian. Khi nắm giữ cổ phiếu trải qua các lần điều chỉnh khá lớn, bạn phải chờ đợi nhiều tuần, nhiều tháng hoặc lâu hơn nữa trước khi cổ phiếu bắt đầu tăng giá tiếp. Trong thời gian này, tiền của bạn bị chôn tại một chỗ thay vì đi tìm kiếm lợi nhuận ở nơi khác hoặc tìm kiếm cơ hội giao dịch tốt hơn.

Nên nhớ bài học về giá trị theo thời gian: nhờ vào sức mạnh của lãi kép, nếu bạn kiếm được một khoản lãi nhỏ nhưng liên tục và bền vững, lặp đi lặp lại theo thời gian, nó có thể hiệu quả hơn việc tìm kiếm một tỷ suất sinh lợi lớn mà phải mất vài tháng hoặc thậm chí cả năm mới có được.

Giá trị theo thời gian và sức mạnh của lãi kép

2 lần đạt được tỷ suất sinh lợi 40% (khi được lãi kép)
= 1 lần đạt được tỷ suất sinh lợi 96%.

4 lần đạt được tỷ suất sinh lợi 20% (khi được lãi kép)
= 1 lần đạt được tỷ suất sinh lợi 107%.

12 lần đạt được tỷ suất sinh lợi 10% (khi được lãi kép)
= 1 lần đạt được tỷ suất sinh lợi 214%.

Những con số trên mang lại một tầm nhìn mới mẻ cho những nhà giao dịch non trẻ, những người luôn nghĩ rằng, sẽ đạt được thành tích giao dịch siêu hạng bằng cách tìm kiếm các cổ phiếu "thăng hoa đến tận cung trăng". Nếu bạn có 8 giao dịch tạo ra tỷ suất sinh lợi 10% (nhưng được lãi kép) sẽ làm gấp đôi số tiền của bạn. Và 12 giao dịch (trung bình 1 tháng 1 giao dịch) tạo ra tỷ suất sinh lợi 10% (khi được lãi kép) sẽ tăng gấp 3 lần số vốn của bạn. Hãy tự hỏi bản thân: việc tìm ra cả tá cổ phiếu lãi 10% có dễ dàng hơn kiếm 3 hoặc 4 cổ phiếu tạo ra mức lãi 40%, hoặc 1 cổ phiếu tăng gấp đôi hoặc gấp ba? Đây chính là cách thức hoạt động của chi phí cơ hội

Chìa Khóa 2: Giao Dịch Nhỏ Trước Khi Giao Dịch Lớn

Khi bạn "đúng" (là khi thị trường diễn ra theo phân tích của bạn và bạn định thời điểm thị trường chính xác), bạn có thể giao dịch với quy mô vị thế lớn cho mỗi giao dịch và tăng dần sự hiện diện rủi ro. Bạn có thể trở nên giao dịch năng động hơn vì đang hoạt động hiệu quả trên thị trường và đã có một tấm đệm lãi. Đây là chìa khóa giúp bạn đạt được thành công.

Nhưng khi mọi thứ không hoạt động tốt (có lẽ phân tích của bạn vẫn đúng nhưng thời điểm mở vị thế không chính xác), bạn không nên hoạt động tích cực. Đó là khi bạn phải chậm lại và thậm chí tạm ngừng giao dịch khi các phân tích phán đoán của bạn không đồng bộ với thị trường. Đây là lúc bạn nên để cho thị trường hướng dẫn bạn thay vì tuân theo các ý kiến cá nhân. Xây dựng khả năng tự kiểm soát này sẽ giúp bạn rèn luyện kỹ năng lắng nghe và tin vào thị trường, chứ không phải "cái tôi" bản thân. Cảm xúc không có chỗ trong nghề giao dịch tài chính. Những cảm xúc cá nhân hiếm khi là sự thay thế hoàn hảo cho tư duy lý trí.

Đây là minh họa cho thấy tư duy trên diễn ra như thế nào trong thế giới thực. Bạn mua một vài cổ phiếu trong danh sách theo dõi khi chúng chạm vào điểm mua. Một khi bạn đã bảo vệ một vài vị thế có lãi, khoản lãi này có thể được dùng để "tài trợ" cho rủi ro của những giao dịch lớn hơn. Giả sử bạn kiếm được 1,000 đôla cho 1 lần giao dịch và sau đó tiếp tục kiếm thêm 1,000 đôla trong lần giao dịch tiếp theo, tổng cộng bạn có 2,000 đôla. Bây giờ, bạn đã có một tấm đệm lãi khá lớn để tài trợ cho giao dịch tiếp theo ở quy mô lớn hơn. Bạn có thể đặt cược rủi ro 2,000 đôla để tìm kiếm mức lợi nhuận 4,000 đôla, vì rủi ro này được "tài trợ" bằng khoản lợi nhuận 2,000 đôla đã được bảo vệ. Hơn nữa, bạn đang giao dịch năng động hơn ngay sau những giao dịch có lãi (nghĩa là mở thêm vị thế (pyramid) để có được vị thế lớn hơn), chứ không phải giao dịch năng động hơn khi đang thua lỗ.

Khi gặp phải một khoản lỗ, bạn không chỉ thiệt hại về mặt tài chính, mà cảm xúc trong bạn cũng bị tổn thương. Niềm tin trong bạn lung lay. Nhưng bằng cách tuân theo hướng dẫn của thị trường, bạn sẽ biết được, chiến lược giao dịch hay khả năng định thời điểm của bạn đang không hoạt động đúng. Điều này sẽ bảo vệ nguồn vốn và niềm tin trong bạn.

Khoản lỗ có nhiều thông tin giá trị cho thấy điều gì đó không hoạt động. Hoặc là bạn định thời điểm chưa đúng, hoặc có thể xu hướng tăng của thị

trường chỉ đang tập trung vào một nhóm cổ phiếu. Tại sao bạn lại muốn tiếp tục đầu tư khi mọi thứ không hoạt động tốt? Nếu bạn làm thế, đó chẳng qua là vì cái tôi trong bạn quá lớn, thay vì lắng nghe thực tế đang diễn ra trên thị trường. Quy tắc này là một trong những kỹ luật quan trọng nhất giúp bạn giữ mức sụt giảm tài khoản (drawdown) ở mức thấp. Nhưng, hầu hết các nhà đầu tư lại không thực hiện nó. Khi mọi thứ đang trở nên khó khăn và liên tục thua lỗ, hầu hết các nhà đầu tư đều muốn thực hiện một "giao dịch trả thù" để mong nhanh chóng trở lại điểm hòa vốn. Điều này có nghĩa là họ sẽ tăng gấp đôi hoặc gấp ba vị thế đang lỗ để có thể nhanh chóng lấy lại số tiền đã mất. Thỉnh thoảng đôi khi và trong ngắn hạn, việc làm này có thể giải cứu bạn khỏi một chuỗi thua lỗ liên tiếp. Nhưng nếu bạn cứ lặp đi lặp lại hành động này, thì về dài hạn, bạn chắc chắn gặp phải mức sụt giảm tài khoản lớn và những thảm họa không thể tránh khỏi.

Ba bẫy chết người dành cho nhà giao dịch

1. Cảm xúc. Là nguyên nhân chính khiến bạn làm những hành động phi lý trí.
2. Ý kiến cá nhân. Tạo ra những định kiến giới hạn tầm nhìn của bạn.
3. Cái tôi cá nhân. Khiến bạn không thừa nhận và chỉnh sửa các sai lầm

Chìa Khóa 3: Luôn Luôn Giao Dịch Theo Xu Hướng

Một khi bạn đã kiểm soát tốt rủi ro cùng với việc sử dụng một mức dừng lỗ tương đối chặt, điều quan trọng là bạn phải giao dịch theo xu hướng. Nếu cố gắng giao dịch ngược xu hướng, bạn sẽ hiếm khi đúng. Một khi xu hướng giảm được thiết lập (ví dụ cổ phiếu của bạn đang gặp phải áp lực bán tháo), sẽ là rất rủi ro để thực hiện mua vào vì cho rằng giá cổ phiếu sẽ tăng trở lại tại một điểm nào đó. Nếu bạn sử dụng lệnh dừng lỗ tương đối chặt, thậm chí một cú rơi nhẹ của thị trường cũng khiến bạn bị dính lệnh dừng lỗ và tạo ra một giao dịch thua lỗ.

Một lần nữa, đây là lúc hãy để cho thị trường lên tiếng, không phải ý kiến cá nhân của bạn. Khi bạn mua, hãy đi theo xu hướng của thị trường. Nếu cổ phiếu bạn yêu thích bị giảm giá, hãy chờ đợi cho đến khi nó bắt đầu tăng trở lại trước khi bạn giải ngân số vốn của mình.

Tôi không bao giờ mua cổ phiếu đang giảm. Tôi luôn giao dịch theo xu hướng. Điều này được áp dụng cho tất cả mọi khung thời gian giao dịch, từ

đầu tư dài hạn cho đến giao dịch theo dao động (swing trading) và thậm chí là giao dịch trong ngày. Hãy để cho thị trường hướng dẫn bạn và đặt bạn vào con đường đồng điệu với nó. Điều này sẽ làm tăng khả năng chiến thắng và hạn chế thua lỗ. Theo thời gian, bạn sẽ tối thiểu hóa và chỉ gặp phải các đợt sụt giảm tài khoản nhỏ.

Chìa Khóa 4: Hãy Bảo Vệ Tại Điểm Hòa Vốn Một Khi Có Được Một Khoản Lợi Nhuận Khá Lớn

Chìa khóa này yêu cầu bạn phải có ứng xử tinh tế. Quy tắc này bắt đầu từ một chân lý: hãy bảo vệ nguồn vốn của bạn sớm nhất có thể. Điều này xảy ra khi nào và như thế nào tùy thuộc vào diễn biến từng điều kiện thị trường và kỹ năng giao dịch của bạn được cải thiện như thế nào. Nếu điều kiện thị trường đang khó khăn, tôi tránh né đối diện với xu hướng giảm giá bằng việc di chuyển lệnh dừng lỗ thật nhanh và không tha thứ cho bất kỳ chuyển động giá nào chống lại tôi. Nếu chiến lược giao dịch và khả năng định thời điểm thị trường của tôi ăn khớp với thị trường, tôi có thể trở nên rộng lượng hơn và cho phép nhiều không gian hơn cho cổ phiếu biến động. **Khi giao dịch của bạn có lãi và đó là một khoản lãi khá lớn, bạn nên bảo vệ giao dịch này tại điểm hòa vốn hoặc ít nhất là nâng lệnh dừng lỗ lên để làm giảm rủi ro**.

Khi mở một vị thế, lệnh dừng lỗ của bạn sẽ nằm dưới điểm mở vị thế theo một mức lỗ xác định trước. Nhưng khi giao dịch này dần trở lên có lãi, bạn không nên giữ nguyên mức dừng lỗ này. Hãy bảo vệ giao dịch trên tại điểm hòa vốn bằng cách nâng lệnh dừng lỗ lên đúng mức giá bạn đã mua vào. Điều quan trọng là bạn nâng dần lệnh dừng lỗ cho đến khi có được một khoản lãi khá lớn, nhưng vẫn đủ không gian để chấp nhận những biến động giá bình thường và sau đó, bạn sẽ thắt dần giao dịch này.

Tám Chìa Khóa Nằm Trong Bàn Tay Của Bạn

Tám Chìa Khóa Để Mở Ra Cánh Cửa Trở Thành Nhà Giao Dịch Siêu Hạng (và tất cả các quy tắc được đề cập trong cuốn sách này) là kết tinh từ những bài học tôi đúc kết được trong hơn 30 năm giao dịch, điều đã biến tôi từ một nhà giao dịch tầm thường thành một ngôi sao đầu tư. Tôi nhận ra rằng, để có được tỷ suất sinh lợi lớn không nhất thiết phải tìm kiếm những giao dịch lãi lớn trên thị trường chứng khoán (mặc dù tôi vẫn đạt được mục tiêu cuối

cùng). Nói cách khác, thay vì tìm kiếm những cổ phiếu tạo ra sóng tăng lớn, tôi vẫn có thể đạt được thành tích giao dịch siêu hạng bằng cách lãi kép với tốc độ nhanh các khoản lãi nhỏ. Đây là "kế hoạch B" cho phép tôi biến những khoản lãi 15%-20% trở thành tỷ suất sinh lợi hàng năm lên đến ba con số, thay vì chờ đợi một siêu cổ phiếu có thể xuất hiện hoặc không xuất hiện trong năm đó.

Khi bắt đầu giao dịch để kiếm sống, tôi phải tìm cách kiếm được lợi nhuận bền vững từ thị trường. Theo đó, tôi học cách tạo ra các khoản lãi lớn bằng cách lãi kép thật nhanh những khoản lãi nhỏ dựa trên khả năng định thời điểm thị trường thông minh, danh mục tập trung, vòng quay danh mục cao, và chốt lợi nhuận khi giá đang tăng mạnh, sau đó tiếp tục tìm kiếm những cơ hội khác. Giao dịch theo cách này nghĩa là bạn chỉ làm việc với xu hướng tăng giá và hạn chế thua lỗ trong thị trường giảm giá.

Giành được lợi nhuận lớn nhưng chỉ chấp nhận mức rủi ro thấp là điều hoàn toàn khả thi. Đó là thế giới mà "bạn vẫn còn bánh mặc dù đã ăn hết". Đừng để những tiếng nói xung quanh nhấn chìm bạn. Phương pháp này yêu cầu tính kỷ luật trong giao dịch. Bạn hoàn toàn có thể làm được điều đó, vì chính tôi cũng đã và đang tiếp tục làm điều này hiện nay.

PHẦN 11

TƯ DUY CỦA NHÀ VÔ ĐỊCH ĐẦU TƯ CHỨNG KHOÁN

Cuộc đàm thoại giữa Nhà Vô Địch Đầu Tư Chứng Khoán - Mark Minervini cùng với Nhà Huấn Luyện Thành Tích - Jairek Robbins

Jairek Robbin là một trong những người bạn tôi rất ngưỡng mộ. Mặc dù anh ấy có nhiều khán giả trung thành và được biết đến như một người truyền động lực thành công trên thế giới, nhưng tôi xem anh ta như viên ngọc quý chưa được phát hiện. Là một huấn luyện viên thành tích, Jairek là chuyên gia giúp đỡ các cá nhân và tổ chức cải thiện thành quả và có được cuộc sống tốt đẹp hơn với mục đích sống rõ ràng hơn và hiệu quả hơn. Là môn đệ của hành vi con người, anh ấy hiểu rằng những cảm xúc tiêu cực sẽ dẫn đến việc tự hủy hoại bản thân và cản trở bạn chạm tới thành công lớn. Jairek là tác giả của cuốn sách bán chạy *Live It (Hãy Sống)*. Anh ấy cũng là một chuyên gia trong lĩnh vực lập trình ngôn ngữ tư duy (NLP), một công nghệ đầy sức mạnh mang đến thành công lớn không chỉ trong hoạt động giao dịch, mà cho cả cuộc đời tôi.

Trong một buổi giảng tại hội thảo Master Trader Program 2016, tôi ngồi cùng với Jairek để thảo luận về những bẫy cảm xúc và tâm lý khiến hầu hết mọi người khó đạt được thành tích giao dịch siêu hạng, và cách thức các nhà giao dịch phải làm để khắc phục chúng. Buổi đàm thoại của chúng tôi bàn

sâu về nhận thức có điều kiện (cognitive conditioning)[77] và kỹ thuật NLP, cách làm giảm các áp lực căng thẳng (stress), và tận hưởng cuộc sống tốt hơn trong vai trò của một nhà giao dịch chứng khoán. Buổi đàm thoại hữu ích đến nỗi tôi cảm thấy phải đưa vào cuốn sách này.

Mark Minervini: Qua nhiều năm, tôi nhận ra nỗi sợ hãi là cảm xúc số 1 khiến các nhà giao dịch tự hủy hoại tính kỷ luật. Nỗi sợ hãi bỏ lỡ cơ hội khiến họ mua rượt đuổi các cổ phiếu tại những mức giá cao hơn mức giá họ biết nên dừng lại. Nỗi sợ hãi thua lỗ khiến họ bán quá sớm và chốt lợi nhuận nhỏ mà không có lý do rõ ràng. Và nỗi sợ hãi phạm phải sai lầm khiến các nhà giao dịch không dám đưa ra những quyết định quan trọng. Các nhà đầu tư có thể giải quyết nỗi sợ hãi này như thế nào để hoạt động giao dịch của họ trở nên hiệu quả hơn?

Jairek Robbins: Có một trạng thái cảm xúc được gọi là sự buông bỏ (detachment)[78] cho phép bạn hoạt động với năng lực cao nhất. Khi buông

[7] Người dịch: "nhận thức có điều kiện (cognitive conditioning)" là lý thuyết giải thích tại sao bộ não con người có thể tạo nên một mạng lưới không thể tin nổi trong việc xử lý thông tin khi chúng ta học mọi thứ. Lý thuyết này có thể được chia thành hai lý thuyết nhỏ: Thuyết Nhận Thức Hành Vi (CBT) và Thuyết Nhận Thức Xã Hội (SCT). Trong cuốn sách này, tác giả chủ yếu bàn về Thuyết Nhận Thức Hành Vi.

[8] Người dịch: Vì tiếng anh (Phương Tây) không phải là ngôn ngữ chính của Phật Giáo Phương Đông, nên các vấn đề phật giáo khi dịch sang tiếng anh không được sát nghĩa. **Ghi chú này luận bàn về sự buông bỏ (detachment) trong đạo phật.** Chữ 'buông bỏ' trong đạo Phật hơi khác với nghĩa thông thường của nó trong Anh ngữ. Trong Phật giáo, "buông bỏ" được gắn liền với tâm xả ly (renunciation). Chữ xả ly trong Anh ngữ cũng bị hiểu lầm, vì nó ngụ ý là ta phải từ bỏ tất cả để vào sống trong hang động. Mặc dầu có những trường hợp như Ngài Milarepa đã rời bỏ tất cả và sống trong hang động, nhưng có một từ ngữ khác để nói về việc này, chứ không phải là danh từ được dịch là "xả ly" hay " buông bỏ". Danh từ "xả ly" thật sự có nghĩa là "quyết tâm để đạt được tự do". Chúng ta nhất quyết: "Ta phải thoát ra khỏi những vấn đề và khó khăn của mình. Ta sẽ nhất tâm hướng về mục tiêu này." Chúng ta muốn từ bỏ tất cả những trò chơi chấp ngã, vì ta đã cương quyết thoát ra khỏi mọi vấn đề do chấp ngã gây ra. Điều này không có nghĩa là ta phải bỏ nhà cửa, tiện nghi, hay những gì ta thích thú. Đúng hơn là ta cố gắng chấm dứt tất cả những vấn đề liên quan đến các thứ này. Điều này đưa ta đến sự buông bỏ. Buông bỏ không có nghĩa là ta không thể thưởng thức một điều gì, hay không thể ở gần một ai. Đúng hơn, buông bỏ ám chỉ sự kiện là khi ta bám chặt vào những gì mình sở hữu, nó sẽ tạo cho ta nhiều vấn đề. Ta sẽ bị lệ thuộc vào vật đó hay người đó và nghĩ rằng, "Nếu tôi đánh mất hoặc không có được những gì tôi muốn, thì tôi sẽ đau khổ." Buông bỏ có nghĩa là "Nếu tôi có được những thức ăn mà tôi thích thì rất tốt. Nếu không có nó thì cũng không sao, không có nghĩa là đã đến ngày tận thế." Không có sự ràng buộc và quyến luyến ở đây.

Trong ngành tâm lý học hiện đại, chữ luyến ái (attachment) có một ý nghĩa tích cực trong vài trường hợp. Đó là tình cảm gắn bó giữa một đứa bé với cha mẹ nó. Các nhà tâm lý học cho rằng lúc ban đầu, nếu đứa bé không có sự quyến luyến với cha mẹ nó, thì nó sẽ khó mà phát triển được. **Danh từ "luyến ái" trong đạo Phật rất khó giải thích bằng Anh ngữ**, vì nó có một ý nghĩa hoàn toàn riêng biệt. Khi giáo lý nhà Phật giảng dạy rằng ta cần phải phát triển tâm buông bỏ, không có nghĩa là ta

bỏ thành tích, bạn có khả năng thực hiện chiến lược giao dịch một cách hoàn hảo nhất. Bạn biết rằng, đôi khi bạn sẽ đúng và đôi khi bạn sẽ sai. Bạn buông bỏ với mọi kết quả có thể xảy ra một khi bạn thực hiện giao dịch. Buông bỏ, là nền tảng trong triết lý phật giáo phương đông, giúp bạn tránh khỏi những tác động của những cảm xúc tiêu cực chẳng hạn như sợ hãi. Để đạt được trạng thái này, bạn phải tạo ra cái tôi gọi là "miền động lực cảm xúc". Để làm điều này, bạn phải "đổ đầy và nạp đầy mỗi ngày (fill up and fuel up daily)"

Sau đây là một cách nói ẩn dụ - trông có vẻ ngớ ngẩn, nhưng rất hữu ích đối với tôi: hãy tưởng tượng bạn là một chai soda. Nếu bạn chỉ là một nửa chai, thậm chí một đứa trẻ cũng có thể bóp nghẹt được cái chai. Nhưng nếu bạn là một cái chai đầy và được bịt kín với các áp lực đẩy từ bên ngoài, ngay cả một người lớn khỏe mạnh cũng không làm móp được cái chai. Một chai soda đầy và bịt kín không thể bị bóp méo. Mỗi nhà giao dịch cũng phải làm với họ như thế mỗi ngày. Họ làm điều này bằng cách tạo ra một thói quen khi chuẩn bị giao dịch mỗi ngày. Họ sẽ được đổ đầy, nạp đầy và tự bịt kín chính mình trước khi bước vào thế giới giao dịch.

Một ví dụ (và Mark, tôi biết anh đang thực hành điều này mỗi ngày) là "diễn tập tinh thần (mental rehearsal)". Nó là phương pháp mà huyền thoại quyền anh Muhammed Ali sử dụng trước mỗi buổi thi đấu và các vận động viên thể thao hàng đầu luôn dựa vào nó để đạt được thành công. Trước khi đi vào giải thích, hãy để tôi giải thích nét độc đáo quan trọng của diễn tập tinh thần. Diễn tập tinh thần không phải là hình dung hóa - và đây là điểm mọi người thường hiểu lầm. Một hình dung tích cực là đang tưởng tượng về những kết quả tốt nhất có thể. Nhưng đó không phải là thực tế! Đối với một nhà giao dịch, điều này có nghĩa là bạn đang hình dung mỗi giao dịch luôn đi theo con đường bạn kỳ vọng, điều không thể xảy ra trong thực tế. Khi bạn hình dung mọi thứ tích cực nhưng lại gặp một khoản lỗ, hệ thống thần kinh của bạn sẽ bị kích động và nỗi sợ hãi sẽ xuất hiện.

vật và thèm muốn đối với một người hay một vật nào đó. (Nguồn: wikipedia).

Hàm ý "buông bỏ" ở đây không phải nhà giao dịch không quan tâm hoặc bỏ mặc thành tích giao dịch. Vì việc bám chặt vào thành tích giao dịch sẽ tạo nên nhiều vấn đề cảm xúc khiến họ không phát huy được năng lực của mình. Bằng cách không bám chặt vào kết quả và chỉ tập trung đến việc thực hiện chính xác chiến lược giao dịch, họ sẽ có được thành tích tốt nhất. Nhà giao dịch cũng không bị cảm xúc chi phối khi lãi hoặc lỗ vì họ hiểu rằng, đúng sai chỉ là chuyện

Để kiểm soát nỗi sợ hãi yêu cầu phải có diễn tập tinh thần. Trong tư duy, bạn phải bắt đầu bằng những hình ảnh tưởng tượng về điều bạn phải làm để thực hiện một giao dịch vĩ đại. Bằng cách tuân theo kế hoạch, từng bước một, bạn vào và ra thị trường mà không phải tốn nhiều sức lực. Tuy nhiên, bạn cũng tưởng tượng mình đang làm đúng như trên (nghĩa là tuân thủ kế hoạch và xác định đúng các tín hiệu mua theo hệ thống), nhưng lúc này thị trường đang chống lại bạn. Cổ phiếu không diễn ra đúng theo kịch bản bạn kỳ vọng. Lệnh giao dịch của bạn kết thúc với một khoản lỗ nhỏ. Bạn thấy bản thân đang chấp nhận khoản lỗ này, hít thở sâu, và ngồi xuống bàn để xác định tín hiệu giao dịch tiếp theo. Diễn tập tinh thần bao gồm việc nhìn nhận bản thân đang hướng tới đạt kết quả giao dịch tốt cho mỗi giao dịch, và sẵn sàng đối diện với trở ngại và chấp nhận những khoản lỗ. Bạn càng diễn tập tinh thần của mình càng nhiều, càng nhận thấy bản thân dễ dàng tuân thủ kỷ luật và kế hoạch giao dịch. Khi không quan tâm nhiều đến kết quả, bạn dễ dàng chế ngự được sự căng thẳng, sợ hãi. Bạn sẽ thấy mình chế ngự được sự vội vàng muốn mua rượt đuổi một cổ phiếu. Bạn thấy mình đang giữ vững được các lệnh dừng lỗ và đóng lệnh giao dịch với một khoản lỗ nhỏ, thậm chí khi cổ phiếu đảo chiều tăng và hồi phục mà không có bạn ở trên tàu. Bạn biết điều gì sẽ xảy ra đối với bạn, giống như điều bạn làm với tất cả mỗi giao dịch.

Thực hành diễn tập tinh thần các tình huống này *mỗi ngày, trước khi giao dịch*, sẽ giúp bạn có sự chuẩn bị tốt với bất cứ điều gì có thể xảy ra với bạn. Giống như huyền thoại quyền anh Muhammad Ali chuẩn bị cho chính mình đón nhận các cú đấm, cảm nhận nỗi đau và tiếp tục chiến đấu. Khi gặp phải những cú đấm thực sự trên võ đài, anh ấy đã có lợi thế tinh thần, giữ bản thân trong trạng thái chiến đấu và khiến cho anh ta trở thành võ sĩ vĩ đại nhất.

Mark: Đây thực sự là một giải thích tuyệt vời cùng với những lời khuyên thực hành đầy giá trị. Sau đây là cách tôi giải thích điều này. Bạn phải đi từ kết quả tới quá trình. Giống như các vận động viên thể thao, nếu bạn là người cầm gậy đánh bóng, bạn sẽ không thể thực hiện tốt cú đánh ăn điểm trực tiếp (home run) nếu cứ mãi chú ý và lo lắng về bảng tỉ số. Mục tiêu của bạn là ghi điểm. Nhưng nếu bạn tập trung tất cả sự chú ý vào nhiệm vụ trước mắt, và thực hiện tốt cú đánh, điểm chỉ là kết quả tất yếu. Thành tích cá nhân của tôi thăng tiến từ tầm thường đến vị thế ngôi sao bằng cách thực hiện

tốt từng quyết định. Sau đó thành công sẽ đến. Kiếm tiền là kết quả hoặc sản phẩm của việc thực hiện tốt các kế hoạch được tính toán kỹ lưỡng. Tập trung vào tiền bạc hoặc kết quả chỉ làm bạn xao nhãng công việc hiện tại, là điều bạn cần phải làm tốt để có kết quả mong đợi. Tiền chỉ là cái theo sau, khi bạn thực hiện tốt kế hoạch. Đây chính là cách tôi có sự tập trung.

Đây là một câu hỏi khác dành cho Jairek. Nhà giao dịch có thể làm gì để có được sự chuẩn bị tốt nhất cho ngày giao dịch - về cả tâm hồn và thể xác?

Jairek: Là một phần trong sự chuẩn bị hàng ngày trước khi bắt đầu giao dịch, bạn muốn tình trạng thể chất tốt nhất và tối ưu hóa tình trạng tinh thần, cảm xúc. Bên cạnh diễn tập tinh thần, bạn cần phải có tình trạng thể chất tốt. Một công cụ tốt là bạt nhún trampoline nhỏ[79], được gọi là bật nhảy, một trong những cách hiệu quả nhất để tạo nên một cơ thể hấp dẫn. Hơi thở cơ hoành (gọi là "Diaphragmatic breathing[80]" - theo đó bạn hít thở sâu bằng cách sử dụng cơ hoành, khác với thở chậm) mang tới cho bạn sức sống. Hơi thở cơ hoành làm tăng mức độ vận chuyển bạch cầu lympo[81] khắp cơ thể nhanh gấp ba đến bốn lần so với hơi thở bình thường.

Đây là một kỹ thuật tôi học được từ Đội Đặc Nhiệm Hải Quân Seal - được gọi là "thở hộp". Hít hơi thở đi qua mũi trong bốn giây, giữ lại hơi thở trong bốn giây; sau đó thở ra bằng miệng trong bốn giây và giữ như thế trong bốn giây tiếp tiếp. Hãy làm điều này trong 5 phút. Điều này cho phép bạn tập trung tư duy bằng cách chú ý vào hơi thở của bạn. 5 phút thở hộp sẽ tách rời bạn ra khỏi mọi thứ xung quanh. Nếu bạn đang tập trung vào hơi thở của mình, tư duy của bạn sẽ không còn tạo nên sự sợ hãi hoặc căng thẳng hay những suy nghĩ tiêu cực. Hơi thở sẽ mang nhiều ôxy tới não (nhiều người ngừng thở khi họ cảm thấy sợ hãi). Bạn định tâm cảm xúc và nạp năng lượng bằng ôxy!

Mark: Điều này cực kỳ chính xác! Tôi đã nói với các nhà giao dịch, những

---

[79] Người dịch: Bạt nhún Trampoline là một sản phẩm thể thao độc đáo, là đồ chơi nhào lộn có lò xo. Nhào lộn với nó mang lại sự hào hứng như chơi một trò chơi chứ không đơn điệu như việc tập thể dục hàng ngày.

[80] Người dịch: Thở cơ hoành là một kỹ thuật thở trong Yoga, rất tốt cho thể chất và tinh thần của bạn. Theo thiền sư Thích Nhất Hạnh, hơi thở chánh niệm giúp đạt được sự chánh niệm (là sự biết rõ (tuệ tri) được những gì đang có mặt, đang xảy ra).

[81] Người dịch: Lympo là tế bào đóng vai trò quan trọng trong hệ miễn dịch.

người làm việc cho tôi, rằng tôi có thể nhắm mắt và biết được giao dịch của họ đang diễn ra như thế nào đơn giản bằng cách lắng nghe hơi thở của họ. Nếu bắt đầu nghe được những hơi thở mệt mỏi, tôi biết rằng áp lực đang xảy ra đối với bạn. Tôi biết tầm quan trọng của hơi thở chính xác. Vợ tôi thực hành Reike[82] và các bài tập thở hàng ngày. An trú tâm vào hơi thở giúp bạn tập trung, huấn luyện não bộ kiểm soát sự căng thẳng, và cải thiện cách thức bạn hoạt động trong bối cảnh có áp lực.

Theo cách này, tôi vừa mua một bạt nhún trampoline và rất thích nó! Để có được một cơ thể tràn trề năng lượng, tôi đánh tennis mỗi ngày và tập cơ bụng bằng ghế cong Sit-Up Bench đặt ngay bên ngoài văn phòng làm việc (tôi tập cơ bụng mỗi khi có thời gian rảnh rỗi). Bạt bật nhún là một cách khác để lưu thông máu và tôi đặt nó gần ngay phòng làm việc.

Jairek, bạn vừa thảo luận về sự chuẩn bị cảm xúc và tinh thần, liệu còn cách gì khác giúp nhà giao dịch chuẩn bị về mặt tinh thần cho ngày giao dịch của họ - đặc biệt là để làm chủ nỗi sợ hãi? Vì tôi phát hiện ra rằng, sau nhiều năm giảng dạy-huấn luyện các nhà giao dịch và bây giờ là tại các buổi hội thảo, việc tôi chỉ đưa cho họ các quy tắc giao dịch là chưa đủ. Có một thực tế là họ hiếm khi làm theo các quy tắc. Giao dịch tài chính không phải là trò chơi của sự chắc chắn, mà là trò chơi của xác suất. Tôi có thể dạy họ chiến lược giao dịch và hệ thống giao dịch của tôi, nhưng họ về nhà với tính khí riêng của họ. Vì thế, họ đánh mất sự tự tin, và trong một vài tình huống, họ bị gắn chặt tầm nhìn vào những giao dịch gần nhất và đánh mất cái nhìn tổng quan.

Jairek: Sau đây là một sự chuẩn bị khác giúp tôi gìn giữ tính kỷ luật và tuân thủ các quy tắc giao dịch. Mỗi ngày, trước khi giao dịch, tôi xem lại những gì đã xảy ra vào ngày hôm trước. Đầu tiên, bạn cảm nhận những điều tốt đẹp nhất đã xảy ra vào phiên giao dịch ngày hôm qua - không chỉ là cho những giao dịch thắng, mà còn đối với những giao dịch bạn đã tuân thủ kỷ luật nhưng chấp nhận khoản lỗ nhỏ. Thứ hai, tìm ra hai hoặc ba bài học dẫn tới kết quả giao dịch tốt - hoặc bạn nhận ra được điều gì từ những kết quả thất

[82] Người dịch: Reike là tên của một phương pháp chữa bệnh bằng năng lượng của tiến sĩ Mikao Usui (Nhật Bản). Reike phục hồi và cân bằng năng lượng thể chất, tinh thần và tình cảm. Nó đặt cơ thể vật lý của một người vào trong điều kiện tốt nhất để tự chữa bệnh. Một số người suy đoán Reike là một phương pháp có nguồn gốc từ Phật Tử hoặc những người thực hành chữa bệnh từ Tây Tạng.

bại. Hãy viết ra những bài học này mỗi ngày. Các nhà giao dịch sẽ phát hiện thấy, khi viết ra những bài học trước đây, họ sẽ lặp lại chúng mỗi ngày. Đó là điều sẽ xảy ra khi họ tinh thông bất cứ cái gì học được. Thứ ba, hãy tự hỏi bản thân, "làm thế nào để tôi trở nên tốt hơn vào ngày hôm nay?" Một lần nữa, hãy viết ra thành tích giao dịch của bạn ở bất cứ nơi đâu bạn có thể nhìn thấy, để biết cần phải luôn cố gắng cải thiện.

Bắt đầu ngày giao dịch mới với ba câu hỏi sau: điều gì tạo ra những giao dịch thành công, bài học là gì và làm thế nào để tôi cải thiện chính mình - sẽ giúp bạn học hỏi từ những giao dịch quá khứ và cải thiện bản thân. Kết hợp tất cả mọi thứ (diễn tập tinh thần, thở hộp, một cơ thể tràn trề sinh lực và tự hỏi chính mình ba câu hỏi trên), bạn có được sự chuẩn bị tốt hơn cho ngày giao dịch hôm nay. Sự chuẩn bị mang lại cho bạn thành công, không chỉ về tiền bạc, mà còn tất cả những điều khác trong cuộc sống mà tiền bạc không thể mua được: mối quan hệ, sức khỏe, tầm nhìn và sự lắng nghe… Tất cả điều này sẽ giúp bạn đối diện với những thử thách trong hoạt động giao dịch. Khi bạn có được tinh thần và cảm xúc tốt hơn, bạn sẽ giao dịch tốt hơn.

Mark: Vâng! Tất cả điều này sẽ mang lại cho bạn nguồn sức mạnh. Hãy làm điều đó để bạn hiểu rõ chính mình. Mỗi nhà giao dịch có những đặc trưng riêng. Đối với một số người, họ khó khăn để mua đúng thời điểm trong khi những người khác lại gặp vấn đề trong việc bán ra. Tôi đề nghị bạn nên in ra tất cả các đồ thị giao dịch và đánh dấu những điểm mua và bán bằng một ngòi bút chì. Khi nghiên cứu tất cả đồ thị này, bạn sẽ tìm thấy mẫu số chung, là những việc bạn luôn lặp đi lặp lại.

Jairek, anh là một chuyên gia về lập trình ngôn ngữ tư duy (NLP), hoặc cách thức về ngôn ngữ được xử lý trong não bộ. Cách đây 20 năm, lần đầu tiên tôi học về NLP và đã đưa nó vào trong hoạt động giao dịch cũng như cuộc sống của tôi. Tôi đã đọc vô số cuốn sách về NLP và tiếp tục thực hành nó cho đến ngày hôm nay. Nó thực sự là công cụ hiệu quả đối với cá nhân tôi. Kỹ thuật NLP nào anh cho rằng sẽ hữu ích đối với các nhà giao dịch trong việc cải thiện cách thức quản lý cuộc sống và giao dịch?

Jairek: NLP được sử dụng trong liệu pháp nhận thức hành vi (cognitive

behavioral coaching)[83], là giải pháp kết hợp giữa hành vi, suy nghĩ, và cảm xúc. Mục tiêu của liệu pháp này là huấn liệu bản thân bạn rơi vào các mẫu hình đúng. Ví dụ, một nghiên cứu của đại học Duke phát hiện hơn 40% mẫu hình mà chúng ta thực hiện mỗi ngày không có gì khác hơn chính là thói quen và những công việc thường nhật! Áp dụng điều này vào hoạt động giao dịch, điều này có nghĩa hơn 40% những việc chúng ta đang làm là không hề được nhận thức. Nói cách khác, 40% quyết định đầu tư của chúng ta không hề được suy nghĩ kỹ càng. Thay vào đó, nó đã được xác định trước và được định hình trong hệ thống thần kinh dưới dạng một thói quen.

Hãy tự hỏi chính mình: Thói quen gì tôi đã xây dựng trong hoạt động giao dịch? Thói quen nào là tốt và thói quen nào đang làm tổn thương tôi? Cuốn sách *The Power of Habit (Sức Mạnh của Thói Quen)* của Charles Duhigg cho thấy mỗi thói quen đều có ba phần: điểm kích hoạt, trở thành công việc thường nhật và phần thưởng. Bắt đầu bằng việc nhận diện các mẫu hình tiêu cực của bạn trong hoạt động giao dịch, là những việc bạn lặp lại liên tục khiến cho thành tích giao dịch trở nên kém đi. Có thể một tình huống nào đó trong hoạt động giao dịch đã kích thích nỗi sợ hãi của bạn, điều khiển bạn hành động theo một thói quen. Trong trường hợp này, không phải là bạn đang gặp phải nỗi sợ hãi mà chính bạn đang tạo ra nỗi sợ hãi!

Mark: Vâng, tôi rất thích các cuốn sách của Charles. Tôi giải thích cho mọi người rằng, giao dịch tài chính là một thử thách thú vị vì bạn sẽ phải ứng xử với các sai lầm. Nếu bạn nộp đơn xin việc và mọi người không tuyển dụng bạn; hoặc bạn viết một bản thảo sách và nhà xuất bản nói, "Không, chúng chẳng có gì thú vị cả," bạn có thể chán nản, nhưng vẫn có thể cố gắng một lần nữa. Nhưng trong hoạt động giao dịch, mỗi kết quả tiêu cực sẽ gây ra tổn thất tài chính, khiến bạn rất khó để tiếp tục giao dịch. Một nhà giao dịch có thể gặp phải sai lầm khiến cho tài khoản giao dịch bị mất 50,000 đôla! Lúc này, nhà giao dịch không chỉ cảm thấy mất tự tin và sợ hãi, anh ta còn không có đủ tiền để tiếp tục theo đuổi nghề giao dịch tài chính! Tổn thất tài chính sẽ làm lãi kép nỗi sợ hãi và dẫn đến việc mất niềm tin.

Jairek: Bằng cách sử dụng liệu pháp nhận thức hành vi, bạn tập trung vào

[83] Người dịch: Liệu pháp nhận thức hành vi (CBT - Cognitive behavior therapy) là một hình thức tâm lý trị liệu giúp bệnh nhân hiểu rõ sự ảnh hưởng của suy nghĩ và cảm xúc lên hành vi. CBT

các suy nghĩ và tình huống khiến bạn sợ hãi, mô phỏng và tái tạo nỗi sợ hãi đó. Bỏ qua việc thị trường đang làm gì với bạn, bạn có được nhận thức sâu sắc hơn về nỗi sợ hãi bằng cách nhìn thấy cách thức mình tạo ra các tình huống và mẫu hình khiến bạn hoảng sợ. Đây là một lợi ích khi bạn thực hiện liệu pháp này. Nghĩa là bạn đã hình dung ra nỗi sợ hãi diễn ra như thế nào. Có thể là do bạn dễ bị kích động. Hoặc có thể bạn đang tự hành hạ chính mình khi gặp phải thất bại. Hoặc có thể bạn "tự thưởng" cho chính mình một ngày tồi tệ khi mang theo những "câu chuyện đáng thương[84]" về nhà. Khi kể lại những câu chuyện đáng thương, bạn cảm thấy bỗng chốc yêu mến và có một sợi dây kết nối với vợ chồng, bạn bè hoặc những người thân khác. Vì thế, bạn tự đặt bản thân vào thế người thất bại để mong nhận được tình thương và sự quan tâm của người khác.

Nếu trong quá trình kiểm tra các mẫu hình và hành vi bản thân, bạn phát hiện điều gì đó xảy ra giống như tôi vừa mô tả, bạn nên thay đổi thói quen của mình. Thay vì bị kích hoạt bởi những khoản lỗ, nỗi sợ hãi, và tỏ ra đáng thương, hãy huấn luyện não bộ của bạn phản ứng theo cách khác. Đầu tiên, bạn suy nghĩ về các khoản lỗ trong mối liên hệ với các quy tắc giao dịch. Khi chấp nhận một khoản lỗ nhỏ phù hợp với các quy tắc giao dịch, bạn nên tán thưởng chính mình! Hãy bật khỏi ghế, làm một điệu nhảy vui nhộn. Hãy để cho cơ thể bạn được biểu lộ cảm xúc. Từ đó, bạn sẽ thấy việc chấp nhận khoản lỗ nhỏ là một chiến thắng lớn.

Bạn đang thay thế những mẫu hình cũ tạo ra nỗi sợ hãi và căng thẳng. Nếu bạn làm đoạn mạch các mẫu hình xấu bằng việc xác định các thói quen xấu và thay thế chúng bằng các thói quen tốt mới, bạn sẽ nhận được kết quả khác. Thay vì hình dung ra các tình huống bi kịch nhất, bạn hãy loại bỏ những thói quen xấu ngay lập tức và huấn luyện bản thân chấp nhận các khoản lỗ nhỏ như một chiến thắng lớn.

Mark: Vâng, các nhà quảng cáo thường khuyên chúng ta nên tự thưởng cho bản thân khi gặp phải một ngày khó khăn. Đó là lý do để chúng ta trở về

[84] Người dịch: "Câu chuyện đáng thương (war story)" là bạn kể lại cho người thân, vợ chồng, bạn bè những câu chuyện không may, những thất bại, tai nạn nào đó… nhằm mong nhận được sự đồng cảm chia sẻ, tình thương và sự quan tâm của họ. Khi làm điều này, bạn đã mang lại cho mình cảm giác sợ hãi, yếu đuối và tự ti.

nhà và mở một chai bia. Một nhà quảng cáo nói: "Đây là lúc của Miller[85]! Tôi luôn nói rằng, giao dịch tài chính kích thích các xung động thần kinh tương tự như khi chúng ta đi lạc vào khu rừng nhiệt đới mà không hề có thứ vũ khí gì trong tay và đối diện với một con hổ đang bổ nhào về phía bạn! Chất Adrenalin cũng sẽ tuột dốc, cũng chịu áp lực sợ hãi như nhau, tim đập loạn nhịp như nhau, và cũng rất khó đưa ra những suy nghĩ sáng suốt...Điều này khiến cho tình trạng hoảng loạn trở nên tồi tệ hơn. Một nhà giao dịch phải làm gì khi đối diện với tình huống như vậy và làm thế nào để tối thiểu hóa các ảnh hưởng tiêu cực của cảm xúc trong những tình huống giao dịch đầy căng thẳng?

Jairek: Một lần nữa, bạn phải "nạp đầy năng lượng" và duy trì tình trạng "được điều áp[86]". Bạn muốn giao dịch tốt nhất có thể - nghĩa là nếu tính theo thang điểm từ 1 đến 10, bạn muốn sẽ được 9 hoặc 10 điểm về cả cảm xúc, thể chất, và tinh thần. Nếu bạn ở dưới mức 8 điểm (nghĩa là bạn đang bị thiếu ngủ, bạn không ăn uống hợp lý, bạn không thể buông bỏ được cảm xúc), bạn đang ở trong tình trạng cực kỳ tồi tệ! Hãy giữ cho trạng thái cảm xúc, thể chất và tinh thần của bạn ở mức 9 hoặc 10 điểm để có thể chịu được các áp lực của công việc giao dịch.

Mark: Vâng, nhiều người hỏi tôi làm thế nào sinh tồn trong bối cảnh áp lực căng thẳng của nghề giao dịch tài chính trong suốt hơn 30 năm qua. Chế độ dinh dưỡng, luyện tập thể thao, và rèn luyện tinh thần đã giúp tôi cảm thấy thoải mái trong hoạt động giao dịch. Mấu chốt là phải tồn tại lâu dài. Nếu bạn muốn tồn tại trong ngành kinh doanh này, điều quan trọng là luôn giữ cho thể chất và tâm hồn được mạnh khỏe để chúng có thể hoạt động ở mức tốt nhất.

Như tôi từng phát hiện, mấu chốt thành công là thái độ của các nhà giao dịch đối với vấn đề thua lỗ. Thua lỗ là điều không thể tránh khỏi trong nghề giao dịch tài chính. Thậm chí một nhà giao dịch giỏi cũng có 50% thời gian

[85] Người dịch: Miller là tên của một loại bia ở Mỹ.

[86] Người dịch: "Được điều áp "pressurized" là một thuật ngữ trong kỹ thuật. Nó có nghĩa là kín khít và không lọt khí. Ví dụ như chúng ta nói "một buồng lái (cabin máy bay hoặc khoang tàu ngầm) được điều áp" nghĩa là nó được kín khít, giữ áp suất không khí không đổi. Ở đây, bạn đọc nhớ lại câu nói ẩn dụ trước đó của Jairek về hình tượng cái chai soda đầy được bịt kín. Lúc đó, không ai có thể bóp được cái chai soda, cho dù đó là một người khỏe mạnh. Hàm ý ở đây là nhà giao dịch một

rơi vào thua lỗ. Nếu mọi người tránh xa thua lỗ, họ sẽ bị các khoản lỗ đánh bại. Với những người này, "bất cứ khoản lỗ nào, thậm chí là nhỏ, cũng được xem như là một thất bại". Họ cảm thấy vô cùng kinh tởm, thậm chí ngay khi họ đã tuân thủ đúng nguyên tắc giao dịch và chấp nhận một khoản lỗ nhỏ. Trừ khi họ thay đổi được suy nghĩ của mình đối với vấn đề thua lỗ, họ chắc chắn sẽ bị loại bỏ khỏi cuộc chơi. Họ không muốn chấp nhận khái niệm bản thân có thể gặp phải sai lầm, vì thế họ "bị mắc kẹt". Họ nắm chặt các khoản lỗ nhỏ cho đến khi chúng trở thành khoản lỗ lớn. Họ bán chỉ khi không thể chịu đựng nỗi đau hơn được nữa. Để thay đổi điều này, các nhà giao dịch phải học cách làm như thế nào để hòa hợp với chu kỳ nỗi đau/vui sướng thay vì chống lại chúng?

Jairek: Để hiểu Chu kỳ nỗi đau/vui sướng, chúng ta phải quay trở lại với thuật ngữ "điều kiện hóa cổ điển (classical conditioning)"[87] và những ví dụ mà tất cả chúng ta đã nghe được từ Pavlov và con chó của anh ấy. Ivan Pavlov là một nhà tâm lý học người Nga, người được biết đến với những nghiên cứu tâm lý học nổi tiếng với chính con chó của mình. Theo đó, Pavlov sử dụng con chó để nghiên cứu sự tương tác giữa nước bọt và hành động của dạ dày. Thí nghiệm nổi tiếng của Pavlov là sử dụng dụng cụ gõ nhịp kích thích âm thanh bên ngoài mỗi lần anh ấy cho con chó ăn, cho đến khi âm thanh đó là nguyên nhân kích thích hoạt động tuyến nước bọt của con chó. Nguyên lý ở đây cũng tương tự. Như thảo luận trước đây của chúng ta về NLP và liệu pháp nhận thức tâm lý, bạn có thể tự huấn luyện lại bản thân để cảm thấy thoải mái hơn khi tuân theo các nguyên tắc giao dịch

[87] Người dịch: Điều kiện hóa cổ điển (classical conditioning): Trong thuyết hành vi, có hai học thuyết nổi tiếng của hai nhà tâm lý học là Pavlov và Skinner. Pavlov cho rằng **hành vi là kết quả của quá trình thành lập phản xạ có điều kiện** trong khi Skinner cho rằng **hành vi chịu ảnh hưởng của kết quả mà chính nó gây ra**. Do đó, con người đưa ra quyết định hành vi theo hai học thuyết này: (1) điều kiện hóa cổ điển (clasical conditioning-phản xạ có điều kiện) của Pavlov là phản ứng **không tự nguyện** và yêu cầu phản xạ có điều kiện có thể dự đoán phản xạ không điều kiện; và (2) điều kiện hóa từ kết quả (Operant Conditioning) của Skinner là phản ứng **tự nguyện và yêu cầu kết quả của một hành vi có thể dự đoán sự lặp lại của hành vi đó**.

Ví dụ khi bạn thoáng nhìn thấy một cái gì dài và thon nhỏ (có thể chỉ là một sợi dây) cựa quậy khiến bạn liên tưởng đến con rắn. Lúc này bạn cảm thấy sợ đến "bủn rủn chân tay", "nổi da gà"... và vội vàng chạy vọt đi. Chúng ta có thể phân loại hành vi này theo hai học thuyết trên như sau:

Phản ứng từ điều kiện hóa cổ điển (phản ứng tự nguyện): Cơ thể phản ứng lại với hình ảnh sợi dây bằng các phản xạ vô điều kiện không kiểm soát như "bủn rủn chân tay" hoặc "nổi da gà".

Phản ứng từ điều kiện hóa kết quả (phản ứng không tự nguyện): Bạn tự điều khiển mình chạy đi vì bạn biết rằng đến gần một con rắn thì nhận lấy hậu quả xấu (bị cắn chết) nên cần

và chấp nhận khoản lỗ nhỏ. Điều bạn đang làm chính là kích thích chu kỳ hài lòng hoặc cảm giác tốt khi giữ khoản lỗ nằm ở mức nhỏ và phá vỡ chu kỳ liên quan đến nỗi đau thua lỗ.

Chìa khóa ở đây là cảm giác hạnh phúc thực sự. Hãy nhảy một vòng. Hãy hát bài hát bạn yêu thích. Hãy xem kênh youtube bạn thích trong vòng 5 phút. Làm bất cứ cái gì bạn cảm thấy vui và đem lại cho bạn cảm giác tốt. Bạn không chỉ làm điều này một lần. Bạn phải huấn luyện lại bản thân có phản ứng khác với cảm xúc được cài đặt trước đối với chu kỳ nỗi đau/vui sướng. Tuân theo nguyên tắc này, bạn cắt lỗ nhanh khi chúng vẫn còn nhỏ và cảm thấy hài lòng. Sau đó hãy lặp lại nhiều lần. Thể chất của bạn sẽ bắt đầu thay đổi với khả năng cắt lỗ nhanh và giữ được sự lạc quan khi chấp nhận các khoản lỗ nhỏ.

Mark: Vâng, tôi cảm thấy rất tốt khi chỉ lỗ nhỏ. Tôi cố gắng tránh các khoản lỗ lớn và những nỗi đau của nó. Tuy nhiên, khi mới bắt đầu sự nghiệp giao dịch, tôi cố gắng tránh các khoản lỗ lớn bằng cách kiên trì nắm giữ và hy vọng giá cổ phiếu sẽ tăng trở lại, giải cứu tôi thoát khỏi tình huống tồi tệ. Kết quả là, tôi đã gặp phải điều tôi muốn tránh né! Điều này giải thích tại sao việc hình thành quy tắc giao dịch và tuân thủ nó một cách nghiêm ngặt lại là điều cực kỳ quan trọng. Có rất ít người tuân thủ được các nguyên tắc giao dịch do chính mình xây dựng nên. Điều tương tự cũng gặp phải khi chúng ta ăn kiêng, tập thể dục và giao dịch tài chính. Lý do gì khiến rất ít người có thể duy trì được kỷ luật trong một thời gian dài? Làm thế nào để bạn có thể đi từ mất kỷ luật thành có kỷ luật?

Jairek: Đây là điểm cực kỳ thú vị trong tâm lý học. Nếu bạn nghiên cứu tâm lý học, chúng ta biết rằng mọi thứ đều hoạt động theo hệ thống và chúng ta có khả năng "lập trình hệ thống" theo một cách nhất định. Khi nhìn nhận dưới góc độ tâm lý học nhận thức hành vi (cognitive psychology), chúng ta đang trở nên cảm xúc hơn và khả năng đưa ra các quyết định đúng đắn tùy thuộc vào cảm xúc tích cực có được hình thành hay không. Tâm lý học nhận thức hành vi pha trộn giữa cảm xúc và tính hệ thống. Trong khi tâm lý học nhân văn (humanistic psychology) chỉ tập trung vào niềm hạnh phúc. Cụ thể, một người nên đạt được cái gì để đạt được tình trạng hạnh phúc tối ưu và sức khỏe tốt nhất. Nên tuân theo cái nào? Sự thực là có đôi lúc tất cả đều đúng.

Trong tâm lý học nhận thức hành vi, mục tiêu là có được cảm xúc tốt nhất khi làm mọi thứ đúng đắn, chẳng hạn như tuân thủ quy tắc giao dịch của bạn trong giao dịch tài chính. Nếu tuân thủ các quy tắc giao dịch và duy trì kỷ luật, bạn chắc chắn sẽ nhận được những kết quả tích cực. Để khuyến khích bản thân tuân thủ kỷ luật, hãy lập danh sách các phần thưởng và lợi ích, và bổ sung vào danh sách 5 kết quả tích cực mỗi ngày. Ngoài ra, bạn cũng giữ một danh sách các hậu quả đau đớn, tiêu cực là kết quả của việc không tuân thủ quy tắc của chính mình. Bạn bổ sung thêm 5 kết quả tiêu cực vào danh sách mỗi ngày. Mỗi ngày, bạn đọc lớn cả hai danh sách này, từ trên xuống dưới, để bạn có thể cảm nhận được những kết quả tích cực khi tuân thủ quy tắc và hậu quả tiêu cực khi không tuân thủ quy tắc.

Trong tâm lý học nhân văn, mục tiêu là trở nên khỏe mạnh nhất, hạnh phúc nhất và tình trạng mãn nguyện nhất của bản thân (điều này bắt đầu từ thuyết trật tự nhu cầu của Maslow để bảo đảm những nhu cầu cơ bản nhất). Với khả năng tự nhận thức, bạn bắt đầu xác định cái gì sẽ mang tới cho bạn tình trạng khỏe mạnh nhất và hạnh phúc nhất, điều hỗ trợ cho khả năng tuân thủ quy tắc của bạn. Bạn đã ăn no chưa? Cảm xúc của bạn có cân bằng hay không? Bạn đang ở trong môi trường lành mạnh không? Bạn không thể kỳ vọng một vận động viên Olympic có thành tích tốt nếu ăn không được no, chỉ ngủ 4 tiếng mỗi tối, và sống trong một tầng hầm ẩm mốc. Tất nhiên là không. Một điều hiển nhiên là một vận động viên Olympic phải được chăm sóc và có môi trường hỗ trợ tốt nhất để giúp anh ta có được tình trạng thể chất, tinh thần tốt nhất. Tại sao bạn lại xem việc giao dịch chứng khoán lại có nhu cầu ít hơn so với một vận động viên Olympic, đặc biệt trong bối cảnh chịu nhiều áp lực tâm lý và cảm xúc? Để giao dịch tốt và tuân thủ quy tắc, bạn cần ở trong tình trạng thể chất, cảm xúc và tâm lý tốt nhất.

Mark: Với Internet, mạng xã hội và những tin tức liên tục 24 giờ, con người thường bị quá tải thông tin. Tôi có một chiến lược giao dịch mang lại cho tôi thành công lớn. Chính vì thế, tôi có niềm tin mãnh liệt vào những gì tôi đang làm, và điều đó giúp tôi tuân thủ chặt nguyên tắc giao dịch của chính mình và lờ đi những ảnh hưởng hoặc "tiếng nói" bên ngoài. Làm thế nào mà một nhà giao dịch mới vào nghề có thể xây dựng niềm tin để tuân thủ quy tắc giao dịch của chính mình và lờ đi những ảnh hưởng bên ngoài?

Jairek: Về mặt cá nhân, tôi không xem tivi và giới hạn các thông tin đọc

được. Lý do là vì tâm lý marketing. Mục đích của các chương trình tivi là khiến cho bạn bị nghiện về cả cảm xúc và tinh thần để tiếp tục xem tivi. Và nếu bạn vẫn xem, những chương trình này sẽ kiếm được nhiều tiền hơn từ việc bán quảng cáo. Và những chuyên gia quảng cáo sẽ khiến bạn mua cái bạn nhìn thấy. Toàn bộ quá trình này có được là nhờ khiến cho bạn bị nghiện về cả mặt tinh thần và cảm xúc.

Tất nhiên, một nhà giao dịch cần có thông tin để giao dịch. Nhưng tôi đề nghị có một giải pháp tốt hơn thay vì ôm lấy tất cả mọi thông tin. Tránh tình trạng quá tải thông tin bắt đầu bằng bộ lọc của mình là chỉ cho phép bạn thu thập những thông tin cần thiết. Điều này khiến bạn phải chịu trách nhiệm với nguồn thông tin và thời điểm tiếp nhận thông tin (Youtube và các chương trình truyền thông mang lại cho bạn sự tự do trong việc lựa chọn các chương trình xem). Hãy lấy thông tin mà bạn muốn và đóng cửa với những thông tin còn lại. Xác định trước thời điểm bạn muốn tìm kiếm, thu thập thông tin và xem nó. Đừng cho phép chính mình trở nên bị xao lãng bởi thông tin không hữu ích hoặc tệ hơn, bị các ý kiến khác khiến cho bạn từ bỏ quyết định của chính mình. Bạn nên trở thành người mua hàng chỉ chọn đúng những thứ bạn muốn. Nếu bạn muốn đôi giày mới, bạn đừng đến cửa hàng sách hoặc đồ bán dụng cụ gia đình. Nếu bạn trở thành người mua sắm đi thơ thẩn suốt toàn bộ cửa hàng và xem mọi thứ, bạn có khả năng cao sẽ bị xao nhãng và để cho "ý kiến" của những người khác (ví dụ như người bán hàng) ảnh hưởng đến quyết định của mình. Hãy nhận thức khi nào cần có thông tin và đặt nó vào trong bộ lọc để loại bỏ những thông tin nhiễu.

Mark: Hầu hết các nhà giao dịch không thể tuân thủ chiến lược hoặc phong cách giao dịch của mình trong dài hạn. Ngay sau khi các chiến lược giao dịch hiện tại gặp phải vấn đề (vì mọi chiến lược giao dịch đều sẽ gặp phải vấn đề), họ từ bỏ và thay đổi. Trong ngành công nghiệp tài chính, chúng ta gọi điều này là "sự trôi dạt phong cách (style drift)." Thành ngữ có câu: "một nghề thì sống, đống nghề thì chết". Làm thế nào để bạn xây dựng niềm tin và sự quyết tâm dài hạn đối với một chiến lược hoặc có được sự kỷ luật?

Jairek: Trong cuốn sách "Mastery (Người tinh thông)", Robert Greene đã chỉ ra sự khác nhau giữa "người tinh thông (mastery)" và "kẻ học đòi (dabbling)". Phát hiện của ông rất hữu ích. Giả sử bạn bắt đầu một điều gì đó mới mẻ, đạt được sự tiến bộ và sau đó còn tiến bộ hơn nữa, cho đến khi bắt

ngờ bạn đạt được sự ổn định dài hạn, là lúc bạn không thể tiến triển thêm được nữa. Điều gì xảy ra tiếp theo? Nếu là một kẻ học đòi, người cảm thấy vui vẻ lúc khởi đầu, sẽ trở nên chán nản khi mọi thứ gặp phải khó khăn. Những kẻ học đòi nhanh chóng thay đổi phương pháp và hoặc cố gắng làm một điều gì đó hoàn toàn khác. Đó chỉ là học cho vui trong một phút chốc, nhưng khi gặp phải khó khăn, những kẻ học đòi nhanh chóng thay đổi một lần nữa và cố gắng làm một điều gì khác.

Tuy nhiên, người tinh thông có hành động hoàn toàn khác. Khi bị chững lại, người tinh thông sẽ thực hiện từng bước một, nhận ra những giai đoạn này là một phần trong hành trình học hỏi và là điều tất yếu xảy ra. Anh ta quyết tâm học hỏi nhiều hơn nữa và thực hành nhiều hơn. Anh ta có được sự tinh thông bằng cách sử dụng những giai đoạn chững lại này như là cơ hội để mài giũa kinh nghiệm. Trong thời gian yên tĩnh này, thành tích có thể kém, nhưng các bài học được rút ra trong thời gian này và những kiến thức tự lĩnh hội cũng như rèn luyện tính kỷ luật sẽ giúp anh ta nhanh chóng bứt phá. Những người này sẽ lặp đi lặp lại toàn bộ quá trình học hỏi và mài giũa chuyên môn cho đến khi đạt được sự tinh thông. Nếu bạn chỉ là kẻ học đòi, cứ chuyển từ cái này sang cái khác, sử dụng hàng tá chiến lược, bạn sẽ không bao giờ có được thành công lớn.

Mark: Tôi nghĩ đó là một trong những điểm mạnh nhất của tôi; tôi không học đòi theo bất cứ cái gì. Tôi dốc hết quyết tâm. Tôi gọi nó là loại bỏ lời xin lỗi. Khi bạn cháy hết mình và quyết tâm cao độ, toàn bộ cấu trúc sẽ hoàn toàn khác khi bạn chỉ là kẻ học đòi. Học đòi mang đến cho bạn khả năng đưa ra lời xin lỗi. Vâng, tôi không làm trầm trọng hóa vấn đề này; nhưng nếu là tôi, tôi có thể làm tốt hơn. Để trở nên vĩ đại, bạn phải có sự quyết tâm cao độ. Nhiều người có thể nhận ra "sự xung đột niềm tin" diễn ra như thế nào và phải tái thiết lại hoặc hiệu chỉnh lại các niềm tin này để đáp ứng cho mục đích của họ?

Jairek: Xung đột niềm tin là giống như: "tôi muốn tạo ra thành tích giao dịch siêu hạng và kiếm hàng triệu đôla, nhưng tôi không bao giờ muốn dành thời gian để học hỏi và làm bài tập về nhà." Điều này giống như nói rằng, "tôi muốn tham gia vào giải bóng rổ chuyên nghiệp NBA, nhưng không muốn tập luyện". Mong muốn kết quả nhưng không bao giờ chịu làm việc là xung đột niềm tin phổ biến. Bạn phải xem lại suy nghĩ của mình và bạn

hành động như thế nào. Với những người làm việc chăm chỉ để theo đuổi mục tiêu, tính thực tế của mục tiêu được thể hiện ngay trên thời gian biểu của họ. Điều này có đúng với bạn không? Bạn dành ra bao nhiêu giờ để tập luyện nhằm đạt được mục tiêu? Liệu bạn có quyết tâm nỗ lực hơn 100% sức lực? Một người thực sự muốn đạt được sự tinh thông sẽ cho thấy anh ta đang có quyết tâm cao độ. Một người có xung đột niềm tin (tôi muốn kết quả tốt nhưng không phải nỗ lực vất vả) sẽ dễ dàng buông xuôi, giống như người muốn có sức khỏe tốt nhưng không chịu nỗ lực tập luyện.

Trong giao dịch, bạn cần phải nhận ra năng lực thực tế của bạn. Mở một tài khoản giao dịch và hãy xem "năng lực" của bạn như thế nào. Bạn có kiếm tiền đều đặn với lợi nhuận cao hơn rủi ro (thua lỗ) khi thực hiện các giao dịch? Liệu bạn có thể chịu đựng các dao động giá lớn (huge swing)? Xung đột niềm tin là sự khác biệt giữa cái bạn muốn và quyết tâm thực hiện để có được nó.

Một dạng xung đột niềm tin khác là sự khác biệt giữa cái bạn nói bạn muốn có và cái bạn tin rằng là khả thi. Một số người nói họ muốn thành công, nhưng tận sâu bên trong họ không tin mình có thể làm được điều đó. Xung đột niềm tin sẽ khiến họ rời xa mục tiêu họ muốn đạt được. Tác giả tự thân Byron Katie tìm kiếm sự tự do từ chính những điều khiến con người bị tổn thương - chẳng hạn như nỗi sợ hãi và căng thẳng. Một trong những kỹ thuật của cô là tự hỏi bản thân một loạt câu hỏi. Ví dụ, giả sử bạn nhận ra thực tế là bạn muốn thành công, nhưng lại cho rằng mình không thể làm được điều này. Câu hỏi đầu tiên bạn hỏi bản thân là: "điều này có đúng không?" Liệu có đúng là bạn không thể trở nên thành công, thậm chí đó là mục tiêu của bạn? Câu trả lời có thể là có, hoặc không thực tế, hoặc tôi không biết. Nhưng cho đến khi bạn hỏi câu hỏi thứ hai, bạn không thể biết được sự tồn tại của xung đột niềm tin. Giả sử bạn trả lời cho câu hỏi đầu tiên là: "Không, tôi không thể." Sau đó, bạn trả lời câu hỏi thứ hai: "điều này có đúng ở tất cả mọi thời điểm, mọi nơi, bất kể vấn đề là gì?" Nếu bạn trung thực với chính mình, bạn phải trả lời là đúng. Không có gì là đúng ở mọi thời điểm, mọi nơi và ở mọi vấn đề. Thậm chí là luật hấp dẫn cũng thế! Bây giờ bạn có thể mở cửa bản thân để nhìn thấy một khả năng khác.

Câu hỏi thứ ba là tự hỏi bản thân xem liệu bạn có phải là loại người tin vào sự giới hạn. Liệu bạn có đang hành động một cách yếu đuối nhất và hoàn toàn lo lắng? Hoặc bạn là người mạnh mẽ, tràn trề niềm tin và có niềm đam mê cháy bỏng nhất? Luôn luôn, mục tiêu là điều đến sau! Câu hỏi thứ tư là: bạn sẽ như thế nào khi không có giới hạn niềm tin. Luôn luôn, câu trả lời là bạn sẽ không bị áp lực và không sợ hãi. Bạn sẽ cảm thấy thoải mái và tự tin. Với bốn câu hỏi này, bạn có thể thay đổi mọi thứ. Bạn nhận ra có thể làm được. Bất cứ lúc nào bạn gặp phải xung đột niềm tin hoặc giới hạn niềm tin, hãy tự đặt ra cho mình bốn câu hỏi trên.

Mark: Điều gì tạo nên một thái độ hoặc trạng thái tinh thần tích cực?

Jairek: Thái độ hoặc trạng thái tinh thần tích cực cần phải được hình thành mỗi ngày, dựa trên việc bạn nuôi dưỡng tâm hồn như thế nào, bạn lựa chọn tập trung vào điều gì, bạn nói với chính mình điều gì, và bạn xác định mình là ai. Sau đây là một ví dụ: Giả sử như bạn gặp phải một sai lầm trong giao dịch. Câu hỏi bạn tự hỏi chính mình là: "sai lầm của tôi là gì?" Não bộ sẽ bắt đầu phân tích tất cả dữ liệu và thông tin đầu vào để cho bạn biết "sai lầm" của bạn là gì. Ngay sau đó, bạn cảm thấy vô cùng kinh sợ về chính bản thân mình. Tương tự, câu hỏi chẳng hạn như: "Tại sao tôi lại ngốc như thế?" sẽ hướng dẫn bộ não đưa cho bạn câu trả lời để chứng tỏ bạn là kẻ ngốc. Thay vào đó, nếu như bạn phản ứng với sai lầm hoặc không tuân thủ nguyên tắc giao dịch này, bằng cách tự hỏi chính mình câu hỏi khác. Điều gì sẽ xảy ra nếu như bạn tự hỏi: "Tại sao tôi gặp phải sai lầm này?" Mọi thứ sẽ thực sự thay đổi. Bạn sẽ nhìn thấy mình là người rất sáng tạo và bền bỉ. Nếu bạn phát hiện thấy mình gặp phải vấn đề về mặt tâm lý, việc hỏi bản thân những câu hỏi như trên sẽ giúp bạn tìm ra được nguyên nhân. Thay vì tự hỏi "tại sao tôi làm như thế?" hãy hỏi rằng "Tôi có thể thay đổi như thế nào?" Không chỉ giúp bạn tránh lãng phí thời gian với câu hỏi đầu tiên, câu hỏi thứ hai sẽ giúp bạn học hỏi và thay đổi để tiến bộ hơn.

Mark: Vâng, khi hỏi những câu hỏi đúng, bạn sẽ nhận được những câu trả lời hữu ích. Hỏi những câu hỏi tiêu cực bạn sẽ nhận về những câu trả lời tiêu cực. Tôi thường tự hỏi, làm thế nào để giữ được sự tự tin khi thực hiện các vị thế lớn?

Jairek: Bằng cách hãy đúng ở mức độ nhỏ hơn. Giả sử bạn có thể giao dịch bằng cách chấp nhận rủi ro chỉ vài xu. Một khi bạn đã hoàn thiện quy tắc giao dịch cá nhân và mài giũa kỷ luật, thì việc tăng giao dịch từ vài xu lên vài đôla (hoặc thậm chí là hàng ngàn đôla) sẽ không làm thay đổi điều gì

cả, vì vấn đề không phải là tiền mà là kỷ luật. Từ vài xu lên vài đôla, không có gì thay đổi ngoại trừ số tiền. Việc không bị chệch hướng khỏi hệ thống giao dịch sẽ giúp bạn giành được chiến thắng bất kể bạn đang tham gia cuộc chơi nhỏ hay cuộc chơi lớn. Nếu bạn đi từ giao dịch vị thế nhỏ sang vị thế lớn hơn và bất ngờ " tỷ lệ chiến thắng" trở nên tệ hơn (thắng ít hơn và thua nhiều hơn), lý do không phải là tiền mà thực sự là bạn không thể tuân thủ hệ thống của bạn.

Mark: Này Jairek, anh tránh né nỗi sợ hãi và tê liệt như thế nào? và cách anh hình thành khả năng hành động tức thì khi nhìn thấy tín hiệu giao dịch?

Jairek: Đầu tiên, các nhà giao dịch cần hiểu nỗi sợ hãi là gì. Nỗi sợ hãi không gì khác hơn là hệ thống thần kinh của bạn đang tự hỏi bạn đã chuẩn bị gì chưa. Tê liệt là điều xảy ra khi bạn chưa có sự chuẩn bị, đặc biệt là điển tập tinh thần, và bạn trở nên bị lấn át.

Để minh họa, giả sử bạn là một người thượng cổ. Khi rời khỏi hang, bạn nhìn thấy cái giáo và tự nói với bản thân, "Tôi sẽ không đi xa nên tôi không cần mang theo ngọn giáo". Ngay khi bạn vừa vào khu rừng, cái cây trước mặt bạn bắt đầu lung lay và bạn nghe tiếng "Gầm" của sư tử. Bạn chết điếng vì nhận ra mình không chuẩn bị phòng thủ. Bây giờ, hãy xem xét tình huống thứ hai. Khi rời khỏi hang, bạn thận trọng mang theo ngọn giáo để phòng thân. Lúc này, khi cái cây bắt đầu lung lay và bạn nghe tiếng "Gầm" của sư tử, bạn sẽ không cảm thấy sợ hãi. Thậm chí bạn cảm thấy thích thú vì sắp có một bữa tối ngon miệng.

Sự phòng thủ chắc chắn nhất sẽ là sự chuẩn bị tốt nhất giúp bạn xóa tan đi nỗi sợ hãi và tê liệt. Hãy đảm bảo bạn đã có những công cụ phòng thủ và cách thức sử dụng chúng. Nếu bạn cảm thấy sợ hãi, hãy ngừng giao dịch, vì bạn đã không có sự chuẩn bị. Hãy lên danh sách tất cả những việc bạn cần phải làm trước khi bắt đầu giao dịch để bạn cảm thấy đã sẵn sàng giao dịch về cả mặt thể chất, tâm lý và cảm xúc. Nếu bạn đã có tổng duyệt tinh thần và thực hiện các bài tập khác trong thảo luận này; nếu bạn hiểu và tuân thủ hệ thống giao dịch, có đủ kỷ luật để tuân thủ các nguyên tắc giao dịch, và bạn đã nghiên cứu kỹ càng xu hướng dài hạn và chứng khoán bạn muốn mua; nếu tất cả những điều này được thực hiện tốt, không có lý do gì để sợ hãi. Giống như người thượng cổ trong tình huống thứ hai, bạn đang sắp có bữa

Mark: Các nhà giao dịch có thể làm gì để giữ được niềm tin sau khi trải qua chuỗi thua lỗ kéo dài? Làm thế nào để họ có thể trở lại trạng thái cân bằng?

Jairek: Hãy tuân thủ hệ thống giao dịch của bạn. Nếu hệ thống này là đúng và bạn thực sự tuân thủ quy tắc, vấn đề chỉ là thời gian để bạn trở lại trạng thái cân bằng. Bạn có thể điều chỉnh quy mô vị thế giao dịch trong suốt thời gian này, nhưng nếu nó là một hệ thống đã được kiểm chứng và bạn không chệch hướng khỏi các quy tắc giao dịch, nó sẽ đưa bạn trở về con đường sinh lợi. Bạn phải trung thực nhất với chính bản thân mình. Bạn có thực sự tuân theo hệ thống hay không? Nếu bạn không thèm đếm xỉa gì đến hệ thống hay chỉ thực hiện một vài phần trong quy tắc giao dịch, thì bạn cũng không hoàn toàn tuân thủ hệ thống giao dịch. Hệ thống sẽ không giúp ích gì cho bạn nếu bạn không sử dụng nó.

Mark: Làm thế nào duy trì được trạng thái tích cực trong giai đoạn học hỏi khi bạn vẫn chưa đủ giỏi để tạo ra những kết quả giao dịch có thể chấp nhận được? Làm như thế nào để biết đây là bạn chứ không phải là hệ thống?

Jairek: Theo tất cả kinh nghiệm của tôi, bất kể là một vận động viên hay một nhà huấn luyện tâm lý, đều đối diện với cái gọi là "đường cong học hỏi được giám sát". Nói cách khác, dường như có một ai đó đang kề vai sát cánh hoặc đưa đến cho bạn những phản hồi (hoặc góp ý) để giúp bạn nhận diện sai lầm và trở nên tiến bộ hơn theo thời gian. Bạn cần một góc nhìn tổng quát từ bên ngoài để chỉ cho bạn thấy những điều bạn không nhận ra. Nếu bạn không làm việc với một ai đó, hãy để cho kết quả của bạn hành động theo một cơ chế có phản hồi. Ở đây không phải là màu xám, chỉ là đen hoặc trắng. Hãy in kết quả giao dịch của bạn ra để bạn có thể nhìn thấy thực tế của những giao dịch lãi và lỗ.

Mark: Làm thế nào tôi biết tôi được huấn luyện hoặc một người cố vấn giỏi?

Jairek: Rất đơn giản, kết quả giao dịch và thái độ của bạn sẽ được cải thiện. Kết quả nói lên tất cả. Bạn thuê một huấn luyện viên tốt và tuân thủ chính xác những lời khuyên của họ. Nếu bạn đã áp dụng đúng 100% lời khuyên và hướng dẫn của họ, nhưng kết quả vẫn tồi tệ hơn theo thời gian, đó là một người huấn luyện hoặc cố vấn tồi. Hoặc có thể triết lý của người cố vấn

không phù hợp với bạn. Bất kể lý do là gì, bạn phải tìm ra con đường tốt nhất để giúp bạn thành công.

Mark: Bạn nghĩ mất bao nhiêu lâu để một người giúp họ trở nên hiệu quả hơn? Liệu có lúc nào họ nên từ bỏ? Về mặt cá nhân, tôi tin rằng mọi người nên "có sự kiên trì không điều kiện". Nghĩa là họ phải có sự quyết tâm không bao giờ từ bỏ và tin tưởng vào khóa huấn luyện. Ý anh thế nào?

Jairek: Đầu tiên, bạn phải quyết định muốn trở thành cái gì và sẽ trở nên vĩ đại như thế nào. Như chúng ta bàn luận về sự tinh thông, chúng ta biết sẽ có những trở ngại và những khoảng thời gian khó khăn phía trước. Bạn phải tuân thủ một cái gì đó, khám phá bản thân và mài giũa kỹ năng của mình, cho đến khi đạt được sự tinh thông. Đó là một quá trình. Thông thường, mọi người thường ước lượng thấp khoảng thời gian để đạt được sự tinh thông. Trong giao dịch, mọi người có thể đánh giá thấp các khó khăn gặp phải khiến họ sớm từ bỏ mục tiêu, vì họ không chuẩn bị để đối diện với đường cong học hỏi sẽ diễn ra như thế nào.

Hãy nghĩ xem một bác sĩ phải được đào tạo bao nhiêu lâu và họ phải chuẩn bị kỹ lưỡng như thế nào trước khi thực hiện một ca phẫu thuật. Bạn nghĩ điều này chỉ diễn ra trong 6 tháng? Bạn có thể trở thành bác sĩ với chỉ 6 tháng học tập? Bạn có tin vào lời tư vấn pháp lý của một luật sư chỉ đến trường trong 12 tháng? Trong bất cứ lĩnh vực nào, phải mất 8-10 năm để được cấp chứng chỉ hoặc đạt được mức độ tinh thông tương tự. Nếu không sẵn lòng đầu tư thời gian, bạn làm sao có thể kỳ vọng sẽ trở thành một bác sĩ giỏi? Các nhà nghiên cứu cho biết, phải mất 10,000 giờ thực hành để trở nên tinh thông. Không phải là 10,000 giờ chuẩn bị mà là thực hành. Vì thế, nếu đây là điểm khởi đầu, bạn nên sẵn lòng thực hành giao dịch trong bao nhiêu giờ? Để đạt được thành tích giao dịch siêu hạng, phải mất nhiều năm hơn, với sự quyết tâm mạnh mẽ hơn.

Mark: Jairek, cám ơn anh rất nhiều vì những chia sẻ hữu ích! Tôi nghĩ rằng đoạn đàm thoại này nên được bổ sung vào một cuốn sách để bạn đọc có thể vượt ra ngoài sự máy móc của hệ thống giao dịch. Thật tuyệt! Cám ơn anh một lần nữa.

GIỚI THIỆU TÁC GIẢ

Mark Miniverni là tác giả cuốn sách bán chạy ***Trade Like a Stock Market Wizard: How to Achieve Superperformance in Stocks (Phong Cách Giao Dịch của một Phù Thủy Chứng Khoán: Làm thế nào đạt được thành tích giao dịch chứng khoán siêu hạng)***. Bắt đầu sự nghiệp đầu tư chứng khoán chỉ với vài ngàn đôla, Mark Minervini đã biến tài khoản của mình thành hàng triệu đôla, với tỷ suất sinh lợi trung bình hàng năm lên đến 220% và chỉ duy nhất một quý thua lỗ. Được biết, ông đã từng biến tài khoản 100,000 đôla tăng vọt thành hơn 30 triệu đôla chỉ trong vòng 5 năm. Điều này tương ứng với tỷ suất sinh lợi gộp lên đến 33,500%!

Để minh họa cho khả năng của phương pháp luận giao dịch SEPA, vào năm 1997, Mark đã đưa vào tài khoản của mình 250,000 đôa và tham gia cuộc thi US Investing Champion (Nhà Vô Địch Đầu Tư Hoa Kỳ). Thi đấu với các nhà giao dịch hợp đồng quyền chọn và thị trường tương lai có đòn bẩy cao, danh mục của Mark chỉ là vị thế mua cổ phiếu, nhưng ông đã giành chiến thắng bằng cách nhân số tiền của mình lên với tỷ suất sinh lợi 155%/năm, thành tích cao gần như gấp đôi nhà quản trị tiền đứng ở vị trí thứ hai.

Mark được ca ngợi trong cuốn sách ***Momentum Masters - A Roundtable Interview with Super Traders (Những Bậc Thầy Đầu Tư Theo Đà Tăng Trưởng - Một cuộc phỏng vấn bàn tròn với Các Nhà Giao Dịch Siêu Hạng) và cuốn sách Stock Market Wizards: "Conversation with America's Top Stock Traders" (Những Phù Thủy Chứng Khoán: "Cuộc đối thoại với Các Nhà Giao Dịch Chứng Khoán Hàng Đầu Hoa Kỳ)*** của Jack Schwager. Schwager viết: "Thành tích giao dịch của Minervini khiến nhiều người phải sửng sốt. Hầu hết các nhà giao dịch và quản trị tiền sẽ sung sướng đến phát điên *nếu như đạt được tỷ suất sinh lợi bằng với năm giao dịch tệ nhất của Minervini - 128%/năm (vì đó đã là tốt nhất đối với họ.)*"

Mark đào tạo các nhà giao dịch theo phương pháp SEPA của ông tại

Minervini Private Access, một hệ thống nền tảng trực tiếp cho phép các thành viên có được sự trải nghiệm độc đáo bằng cách giao dịch thực tế với Mark. Ông cũng là người hướng dẫn trực tiếp tại hội thảo Master Trader Program, nơi ông dạy hệ thống giao dịch của mình trong sự kiện cuối tuần. Bạn có thể tham khảo thông tin chi tiết hơn về Mark tại www.minervini.com.

LỜI CÁM ƠN

Đầu tiên và trước hết, tôi muốn gửi lời cám ơn đến hai người quan trọng nhất đối với tôi trên thế gian này: vợ tôi - Elana và con gái tôi - Angelia. Họ mang lại cho tôi cảm hứng mỗi ngày để tôi có được tình trạng tốt nhất.

Lời cám ơn cũng được gửi tới Patricia Crisafulli vì những thông tin đóng góp giá trị và biên tập cuốn sách, và gửi tới Patricia Wallenburg một lần nữa vì những câu chuyện thần thoại khiến cho cuốn sách này trở nên hấp dẫn hơn. Cảm ơn Bob Weissman, vì đồng hành với tôi trong hoạt động giao dịch và làm tất cả những điều tốt nhất để bảo đảm khách hàng của chúng ta nhận được dịch vụ tốt nhất mỗi ngày.

Lời cám ơn đặc biệt gửi tới những học viên đã đến từ tất cả mọi nơi trên thế giới tham dự cuộc hội thảo của chúng tôi Master Trader Workshop, gửi tới các thành viên của Minervini Private Access, và tất cả người bạn của tôi trên Twitter. Tôi hy vọng những nội dung này sẽ có nhiều hữu ích với bạn giống như nó đã giúp tôi thành công trong cuộc sống và sự nghiệp.

Gửi lời cám ơn đến tất cả bạn bè và gia đình tôi, những người đã hỗ trợ cho tôi trong suốt nhiều năm qua, đặc biệt là người mẹ và người cha quá cố của tôi - Lea và Nate - tôi sẽ không có bất cứ thành công nào nếu như không có họ.

Cám ơn tất cả mọi người.